

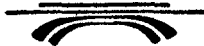
SUOMEN VIRALLINEN TILASTO.

XIX.

TIE- JA VESIRAKENNUKSET

SUOMEN TIE- JA VESIRAKENNUSTEN YLIHALLITUKSEN ALAMAINEN
KERTOMUS SEN JOHDONALAISISTA TÖISTÄ

VUONNA 1914.

HELSINGISSÄ 1916.

Fi 3:3

Maanmittauslaitos
Maanmittauslaitos

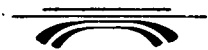
SUOMEN VIRALLINEN TILASTO.

XIX.

TIE- JA VESIRAKENNUKSET

SUOMEN TIE- JA VESIRAKENNUSTEN YLIHALLITUKSEN ALAMAINEN
KERTOMUS SEN JOHDONALAISISTA TÖISTÄ

VUONNA 1914.

HELSINGISSÄ 1916.
KEISARILLISEN SENAATIN KIRJAPAINOSSA.

Tilastokirjasto
Statistikbiblioteket

096 682

Sisällysluettelo.

Sulkumerkkien välissä olevat numerot tarkoittavat numeroita kartalla.

	Sivu
<i>Ylihallitus</i>	1
Ensimmäinen osasto.	
I. Kanavat ja laivaväylät.	
A. Saimaan vesistö.	
1. <i>Saimaan kanava eli kulkuväylä Suomenveden pohjasta Saimaaseen</i>	2 (1)
2. <i>Laivaväylät Vuoksen virrassa</i>	10
a) Paakkolan kanava	10 (2)
b) Väylän muut osat	11
3. <i>Laivaväylä Lappeenranta—Savonlinna—Kuopio—Iisalmi</i>	11
a) Kutveleen kanava	11 (3)
b) Taipaleen kanava	11 (4)
c) Leppävirran kääntösilta	12 (5)
d) Konnuksen kanava	12 (6)
e) Ruokovirran kanava	13 (7)
f) Ahkionlahden kanava	14 (8)
Sulun uudestaan rakentaminen	15
g) Nerkoon kanava	16 (9)
h) Väylän muut osat	16
1. Reimarit	16
2. Taipaleen kanavan ja Kuopion välinen kulkuväylä	17 (4)
4. <i>Laivaväylä Savonlinna—Kuopio, Heinäveden kautta</i>	17
a) Pilpan kanava	17 (10)
b) Vääräkosken kanava	18
c) Vihovuonteen kanava	18
d) Hynnälänsalmen kääntösilta	19
e) Kerman kanava	19 (11)
f) Karvion kanava	20 (12)
g) Väylän muut osat	21

	Sivu
5. <i>Laivaväylä Savonlinna—Joensuu—Nurmes</i>	21
a) Oravin kanava ja kääntösilta	21 (13)
b) Pielisjoen kanavat	22 (14)
Joensuun kanava	22
Utran »	22
Kuurnan »	23
Paiholan »	23
Haapavirran »	23
Jakokosken »	23
Saapaskosken »	24
Nesterinsaaren »	24
Kaltimon »	24
Häihän »	24
Parannus- ja laajennustyöt	25
Maa- ja vesialueen pakkolunastus Joensuun kanavaa varten	25
Kuurnan kanavan yläsuussa olevan kallion poistaminen y. m. ..	25
Haapavirran sulun uudestaan rakentaminen	25
c) Väylän muut osat	26
6. <i>Laivaväylä Lappeenranta—Mikkeli</i>	27
a) Varkaantaipaleen kääntösilta	27 (15)
b) Juurisalmen kääntösilta	27 (16)
c) Väylän muut osat	27
7. <i>Saimaan vesistön muut väylät</i>	28
a) Otamoinsalmen väylä	28 (17)
b) Kurensalmen väylä	28 (18)
Kurensalmen eteläpäässä olevan karin poistaminen	28
c) Savonlinnan—Kesälahden väylä	29 (19)
d) Joroisniemeen vievä kulkuväylä	29 (20)
e) Louhi- ja Paljaveden välinen väylä	30 (21)
f) Juojärven vesistön kanavoimistustyö	31 (22)
g) Kallaveden väylät	33
1. Laivaväylä Kuopio—Muuruevirta—Akonpohja—Karjalankoski	33
2. Laivaväylä Kuopio—Pajulahti—Siilinjärvi	33 (23)
h) Laivaväylä Syväri—Vuotjärvi	34
1. Lastukosken kanava	34 (24)
2. Väylän muut osat	34
i) Iisalmen—Kiuruveden väylä	35
1. Saarikoosken sulku ja Nivan kääntösilta y. m.	35 (25)
2. Väylän muut osat	35
j) Iisalmen—Pitkäkosken laivaväylä	36 (26)

B. Päijänteen vesistö.

8. <i>Laivaväylä Lahti—Jyväskylä ja Lahti—Heinola</i>	36
a) Vesijärven kanava	36 (27)
b) Kalkkisten kanava	37 (28)

	Sivu
c) Väylän muut osat	38
9. <i>Laivaväylät Puulaveden vesistössä</i>	38 (29)
1. Kunnossapitotyöt	38
2. Laivaväylän parantaminen	38
10. <i>Laivaväylä Iisvesi—Pielavesi</i>	38
a) Tervonsalmen kääntösilta	38 (30)
b) Kolun kanaava	39 (31)
c) Säviän kanaava	40 (32)
d) Väylän muut osat	40
11. <i>Laivaväylät Keiteleellä</i>	40
Haapasalmien kääntösilta	40 (33)

C. Kokemäenjoen vesistö.

12. <i>Laivaväylä Hämeenlinna—Tampere sekä Hämeenlinna—Längelmäki—Hauho</i>	40
a) Lempoisten kanaava	40 (34)
b) Valkiakosken kanaava	41 (35)
c) Kaivannon kanaava	42 (36)
d) Väylän muut osat	42
1. Hämeenlinnan—Lemmoisten väyläosan syventäminen	42 (37)
2. Kostianjoen laivaväylä	44 (38)
13. <i>Laivaväylä Tampere—Virrat ja Vilppula</i>	44
a) Muroleen kanaava	44 (39)
b) Kautun kanaava	45 (40)
c) Kaivoskannan kanaava	46 (41)
d) Herraskosken kanaava	46 (42)

D. Laivaväylät muissa sisämaan vesistöissä.

14. <i>Laivaväylä Kajaani—Sotkamo—Ontojoki</i>	47 (43)
15. <i>Virta- ja Ruhtinaansalmien laivaväylän perkaus (Suomussalmi)</i>	48 (44)
16. <i>Vihta-, Tolpan- ja Kajavansalmien laivaväylän perkaus</i>	49 (45)

E. Laivaväylät merenrannikon edustalla, Ahvenanmaalla ja Laatokalla.

17. <i>Kunoholmssundet nimisen salmen kulkuväylän ruoppaus</i>	49 (46)
18. <i>Strömman kanaava</i>	50 (47)
19. <i>Terfsund-nimisen salmen perkaaminen</i>	50 (48)
20. <i>Lemströmin kanaava</i>	51 (49)
21. <i>Sorolansalmen kulkuväylä</i>	52 (50)

II. Satamarakennukset.

Sivu

1. Haapasaaren—Kylänlahden sataman perkaus	53 (51)
2. Tammisaaren kaupungin sataman ja väylän syvennys	54
3. Kristiinankaupungin satama	55
4. Marjaniemen luotsivalkama	56 (52)
5. Sortanlahden aallonmurtaja	56 (53)
6. Kivisalmen laituri	57 (54)

III. Vene- ja uittoväylät.

1. Lauttauslaitteiden rakentaminen Lestinjoen lauttausväylään	58 (55)
2. Siikajoen uittoväylä Oulunjärvestä Neittävänjokeen	59 (56)
3. Väylät Oulunjoen vesistöissä	60
a) Ämmä- ja Koivukosken sulut	60 (57)
b) Veneväyläin ja nousumölyjän korjaus ja kunnossapito	61
c) Jormasjoen veneväylä	61 (58)
d) Nousumölyjän ja ohjepatojen uudistus Emä- ja Vuokkijoessa	62 (59)
4. Väylät Kuusamon vesistöissä	63
Piikinsalmessa olevan padon korjaus	63 (60)
5. Väylät Kemijoen vesistöissä	63
Taivalkosken lauttausväylä	63 (61)
6. Väylät Tornionjoen vesistöissä	63
Tengeliönjoen vesistön uittoväylän lisätyöt	63 (62)
7. Väylät Inarin vesistöissä	64
Rullalaitteen uudistus Tsjuolisvuonon ja Tsjuolisjärven välillä	64 (63)

Toinen osasto.

Järvenlaskemis- ja vesiperäisten maiden kuivattamistyöt.

1. Hinner- eli Lapinjoen alaosan perkaustyö	67 (64)
2. Hinner- eli Lapinjoen keskiosan perkaustyö	68 (64)
3. Vuorijärven y. m. laskeminen Parkanon pitäjässä	68 (65)
4. Silonevan kuivattaminen	68 (65)
5. Nihuan y. m. järvien laskeminen	69 (66)
6. Tuleman kauppapaikan yläpuolella olevan suomaan kuivattaminen	70 (67)
7. Seinäjoen alaosan y. m. perkaus	70 (68)
8. Lapuanjoen perkaaminen	71 (69)
9. Purmonjoen eteläosan perkaaminen	73 (70)
10. Kronobyin joen perkaaminen	74 (71)
11. Viemärikanavien ja rakennuksien korjaustyöt Pelson nevalla	75 (72)

Kolmas osasto.

Maanteitten ja siltain rakentaminen ja kunnossapito.

1. <i>Drumsön sotilastien korjaus</i>	76 (73)
2. <i>Vammaskosken maantiesilta</i>	77 (74)
3. <i>Pielenjoen maantiesilta</i>	77 (65)
4. <i>Leppähampaan maantiesilta</i>	77 (66)
5. <i>Seppolan maantiesilta</i>	78 (75)
6. <i>Imatran rautasilta sekä Imatran aseman ja hotellin välinen viertotie</i>	79 (76)
7. <i>Vuoksen maantiesilta raudasta Jääsken pitäjässä</i>	80 (77)
8. <i>Koiviston kylätie</i>	80 (78)
9. <i>Raivolan aseman ja Taivaan Ruhtinattaren Veljeskunnan turvakodin välinen maantie</i>	80 (79)
10. <i>Terijoen viertotie</i>	81 (80)
11. <i>Höytiäisen maantiesilta</i>	82 (81)
12. <i>Matkusjoen maantiesilta</i>	82 (82)
13. <i>Maantien tukemiseksi tehty Siiponjoen—Siivosen mutkan rantavahvistustyö</i> ..	84 (83)
14. <i>Vuornan maantiesilta</i>	85 (84)
15. <i>Pelson maantie</i>	85 (72)
16. <i>Kolarin—Muonionniskan maantie</i>	85 (85)
17. <i>Muonion—Enontekiön maantie</i>	86 (86)
18. <i>Sodankylän—Inarin maantierakennus</i>	86 (87)

Neljäs osasto.

Muut työt.

<i>Hydrografinen toimisto</i>	88

Viides osasto.

Katselmukset ja tutkimukset.

I. Kanavat, kulkuväylät ja satamat	91
II. Järvenlaskut ja vesiperäisten maitten kuivattamiset	92
III. Maantiet ja sillat	93
IV. Vesilaitokset	95
V. Lauttausväylät	97
VI. Muut katselmukset, tarkastukset ja kokoukset	99

Kuudes osasto.

Ylihallituksen varasto ja ruoppauskalusto.

*Valtion ruoppauslaitokset.*a) *Paternoster ruoppauslaitokset:*

Ruoppauslaitos Ruoppaaja ja hinaajalaiva Karhu	100
» Viborg, ja hinaajalaiva Aili	100

	Sivu
Nostolaitos »Nostaja»	100
Kaksi pienempää ruoppauslaitosta ja ruoppauslaitos Ketjut	100
Ruoppauslaitos Kaivaja	100
» »Saimaan kanava»	100
b) <i>Yksikohaiset ruoppauslaitokset:</i>	
Yksikohainen ruoppauslaitos N:o I	101
» » » II	101
» » » III	101
» » » IV	101
c) <i>Priestmanin ekskavaattorit:</i>	
Krapi N:o I	101
» » II	101
» » III	101
<i>Ruoppauskaluston korjauskustannukset</i>	102
<i>Ylihallituksen varasto</i>	102

Seitsemäs osasto.

Rautatierakennukset ja rautatietutkimukset.

I. Rautatierakennukset.

1. <i>Pieksämäen—Savonlinnan rautatierakennus</i>	103 (88)
2. <i>Jyväskylän—Pieksämäen rautatierakennus</i>	107 (89)
3. <i>Hiitolan—Raasulin rautatierakennus</i>	112 (90)
4. <i>Terijoen—Koiviston rautatierakennus</i>	116 (91)
5. <i>Tornion—Karungin rautatierakennus</i>	120 (92)

II. Rautatietutkimukset.

<i>Terijoen—Koiviston rautatielinjan tutkimus</i>	121 (91)

Kahdeksas osasto.

Yksityiset rautatiet, jotka ovat Tie- ja vesirakennusten Ylihallituksen yllävalvonnan alaisia.

A. <i>Radat, joitten raideleveys on 1.524 metriä:</i>	
1. Porvoon—Keravan rautatie	122
2. Rauman rautatie	123
3. Haminan rautatie	125
4. Raahen rautatie	127
B. <i>Radat, joitten raideleveys on 1 metri:</i>	
5. Hagan ja Munkkiniemen sähkörautiotiet	128

	Sivu
<i>C. Radat, joitten raideleveys on 0.785 metriä:</i>	
6. Karhulan rautatie	130
<i>D. Radat, joitten raideleveys on 0.75 metriä:</i>	
7. Loviisan—Vesijärven rautatie	131
8. Jokioisten rautatie	132
9. Äänekosken—Suolahden rautatie	134
10. Lohjan sähkörautatie	135
11. Hyvinkään—Pyhäjärven rautatie	137
12. Läskelän rautatie	138
<i>E. Radat, joitten raideleveys on 0.60 metriä:</i>	
13. Mäntän—Vilppulan rautatie	139
14. Uudenkaarlepyyn rautatie	140
15. Karjalankosken rautatie	142

Liitteet.

<i>I. Ylihallituksen tilinpäätösraportti vuodelta 1914 .....</i>	146
<i>II. Ylihallituksen bilanssi joulukuun 31 päivänä 1914 .....</i>	152
<i>III. Selonteko varatuista määrärahoista vuonna 1914 .....</i>	154
<i>IV. Kanavien liikenne, tulot ja menot .....</i>	156
<i>V. Kanavien kautta kulkeneiden alusten ja tukkien lukumäärä .....</i>	158
<i>VI. Kanavien kautta kuletettu tavaramäärä .....</i>	160
Ämmä- ja Koivukosken sulut	163
Sodankylän—Inarin maantierakennus	187

Kartta, osoittava paikat, joissa töitä on toimitettu vuonna 1914.

Ylihallitus.

Ylihallituksessa on käsitelty asioita ja sieltä lähetetty kirjeitä ja toimituskirjoja seuraava lukumäärä.

	Tulleet ja diariin merkityt asiat	Valmisteltujen asiain lukumäärä	Kirjeitten lukumäärä	Päätökset, resolutsiot, pöytäkirjanotteet y. m.
Yleisellä osastolla.....	2 438	455	1 626	95
Rautatierakennusosastolla	1 076	192	1 178	111
Yhteensä	3 514	647	2 804	206

Viimeisinä viitenä vuonna on tulleiden asiain ja lähetettyjen kirjeitten lukumäärä ollut seuraava:

	Tulleiden asiain lukumäärä			Lähetettyjen kirjeitten lukumäärä		
	Yleinen osasto	Rautatierakennusosasto	Yhteensä	Yleinen osasto	Rautatierakennusosasto	Yhteensä
1910.....	2 340	1 073	3 413	1 493	1 033	2 526
1911.....	2 455	1 017	3 472	1 614	1 128	2 742
1912.....	2 423	1 032	3 455	1 674	1 063	2 737
1913.....	2 490	1 069	3 559	1 700	1 115	2 815
1914.....	2 438	1 076	3 514	1 626	1 178	2 804

ENSIMÄINEN OSASTO.

I. Kanavat ja laivaväylät.

A. Saimaan vesistö.

I. Saimaan kanava eli kulkuväylä Suomenvedenpohjasta Saimaaseen.

Viisitoista sulkua kivistä, yhteensä 28 sulkukamaria.

Vedenpintojen korkeus-ero 74.79—77.65 m luettuna N N:stä Katajanokan asteikolla.

Aluksien syväkulkuisuus 2.40 m (proomujen 2.50 m).

Huhtikuun 27 päivänä murrettin jää Viipurin ja Juustilan välillä ja säännöllinen laivaliike tällä välillä alkoi samana päivänä. Kanava kokonaisuudessaan avattiin liikenteelle toukokuun 6 päivänä ja pidettiin avoinna yötä päivää aina marraskuun 23 päivään saakka, jolloin se suljettiin liikenteeltä. — Viipurin ja Juustilan välillä jatkui laivaliike joulukuun 17 päivään. — Viipurin kääntösillan kautta kulki ensimmäinen alus huhtikuun 20 päivänä ja vuoden loppuessa oli laivaliike tällä kohdalla vielä käynnissä.

Elokuun alussa puhjennut sota vaikutti suuresti määrässä kanavaliikenteeseen. Heinäkuun loppupuolella kulki kanavassa suurin määrä eli 78 alusta vuorokaudessa, mutta kohta sodan julistamisen jälkeen ainoastaan 6 alusta. Elokuun 5 päivänä antoi läänin Kuvernööri määräyksen että matkustajaliikenteen helpottamiseksi ei kanavaa alaspäin saanut kulkea yhtään puutavaroilla lastattua alusta. Elokuun 11 päivänä sallittiin hinaaja-aluksien ja valtion metsistä kaadetuilla puutavaroilla lastattujen alusten kulkea kanavassa ja saman kuun 16 päivänä julistettiin laivaliike kanavassa esteettömäksi. Liikenne ei kumminkaan enään voinut vilkastua, sillä laivaliike Suomen lahdella ja meriliikkeyhteys ulkomaiden kanssa oli keskeytetty purjehduskauden loppuun asti. Liikenteen suhdetta kuvaavana mainittakoon että heinäkuulla kulki kanavan läpi keskimäärin 63 alusta vuorokaudessa, mutta elokuulla ainoastaan 23 alusta. — Vielä mainittakoon että Viipurin kääntösiltää varten laadittiin Viipurin linnoituksen Komendantin ohjeiden mukainen uusi aukipito-aikataulu. Syyspuolella oli liike sillan kautta öiseen aikaan kielletty.

Keisarillisen Senaatin päätöksen mukaan lokakuun 13 päivältä myönnettiin lupa erään tukkimäärän kulettamiseen, nippuihin sidottuna, kanavan läpi Saimaasta Juustilan järveen.

Purjehduskauden aikana suoritettiin Mustolan kasöörinkonttorissa 3,219 alusta ja Juustilan kasöörinkonttorissa 4,894 alusta eli yhteensä 8,113 alusta, jota paitsi Mustolan kassöörinkonttorissa suoritettiin 994 tukkinippua ja Lavolan sulun kautta 61 tukkilauttaa.

Tuloja:

Kanavamaksut:

Mustolassa, aluksista ..	Smk 327,023: 60		
tukkinipuista	» 7,951: 20	Smk 334,974: 80	
Juustilassa	» 96,012: 20		Smk 430,987: —
Mikkelin tullikamarissa	» 11,504: 75		
Savonlinnan »	» 8,692: 82		
Joensuun »	» 29,136: —		
Kuopion »	» 52,546: 81		
Iisalmen »	» 10,875: 45		112,755: 83

Muut tulot:

Telakkamaksut 86 aluksesta	» 7,365: —		
Viipurin kääntösillan siltamaksut 3,934 aluksesta	» 7,868: —		
Maksut rajoitetusta etuoikendesta 739 aluksesta	» 2,903: —		
Varasto- ja lastauspaikkojen vuokra	» 6,853: 05		
Maa- ja heinäntekopalstojen vuokra	» 10,429: 06		
Vuokrat kanavan rakennuksista	» 427: —		35,845: 11
		Yhteensä Smk 579,587: 94	

Menot:

Virkailijain palkkaukset:

Virkamiesten ja rakennusmestarien palkkaukset	Smk 37,910: —
Kirjurien, puutarhurin ja palveluskunnan palkkaukset	» 104,166: 67
Lahjapalkkiot	» 500: —
Tullikamareille kanavamaksujen kannosta	» 4,519: 54
	Yhteensä Smk 147,096: 21

Kunnossapitokustannukset ja sekalaiset menot:

Yleiset kustannukset:

Työnjohto ja matkakustannukset	Smk	7,959: 06	
Vuokrat, arkiston ja lukusalien hoito y. m. ..	»	1,261: 63	
Sairaanhoido.....	»	<u>3,674: 85</u>	Smk 12,895: 54

Kanavaväylä ja satamat.

Yleiset korjaustyöt.....	»	8,984: 98	
Ruoppausta Suomenvedenpohjassa 1,213 m ³ ..	»	4,773: 72	
Kiviverhous Juustilan rantapuiston kohdalle:			
maanpoisto 151 m ³	Smk	354: 25	
verhous 204 m ²	»	<u>2,081: 70</u>	» 2,435: 95

Kiviverhouksen korjaus Lietjärven sulun yläpuolella 300 m matkalla:

yleiset kustannukset	Smk	222: 80	
maanpoisto 3,757 m ³	»	5,760: 90	
verhous 1,586 m ²	»	15,184: 23	
työmaan kuivanapito	»	844: 55	
väliaikaiset rakennukset..	»	<u>681: 70</u>	» 22,694: 18

Kiviverhouksen korjaus Tuohimäen ja Ison Mustolan sulkujen välillä:

yleiset kustannukset	Smk	670: 81	
maanpoisto 2,352 m ³	»	8,957: 55	
verhous 2,929 m ²	»	17,271: 80	
työmaan kuivanapito	»	495: —	
väliaikaiset rakennukset..	»	<u>83: 10</u>	» 27,478: 26

Penkereen korottaminen Nuijamaan järven rannalla.....

Penkereen tukeminen Kansolan pohjaviemäri-
alapuolella .....

»	411: 20	
»	<u>1,584: 65</u>	» 68,362: 94

Sulut, salpausportit, rullasillat ja telakka.

Yleiset korjaustyöt	»	7,136: 91
Sulkujen suojeleminen talveksi	»	970: 03
Telakan hoito	»	412: 55

Viipurin kääntösillan johtolaitteiden ja kannen
korjaus ja maalaus:

yleiset kustannukset .... Smk	325: 50	
muurin korjaus..... »	3,771: 47	
johtolaitteet ja kansi .... »	5,924: 70	
maalaus ..... »	455: —	Smk 10,476: 67

Ylä-Särkjärven rullasillan korjaus:

yleiset kustannukset .... Smk	199: 93	
vanhan muurin purkami- nen, perustuksen kaiva- minen ja muurin teko.. »	3,598: 92	
kansi ja kaiteet..... »	2,356: 34	
pyörät ja kiskot ..... »	3,336: 68	
maalaus ..... »	100: —	
väliaikaiset rakennukset.. »	274: 70	» 9,866: 57

Rättijärven rullasillan korjaus:

yleiset kustannukset .... Smk	154: 50	
vanhan muurin purkami- nen, perustuksen kaiva- minen ja muurin teko.. »	4,157: 60	
kansi ja kaiteet..... »	2,147: 86	
pyörät ja kiskot ..... »	2,183: 55	
maalaus ..... »	100: —	
väliaikaiset rakennukset.. »	680: 85	» 9,424: 36

Pienen-Pällin rullasillan korjaus:

yleiset kustannukset .... Smk	365: 98	
vanhan muurin purkami- nen, perustuksen kaiva- minen ja muurin teko.. »	3,470: 49	
kansi ja kaiteet..... »	1,979: 72	
pyörät ja kiskot ..... »	2,634: 13	
väliaikaiset rakennukset.. »	666: 20	
maalaus ..... »	102: —	» 9,218: 52

Tuohimäen rullasillan kannen korjaus ..... » 509: 15

Lauritsalan siltapilarien vahvistaminen..... » 1,756: 96 Smk 49,771: 72

Purjehdusväylä ja valaistus

Kivikumpujen, pollarien, poijujen ja reimarien kunnossapito	Smk 1,555: 89	
Majakoiden kunnossapito	» 6,514: 49	
Väylän ja sulkujen valaistus	» 7,753: 17	Smk 15,823: 55

Maantiet, istutukset ja aitaukset

Yleiset korjaustyöt	» 3,105: 98	
Soskuanjoen perkaus	» 749: 80	
Metsien, istutusten ja taimitarhan hoito	» 12,452: 38	» 16,308: 16

Rakennukset

Korjaukset vuosimenosäännön mukaan 14 eri rakennuksella ja satunnaiset korjaukset ..	» 13,730: 09	
Rättijärven sulkuvartijalle rakennettu uusi sauna ja Pällin saunaa korjattu	» 1,804: 28	
Yhteinen ulkokuoneraennus rakennettu ensimmäiselle vaakakirjurille ja konttoriapulaiselle ..	» 1,030: 76	
Uusi kellari Kansolaan ja Räihälle	» 1,363: 82	
Mustolan rakennusmestarille uusi navetta	» 1,106: 02	» 19,034: 97

Varasto

Konttorien huone- ja tarvekalujen korjaus ja täydentäminen	» 485: 45	
Ruoppauslaitoksen, proomujen, veneiden ja lauttojen kunnossapito	» 3,624: 66	
Työkalujen ja koneiden kunnossapito	» 6,591: 77	

Ostettu:

2 kpl. sähköranoja	Smk 5,872: 51	
2 patoa varten tarvittavat rautaiset ponttiseinät ..	» 2,263: 27	
1 sähkömoottori 10 HV ..	» 625: —	
Pienempiä työkaluja ja aineita	» 15,264: 88	» 24,025: 66
		» 34,727: 54

Sekalaiset menot

Telefoonijohdon hoito ja korjaus	» 4,453: 29	
Viipurin kääntösillan vesimaksu	» 1,067: 76	
Tarverahat, tulisijain nuohominen y. m. arvaamattomat menot	» 10,478: 77	» 15,999: 82

Yhteensä Smk 232,924: 24

Vähennetään:

Varastosta erilaisiin töihin käytetyt ainekustannukset	Smk 3,535: 68
Vahingonkorvaukset ja huutokauppatulot ..	» <u>1,598: —</u> Smk 5,133: 68
Kanavalaitoksen menoiksi jää.....	Smk 227,790: 56

Parannus- ja laajennustyöt.

Toimituskulut pakkolunastuksista Lavolassa ja Juustilassa	Smk 198: 10
Juustilan sulun alimmaisen sulkukamarin ja sen yläpuolella olevan porttimuurin uudistaminen:	
yleiset kustannukset ..	Smk 2,840: 60
maanpoisto 955 m ³	» 3,702: 30
muuri 1,354 m ³	» 53,352: 26
hallakaivanto	» 28: 80
työmaan kuivanapito ..	» 134: 10
väliaikaiset rakennukset ..	» <u>17,492: 32</u> » 77,550: 38

(Työhön käytettiin v. 1913 Smk 18,799: 66, eli siis yhteensä Smk 96,350: 04).

Venevajan rakentaminen Juustilaan:

perustus.....	Smk 617: 05
vaja	» <u>2,403: 95</u> » 3,021: —

Torpankapean laajentaminen (työn alku):

yleiset kustannukset ..	Smk 1,563: 19
maanpoisto 10,517 m ³ ..	» 32,053: 39
muuri 293 m ³	» 2,340: 40
verhous 1,194 m ²	» 11,745: 73
työmaan kuivanapito ..	» 1,826: 95
väliaikaiset rakennukset ..	» <u>2,152: 72</u> » 51,682: 38

Mustolan token laajennus .....

»	6,504: 49

Lauritsalan sulun alapuolen laajennus:

yleiset kustannukset ..	Smk 1,092: 45
maan ja kallion poisto 4,790 m ³	» 12,261: 69

muuri 101 m ³	Smk 5,120: 22		
työmaan kuivanapito ..	› 294: 90		
väliaikaiset rakennukset	› 182: 08	Smk 18,951: 34	Smk 157,907: 69

Menorästit vuodeksi 1915:

Juustilan ja Lavolan pakkolunastuk-			
sista	› 5,801: 90		
Lauritsalan sulun alapuolen laajennuk-			
sesta	› 11,070: 66	› 16,872: 56	
		Yhteensä Smk 174,780: 25	
Kun vähennetään varastosta käytetyt ainekustannukset	› 2,686: 36		
ovat vuoden menot		Smk 172,093: 89	

Menorästeinä v:ltä 1913 säästetyistä varoista on suoritettu seuraavat työt:

Suikin salpausporttimuurien korjaus:

yleiset kustannukset ..	Smk 764: 48		
maanpoisto 450 m ³	› 1,462: 70		
muuri 237 m ³	› 6,518: 89		
työmaan kuivanapito ..	› 1,976: 02		
väliaikaiset rakennukset	› 989: 27	Smk 11,711: 36	

(Työhön käytettiin v. 1913 Smk 8,522: 62, eli siis yhteensä Smk 20,233: 98).

Vedensyöttölaitoksen rakentaminen Tuohimäen sulun ohitse:

yleiset kustannukset ..	Smk 1,332: 70		
vanhan muurin purka-			
minen, kallion ja			
maanpoisto sekä mui-			
rin teko	› 13,643: 21		
verhous 60 m ²	› 179: 31		
putket ja johdot	› 11,685: 06		
työmaan kuivanapito ..	› 322: 85		
väliaikaiset rakennukset	› 880: 05	› 28,043: 18	

(Työhön käytettiin v. 1913 Smk 22,860: 52
eli siis yhteensä Smk 50,903: 70).

Vedensyöttölaitoksen rakentaminen Ison-Mustolan sulun ohitse:

yleiset kustannukset .. Smk	513: 35	
vanhan muurin purkaminen, kallion ja maanpoistoa ja muurin tekoa	» 12,427: 42	
verhousta 70 m ²	» 586: 65	
putket ja johdot	» 3,967: 58	
työmaan kuivanapito ..	» 166: 23	
väliaikaiset rakennukset ..	» 1,915: 10	Smk 19,576: 33

(Työhön käytettiin v. 1913 Smk 13,014: 82,
eli siis yhteensä Smk 32,591: 15).

Vedensyöttölaitoksen rakentaminen Tuomajan sulun ohitse:

yleiset kustannukset .. Smk	1,085: 75	
vanhan muurin purkaminen, maanpoisto ja muurin teko	» 10,368: 17	
verhousta 210 m ²	» 1,860: 30	
putket ja johdot	» 2,460: 39	
työmaan kuivanapito ..	» 27: 50	» 15,802: 11 Smk 75,132: 98

Kun vähennetään varastosta käytetyt ainekustannukset 632: 98
jää vuoden aikana käytetyksi ..... Smk 74,500: —

Päivätyöt ja keskimääräinen päiväpalkka:

	Päivätyöt		Urakkatyöt		Yhteensä
	Lukumäärä	Keskimääräinen päiväpalkka	Lukumäärä	Keskimääräinen päiväpalkka	
Hevospäivät	2,737	5: 51	4,463	6: 94	7,200
Jalkapäivät	40,045	3: 41	26,901	4: 20	66,946

Menot vuoden määrärahoista ovat olleet:

Virkailijain palkkaukset	Smk	147,096: 17	
Kunnossapitotyöt ja sekalaiset menot....	»	<u>227,790: 56</u>	Smk 374,886: 73
Parannus- ja laajennustyöt	»		<u>172,093: 89</u>
			Kaikkiaan Smk 546,980: 62

Kun tuloista	Smk	579,587: 94
vähennetään varsinaiset menot	»	<u>374,886: 73</u>
		on jäännös Smk 204,701: 21

Tulot ja menot viimeisenä viitenä vuotena ovat olleet:

	Tulot	Menot	Ero
V. 1910	Smk 823,539: 26	Smk 311,439: 96	Smk + 512,099: 30
» 1911	» 791,180: 23	» 317,452: 32	» + 473,727: 91
» 1912	» 759,738: 95	» 323,061: 59	» + 436,677: 36
» 1913	» 929,538: 40	» 340,455: 92	» + 589,082: 48
» 1914	» 579,587: 94	» 374,886: 73	» + 204,701: 21

2. Laivaväylät Vuoksen virrassa.

a) Paakkolan kanava Muolaan pitäjässä Viipurin lääniä.

Yksinkertainen sulku puusta.

Kynnysten korkeusero 0.28 m

Vedenpintojen korkeusero 0.23—0.54 m

Laivain syväkulkuisuus 1.80 m

Kanavaliikenne alkoi 16 päivänä huhtikuuta ja loppui 17 päivänä joulukuuta.

Tulot:

Kanavamaksut	Smk	8,421: 05

Menot:

Virkailijain palkkaukset	Smk	3,510: —

Kunnossapitotyöt:

Työnjohto ja matkakustannukset	Smk	201: —
Kiviverhous	»	180: 15
Sulku ja johtolaitteet	»	235: 35
Tiet, istutukset ja aidat	»	154: 40

Huonerakennukset	Smk 1,265: 90
Valaistusaineet	» 67: 10 Smk 2,103: 90
Sekalaiset menot	» 120: —
	<u>Yhteensä Smk 5,733: 90</u>

Työhön on käytetty 5 hevospäivä- ja 267 jalkapäivätyötä.

Tulot ja menot viimeisenä viitenä vuotena ovat olleet:

	Tulot	Menot	Ero
V. 1910 .... Smk	12,813: 75	Smk 4,518: 50	Smk + 8,295: 25
» 1911 .... »	12,208: 05	» 4,835: 26	» + 7,372: 79
» 1912 .... »	11,086: 20	» 15,616: 69	» — 4,530: 49
» 1913 .... »	12,628: 65	» 4,524: 70	» + 8,103: 95
» 1914 .... »	8,421: 05	» 5,733: 90	» + 2,687: 15

b) Väylän muut osat.

Menot:

Työnjohto ja matkakustannukset	Smk 239: 90
Perattujen paikkojen trallaus ja puhdistus	» 1,191: 35
Väylämerkkien kunnossapito	» 110: 25
	<u>Yhteensä Smk 1,541: 50</u>

Töihin on käytetty 5 hevospäivä- ja 368 jalkapäivätyötä.

3. Laivaväylä Lappeenranta—Savonlinna—Kuopio—Iisalmi.

a) Kutveleen kanava Ruokolahden ja Taipalsaaren pitäjien rajalla Viipurin lääniä.

Laivain syväkulkuisuus 2.40 m

Vuoden kuluessa korjattiin kiviverhousta sekä trallattiin ja puhdistettiin kanavaa. Kustannukset tästä olivat Smk 576: 53.

Työhön käytettiin 2 hevospäivä- ja 130 jalkapäivätyötä.

b) Taipaleen kanava Leppävirran pitäjässä Kuopion lääniä.

Kaksi yksinkertaista sulkua kivistä.

Äärimmäisten kynnysten korkeusero 5.39 m

Vedenpintojen korkeusero 3.38—5.54 m

Laivain syväkulkuisuus 2.40 m

Kanavaliikenne alkoi 13 päivänä toukokuuta ja loppui 19 päivänä marraskuuta.

Tulot:

Kanavamaksut	Smk 44,541: 46
Muut tulot	» 1,519: 65
	<u>Yhteensä Smk 46,061: 11</u>

Menot:

Virkailijain palkkaukset.....	Smk 6,018: 28
Kunnossapitotyöt:	
Kääntösillan ja sulkuporttien tervaaminen ja maalaaminen	Smk 662: 40
Tiet, istutukset ja aidat	» 283: 85
Huonerakennukset.....	» 717: 23
Varasto ja valaistusaineet	» 233: 40
	» 1,896: 88
Sekalaiset menot	» 145: 70
	<u>Yhteensä Smk 8,060: 86</u>

Työhön on käytetty 4 hevospäivä- ja 129 jalkapäivätyötä.

c) Leppävirran kääntösilta Leppävirran pitäjässä Kuopion lääniä.

Menot:

Virkailijain palkkaukset.....	Smk 1,630: —
Kunnossapitotyöt:	
Työnjohto ja matkakustannukset	Smk 170: —
Sillan tervaaminen ja maalaa- minen	» 35: 75
Huonerakennusten korjaus	» 1,271: 24
Voitelu- ja valaistusaineet	» 47: 04
	» 1,524: 03
	<u>Yhteensä Smk 3,154: 03</u>

Töihin on käytetty 109 jalkapäivätyötä.

d) Konnuksen kanava Leppävirran pitäjässä Kuopion lääniä.

Yksinkertainen sulku kivistä.

Kynnysten korkeusero 0.50 m

Vedenpintojen korkeusero 0.20—0.64 m

Laivain syväkulkuisuus 2.40 m (matal. v. 2.10 m).

Kanavaliikenne alkoi toukokuun 12 päivänä ja päättyi marraskuun 19 päivänä.

Tulot:

Kanavamaksut ..... Smk 1,435: 95

Menot:

Virkailijain palkkaukset ..... Smk 3,580: —

Kunnossapitotyöt:

Työnjohto ja matkakustannukset Smk 247: —

Kiviverhous ..... » 85: 50

Sulkuportit ..... » 418: 39

Sulku ja väliaikainen silta .... » 49: —

Tiet, istutukset ja aidat ..... » 192: 25

Huonerakennukset ..... » 799: 11

Valaistusaineet ..... » 144: 75 » 1,936: —

Sekalaiset menot ..... » 255: 13

Yhteensä Smk 5,771: 13

Työhön on käytetty 171 jalkapäivätyötä.

Kun tullikamareille tuleva kantopalkkiö v. 1914 Smk 669: 66 otetaan huomioon, ovat tulot ja menot viimeisenä viitenä vuotena Taipaleen ja Konuksen kanavilla olleet seuraavat:

	Tulot	Menot	Ero
V. 1910	Smk 76,011: 68	Smk 11,396: 17	Smk + 64,615: 51
» 1911	» 65,988: 82	» 12,188: 59	» + 53,800: 23
» 1912	» 43,834: 41	» 12,594: 66	» + 31,239: 75
» 1913	» 67,110: 24	» 14,570: 29	» + 52,539: 95
» 1914	» 47,497: 06	» 14,501: 65	» + 32,995: 41

e) Ruokovirran kanava Maaningan pitäjässä Kuopion lääniä.

Yksinkertainen sulku puusta.

Kynnysten korkeusero 0.34 m

Vedenpintojen korkeusero 0.00—0.86 m

Laivain syväkulkuisuus 1.50 m

Kanavaliikenne alkoi 11 päivänä toukokuuta ja loppui 19 päivänä marraskuuta.

Tulot:

Kanavamaksut ..... Smk 7,150: 07

Menot:

Virkailijain palkkaukset	Smk 2,920: —
Kunnossapitotyöt:	
Sulku ja väliaikainen silta	Smk 218: 77
Huonerakennukset	» 30: 80
Pollarien kunnossapito	» 8: 80
Valaistusaineet	» 21: —
	» 279: 37
Sekalaiset menot	» 150: —
Kantopalkkio Iisalmen tullikamarille	» 43: 47
	<u>Yhteensä Smk 3,392: 84</u>

Työhön on käytetty 9 jalkapäivätyötä.

Tulot ja menot viimeisenä viitenä vuotena ovat olleet:

	Tulot	Menot	Ero
V. 1910	Smk 6,295: 95	Smk 2,778: 67	Smk + 3,517: 28
» 1911	» 8,006: —	» 2,740: 91	» + 5,265: 09
» 1912	» 6,023: 65	» 2,952: 55	» + 3,071: 10
» 1913	» 9,149: 30	» 2,993: 40	» + 6,155: 90
» 1914	» 7,150: 07	» 3,392: 84	» + 3,757: 23

f) Ahkionlahden kanava Maaningan pitäjässä Kuopion lääniä.

Sulku puusta 2 sulkukamarineen.

Äärimmäisten kynnysten korkeusero 2.76 m

Vedenpintojen korkeusero 1.96—3.80 m

Laivain syväkulkuisuus 1.50 m

Kanavaliikenne alkoi 12 päivänä toukokuuta ja loppui 9 päivänä marraskuuta.

Tulot:

Kanavamaksut	Smk 9,397: 78

Menot:

Virkailijain palkkaukset	Smk 3,260: —
Kunnossapitotyöt:	
Sulku ja sulkutasanne	Smk 258: 30
Tiet, istutukset ja aidat	» 342: —
Huonerakennukset	» 220: 90
Valaistusaineet	» 28: —
	» 849: 20
Sekalaiset menot	» 160: —
Kantopalkkio Iisalmen tullikamarille	» 75: 94
	<u>Yhteensä Smk 4,345: 14</u>

Työhön on käytetty 80 jalkapäivätyötä.

Tulot ja menot viimeisenä viitenä vuotena ovat olleet:

	Tulot	Menot	Ero
V. 1910	Smk 8,459: 30	Smk 5,468: 91	Smk + 2,990: 39
> 1911	> 10,670: 80	> 5,663: 16	> + 5,007: 64
> 1912	> 8,250: 70	> 12,418: 60	> - 4,167: 90
> 1913	> 11,815: 85	> 2,755: 48	> + 9,060: 37
> 1914	> 9,397: 78	> 4,345: 14	> + 5,052: 64

Kanavan sulun uudestaan rakentaminen.

Veden syvyys matalan veden aikana 2.29 m

Sulun vähin leveys 7.60 m

Sulun käyttöpituus 31.60 m

Sittenkun Ahkionlahden kanavan puusulut oli huomattu niin lahoiksi että niiden uusimiseen oli lähimmässä tulevaisuudessa ryhdyttävä, on Keisarillinen Senaatti, Kulkulaitostoimituskunnan kirjeen mukaan 1 päivältä huhtikuuta 1914, hyväksynyt Ylihallituksessa laaditun ehdotuksen sulkujen uusimiseksi. Tämän ehdotuksen mukaan on nykyisten kahden puusta rakennetun sulkukamarin sijaan rakennettava yksikamarinen betonipohjainen kivisulku, ja ovat kustannukset tämän ehdotuksen mukaan 297,000 markkaa. Samalla on Keisarillinen Senaatti päättänyt että, koska tarkoitusta varten jo oli merkitty 40,000 markkaa Ylihallituksen menosääntöehdotukseen vuodeksi 1914, kysymys enemmän määrärahan myöntämisestä sanottuun tarkoitukseen oli otettava harkittavaksi vasta vuoden 1915 menosääntöehdotuksen yhteydessä.

Työ aljettiin kesäkuussa 1914 ja jatkuu ensi vuonna.

Vuoden kuluessa ryhdyttiin valmistaviin töihin työn alottamiseksi hankkimalla tarvittavat työaseet sekä varaamalla tarveaineita. Kivien kiilausta ja hakkausta aloitettiin ja kiilattiinkin vuoden kuluessa suurin osa sulkumuureihin tarvittavia kiviä.

Menot:

Yleiset kustannukset	Smk	2,233: 40
Valmistavat ja pengerrys-työt	>	4,880: 07
Sulku	>	7,676: 68
Varasto ja sekalaiset menot	>	2,381: 26
	Yhteensä Smk	17,171: 41

Työhön on vuonna 1914 käytetty 11 hevospäivä- ja 3,116 jalkapäivätyötä.

g) Nerכון kanava Lapinlahden pitäjässä Kuopion läänii.

Yksinkertainen sulkku puusta.

Kynnysten korkeusero 1.01 m

Vedenpintojen korkeusero 0.43—1.68 m

Laivain syväkulkuisuus 1.50 m

Kanavaliikenne alkoi 11 päivänä toukokuuta ja loppui 13 päivänä marraskuuta.

Tulot:

Kanavamaksut ..... Smk 5,680: 92

Menot:

Virkailijain palkkaukset ..... Smk 2,920: —

Kunnossapitotyöt:

Työnjohto ja matkakustannukset Smk 24: —

Kiviverhous ja kanavan pohjan puhdistus ..... » 85: —

Työntö-sillan ja sulun kunnossapito ..... » 87: 75

Tiet, istutukset ja aidat ..... » 89: 53

Huonerakennukset ..... » 475: 09

Valaistusaineet ..... » 24: — » 785: 37

Sekalaiset menot ..... » 130: —

Kantopalkkio Iisalmen tullikamarille ..... » 43: 04

Yhteensä Smk 3,878: 41

Työhön on käytetty 1 hevospäivä- ja 130 jalkapäivätyötä.

Tulot ja menot viimeisenä viitenä vuotena ovat olleet:

	Tulot	Menot	Ero
V. 1910	Smk 5,306: 25	Smk 3,676: 06	Smk + 1,630: 19
» 1911	» 6,470: 70	» 3,277: 58	» + 3,193: 12
» 1912	» 5,102: —	» 8,722: 98	» — 3,620: 98
» 1913	» 6,572: 15	» 2,952: 31	» + 3,619: 84
» 1914	» 5,680: 92	» 3,878: 41	» + 1,802: 51

h) Väylän muut osat.

1. Remarit.

Niiden kunnossapito ja hoito ..... Smk 24: —

2. Taipaleen kanavan- Kuopion kaupungin välisen kulkuväylän korjaustyö Leppävirran pitäjässä Kuopion lääniä.

Veden syvyys matalan veden aikana 2.70 m

Pohjaleveys suorassa osassa 15.0 m

Vähin säde kaarroksissa 150 m

Työ aljettiin kesäkuussa 1913 ja jatkuu ensi vuonna. Tarkempi selostus työn synnystä ja teknillisestä suunnitelmasta on vuoden 1913 kertomuksessa.

Vuoden kuluessa ovat Taipaleen kanavan keskimmäisen ja yläosan sekä Pitkälänniemen kanavan laajennustyöt päättyneet ja Piensaaren kanavan laajennustyöt aloitettu.

Tällöin on Taipaleen ja Pitkälänniemen kanavilla suoritettu kaikki maa- ja kalliotyöt sekä laskettu niiden verhoukset. Taipaleen kanavan itäosalle on rakennettu tukimuurit betonista ja saman kanavan ylempään sulun ohi syöttöjohto laitteineen.

Määräraha, myönnetty 9 päivänä elokuuta 1912, ... Smk 100,000: —

Vuonna 1914 myönnetty ..... > 75,000: —

Menot:

Yleiset kustannukset.....	Smk	5,611: 30
Pakkolunastus.....	>	398: 60
Valmistavat työt	>	8,449: 89
Pengerrystyöt.....	>	73,075: 89
Väyläpollarit	>	324: 40
Sulut.....	>	80: 45
Tiet, ojat, istutukset ja aidat	>	396: 60
Varasto ja sekalaiset menot	>	7,718: 71

Yhteensä Smk 96,055: 84

Edellisinä vuosina on työhön mennyt v. 1913 .... > 79,101: 89

Yhteensä Smk 175,157: 73

Työhön on vuonna 1914 käytetty 2,797 hevospäivä- ja 15,738 jalkapäivätyötä.

4. Laivaväylä Savonlinna—Kuopio, Heinäveden kautta.

a) Pilpan kanava Heinäveden pitäjässä Mikkelin lääniä.

Yksinkertainen sulku kivistä.

Kynnysten korkeusero 1.04 m

Vedenpintojen korkeusero 0.08—1.30 m

Laivain syväkulkuisuus 1.80 m

Kanavaliikenne alkoi 12 päivänä toukokuuta ja loppui 22 päivänä marraskuuta.

Tulot:

Kanavamaksut ..... Smk 2,377: 50

Menot:

Virkailijain palkkaukset ..... Smk 3,575: —

Kunnossapitotyöt:

Työnjohto ja matkakustannukset Smk 281: 25

Kiviverhous ..... » 109: 10

Sulku- ja johtolaitteet ..... » 447: 55

Tiet, istutukset ja aidat ..... » 325: 65

Huonerakennukset ..... » 510: 39

Varasto ja valaistusaineet ..... » 203: 75 , 1,877: 69

Sekalaiset menot ..... » 1,065: 70

Yhteensä Smk 6,518: 39

Parannustyöt: Vahtituvan rakentaminen ..... Smk 7,915: 83

Työhön on käytetty 22 hevospäivä- ja 1,094 jalkapäivätyötä.

b) Vääräkosken kanava Heinäveden pitäjässä Mikkelin lääniä.

Laivain syväkulkuisuus 1.80 m

Menot:

Virkailijain palkkaukset ..... Smk 1,275: —

Kunnossapitotyöt:

Työnjohto ja matkakustannukset Smk 568: —

Kiviverhous ..... » 568: 10

Johtolaitteitten rakentaminen.. » 4,990: 15

Huonerakennukset..... » 103: 45

Valaistusaineet ..... » 6: — , 6,235: 70

Yhteensä Smk 7,510: 70

Työhön on käytetty 57 hevospäivä- ja 1,031 jalkapäivätyötä.

c) Vihovuonteen kanava Heinäveden pitäjässä Mikkelin lääniä.

Yksinkertainen sulku kivistä.

Kynnysten korkeusero 1.11 m

Vedenpintojen korkeusero 0.58—1.07 m

Laivain syväkulkuisuus 1.80 m

Kanavaliikenne alkoi 8 päivänä toukokuuta ja loppui 22 päivänä marraskuuta.

Sulun läpi kulki vuoden kuluessa 1,542 alusta.

Menot:

Virkailijain palkkaukset	Smk	1,445: —	
Kunnossapitotyöt:			
Työnjohto ja matkakustannukset	Smk	57: —	
Kiviverhous	»	42: 25	
Sulku ja johtolaitteet	»	484: —	
Tiet, istutukset ja aidat	»	82: —	
Huonerakennukset	»	706: 68	
Valaistusaineet	»	112: 43	» 1,484: 36
			<u>Yhteensä Smk 2,929: 36</u>

Työhön on käytetty 9 hevospäivä- ja 142 jalkapäivätyötä.

d) Hynnälänsalmen kääntösilta Heinäveden pitäjässä Mikkelin lääniä.

Laivain syväkulkuisuus 1,80 m

Kääntösillan kohdalta kulki vuoden kuluessa 1,409 alusta.

Menot:

Virkailijain palkkaukset	Smk	1,280: —	
Kunnossapitotyöt:			
Työnjohto ja matkakustannukset	Smk	124: 75	
Kiviverhous	»	22: 50	
Kääntösillan ja johtolaitteiden kunnossapito	»	529: 99	
Huonerakennusten kunnossapito	»	1,315: 02	» 1,992: 26
			<u>Yhteensä Smk 3,272: 26</u>

Työhön on käytetty 8 hevospäivä- ja 255 jalkapäivätyötä.

e) Kerman kanava Heinäveden pitäjässä Mikkelin lääniä.

Yksinkertainen sulku kivistä.

Kynnysten korkeusero 2,64 m

Vedenpintojen korkeusero 2,25—2,71 m

Laivain syväkulkuisuus 1,80 m

Kanavaliikenne alkoi 11 päivänä toukokuuta ja loppui 19 päivänä mar-
raskuuta.

Kanavasta kulki purjehdusajan kestäessä 1,409 alusta.

Menöt:

Virkailijain palkkaukset	Smk	1,495: —
Kunnossapitotyöt:		
Työnjohto ja matkakustannukset	Smk	192: —
Kiviverhous	»	298: 25
Sulku ja rullasilta	»	504: 20
Tiet, istutukset ja aidat	»	503: 69
Huonerakennukset	»	130: 07
Kalusto ja valaistusaineet	»	<u>180: 83</u> , 1,809: 04
Sekalaiset menot	»	50: —
	Yhteensä Smk	3,354: 04

Työhön on käytetty 5 hevospäivä- ja 218 jalkapäivätyötä.

f) Karvion kanava Heinäveden pitäjässä Mikkelin lääniä.

Yksinkertainen sulku kivistä.

Kynnysten korkeusero 1.16 m

Vedenpintojen korkeusero 1.07—1.73 m

Laivain syväkulkaisuus 1.80 m

Kanavaliikenne alkoi 9 päivänä toukokuuta ja loppui 19 päivänä marraskuuta.

Tulot:

Kanavamaksut	Smk	54,562: 45

Menot:

Virkailijain palkkaukset	Smk	3,809: 93
Kunnossapitotyöt:		
Työnjohto ja matkakustannukset	Smk	171: —
Kiviverhous	»	474: 30
Sulku ja johtolaitteet	»	93: 85
Tiet, istutukset ja aidat	»	150: 40
Huonerakennukset	»	48: 80
Kaivon kaivaminen	»	251: 83
Kalusto ja valaistusaineet	»	<u>302: 97</u> , 1,493: 15
Sekalaiset menot	»	220: —
	Yhteensä Smk	5,523: 08

Parannustyöt:

Kääntösillan rakentaminen raudasta .....

Smk 11,736: 97

Työhön on käytetty 145 hevospäivä- ja 969 jalkapäivätyötä.

g) Väylän muut osat.

Menot:

Työnjohto ja matkakustannukset	Smk	128: —
Trallaus ja puhdistus	›	1,750: 25
Väylämerkit	›	415: —
		Yhteensä Smk 2,293: 25

Työhön on käytetty 427 jalkapäivätyötä.

Kun Kuopion ja Iisalmen tullikamareissa vuonna 1914 toimitettu kanavamaksujen kanto, yhteensä Smk. 2,194: 85, ja siitä suoritettu ylöskantoprosentti Smk 87: 77 otetaan lukuun, ovat tulot ja menot väylällä Savonlinna—Kuopio Heinäveden kautta viimeisenä viitenä vuotena olleet:

	Tulot	Menot	Ero
V. 1910	Smk 42,332: 04	Smk 20,985: 18	Smk + 21,346: 86
› 1911	› 53,162: 12	› 35,409: 25	› + 17,752: 87
› 1912	› 85,315: 43	› 25,498: 06	› + 59,817: 37
› 1913	› 67,119: 41	› 28,402: 40	› + 38,717: 01
› 1914	› 59,134: 80	› 31,488: 85	› + 27,645: 95

5. Laivaväylä Savonlinna—Joensuu—Nurmes.

a) Oravin kanava Rantasalmen pitäjässä Mikkelin lääniä.

Laivain syväkulkuisuus 2.40 m

Kanavaliikenne alkoi 10 päivänä toukokuuta ja loppui 12 päivänä joulukuuta.

Kanavasta kulki purjehdusajan kestäessä 3,957 alusta.

Menot:

Virkailijain palkkaukset	Smk	1,652: —
Kunnossapitotyöt:		
Työnjohto ja matkakustannukset	Smk	117: 35
Kiviverhous	›	53: 75
Kääntösilta ja johtolaitteet	›	490: 59
Tiet, istutukset ja aidat	›	31: 75
Valaistusaineet	›	62: 15
		› 755: 59
		Yhteensä Smk 2,407: 59

Työhön on käytetty 1 hevospäivä- ja 120 jalkapäivätyötä.

b) Pielisjoen kanavat Kuopion lääniä.

Laivain syväkulkuisuus 1.50 m

Pielisjoen kanavien läpi kulki purjehduskauden aikana 2,433 alusta. Sitä paitsi toimitettiin Joensuun ja Utran kanavilla tukkilauttojen 127 suluttamista.

Kanavaliikenne alkoi 11 päivänä toukokuuta ja päättyi 31 päivänä lokakuuta.

Tulot:

Kanavamaksuja kannettiin:

Joensuun konttorissa	Smk 10,867: —	
Utran >	> 1,843: 80	
Kaltimon >	> <u>1,256: 15</u>	Smk 13,966: 95

Menot:

Virkailijain palkkaukset	Smk 23,805: —
Kunnossapitotyöt:	

Yleiset kustannukset.

Laivaväylän viitotus sekä väylämerkkien

kunnossapito ja hoito	Smk 213: 30	
Kalusto ja varasto	> 4,841: 13	
Telefoonien vuosimaksut	> 822: 22	
Palkkaukset	> 564: 25	
Sekalaiset menot	> <u>176: 10</u>	, 6,617: —

Töihin on käytetty vuoden kuluessa 14 jalkapäivätyötä.

Joensuun kanava Joensuun kaupungissa.

Yksinkertainen sulku puusta.

Kynnysten korkeusero 0.40 m

Vedenpintojen korkeusero 0.04—1.05 m

Sulun ja sulkutasanteen kunnossapito	Smk 135: 86	
Huonerakennusten korjaus	> 2,785: 41	
Katu, aidat ja istutukset	> 3,806: 98	
Sekalaiset menot	> <u>157: 56</u>	, 6,885: 81

Utran kanava Kontiolahden pitäjässä.

Yksinkertainen sulku kivistä.

Kynnysten korkeusero 1.59 m

Vedenpintojen korkeusero 0.62—2.79 m

Sulun ja sulkutasanteen kunnossapito	Smk	76: 12	
Kääntösillan tukimuurien uusiminen	»	3,904: 43	
Huonerakennusten korjaus	»	153: 82	
Aidat, ojat ja istutukset	»	143: 14	
Kassakaappi konttorihuoneeseen	»	<u>250: —</u>	Smk 4,527: 51

Kuurnan kanava Kontiolahden pitäjässä.

Yksinkertainen sulku kivistä.
 Kynnysten korkeusero 2.08 m
 Vedenpintojen korkeusero 0.44—2.92 m

Sulun ja sulkutasanteen kunnossapito	Smk	128: 20	
Huonerakennusten korjaus	»	1,040: 75	
Virranohjaajan korjaus	»	<u>172: 65</u>	» 1,341: 60

Paiholan kanava Kontiolahden pitäjässä.

Yksinkertainen sulku puusta.
 Kynnysten korkeusero 0.61 m
 Vedenpintojen korkeusero 0.07—1.14 m

Sulun ja sulkutasanteen kunnossapito	Smk	26: 07	
Huonerakennusten korjaus	»	<u>48: 75</u>	» 74: 82

Haapavirran kanava Kontiolahden pitäjässä.

Yksinkertainen sulku puusta.
 Kynnysten korkeusero 0.72 m
 Vedenpintojen korkeusero 0.40—1.93 m

Huonerakennusten korjaus	»		10: —

Jakokosken kanava Kontiolahden pitäjässä.

Yksinkertainen sulku kivistä.
 Kynnysten korkeusero 0.80 m
 Vedenpintojen korkeusero 0.07—1.12 m

Sulun ja sulkutasanteen kunnossapito	Smk	32: 87	
Huonerakennusten korjaus	»	92: 82	
Aidat, ojat, istutukset	»	<u>139: 44</u>	» 265: 13

Saapaskosken kanava Enon pitäjässä.

Yksinkertainen sulku kivistä.
 Kynnysten korkeusero 1.44 m
 Vedenpintojen korkeusero 0.57—2.31 m

Sulun ja sulkutasanteen kunnossapito....	Smk	7: 26	
Huonerakennusten korjaus.....	»	<u>198: 80</u>	Smk 206: 06

Nesterinsaaren kanava Enon pitäjässä.

Yksinkertainen sulku puusta.
 Kynnysten korkeusero 1.76 m
 Vedenpintojen korkeusero 0.24—2.88 m

Sulun ja sulkutasanteen kunnossapito....	Smk	270: 43	
Huonerakennusten korjaus.....	»	<u>2,550: 32</u>	
Kivipollarin korjaus kanavan alasuussa ..	»	<u>386: 75</u>	» 3,207: 50

Kaltimon kanava Enon pitäjässä.

Kaksikamarinen sulku kivistä.
 Äärimmäisten kynnysten korkeusero 4.90 m
 Vedenpintojen korkeusero 2.68—5.65 m

Sulun ja sulkutasanteen kunnossapito....	Smk	513: 28	
Huonerakennusten korjaus	»	<u>375: 79</u>	
Kaltimon ja Nesterinsaaren välisen kana- vapenkereen kivillä vahvistaminen	»	<u>4,096: 69</u>	
Kaksi venevetotietä Kaltimon ja Nesterin- saaren väliselle kanavapenkereelle	»	<u>2,358: 25</u>	» 7,344: 01

Häihän kanava Enon pitäjässä.

Yksinkertainen sulku kivistä.
 Kynnysten korkeusero 0.83 m
 Vedenpintojen korkeusero 0.26—1.00 m

Sulun ja sulkutasanteen kunnossapito....	Smk	6: 97	
Ulkohuoneen uusiminen ynnä huoneraken- nusten korjaus	»	<u>3,498: 75</u>	» 3,505: 72

Kunnossapitotyöt yhteensä Smk 33,985: 16

Yhteensä on näihin töihin käytetty 530 hevospäivätyötä ja 3,460 jalka-
päivätyötä.

*Parannus- ja laajennustyöt:***Maa- ja vesialueen pakkolunastus Joensuun kanavalla.**

Lokakuun 27 päivälle 1911 päivätyn Keisarillisen Senaatin Kulkulaitos-toimituskunnan kirjeen mukaisesti lunastetusta maa- ja vesialueesta maksettiin asiallisille vuoden kuluessa Suomen markkaa 16,809: 80.

Kuurnan kanavan yläsuussa olevan kallion poistaminen ja pollarin siirtäminen.

Vuoden menoarvioon oli varattu tätä työtä varten Smk 7,000: —.

Työ aloitettiin helmikuussa 1914 ja valmistui toukokuussa ennen laivaliikenteen alkamista.

Menot:

Työnjohto.....	Smk	308: —
Väliaikaiset rakennukset	»	311: 48
Louhittu ja nostettu kalliota 2.2 m syvyydeltä 56.9 m ³	»	1,287: 90
Ruopattu maakiviä 2.2 m syvyydeltä 284.9 m ³	»	3,205: 53
Kivipollarin siirto	»	481: 25
Varasto ja kuljetukset	»	759: 55
		Yhteensä Smk 6,353: 71.

Työhön on kaikkiaan käytetty 51 hevos- ja 1,465 jalkapäivätyötä.

Haapavirran sulun uudestaan rakentaminen kivistä.

Tämä työ, jonka kustannusarvio on määrältään 135,000 markkaa, aloitettiin vuonna 1913.

Talven kuluessa päästettiin ja hakattiin rakennukseen tarvittavat kivet Jakokosken kivilouhimosta ja kuljetettiin keväällä vielä talvikelin aikana rakennuspaikalle. Lokakuun alussa ryhdyttiin valmistaviin rakennustöihin ja marraskuun 1 päivänä, laivaliikenteen päätyttyä, sulettiin kanava padoilla. Sittenkun kanava oli saatu pumpuilla vedestä tyhjäksi, purettiin entinen sulku, louhittiin kalliota sekä rakennettiin lämmin muurausvaja sulun ylitse. Uusia sulkuportteja varten vahvistettiin tarpeelliset parrut. Paitsi tätä työmäärää on rakennukselle vuoden aikana hankittu tarpeellinen määrä sementtiä, kuin myöskin porttiraudat. Työ jatkuu vuonna 1915.

Määräraha, myönnetty vuonna 1913	Smk	30,000: —
» » » 1914	»	50,000: —

Menot vuoden kuluessa ovat olleet	Smk 52,209: 53
Edellisenä vuotena käytettiin	» 27,339: 65
	<u>Yhteensä Smk 79,549: 18</u>

Työhön on vuoden kuluessa käytetty 177 hevos- ja 7,181 jalkapäivätyötä.

Yhteenveto vuoden menoista Pielisjoen kanavilla:

Palkkaukset.....	Smk 23,805: —
Kunnossapitotyöt	» 33,985: 16 Smk 57,790: 16

Parannus- ja laajennustyöt:

Maa- ja vesialueen lunastus Joensuun kanavalla	» 16,809: 80
Kuurnan kanavan yläsuussa olevan kallion poistaminen ja pollarin siirtäminen ...	» 6,353: 71
Haapavirran sulun uudestaan rakentaminen	» 52,209: 53 , 75,373: 04
	<u>Yhteensä Smk 133,163: 20</u>

Kun varsinaisista menoista	Smk 57,790: 16
vähennetään tulot.....	» 13,966: 95
on ero	Smk 43,823: 21

Tulot ja menot viimeisinä viitenä vuotena ovat olleet:

	Tulot	Menot	Ero
V. 1910	Smk 32,277: 80	Smk 38,180: 64	Smk — 5,902: 84
» 1911	» 26,178: 90	» 32,571: —	» — 6,392: 10
» 1912	» 22,071: —	» 42,983: 57	» — 20,912: 57
» 1913	» 22,658: 35	» 43,291: 09	» — 20,632: 74
» 1914	» 13,966: 95	» 57,790: 16	» — 43,823: 21

c) Väylän muut osat.

Menot:

Työnjohto ja matkakustannukset	Smk 35: —
Trallaus ja perkaus	» 220: —
Väylämerkkien kunnossapito Kivisalmessa	» 298: 55
Reimarien kunnossapito Juukalahden laivaväylässä ja sata- massa	» 35: —
	<u>Yhteensä Smk 588: 55</u>

Töihin on käytetty 3 hevospäivä- ja 95 jalkapäivätyötä.

6. Laivaväylä Lappeenranta—Mikkeli.

a) Varkaantapaleen kääntösilta Ristiinan pitäjässä Mikkelin lääniä.

Laivain syväkulkuisuus 1.65 m

Kääntösillan kohdalta kulki purjehdusajan kuluessa 1,936 alusta.

Laivaliikenne alkoi 10 päivänä toukokuuta ja loppui 24 päivänä marraskuuta.

Menot:

Virkailijain palkkaukset.....	Smk	950: —
Kunnossapitotyöt:		
Työnjohto ja matkakustannukset	Smk	98: 75
Kiviverhous	»	288: 55
Kääntösilta, johtolaitteet ja laivalaituri ..	»	76: 40
Huonerakennukset.....	»	25: —
Kaluston täydentäminen	»	10: 20
		<u>498: 90</u>
	Yhteensä Smk	1,448: 90

Työhön on käytetty 1 hevospäivä- ja 148 jalkapäivätyötä.

b) Juurisalmen kääntösilta Ristiinan pitäjässä Mikkelin lääniä.

Laivain syväkulkuisuus 1.65 m

Kääntösillan kohdalta kulki purjehdusajan kuluessa 4,045 alusta.

Laivaliikenne alkoi 10 päivänä toukokuuta ja loppui 24 päivänä marraskuuta.

Menot:

Virkailijain palkkaukset.....	Smk	1,620: —
Kunnossapitotyöt:		
Työnjohto ja matkakustannukset	Smk	597: 50
Kääntösilta ja läntinen johtolaite	»	883: 33
Pilarin vahvistaminen ja itäisen johtolait- teen rakentaminen.....	»	1,661: 77
Huonerakennukset.....	»	40: —
		<u>3,182: 60</u>
	Yhteensä Smk	4,802: 60

Työhön on käytetty 7 hevospäivä- ja 573 jalkapäivätyötä.

c) Väylän muut osat.

Menot:

Työnjohto ja matkakustannukset	Smk	430: —
Trallaus ja puhdistus	»	789: 60

Väylämerkit	Smk	431: 04
Kiviverhous	»	784: 70
		Yhteensä Smk 2,435: 34

Työhön on käytetty 5 hevospäivä- ja 575 jalkapäivätyötä.

7. Saimaan vesistön muut väylät.

a) Otamoinсалmen väylä Savitaipaleen ja Taipalsaaren pitäjien rajalla Viipurin läänissä.

Laivain syväkulkuisuus 1.80 m

Vuoden kuluessa korjattiin väylämerkkejä. Kustannukset olivat Smk 141:95.

b) Kurensalmen väylä Ruokolahden pitäjässä Viipurin lääninä.

Laivain syväkulkuisuus 2.40 m

Väylän trallauksesta ja puhdistuksesta on maksettu Smk 69: 90.

Työhön on käytetty 19 jalkapäivätyötä.

Kurensalmen eteläpäässä olevan karin poistaminen Ruokolahden pitäjässä Viipurin lääninä.

Vedensyvyys matalan veden aikana 2.70 m

Pohjaleveys 15 m

Vähin säde kaarroksissa 160 m

Ruopatun väylän pituus 0.28 km

Keisarillinen Senaatti oikeutti, Kulkulaitostoimituskunnan kirjeen mukaan joulukuun 9 päivältä 1910, Ylihallituksen ottamaan johonkin vastaiseen työehdotukseensa 9,000 markkaa Kurensalmen peratun väylän eteläpäässä olevan, laivaliikkeelle haitallisen karin perkaamista varten.

Työ aljettiin kesäkuussa 1913 ja valmistui tämän vuoden toukokuussa.

Keväällä jäiden lähdettyä toimitettiin lopullinen trallaus ja puhdistus, jonka jälkeen lopputarkastus pidettiin kesäkuun 7 päivänä.

Menot

koko työstä ovat olleet:

Työnjohto, matkakustannukset, tarverahat y. m.	Smk	857: 16
Valmistavat työt, padot, lautat y. m.	»	1,744: 27
Soraa ja kivensekaista maata ruopattu 3.5 m syvyydeltä 248 m ³	»	1,746: 60

Maakiviä ammuttu ja nostettu 3.5 m syvyydeltä 607 m ³	Smk 4,455: 08
Varasto	» 186: 45
	Yhteensä Smk 8,989: 56

Työhön on kaikkiaan käytetty 2 hevospäivä- ja 1734 jalkapäivätyötä.

c) Savonlinnan—Kesälahden välinen kulkuväylä Mikkelin läänissä.

Laivain syväkulkuisuus 1.80 m

Vuoden kuluessa trallattiin ja puhdistettiin ruopattuja paikkoja sekä korjattiin väylämerkkejä. Kustannukset olivat Smk 707: 64.

Työhön on käytetty 4 hevospäivä- ja 134 jalkapäivätyötä.

d) Joroisniemeen vievä kulkuväylä Joroisten pitäjässä Mikkelin lääninä.

Veden syvyys matalan veden aikana 2.10 m

Pohjaleveys suorassa osassa 10 m

Vähin säde kaaroksissa 150 m

Työ aljettiin kesäkuussa 1912 ja jatkuu ensi vuonna. Tarkempi selostus työn synnystä ja teknillisestä suunnitelmasta on vuoden 1912 kertomuksessa.

Vuoden kuluessa lopetettiin ruoppaustyöt sekä Syväsalmissa että Virtasalmissa niin että ainoastaan salmien lopullinen trallaus jäi ensi vuodeksi.

Määräraha, myönnetty 18 päivänä maaliskuuta 1910	Smk 120,000: —
Lisämääräraha, myönnetty 13 päivänä kesäkuuta 1913	» 10,000: —

Menot:

Yleiset kustannukset	Smk 318: 05
Pengerrystyöt veden alla	» 2,204: 85
Varasto	» 132: 50
	Yhteensä Smk 2,655: 40

Edellisinä vuosina on työhön mennyt:

V. 1913	Smk 75,750: 02
» 1912	» 50,639: 95
	Yhteensä Smk 129,045: 37

Työhön on vuoden kuluessa käytetty 339 jalkapäivätyötä.

e) Louhi- ja Paljaveden välinen väylä Ristiinan ja Anttolan pitäjissä
Mikkelin lääniä.

Vedensyvyys matalan veden aikana 2 m

Pohjaleveys 10 m

Vähin säde kaarroksissa 150 m

Syvennetyn väylän pituus 0.66 km

Sittenkun useat Mikkelin, Anttolan ja Ristiinan pitäjäläiset olivat anoneet että Paljaveden ja Saimaan väliset Outilan, Huttulan, Kohoniemen ja Kaksoisten salmet valtion kustannuksella syvennettäisiin laivaliikkeelle kelvollisiksi, sitoutuen syvennyskustannusten korvaamiseksi suorittamaan 200 markkaa manttaalia kohti sekä sitäpaitsi rakentamaan ja kunnossapitämään Huttulan ja Kohoniemen salmien yli tarvittavat sillat, on Ylihallituksessa laadittu puheenalaisten salmien perkaamista varten ehdotus ja 68,000 markan määräinen kustannusarvio. Kulkulaitostoimituskunnan kirjeen mukaan tammikuun 24 päivältä 1908 on Keisarillinen Senaatti oikeuttanut Ylihallituksen johonkin vastaiseen työehdotukseensa ottamaan 68,000 markkaa kysymyksessä olevien salmien syventämistä varten.

Työ aljettiin toukokuussa 1914 ja jatkuu ensi vuonna.

Vuoden kuluessa kaivettiin kuiviltaan vedenpinnan yläpuolella oleva osa Kohoniemen salmen niemekkeestä ja krapin saavuttua elokuun puolivälissä, ruopattiin salmi valmiiksi sekä laskettiin tarpeellinen kivenheitoke luiskien suojelemiseksi. Huttulan- ja Outilan salmessa ruopattiin pehmeätä maata siksi kunnes vedet jäätyivät joulukuun puolivälissä.

Vuoden työmäärät:

Kuivana nostettu maata.....	2,876 m ³
Ruoppaamalla nostettu maata	11,287 m ³
Kiviä ja kalliota nostettu	23 m ³

Menot:

Yleiset kustannukset	Smk	1,579: 35
Valmistavat ja pengerrystyöt	»	17,864: 07
Varasto	»	1,076: 39
		Yhteensä Smk 20,519: 81

Työhön on vuoden kuluessa käytetty 16 hevospäivä- ja 3,987 jalkapäivätyötä.

f) Juojärven vesistön kanavoimistyö Kaavin, Tuusniemen ja Kuusjärven pitäjissä Kuopion lääniä ja Heinäveden pitäjässä Mikkelin lääniä.

Veden syvyys matalan veden aikana	2.10 m
Kanavan pohjan leveys:	
kallionleikkauksissa.....	10.0 m
maanleikkauksissa.....	15.0 m
Vähin säde kaarrosissa:	
kanavassa	180.0 m
salmissa	150.0 m
Sulkujen pienin leveys.....	7.6 m
, käyttöpituus	31.6 m

Työ aljettiin kesäkuussa 1911 ja jatkuu ensi vuonna. Tarkempi selostus työn synnystä ja teknillisestä suunnitelmasta on vuoden 1911 kertomuksessa.

Vuoden kuluessa saatiin I:ssä eli Varistaipaleen kanavan työpiirissä tukimuurityöt valmiiksi ja kanavan alasuu ruopatuksi täysin syväksi. Sulkuporttien luukut korjattiin konepajassa ja sijoitettiin uudelleen portteihin. Kanava-alueen somistamiseksi toimitettiin raivauksia ja ryhdyttiin istutustöihin.

II:ssa eli Taivallahden kanavan työpiirissä valmistuivat vuoden alkupuolella tukimuuri- ja kiviverhoustyöt. Kesäkuun alussa aljettiin muurata kanavan kaksikytkyistä sulkua, ja valmistui se syyskuun alussa. Portit, kääntösilta ja neulapadot valmistuivat myöskin lokakuun alussa, joten voitiin poistaa kanavasta väliaikaiset padot, laskea vesi kanavaan ja avata se väliaikaiselle liikenteelle. Vuoden lopulla saatiin kanavan yläsuu ylimmän padon ulkopuolelta höyryruoppauskoneella täysin syväksi ja kanava muutenkin valmiiksi.

III:ssa eli Taivallahden — Kaavinkosken laivaväylän työpiirissä valmistuivat Kaavinkosken kääntösillan virtapatsas ja maatukeet varhain keväällä, ja samaan aikaan saatiin sillan johtolaitteet valmiiksi. Itse silta pantiin toukokuun alussa kokoon, varustettiin puisella kannella, jonka jälkeen väliaikainen silta purettiin. Toukokuun lopulla valmistuivat Kaavinkoskella kaikki kuivassa tehtävät pengerrystyöt, joten tekemättä jäivät vain höyryruoppauskoneella suoritettavat ruoppaustyöt. Vuoden lopulla alettiin höyryruoppauskoneella syventää salmia Taivallahden ja Juojärven välillä.

Vuoden kuluessa osaksi suoritettiin asiallisille alueiden pakkolunastusmaksut, osaksi talletettiin vastaavat summat lääninrahastoihin.

Vuoden työmäärät olivat:

Kuivassa poistettu maata	852 m ³
» » maakiviä	3 »
» » kalliota	126 »
Ruopattu maata ja kiviä	4,451 »
Soratäytettä asetettu kiviverhouksen alle ja tukimuurien taakse	1,344 »
Paalutettu kiviverhouksen alareunaa	56 m
Luiskia vahvistettu turpeilla	3,072 m ²
» » kivenheitokkeella	1,410 »
» » kiviverhouksella	1,139 »
» » tukimuureilla	222 m ³
Siltapatsaita muurattu	133 »
Sulkumuuria muurattu osaksi kivistä, osaksi betonista ..	1,418 »

Marraskuun 11 päivänä 1910 myönnetty työn määräraha on 1,390,000 markkaa. Tästä summasta oli vuoden 1914 menoarvioon otettu loppuerä, 290,000 markkaa, josta ylinä korvattiin Keisarillisen Suomen Senaatin myönnytyksellä vuonna 1913 käytetty ennakkomääräraha, Smk 72,383: 35.

Menot:

Yleiset kustannukset	Smk 18,279: 57
Pakkolunastus	» 26,966: 45
Pengerrystyöt	» 32,654: 81
Sillat, johtolaitteet, vetotielaiturit y. m.	» 12,399: 43
Sulut	» 96,276: 26
Tiet, ojat ja istutukset	» 7,946: 95
Huonerakennukset	» 1,413: 87
Varasto ja sekalaiset menot	» 2,741: 53

Yhteensä Smk 198,678: 87

Tästä vähennetään tulot väliaikaisesta liikenteestä .....

494: 30

Todelliset menot siis .....

Smk 198,184: 57

Tätä ennen on työhön käytetty:

V. 1913	Smk 437,907: 80
» 1912	» 592,138: 22
» 1911	» 142,337: 33
	Smk 1,172,383: 35

Kaikkiaan Smk 1,370,567: 92

Työhön on vuonna 1914 käytetty 17,142 jalkapäivätyötä ja 1,142 hevospäivätyötä. Näihin päivätöihin ei kuitenkaan sisälly päivätyöt sulunmuurauksessa, mitkä kokonaisurakkana ovat erään urakoitsijan suorittamat.

g) Kallaveden väylät.

1. Laivaväylä Kuopio—Muuruevirta—Akonpohja—Karjalankoski.

Vedensyvyys matalan veden aikana 1.7 m

Menot:

Työnjohto ja matkakustannukset	Smk	102: 90
Väylän trallaus ja puhdistus	»	431: 28
Väylämerkkien kunnossapito	»	145: 50
	Yhteensä	Smk 679: 68

Työhön on käytetty 46 jalkapäivätyötä.

2. Laivaväylä Kuopio—Pajulahti—Siilinjärvi Kuopion ja Nilsin pitäjissä Kuopion lääniä.

Veden syvyys matalan veden aikana 1.70 m

Pohjaleveys 12 ja 7.50 m

Vähin säde kaarroksissa 120 m

Laivaväylän pituus 50 km

Kasurilan Höyryvenhe Osakeyhtiön y. m. anottua, että Kuopion kaupungin ja Nilsin pitäjän Kaaraslahden kylän Pajulan välisellä laivareitillä oleva Tuli-
virta sekä tältä reitillä Siilinjärvelle vievässä kulkuväylässä oleva Jysänkосki
tutkittaisiin ja perattaisiin 1.7 m syvässä kulkevia aluksia varten, ja sittenkun
paikkaa oli tutkittu ja asiassa oli laadittu ehdotus, myönsi Keisarillinen Sen-
naatti, Kulkulaitostoimituskunnan kirjeen mukaan 15 päivältä lokakuuta 1913,
tarkoitusta varten Ylihallituksen käytettäväksi kustannusarvion mukaan tar-
vittavan 40,000 markan määrärahan otettavaksi Ylihallituksen työehdotukseen
vuodeksi 1914.

Työ aljettiin lokakuussa 1914 ja jatkuu.

Vuoden kuluessa hankittiin Jysänkосken patoamiseksi tarpeelliset pato-
tarpeet, rekennettiin pato ja pumputtiin vesi pois patojen väliltä. Kanavan
sivuihin määrättyä kivenheitoketta varten kiilattiin kiviä. Maan kaivaminen
alotettiin ja noin kolmas osa patojen väliltä poistettavasta maamäärästä kulje-
tettiin syrjään.

Menot:

Yleiset kustannukset	Smk	672: 50
Vahingonkorvaukset	»	50: —
Pengerrystyöt	»	8,534: 14
Varasto ja sekalaiset menot	»	595: 96

Yhteensä Smk 9,852: 60

Työhön on vuonna 1914 käytetty 7 hevospäivä- ja 2,424 jalkapäivätyötä.

h) Laivaväylä Syväri—Vuotjärvi.

1. Lastukosken kanava Nilsin pitäjässä Kuopion lääniä.

Yksinkertainen sulku kivistä.

Kynnyskorkeuksien ero 0.77 m

Vedenpintojen korkeusero 0.19—0.79 m

Laivain syväkulkuisuus 1.60 m

Kanavaliikenne alkoi 13 p:nä toukokuuta ja loppui 18 p:nä marraskuuta.

Tulot:

Kanavamaksut	Smk	831: 85

Menot:

Virkailijain palkkaukset	Smk	2,380: —
Kunnossapitotyöt	»	209: 68
Sekalaiset menot	»	123: 50

Yhteensä Smk 2,713: 18

Työhön on käytetty 2 hevospäivä- ja 27 jalkapäivätyötä.

Tulot ja menot viimeisenä viitenä vuotena ovat olleet:

	Tulot	Menot	Ero
V. 1910.....	Smk 709: 15	Smk 2,081: 63	Smk — 1,372: 48
» 1911.....	» 740: 35	» 4,714: 23	» — 3,973: 88
» 1912.....	» 828: 65	» 2,605: 87	» — 1,777: 22
» 1913.....	» 942: 30	» 2,565: 45	» — 1,623: 15
» 1914.....	» 831: 85	» 2,713: 18	» — 1,881: 33

2. Väylän muut osat.

Menot:

Työnjohto ja matkakustannukset	Smk	116: 91
Laivaväylän trallaus ja puhdistus	»	187: 35
Väylämerkkien kunnossapito	»	112: —

Yhteensä Smk 416: 26

Työhön on käytetty 60 jalkapäivätyötä.

i) Iisalmen—Kiuruveden väylä Iisalmen ja Kiuruveden pitäjissä Kuopion lääninä.

1. Saarikosken sulku ja Nivan kääntösilta.

Yksinkertainen sulku puusta.

Kynnysten korkeusero 2.99 m

Vedenpintojen korkeusero sululla 0.50—3.20 m

Laivain syväkulkaisuus 1.20 m

Kanavaliikenne alkoi 11 p:nä toukokuuta ja loppui 13 p:nä marraskuuta.

Tulot:

Kanavamaksut ..... Smk 1,594: 45

Menot:

Virkkailijain palkkaukset ..... Smk 3,670: —

Kunnossapitotyöt:

Työnjohto ja matkakustannukset ..... Smk 260: —

Järjestelypato ja tukkiruuhi ..... » 320: 06

Kahden paloruiskun osto ..... » 120: —

Kiviverhous ..... » 33: —

Kääntö- ja väliaik. silta ynnä johtolaitteet ..... » 170: 69

Sulku ja sulkutasanne ..... » 134: 97

Tiet, istutukset ja aidat ..... » 42: 02

Huonerakennukset ..... » 197: 94

Saunan rakentaminen ..... » 1,372: —

Valaistusaineet ..... » 15: 40 , 2,666: 08

Sekalaiset menot ..... » 205: 14

Yhteensä Smk 6,541: 22

Työhön on käytetty 31 hevospäivä- ja 380 jalkapäivätyötä.

Tulot ja menot viimeisenä viitenä vuotena ovat olleet:

	Tulot	Menot	Ero
V. 1910....	Smk 1,323: 20	Smk 12,392: 88	Smk — 11,069: 68
» 1911....	» 1,608: 50	» 5,428: 28	» — 3,819: 78
» 1912....	» 1,130: 20	» 5,804: 33	» — 4,674: 13
» 1913....	» 1,567: 15	» 4,810: 93	» — 3,243: 78
» 1914....	» 1,594: 45	» 6,541: 22	» — 4,946: 77

2. Väylän muut osat.

Menot:

Työnjohto ..... Smk 290: —

Tulvan tuoman hiekan ruoppaaminen Kiurujoessa ..... » 1,662: 55

Vanhojen pollarijätteen poistaminen	Smk	53: 85
Reimarien hoito	»	270: 50
	Yhteensä Smk	2,276: 90

Töihin on käytetty 2 hevospäivä- ja 418 jalkapäivätyötä.

j) Iisalmen—Pitkänkosken kulkuväylä Iisalmen pitäjässä Kuopion lääniä.

Veden syvyys matalanveden aikana 1.2 m		
Määräraha, myönnetty toukokuun 13 p. 1909, ...	Smk	62,000: —
Lisämääräraha, myönnetty toukokuun 26 p. 1911, ...	»	5,500: —
	Yhteensä Smk	67,500: —

Vuoden kuluessa on työhön käytetty Smk 32: —, joten työn tähänastinen kustannus, kun Tikankosken myllypalstan myynnistä ja myydyistä työkaluista kertyneet Smk 2,034: 65 vähennetään, on Smk 65,616: 76.

Väylän hoitokustannukset ovat vuoden kuluessa olleet seuraavat:

Työnjohto ja matkakustannukset.....	Smk	236: 50
Tulvan tuoman soran ruoppaus	»	652: 22
Reimarien kunnossapito	»	131: 90
	Yhteensä Smk	1,020: 62

Työhön on käytetty 229 jalkapäivätyötä.

B. Päijänteen vesistö.

8. Laivaväylä Lahti—Jyväskylä ja Lahti—Heinola.

a) Vesijärven kanava Asikkalan pitäjässä Hämeen lääniä.

Yksinkertainen sulku kivistä.

Kynnysten korkeusero 3.24 m

Vedenpintojen korkeusero 1.51—3.54 m

Alusten syväkulkuisuus 2.4 m

Kanavaliikenne alkoi 29 päivänä huhtikuuta ja päättyi 23 päivänä joulukuuta.

Tulot:

Kanavamaksut	Smk	23,925: —

Menot:

Virkailijain palkkaukset	Smk	8,659: 98
Kunnossapitotyöt:		
Työnjohto ja matkakustannukset	Smk	307: —
Kiviverhous	»	353: 95
Kivenheitoke kanavan pohjalle	»	237: 05
Sulku ja sulkutasanne	»	187: —
Tiet, istutukset ja aidat	»	174: 15
Huonerakennukset	»	74: 25
Uusi asuinrakennus palvelijakunnalle ..	»	8,845: 17
Valaistusaineet	»	297: 35
		» 10,475: 92
Sekalaiset menot	»	102: —
		Yhteensä Smk 19,237: 90

Työhön on käytetty 97 hevospäivä- ja 1,138 jalkapäivätyötä.

Tulot ja menot viimeisenä viitenä vuotena ovat olleet:

	Tulot	Menot	Ero
V. 1910.....	Smk 32,948: 72	Smk 6,370: 15	Smk + 26,578: 57
» 1911.....	» 36,685: —	» 7,009: 31	» + 29,675: 69
» 1912.....	» 25,833: 50	» 8,459: 64	» + 17,373: 86
» 1913.....	» 31,201: 40	» 9,028: 15	» + 22,173: 25
» 1914.....	» 23,925: —	» 19,237: 90	» + 4,687: 10

b) Kalkkisten kanava Asikkalan pitäjässä Hämeen lääniä.

Yksinkertainen sulku kivistä puuverhouksineen.

Kynnysten korkeusero 1.57 m

Vedenpintojen korkeusero 0.72—1.95 m

Aluksien syväkulkuisuus 1.80 m

Kanavaliikenne alkoi 29 päivänä huhtikuuta ja päättyi 20 päivänä joulukuuta.

Tulot:

Kanavamaksut	Smk	3,135: 35

Menot:

Virkailijain palkkaukset.....	Smk	3,060: —

Kunnossapitotyöt:

Työnjohto ja matkakustannukset	Smk	392: —
Ruoppausta 0.3 m syvyydeltä 2,000 m ³ ..	»	4,297: 90
Kiviverhous	»	905: 10
Kääntösilta ynnä sulku ja sulkutasanne..	»	176: 16

Tiet, istutukset ja aidat	Smk	320: 75	
Huonerakennukset	»	471: 20	
Valaistusaineet	»	26: 36	Smk 6,589: 47
Sekalaiset menot	»		123: 20
			<u>Yhteensä Smk 9,772: 67</u>

Työhön on käytetty 16 hevospäivä ja 1,200 jalkapäivätyötä.

Tulot ja menot viimeisenä viitenä vuotena ovat olleet:

	Tulot	Menot	Ero
V. 1910.....	Smk 3,654: 35	Smk 6,878: 43	Smk — 3,224: 08
» 1911.....	» 5,308: 05	» 2,894: 89	» + 2,413: 16
» 1912.....	» 4,433: 90	» 7,220: 86	» — 2,786: 96
» 1913.....	» 5,306: 95	» 3,851: —	» + 1,455: 95
» 1914.....	» 3,135: 35	» 9,772: 67	» — 6,637: 32

c) Väylän muut osat.

Pollarien ja reimarien kunnossapito on maksanut Smk 205: 60.

9. Laivaväylät Puulaveden vesistöissä.

1. Kunnossapitotyöt.

Kustannukset reimarien ja pollarien kunnossapidosta olivat Smk 540: 22.

2. Laivaväylän parantaminen.

Kellosalmen maantiesillan suojustin:

Työnjohto	Smk	176: —
Rakennuskustannukset	»	1,121: 95
		<u>Yhteensä Smk 1,297: 95</u>

Työhön on käytetty 7 hevospäivä- ja 245 jalkapäivätyötä.

10. Laivaväylä Iisvesi—Pielavesi.

a) Tervonsalmen kääntösilta Karttulan pitäjässä Kuopion lääniä.

Laivain syväkulkuisuus 1.50 m

Menot:

Siltavahdin palkkaus	Smk 1,050: —
Kunnossapitotyöt:	
Työnjohto	Smk 232: —
Kääntösillan suojustin.....	» 2,412: 47
Lisähuoneen rakennus.....	» 2,000: — » 4,644: 47
	<u>Yhteensä Smk 5,694: 47</u>

b) Kolun kanava Karttulan pitäjässä Kuopion lääniä.

Sulku kivistä kaksine sulkukamarineen.
 Kynnysten korkeusero 4.29 m
 Vedenpintojen korkeusero 4.21—4.67 m
 Laivain syväkulkuisuus 1.50 m
 Kanavaliikenne alkoi 12 päivänä toukokuuta ja löppui 18 päivänä mar
 raskuuta.

Tulot:

Kanavamaksut	Smk 1,796: 80

Menot:

Virkailijain palkkaukset	Smk 2,633: 32
Kunnossapitotyöt:	
Työnjohto ja matkakustannukset.....	Smk 24: —
Kiviverhous	» 177: 05
Sulku ja sulkutasanne.....	» 215: 01
Tiet, istutukset ja aidat	» 21: —
Huonerakennukset.....	» 10: —
Valaistusaineet	» 10: 65 » 457: 71
Sekalaiset menot	» 57: 50
	<u>Yhteensä Smk 3,148: 53</u>

Työhön on käytetty 3 hevospäivä- ja 57 jalkapäivätyötä.

Tulot ja menot viimeisenä viitenä vuotena ovat olleet:

	Tulot	Menot	Ero
V. 1910	Smk 1,335: 25	Smk 3,331: 99	Smk — 1,996: 74
» 1911	» 1,761: 60	» 6,464: 61	» — 4,703: 01
» 1912	» 1,918: 50	» 15,950: 55	» — 14,032: 05
» 1913	» 2,065: 25	» 2,662: 60	» — 597: 35
» 1914	» 1,796: 80	» 3,148: 53	» — 1,351: 73

c) Säviän kanava kääntösilttoineen Pielaveden pitäjässä Kuopion lääniä.

Laivain syväkulkuisuus 1.50 m

Kanavaliikenne alkoi 12 päivänä toukokuuta ja päättyi 16 päivänä marraskuuta.

Menot:

Kanavavahdin palkkaus	Smk	900: —
Kunnossapitotyöt:		
Työnjohto	Smk	76: —
Kääntösillan uusi suojustin	>	2,813: 18
Huonerakennukset	>	30: 70
Aidat	>	14: 70
Voitelu ja valaistusaineet	>	33: —
		2,967: 58
	Yhteensä Smk	3,867: 58

Työhön on käytetty 16 hevospäivä- ja 383 jalkapäivätyötä.

d) Väylän muut osat.

Kustannukset reimarien ja pollarien kunnossapidosta ja syvennettyjen väylien kaitioimisesta (trallauksesta) Smk 660: 63.

11. Laivaväylät Keiteleellä.

Haapasalmen kääntösilta Viitasaaren pitäjässä Vaasan lääniä.

Menot:

Siltavahdin palkkaus	Smk	1,000: —
Lisähuoneen rakennus	>	39: —
Sillan kunnossapitokustannukset	>	30: 40
	Yhteensä Smk	1,069: 40

C. Kokemäenjoen vesistö.

**12. Laivaväylä Hämeenlinna—Tampere sekä Hämeenlinna—
Längelmäki—Hauho.**

a) Lempoisten kanava Lempäälän pitäjässä Hämeen lääniä.

Yksinkertainen sulku kivistä.

Kynnysten korkeusero 2.22 m

Vedenpintojen korkeusero 1.84—3.26 m

Laivain syväkulkuisuus 1.60 m (järjestyssääntö 1.49).

Kanavaliikenne alkoi 1 päivänä toukokuuta ja loppui 17 päivänä marraskuuta.

Tulot:

Kanavamaksut ..... Smk 2,094: —

Menot:

Virkailijain palkkaukset ..... Smk 2,325: —

Kunnossapitotyöt:

Kiviverhoukset ja luiskat ..... Smk 188: —

Sulku, sulkutasanne ja kääntösilta ..... » 189: 01

Tiet, istutukset ja aidat ..... » 470: 50

Huonerakennukset ..... » 92: 62

Valaistusaineet ..... » 35: 05 , 975: 18

Sekalaiset menot ..... » 94: 75

Yhteensä Smk 3,394: 93

Työhön on käytetty 37 hevospäivä- ja 51 jalkapäivätyötä.

Tulot ja menot viimeisenä viitenä vuotena ovat olleet:

	Tulot	Menot	Ero
V. 1910.....	Smk 2,828: 20	Smk 2,557: 90	Smk + 270: 30
» 1911.....	» 2,569: 30	» 4,266: 48	» — 1,697: 18
» 1912.....	» 1,206: 60	» 4,344: 79	» — 3,138: 19
» 1913.....	» 2,157: 80	» 4,321: 04	» — 2,163: 24
» 1914.....	» 2,094: —	» 3,394: 93	» — 1,300: 93

b) Valkiakosken kanava Sääksmäen pitäjässä Hämeen lääniä.

Sulku kivistä kaksine sulkukamarineen.

Äärimmäisten kynnysten korkeusero 4.25 m

Vedenpintojen korkeusero 3.47—5.64 m

Laivain syväkulkuisuus 1.50 m (järjestyssääntö 1.33 m).

Kanavaliikenne alkoi 29 päivänä huhtikuuta ja loppui 9 päivänä joulukuuta.

Tulot:

Kanavamaksut ..... Smk 2,803: 80

Muut tulot ..... » 300: —

Yhteensä Smk 3,103: 80

Menot:

Virkailijain palkkaukset		Smk 3,710: 04
Kunnossapitotyöt:		
Työnjohto ja matkakustannukset	Smk 865: 32	
Kiviverhous	» 200: 60	
Kääntösilta, johtolaitteet ja laiturit	» 156: 70	
Sulku ja sulkutasanne	» 8,936: 59	
Tiet, istutukset ja aidat	» 247: 93	
Huonerakennukset	» 795: 81	
Valaistusaineet	» 7: 79	» 11,210: 74
Sekalaiset menot		» 138: —
		<u>Yhteensä Smk 15,058: 78</u>

Työhön on käytetty 73 hevospäivä- ja 2,070 jalkapäivätyötä.

Tulot ja menot viimeisenä viitenä vuotena ovat olleet:

	Tulot	Menot	Ero
V. 1910	Smk 3,689: 40	Smk 4,305: 95	Smk — 616: 55
» 1911	» 3,475: —	» 4,834: 43	» — 1,359: 43
» 1912	» 3,502: 95	» 3,353: 05	» + 149: 90
» 1913	» 4,166: 50	» 15,214: 29	» — 11,047: 79
» 1914	» 3,103: 80	» 15,058: 78	» — 11,954: 98

c) Kaivannon kanava Sääksmäen pitäjässä Hämeen lääninä.

Vedenpintojen korkeusero 0.0 m

Laivain syväkulkuisuus 1.50 m

Kanavaliikenne alkoi 29 päivänä huhtikuuta ja loppui 9 päivänä loulukuuta.

d) Väylän muut osat.

1. Väyläosa Hämeenlinna—Lempainen.

Veden syvyys matalan veden aikana 1.72 m

Pohjaleveys suorassa osassa 15 m

Vähin säde kaarroksissa 120 m

Sittenkun eräs vuonna 1899 tehty ehdotus Hämeenlinnan kaupungin ja Lempoisten kanavan välisen laivaväylän perkaamisesta oli, rannanomistajien vastustettua hanketta, saanut raueta, laaditutti Ylihallitus, Keisarillisen Senaatin käskystä, uuden ehdotuksen kysymyksenalaisen väylän perkaamisesta erinäisissä salmissa 1.88 metrin syvyiseksi matalan veden aikana sekä sen pohjaleveyden kaivamisesta peratuissa paikoissa yleensä sellaiseksi etteivät alukset

sivuuttaisi toisiaan muualla kuin Mierolan ja Lepaansalmessa, joihin keskelle reittiä tehtäisiin levennys. Hyväksyen tämän ehdotuksen myönsi Keisarillinen Senaatti, Kulkulaitostoimituskunnan kirjeen mukaan 24 päivältä toukokuuta 1909, tarkoitusta varten tarvittavan määrärahan 127,000 markkaa otettavaksi Ylihallituksen työehdotuksiin kahtena lähinnä seuraavana vuonna.

Työ aljettiin huhtikuussa 1910 ja valmistui tämän vuoden toukokuussa. Lopputarkastus toimitettiin 22 ja 23 päivänä syyskuuta.

Vuoden kuluessa on Rantakartanonsalmi syvennetty täyteen syvyyteen ja leveyteen ruoppaamalla 514 m³ kivistä soraa ja 37 m³ kiviä uomasta. Sitäpaitsi on uiton kautta vierinneet 5 m³ kiviä nostettu Kirstulansalmesta ja 4.5 m³ kiviä sekä 4.5 m³ kalliota nostettu Mierolansalmesta. Näistä töistä on yhteensä maksettu Smk 7,038: 56.

Menot

koko työstä ovat olleet seuraavat:

Yleiset kustannukset

Insinöörien, rakennusmestarien y. m. palkkaukset	Smk 13,821: 97
Matkakustannukset	» 358: 57
Vuokrat, tarverahat y. m.	» 352: 62
Sairaanhoito	» 181: 57
	<u>Smk 14,714: 73</u>

Valmistavat ja pengerrys-työt

Valmistavat työt:

Mittaustyöt y. m.	Smk 441: 85
Raiteet ja väliaikaiset rakennukset y. m.	» 3,206: 65
Ruoppauslautat ja kelat	» 3,618: 30
	<u>Smk 7,266: 80</u>

Pengerrystyöt:

Savea ruopattu uomasta koneella 1,800 m ³ , keloilla 25 m ³	Smk 1,820: 20
Kivensekaista soraa ruopattu koneella 7,861 m ³ , keloilla 955.5 m ³	» 50,579: 42
Kiviä nostettu uomasta keloilla 1,987.5 m ³	» 21,427: 15
Kalliota poistettu uomasta keloilla 263.5 m ³	» 6,887: 92
	<u>» 80,714: 69</u> , 87,981: 49

Varasto ja sekalaiset menot

Tarvekalut	Smk 98: 45
Kalusto ja työkonet	» 7,258: 86

Kaluston kunnossapito.....	Smk 11,427: 67
Kuljetukset.....	» 2,746: 30
Sekalaiset menot	» 320: 60
	<u>Smk 21,851: 88</u>
	Yhteensä Smk 124,548: 10

Ruoppauksen syvyys on vaihdellut 1.5—3 m

Työhön on yhteensä käytetty 239 hevospäivä- ja 26,822 jalkapäivätyötä.

2. Kostianjoen laivaväylä Pälkäneen pitäjässä Hämeen lääninä.

Veden syvyys matalan veden aikana 1.0 m

Pohjaleveys suorassa osassa 8 m

Vähin säde kaarroksissa 70 m

Pälkäneen, Sahalahden, Kangasalan ja Luopioisten kuntien anottua että Kostianjoki Pälkäneen pitäjässä kanavoitaisiin kruunun kustannuksella, on asiassa laadittu ehdotus, jonka mukaan jokea oli perattava pohjaltaan 8 m leveäksi tasoitusviivan ollessa 0.40 m Valkeakosken kanavan yläkynnyksen yläpuolella. Tämän ehdotuksen hyväksyi Keisarillinen Senaatti 14 päivänä maaliskuuta 1913 ja käski Ylihallituksen ottamaan työn vuoden 1914 työluetteloon, ehdolla että kunnat sitoutuivat rakentamaan joen yli vievän maantiesillan ja korvaamaan kaikki työn aiheuttamat vahingot.

Työ aljettiin elokuussa 1914 ja jatkuu ensi vuonna.

Vuoden kuluessa hinattiin yksikauhainen ruoppauslaitos N:o I proomuineen Lempäälästä Kostianjokeen, jossa syvennystyötä toimitettiin vuoden loppuun saakka. Tällä ajalla valmistui matka paalujen 31 + 10 ja 41 + 13 välillä.

Työntulokset olivat seuraavat:

Poistettu soraa	3,465 m ³
» kiviä	36 »

Menot:

Yleiset kustannukset.....	Smk 1,351: 78
Valmistavat ja pengerrystyöt	» 7,061: 60
Varasto.....	» 515: 65
	<u>Yhteensä Smk 8,929: 03</u>

Työhön on käytetty 5 hevospäivä- ja 1,986 jalkapäivätyötä.

13. Laivaväylät Tampere—Virrat ja Vilpula.

a) Muroleen kanava Ruoveden pitäjässä Hämeen lääninä.

Yksinkertainen sulku kivistä.

Kynnyksien korkeusero 0.00 m

Vedenpintojen korkeusero 0.03—1.46 m

Laivain syväkulkuisuus 1.60 m (järjestyssäntö 1.49 m)

Kanavaliikenne alkoi 1 päivänä toukokuuta ja loppui 15 päivänä joulukuuta.

Tulot:

Kanavamaksut ..... Smk 7,163: 80

Menot:

Virkaileijain palkkaukset ..... Smk 4,709: 97

Kunnossapitotyöt:

Työnjohto ja matkakustannukset ..... Smk 238: 85

Ruoppausta 60 m³ ..... » 254: 05

Kiviverhous ..... » 64: 65

Kääntösilta ja johtolaitteet ..... » 1,772: 33

Parrujen osto ..... » 980: —

Sulku ja sulkutasanne ..... » 279: 74

Tiet, istutukset ja aidat ..... » 368: 05

Huonerakennukset ..... » 481: 26

Valaistusaineet ..... » 154: 70

Sekalaiset menot ..... » 172: 50

Yhteensä Smk 9,476: 10

Työhön on käytetty 23 hevospäivä- ja 312 jalkapäivätyötä.

Tulot ja menot viimeisenä viitenä vuotena ovat olleet:

	Tulot	Menot	Ero
V. 1910	Smk 7,946: 20	Smk 5,723: 31	Smk + 2,222: 89
» 1911	» 9,353: 90	» 8,379: 26	» + 974: 64
» 1912	» 8,805: 45	» 3,786: 10	» + 5,019: 35
» 1913	» 8,319: 70	» 4,316: 14	» + 4,003: 56
» 1914	» 7,163: 80	» 9,476: 10	» — 2,312: 30

b) Kautun kanava Ruoveden pitäjässä Hämeen lääniä.

Kanavaliikenne alkoi 12 päivänä toukokuuta ja loppui 1 päivänä joulukuuta.

Menot:

Virkaileijain palkkaukset ..... Smk 1,050: —

Kunnossapitotyöt:

Työnjohto ja matkakustannukset ..... Smk 119: —

Kiviverhous ..... » 73: 75

Kääntösilta ja johtolaitteet ..... » 537: 01

Tiet, istutukset ja aidat	Smk	125: 15	
Huonerakennukset	»	820: 40	
Valaistusaineet	»	22: 30	Smk 1,697: 61
			Yhteensä Smk 2,747: 61

Työhön on käytetty 11 hevospäivä- ja 162 jalkapäivätyötä.

c) Kaivoskannan kanava Ruoveden pitäjässä Hämeen lääniä.

Kanavaliikenne alkoi 12 p:nä toukokuuta ja loppui 1 p:nä joulukuuta.

Menot:

Virkailijain palkkaukset	Smk	1,050: —	
Kunnossapitotyöt:			
Työnjohto ja matkakustannukset	Smk	129: 30	
Ruoppausta 161 m ³	»	590: 20	
Kiviverhous	»	74: —	
Kääntösilta ja johtolaitteet	»	65: 35	
Tiet, istutukset ja aidat	»	134: 18	
Huonerakennukset	»	77: 17	
Valaistusaineet	»	16: 20	» 1,086: 40
			Yhteensä Smk 2,136: 40

Työhön on käytetty 215 jalkapäivätyötä.

d) Herraskosken kanava Virtain pitäjässä Vaasan lääniä,

Yksinkertainen sulku kivistä.

Kynnysten korkeusero 1.96 m

Vedenpintojen korkeusero 1.35—2.45 m

Laivain syväkulkuisuus 1.60 m

Kanavaliikenne alkoi 2 p:nä toukokuuta ja loppui 10 p:nä marraskuuta.

Tulot:

Kanavamaksut	Smk	977: 35

Menot:

Virkailijain palkkaukset	Smk	2,430: —	
Kunnossapitotyöt:			
Kiviverhous ja luiskat	Smk	115: 90	
Kääntösilta ja johtolaitteet	»	338: 20	
Laituri	»	142: —	
Sulku ja sulkutasanne	»	188: 35	
Tiet, istutukset ja aidat	»	537: 10	
Huonerakennukset	»	164: 60	
Valaistusaineet	»	42: 95	» 1,529: 10
Sekalaiset menot	»	234: 40	
			Yhteensä Smk 4,193: 50

Työhön on käytetty 18 hevospäivä- ja 170 jalkapäivätyötä.

Tulot ja menot viimeisenä viitenä vuotena ovat olleet:

	Tulot	Menot	Ero
V. 1910.....	Smk 743: 10	Smk 3,871: 11	Smk — 3,128: 01
» 1911.....	» 644: 40	» 3,837: 68	» — 3,193: 28
» 1912.....	» 760: 40	» 3,438: 98	» — 2,678: 58
» 1913.....	» 1,125: 45	» 7,242: 24	» — 6,116: 79
» 1914.....	» 977: 35	» 4,193: 50	» — 3,216: 15

D. Laivaväylät muissa sisämaan vesistöissä.

14. Kajaanin—Sotkamon—Ontojoen laivaväylä Sotkamon pitäjässä Oulun lääniä.

Veden syvyys matalan veden aikana 2.10 m

Pohjaleveys 10 m

Laivaväylän pituus noin 40 km

Selostus työn synnystä on vuoden 1910 kertomuksessa.

Työ aljettiin huhtikuussa 1910 ja jatkuu ensi vuonna.

Vuoden kuluessa suoritettiin v. 1913 lopputarkastuksessa tarpeelliseksi huomattavia täydentäviä perkaustöitä Kokkovirrassa ja poistettiin osa väylässä olevista kivistä.

Määräraha, myönnetty 13 p:nä toukokuuta 1909	Smk 12,200: —
Lisämääräraha, myönnetty 20 p:nä syyskuuta 1912	» 10,100: —
» » 20 p:nä toukokuuta 1914.....	» 7,000: —

Menot:

Työnjohto, matkakustannukset, tarverahat y. m.....	Smk 538: 97
Valmistavat työt, padot, lautat y. m.....	» 260: 50
Ruopattu kovaa kivensekaista soraa käsivoimin 2.10 m syvyydestä 70 m ³	« 820: 59
Louhittu ja kuljetettu syrjään kiviä 2.10 m syvyydeltä 35 m ³	» 555: —
Kaluston kunnossapito	» 40: —
	Yhteensä Smk 2,215: 06
Edellisinä vuosina on työhön mennyt	» 22,215: 89
	Yhteensä Smk 24,430: 95

Työhön on vuoden kuluessa käytetty 527 jalkapäivätyötä.

15. Virta- ja Ruhtinaansalmen laivaväylän perkaus Suomussalmen pitäjässä Oulun lääniä.

Veden syvyys matalan veden aikana 1.80 m

Pohjaleveys 8 m

Kaivettavan väylän pituus 220 m (140 + 80).

Suomussalmen kunnan anomuksesta että Kiannan vesistöissä olevat Virta-, Ruhtinaan-, Kylmä- ja Kouttuan salmet perattaisiin valtion kustannuksella laivaliikenteelle tarpeelliseen syvyyteen, suostui Keisarillinen Senaatti, Kulku-
laitostoimituskunnan kirjelmän mukaan kesäkuun 16 p:ltä 1911 siiken, että
Virta- ja Ruhtinaansalmiin saatiin perata laivaväylä, hyläten toisten salmien
syventämisehdotukset sekä oikeutti Ylihallituksen työtä varten ottamaan 17,700
markkaa työluettelonsa vuodeksi 1912. Työn täyteen kuntoon saattamista
varten myönnettiin marraskuun 19 p:nä 1913 2,700 markan lisämääräraha.

Työ aljettiin tammikuussa 1912 ja valmistui tämän vuoden syyskuussa.

Vuoden kuluessa jatkettiin työt Virtasalmissa kivensekaisen maan ruop-
paamisella ja nostamalla kiviä 1.8 m syvältä. Lopputarkastus toimitettiin
syyskuun 10 päivänä, jonka jälkeen työ hyväksyttiin.

Menot

koko työstä ovat olleet seuraavat:

Työnjohto, matkakustannukset, tarverahat y. m.	Smk	2,293:	93
Maanlunastus ja vahingonkorvaukset.....	»	25:	—
Valmistavat työt, padot, lautat y. m.	»	4,623:	39
Pengerrystyöt kuivassa:			
Työpaikan kuivanapito	»	1,004:	25
Kivensekaista maata kaivettu.....	} 380 m ³	»	461: 27
Kiviä louhittu.....		»	1,256: 15
Pengerrystyöt veden alla:			
Kivensekaista maata ruopattu 1.8 m syvyydeltä }	} 568 m ³	»	4,688: 28
Kiviä louhittu ja nostettu 1.8 m syvyydeltä.....		»	3,646: 75
Varasto:			
Kalusto	»	803:	27
Kaluston kunnossapito.....	»	1,202:	20
Kuljetukset	»	328:	43
Sekalaiset menot	»	33:	50
		Yhteensä Smk 20,366: 42	

Työhön on kaikkiaan käytetty 321 hevospäivä- ja 4,954 jalkapäivätyötä.

16. Vihta-, Tolpan- ja Kajavansalmen laivaväylän perkaaminen Kuusamon pitäjässä Oulun lääniä.

Vedensyvyys matalan veden aikana 1.50 m

Pohjaleveys 8.0 m

Kaivettavan väylän pituus 1,035 m (840 + 150 + 45).

Selostus työn synnystä on vuoden 1913 kertomuksessa.

Työ aljettiin maaliskuussa 1913 ja jatkuu ensi vuonna.

Vuoden kuluessa syvennettiin Kajavansalmi täysin valmiiksi poistamalla patojen avulla kovaa savikaria ja kiviä yhteensä 388 m³. Vihta- ja Tolpan-salmissa ruopattiin kahdella käsikauhalla 1.50 m syvyydestä 4,630 m³ savensekaista karia ja hiekkaa sekä tehtiin väyläpollarit Kajavan- ja Vihtasalmeen.

Määräraha, myönnetty 19 2/2 12 ..... Smk 76,000: —

Menot:

Yleiset kustannukset	Smk 2,807: 46
Vahingonkorvaukset	» 25: —
Pengerrystyöt	» 19,322: 43
Pollarit	» 924: 84
Varasto	» 2,346: 04

Yhteensä Smk 25,425: 77

Edellisenä vuotena on työhön mennyt .....

» 18,490: 37

Yhteensä Smk 43,916: 14

Työhön on vuonna 1914 käytetty 200 hevospäivä- ja 4,971 jalkapäivätyötä.

E. Laivaväylät merenrannikon edustalla, Ahvenanmaalla ja Laatokassa.

17. Kunoholmssundet nimisen salmen kulkuväylän ruoppaus Siuntion pitäjässä.

Vedensyvyys matalan veden aikana 1.8 m

Pohjaleveys 12 m

Nyländska Skärgårds Aktiebolaget nimisen yhtiön anomuksesta käski Keisarillinen Senaatti, Kulkulaitostoimituskunnan kirjeen mukaan 3 päivältä helmikuuta 1914, Ylihallitusta ruoppauttamaan Kunoholmssundet nimisen salmen kulkuväylää, joka on Helsingin kaupungin ja Pikkalan lahden välillä Siuntion pitäjässä, sekä asetti Ylihallituksen käytettäväksi tarkoitusta varten 3,500 markkaa.

Työ alkoi toukokuussa ja päättyi heinäkuussa.

Työn tulokset olivat:

Ruopattu käsivoimin kovaa santaa noin 2.25 m syvältä ..... 90 m³
 Louhittu ja nostettu kiviä noin 2.25 m syvältä ..... 40 »

Menot:

Yleiset kustannukset	Smk	416: 98
Valmistavat ja pengerrystyöt	»	2,015: 09
Varasto ja sekalaiset menot	»	157: 65
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>2,589: 72</u>

Työhön on käytetty 232 jalkapäivätyötä.

18. Strömman kanava Perniön pitäjässä Turun ja Porin lääniä.

Laivain syväkulkuisuus 3.80 m

Kanavaliikenne alkoi 23 päivänä huhtikuuta ja päättyi 30 päivänä joulukuuta.

Kanavasta kulki vuoden aikana 1,442 alusta.

Menot:

Virkailijain palkkaukset	Smk	1,850: 03
Kunnossapitotyöt:		
Kääntösilta, johtolaitteet ja kanavatasanne	Smk	146: 82
Tiet, istutukset ja aidat	»	69: 67
Huonerakennukset	»	49: 10
Kaivo	»	82: 20
Valaistusaineet	»	33: 22
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>2,231: 04</u>

Työhön on käytetty 2 hevospäivä- ja 51 jalkapäivätyötä.

19. Terfsund nimisen salmen perkaaminen, Paraisten pitäjässä Turun ja Porin lääniä.

Veden syvyys matalan veden aikana 4.9 m

Pohjaleveys suorassa osassa 30 m

Vähin säde kaarroksissa 600 m

Työ aljettiin syyskuussa 1913 ja jatkuu ensi vuonna. Selostus työn synnystä ja teknillisestä suunnitelmasta on vuoden 1913 kertomuksessa.

Vuoden kuluessa on ruoppauslaitos »Ruoppaaja» sekä hinaajalaiva »Karhu» ja 2 kuljetusproomua toimineet Tervsund'issa. Nostettu maa on kuljetettu

noin 800 metriä ja laskettu salmen pohjoispuolella olevaan syvään lahteen. Kaikki ruoppaustyö tuli pääasiallisesti loppuun suoritetuksi. Kun patojen rakentamisesta oli luovuttu ja lupa myönnetty väylän sulkemiseen joulukuun 1 päivästä 1913 toukokuun 1 päivään 1914, toimitettiin kallion louhiminen sukeltajan avulla läpi talven ja kesän, ensiksi väylän länsipuolella ja, kun tämä puoli syyskuussa valmistui, väylän itäpuolella. — Kiviä on nostettu osaksi derrickranalla, josta kuljetus on tapahtunut raidevaunuilla, osaksi »Krapa I:llä» ja kahdella lautalla, joita tyhjentämistä varten on köysien avulla kuljetettu tyhjentämisspaikoille. Pisin kuljetusmatka on ollut noin 200 metriä.

Syksyllä vuonna 1913 patoja varten jo ostettu puutavara on suuremmaksi osaksi myyty.

Vuoden työtulokset olivat seuraavat:

Ruopattu koneella savea pienekö määrä.

» » kiven ja soransek. maata 1,683 m³

Louhittu ja poistettu kalliota 2,380 m³

Määräraha, myönnetty 4 päivänä lokakuuta 1912, ... Smk 138,500: —

Yksityisten kustannusosuus ..... » 12,500: —

Lisämäärärahaa vuodeksi 1914, myönnetty 19 17/11 14 .. » 6,000: —

Yhteensä Smk 157,000: —

Menot.

Yleiset kustannukset ..... Smk 4,720: 14

Valmistavat ja pengerrystyöt ..... » 87,457: 91

Varasto ja sekalaiset menot ..... » 14,950: 13

Yhteensä Smk 107,128: 18

Vähennetään:

Myytyjen tarveaineiden hinta ..... » 9,549: 21

Vuonna 1914 menoja yhteensä ..... Smk 97,578: 97

» 1913 on työhön käytetty ..... » 44,420: 86

Yhteensä Smk 141,999: 83

Vuoden kuluessa on sattunut yksi tapaturma (silmä loukkaantunut).

Työhön on vuonna 1914 käytetty 9 hevospäivä- ja 14,873 jalkapäivätyötä.

20. Lemströmin kanava Jomalan pitäjässä Turun ja Porin lääniä.

Laivain syväkulkuisuus 3.60 m

Kanavaliikenne alkoi 19 päivänä huhtikuuta ja loppui 31 päivänä joulukuuta.

Kanavasta kulki vuoden aikana 1,404 alusta.

Menot:

Virkailijain palkkaukset.....			Smk 1,749: 96
Kunnossapitotyöt:			
Työnjohto ja matkakustannukset	Smk	177: 20	
Kiviverhous	»	75: —	
Kääntösilta ja johtolaitteet	»	59: —	
Tiet, istutukset ja aidat	»	373: 35	
Huonerakennukset.....	»	1,789: 93	
Valaistusaineet	»	41: 90	» 2,516: 38
Sekalaiset menot			» 12: 90
			<u>Yhteensä Smk 4,279: 24</u>

Työhön on käytetty 9 hevospäivä ja 215 jalkapäivätyötä.

21. Sorolansalmen kulkuväylä Jaakkiman pitäjässä Viipurin lääniä.

Veden syvyys matalan veden aikana 1.78 m

Pohjaleveys suorassa osassa 10 m

Vähin säde kaarroksissa 250 m

Jaakkiman kunnan anomuksesta että Sorolan- ja Retsalmi yleisillä varoilla syvennettäisiin kulkukuntoon ja sittenkun asiassa oli toimitetun tutkimuksen perusteella tehty kaksi vaihtopuolista ehdotusta, oikeutti Keisarillinen Senaatti 9 päivänä elokuuta 1912 Ylihallituksen merkitsemään johonkin vastaiseen työehdotukseensa 45,500 markkaa Sorolansalmen perkaamista varten, sillä edellytyksellä että Jaakkiman kunta sitoutui asettamaan perkaustyötä varten tarvittavan maa- ja vesialueen ilmaiseksi, vastaamaan kaikista vahingoista maan läjittämisestä y. m. sekä ylläpitämään aidat, jos niin tarvittiin. Sittenkun Jaakkiman kunta oli antanut mainitun sitoumuksen, merkitsi Ylihallitus 30,000 markkaa työehdotukseensa vuodeksi 1913.

Työ aljettiin kesäkuussa 1913 ja valmistui tämän vuoden lokakuussa.

Vuoden kuluessa ruopattiin väylää jäiden lähdöstä lokakuun puoliväliin saakka, jolloin työ tuli valmiiksi. Laatokassa olevan matalan veden tähden hidastui työ melkoisesti, koska mudankuljetusproomuja oli vaikea kuljettaa tvhjennyspaikoille.

Savea ruopattiin vuoden kuluessa 14,124 m³ ja nousivat kustannukset 24,256 markkaan 23 penniin. Työhön käytettiin 2,462 jalkapäivätyötä.

Talven aikana korjataan ruoppauksessa kulunut ruoppauskalusto.

*Menot**koko työstä ovat olleet seuraavat:*

Yleiset kustannukset

Insinöörien, rakennusmestarien y. m. palkkaukset	Smk	4,624: —	
Vuokrat, tarverahat y. m.		» 507: 08	Smk 5,131: 08

Valmistavat ja pengerrys-työt

Mittaustyöt y. m.	Smk	405: 45	
Savea ruopattu 2.5 m syvyydeltä 30,149 m ³ ..		» 32,951: 08	» 33,356: 53

Varasto

Kaluston kunnossapito	Smk	3,493: 89	
Kuljetukset		» 300: —	» 3,793: 89

<u>Yhteensä</u>			Smk 42,281: 50

Työhön on kaikkiaan käytetty 4,739 jalkapäivätyötä.

II. Satamarakennukset.**1. Haapasaaren—Kylänlahden sataman perkaus Kymin pitäjässä Viipurin lääniä.**

Veden syvyys matalanveden aikana 1.5 m

Kymin pitäjän Haapasaarelaisten anottua, että mainittuun saareen etelästä pistäytyvä Kylänlahti syvennettäisiin ynnä sen suu Sikosalmi perattaisiin valtion varoilla, jotta haapasaarelaiset saisivat turvatun sataman aluksilleen ja samalla sitouduttua ottamaan työhön osaa 500 jalkapäivätyöllä, on asiassa ennen toimitetun tutkimuksen perusteella laadittu ehdotus ja 51,500 markan määräinen kustannusarvio I, minkä jälkeen ja kun kyläläisten tarjoomat päivätyöt voitiin rahassa arvioida 1,500 markaksi, Keisarillinen Senaatti, Kulkulaitos-toimituskunnan kirjeen mukaan 18 päivältä maaliskuuta 1910, myönsi lahden syventämistä varten 50,000 markkaa.

Alkuperäistä suunnitelmaa muutettiin kylänlahtelaisten anomuksesta siten, että Kylänlahden keskellä olevat suuret poistettaviksi aiotut kivet jätettiin paikoilleen ankkurirenkaiden kiinnityspaikaksi ja siten säästetyillä varoilla ruopattiin Kylänlahden eteläistä sopukkaa pitemmälle kuin alkuperäiseen ehdotukseen oli merkitty.

Työ aloitettiin lokakuussa 1912 ja päättyi toukokuussa 1914. Loppukatselmus toimitettiin toukokuun 22 päivänä, minkä jälkeen työ hyväksyttiin.

*Menot**koko työstä ovat olleet seuraavat:*

Työnjohto, matkakustannukset, tarverahat y. m.	Smk	3,112: 70
Hinaajan ja proomujen vuokra	»	12,900: —
Ruoppauslaitoksen ja proomujen korjaus työn päätyttyä....	»	708: 20
Ruoppauslaitoksella kaivettu 28,510 m ³ savensekaista soraa	»	14,651: 74
Käsikauhalla » 95 m ³ kovaa » » »	»	935: 25
Vedenalaisia maakiviä louhittu 596 m ³	»	8,310: 30
» kalliota louhittu 355 m ³	»	9,275: —
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>49,893: 19</u>

Työhön on kaikkiaan käytetty 57 hevospäivä- ja 7,271 jälkapäivätyötä.

Kylänlahden satama.

2. Tammisaaren kaupungin sataman ja siihen johtavan väylän laajentaminen ja syventäminen.

Vedensyvyys 5.334 m O pisteen alla

Pohjaleveys 45 m

Käyristyssäde 600 m

Tammisaaren kaupunginvaltuusmiesten anomuksesta on Keisarillinen Senaatti, Kululaitostoimituskunnan kirjeen mukaan 12 päivältä toukokuuta 1911, suostunut siihen että Ylihallituksen alainen ruoppauslaitos Viborg nostolaitoksineen, mudankuljetusproomuineen ja hinaajalaivoineen saatiin erinäisillä ehdoilla luovuttaa kaupungin käytettäväksi yhden vuoden ajaksi kaupungin pohjoisen sataman laajentamista ja syventämistä varten. Samalla on Keisarillinen

Senaatti käskenyt Ylihallitusta tutkituttamaan Hvitstenin kohdalta kaupungin ohi Pohjan lahteen johtavaa väylää ja laatimaan kustannusarvion sen perkaamista varten. Tämän jälkeen ja sittenkun, toimitetun tutkimuksen perusteella, Ylihallituksessa oli laadittu ehdotus ja 17,800 markan määräinen kustannusarvio väylän ruoppaamista varten 17¹/₂ englannin jalan (5.334 m) syvyiseksi Kattajanokan O pisteen alla ja 45 m levyiseksi, on Keisarillinen Senaatti 26 päivänä toukokuuta 1914 käskenyt Ylihallitusta, sittenkun ruoppauslaitos Viborg joutui vapaaksi kaupungin pohjoissataman ruoppaustyöstä, syvennyttämää väylää Hvitstenin ja Pohjan lahden yli vievän rautatiesillan väliltä Ylihallituksen laatiman ehdotuksen mukaan ja samalla asettanut Ylihallituksen käytettäväksi 17,800 markkaa.

Työ aljettiin 20 päivänä kesäkuuta sekä keskeytettiin, syttyneen sodan johdosta, 2 päivänä elokuuta.

Työssä käytettiin ruoppauslaitos Viborgia, kahta ruopankuljetusproomua, yhtä vuokrattua hinaajalaivaa 24 päivään heinäkuuta sekä sen jälkeen hinaajalaivaa »Ailia». Työssä on käytetty yhtä sukeltajaa.

Työmäärät olivat:

Ruoppattu koneella savea noin 5.30 m syvältä 2,940 m³

» » kovaa kivensek. soraa noin 5.30 m syvältä 1,095 m³

Louhittu ja nostettu kiviä noin 5.30 m syvältä 40 m³

Kustannukset olivat Smk 13,234: 87.

3. Kristiinankaupungin satama.

Satamatyössä, jonka kaupunki itse suorittaa, on koko ruoppauskauden eli 7 päivästä tammikuuta 17 päivään lokakuuta, 217 työpäivän aikana käytetyt Ylihallituksen alaista krapia N:o 3, jota 4 päivästä toukokuuta on avustanut Ylihallituksen hinaajalaiva Oiva:

Ruoppaustulokset ovat seuraavat:

Satama- altaasta	2,478 m ³ savea
Härkmerin luota	70 m ³ kalliota
Ådgrundin luota	84 m ³ »
Kvilgrundin luota	2,630 m ³ hiedansekaista savea.

Vuonna 1914 on kaupunki suorittanut satamatöistä, ruoppaustyöt lukuunotettuina, Smk 90,002: 81.

Tarkempi selostus satamatyöstä on kaupungin toimesta vuonna 1915 ilmestyneessä julkaisussa: »Berättelse över Kristinestads hamnarbeten under åren 1906—1914, avgiven af Hamnkommitén».

4. Marjaniemen luotsivalkama Hailuodon pitäjässä Oulun lääniä.

Vedensyvyys matalan veden aikana 1.2 m

Vuoden kuluessa on aaltojen tuomaa santaa ruopattu ja allasaluetta tarpeen mukaan laajennettu sekä aallon murtajain valkaman puolinen seinä korjattu ja sen puusuojaus uusittu.

Menot:

Työnjohto ja matkakustannukset	Smk	454: 48
Pengerrystyöt veden alla		
Saven ja kivensekaista maata ruopattu 1.8 m syvyydeltä 520 m ³	»	2,428: 75
Luiskien vahvistaminen		
Muurin puusuojaus korjattu 32.5 m ²	»	2,490: 20
Tukimuuria korjattu 85 m ³	»	519: —
Varasto		
Kalusto ja sen kunnossapito ..	»	758: 35
Kuljetukset	»	212: 80
		Yhteensä Smk 6,863: 58

Työhön on käytetty 18 hevospäivä- ja 1,086 jalkapäivätyötä.

5. Sortanlahden aallonmurtaja Laatokassa Pyhäjärven pitäjässä Viipurin lääniä.

Luotsi- ja majakkalaitoksen Ylihallituksen ilmoitettua että Suomen Valtiolle kuuluva Sortanlahden satama Laatokassa oli melkoisesti mataloitunut ja tarvitsi suojaa aaltoja ja tuulia vastaan, on, Keisarillisen Senaatin 22 päivänä maaliskuuta 1906 antamasta käskystä, toimitettu tutkimus paikalla sekä laadittu ehdotus sataman suojaamiseksi aallonmurtajalla, joka oli rakennettava sataman eteläpuolelta pistäytyvältä niemekkeeltä alkavalle pitkänlaiselle vedenalaiselle karille. Ehdotuksen mukaan oli aallonmurtaja tehtävä 275 m pituiseksi, luiskan ulkosivun kaltevuus 1:1.75 ja sen sataman puolisen sivun kaltevuus 1:1. Pinta oli verhottava kivillä, jotka olivat kooltaan vähintään 1.5 m³. Merenpohja oli peitettävä samanlaisilla kivillä 2 m leveältä aallonmurtajan ulkosyrjästä lukiin uurtumisen estämiseksi. Aallonmurtajan pää oli tehtävä 4 × 5 m laajuiseksi ja 0.65 m tulvavedenpintaa korkeammaksi sekä rakennettava kiviheitokkeella lepäävälle arkulle. Verhouskiviin menevien suurien kustannusten tähden kävivät työn kustannukset melkoisiksi ja kohosivat kustannusarvion mukaan 232,000 markkaan. Mitään ruoppausta ei katsottu tarvittavan.

Armollisen määräyksen johdosta 9 päivältä huhtikuuta 1910 otettiin työtä varten 100,000 markan suuruinen määräraha vuoden 1914 työehdotukseen.

Työ aljettiin syyskuussa 1914 ja jatkuu ensi vuonna.

Vuoden kuluessa hankittiin työmaalle työkiskoja, kivivaunuja, ranoja ja muita tarpeellisia työvälineitä sekä aloitettiin suurien kivien kiilaus. Aallonmurtajan sisustaan tarvittavat pienemmät kivet, 3,166 m³, koottiin ja parmas-tettiin valmiiksi ensi rekikelillä vedettäviksi. Syystä, että Laatokan veden-pinta oli harvinaisen matalalla, saatiin kiviä lähemmältä työpaikkaa kuin eh-dotusta laadittaessa oli otaksuttu.

Menot:

Yleiset kustannukset	Smk	1,239: 74
Valmistavat työt	»	6,189: 18
Aallonmurtaja	»	12,446: 50
Varasto	»	4,350: 91
		Yhteensä Smk 24,226: 33

Työhön on käytetty 209 hevospäivä- ja 3,462 jalkapäivätyötä.

6. Kivisalmen laituri Rääkkylän pitäjässä Kuopion lääniä.

Kun Kivi- ja Ritosalmen kulkuväylän perkaustyö oli valmistumaisillaan, ehdotettiin että Kivisalmen kanavan läheisyyteen rakennettaisiin laituri, jossa laivat voisivat odottaa mahdollisesti vastaantulevia aluksia, koskapa laivojen oli vaikea tässä mutkikkaassa väylässä sivuuttaa toisiaan kovan sivutuulen vallitessa. Tämän johdosta toimitettiin paikalla tutkimus ja laadittiin ehdotus laivalaituriksi, jonka kustannukset arvioitiin 5,500 markaksi, jos laituri tehtäisiin ilman yhteyttä rannan kanssa, ja 7,000 markaksi kokonaisuudessaan. Sen jälkeen kuulusteltiin Oravisalon kyläkuntalaisia suostuisivatko he rakentamaan yhdyssillan maalle, jos valtio rakentaisi itse laiturin, ja suostuivat kyläkunta-laiset myöskin siihen sitoumuksella huhtikuun 8 päivältä 1912. Sittenkun lai-valiike väylän kautta oli kulkenut yhden kesän ja laiturin tarpeellisuus oli käynyt yhä ilmeisemmäksi sekä Oravisalon maantien pää oli määrätty johdet-tavaksi laituri paikalle, otettiin tarvittava määrä 5,500 markkaa vuonna 1914 suoritettavien töiden luetteloon, jonka Keisarillinen Senaatti 3 päivänä joulu-kuuta 1913 vahvisti.

Työ aljettiin helmikuussa 1914 ja valmistui tämän vuoden huhtikuussa.

Menot:

Yleiset kustannukset			
Palkkaukset.....	Smk	370:	—
Matkakustannukset	»	39:	30
Vuokrat ja tarverahat y. m.	»	61:	90
			Smk 471: 20
Laituri			
Peruskaivuu ja keinotekoinen perustus, kivien poisto 3 m ³	Smk	36:	—
Puuarkkuja täytetty kivillä 430 m ³	»	3,916:	92
Laiturin kansi 150 m ²	»	748:	30
			4,701: 22
			Yhteensä Smk 5,172: 42

Työhön on käytetty 64 hevospäivä- ja 500 jalkapäivätyötä.

III. Vene- ja uittoväylät.

1. Lauttauslaitteiden rakentaminen Lestinjoen lauttausväylässä Himangan, Lohtajan, Kannuksen, Toholammin ja Lestijärven pitäjässä Vaasan lääniä.

Vedensyvyys matalan veden aikana 0.60 m

Pohjaleveys 3—5 m

Uittoväylän pituus 180 km

Sittenkun Keisarillinen Senaatti tammikuun 27 päivänä 1911 oli määrännyt, että Lestinjoen vesistöissä, sen uittokelpoiseen kuntoon saattamiseksi, oli vuonna 1908 laaditun ja 35,200 markan määräisen kustannusarvion mukaisesti toimitettava erinäisiä perkaus- ja rakennustöitä yleisillä varoilla, sillä ehdolla kumminkin, että lauttaajat korvaisivat kruunulle kuntoonpanokustannukset Vesioikeuslain edellyttämällä tavalla, päätti Keisarillinen Senaatti kesäkuun 26 päivänä vuonna 1913 oikeuttaa Ylihallituksen vuosien 1914 ja 1915 työehdotuksiin ottamaan sopivan erän mainittua tarkoitusta varten ja myönnettiinkin vuodeksi 1914 työhön 20,000 markan suuruinen määräraha.

Työ aljettiin helmikuussa 1914 ja jatkuu ensi vuonna.

Vuoden kuluessa on perattu Lehtosen eli Similänjoki lisäpuroineen, Mattilanjoki, Sarkoja, Parhialanoja, Ypyänoja ynnä pääjoki Raasakankoskeen saakka Lestijärvestä ja Tokolankoskelta Hirvensaarikkokoskeen.

Menot:

Yleiset kustannukset	Smk	2,058: 52
Vahingonkorvaukset	»	90: —
Pengerrystyöt	»	13,254: 90
Kivien hankkiminen y. m.	»	827: 50
Varasto	»	2,622: 03
		Yhteensä Smk 18,852: 95

Työhön on vuonna 1914 käytetty 130 hevospäivä- ja 2,834 jalkapäivätyötä.

2. Siikajoen uittokanava Oulunjärvestä—Neittävänjokeen Säräisniemen pitäjässä Oulun lääniä.

Uittokanavan pituus 10.16 km

Pohjaleveys 1.3 m

Sivuluiskat 1: 1.5.

Kanavan ylä- ja alapään vedenpintojen korkeuserotus 21.4 m

Kanavassa on 9 lauttauskourua.

Vedensyvyys kanavassa järjestellään kanavan yläpäähän rakennettujen sulkujen avulla.

Tulot:

Kanavamaksut uitetuista puista	Smk	11,585: 40

Menot:

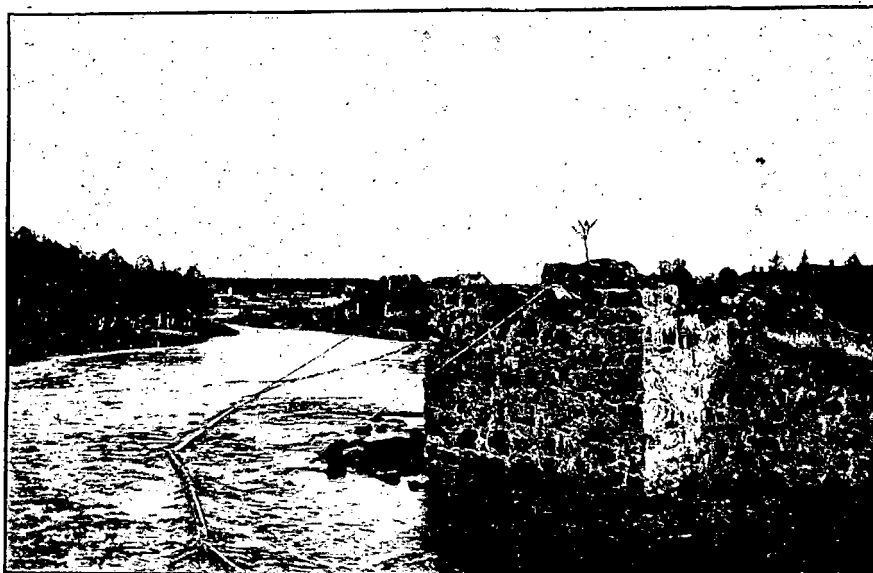
Kanavan kaitsijan palkkaus	Smk	2,000: —
Kunnossapitotyöt:		
Puomitustyöt ja uitettujen puiden luke-		
minen	Smk	767: 30
Lumen luonti kanavan suojaamiseksi	»	296: 75
Tulvan tuottamain vahinkojen korjaus ..	»	173: —
Uittokourujen uusiminen ja korjaus	»	973: 15
Luiskien kiveäminen	»	3,723: 91
Teiden, aitojen ja rumpujen kunnossapito	»	341: 18
Lisähuonerakennus kaitsijamiehelle	»	2,824: 91
Varasto	»	77: 25
Telefooni	»	71: 45
Sekalaiset menot	»	55: —
		Yhteensä Smk 11,303: 90

Työhön on käytetty uitettujen puiden lukemisessa ja puomien asettamisessa 3 hevos- ja 216 jalkapäivätyötä sekä korjaustöissä 112 hevos- ja 1,434 jalkapäivätyötä eli yhteensä 115 hevos- ja 1,650 jalkapäivätyötä.

Uitto kanavalla alkoi heinäkuun 20 päivänä ja loppui elokuun 6 päivänä. Tulot ja menot viimeisinä viitenä vuotena ovat olleet:

	Tulot	Menot	Ero (voitto)
Vuonna 1910	Smk 17,878: 50	Smk 6,344: 25	Smk + 11,534: 25
» 1911	» 15,543: 84	» 11,129: 10	» + 4,414: 74
» 1912	» 13,081: 98	» 9,799: 53	» + 3,282: 45
» 1913	» 17,152: 50	» 11,808: 89	» + 5,343: 61
» 1914	» 11,585: 40	» 11,303: 90	» + 281: 50

3. Väylät Oulunjoen vesistöissä.

Kajaanin linna, Koivukosken sulkutaustalla.

a) Ämmä- ja Koivukosken sulut Paltamon pitäjässä Oulun läänissä.

Ammäkosken sulkutaustalla kivistä ja Koivukosken sulkutaustalla puusta.

	Ämmäkoski	Koivukoski
Kynnysten korkeusero	5.36 m	4.36 m
Vedenpintojen korkeusero	4.79—6.35 m	3.76—4.89 m
Veneitten syväkulkuisuus 0.90 m		

Kanavaliikenne alkoi toukokuun loppupäivinä ja loppui lokakuun alkupäivinä.

Tulot:

Kanavamaksut ..... Smk 235: 60

Menot:

Virkaileijain palkkaukset	Smk 2,050: —
Sekalaiset menot	» 3: 80
	Yhteensä Smk 2,053: 80

Tulot ja menot viimeisinä viitenä vuotena ovat olleet:

	Tulot	Menot	Ero
V. 1910.....	Smk 446: 35	Smk 2,850: —	Smk — 2,403: 65
» 1911.....	» 402: 50	» 7,752: 92	» — 7,350: 42
» 1912.....	» 207: 80	» 2,850: —	» — 2,642: 20
» 1913.....	» 130: 75	» 2,499: 20	» — 2,368: 45
» 1914.....	» 235: 60	» 2,053: 80	» — 1,818: 20

Keisarillinen Senaatti on marraskuun 22 päivänä 1912 määrännyt yleisen liikenteen sulkujen kautta tammikuun 1 päivästä 1915 alkaen lakkautettavaksi.

Kertomus sulkujen vaiheista on eri liitteessä.

b) Oulun vesistöissä olevien, valtion kustantamain veneväyläin ja nousumöljään korjaus ja kunnossapito Kuhmoniemen, Paltamon, Suomussalmen y. m. pitäjissä Oulun lääniä.

Menot:

Työnjohto, matkakustannukset y. m.	Smk 1,238: 05
Valmistavat työt, padot, lautat y. m.	» 247: 70
Pengerrystyöt veden alla	
Nostettu maakiviä 0.1—0.6 m syvältä 245 m ³	» 2,414: 82
Laiturit y. m.	
Johtolaitteita korjattu ja pidetty kunnossa 228 m	» 1,998: 05
Väyläreimareita » » »	» 904: 35
Vetomöljiä » » » 753 m	» 12,315: 70
Varasto ja sekalaiset menot	» 865: 50
	Yhteensä Smk 19,984: 17

Työhön on työ kautena käytetty 156 hevospäivä- ja 4,124 jalkapäivätyötä.

c) Jormasjoen veneväylä Sotkamon pitäjässä Oulun lääniä.

Veden syvyys matalan veden aikana 0.5m

Pohjaleveys 4—5 m

Veneväylän pituus 0.5 km

Sotkamon pitäjän Jormaskylän jakokuntalaisten anottua Oulun läänin Kuvernööriltä, että Jormasjoen veneväylä korjattaisiin valtion varoilla käyttökelpoiseen kuntoon, oikeutti Keisarillinen Senaatti, Kulkulaitostoimituskunnan kirjeen mukaan 3 päivältä syyskuuta 1910, Ylihallituksen ottamaan johonkin vastaiseen työehdotukseen 29,000 markan määrärahan puheenalaisen työn suorittamiseksi laaditun ehdotuksen mukaisesti.

Työ aljettiin maaliskuussa 1913 ja valmistui saman vuoden joulukuussa.

Vuoden kuluessa suoritettiin 7 päivänä syyskuuta työn lopputarkastus ja korjattiin sen johdosta määrätty jäiden sortamat luiskat. Sen jälkeen työ hyväksyttiin.

Menot:

koko työstä ovat olleet seuraavat:

Työnjohto, matkakustannukset, tarverahat y. m.	Smk	1,580: 14
Maanlunastus ja vahingonkorvaukset	›	7,930: —
Valmistavat työt, padot, lautat y. m.	›	641: 20
Pengerrystyöt kuivassa		
Kivikkokaria 110 m ³	›	165: —
Laiturit y. m.		
Kivillä täytettyä hirsiaarkua tehty 900 m ³	›	12,920: 59
Kivistä vetomöljää korjattu 265 m ³	›	2,763: 25
Varasto	›	491: —
Sekalaiset menot	›	326: 55
		Yhteensä Smk 26,817: 73

Työhön on käytetty kaikkiaan 39 hevospäivä- ja 3,126 jalkapäivätyötä.

d) Nousumöljään ja ohjepatojen uudistus Emäjoen Kynä- ja Patokoskessa sekä Vuokkijoen Vuokkikoskessa Suomussalmen pitäjässä Oulun lääninä.

Koska nousumöljät ja ohjepadot näissä koskissa olivat läpeensä lahonneet ja olivat perinpohjaisen uudistuksen tarpeessa vahvasti Keisarillinen Senaatti Ylihallituksen vuoden 1914 työluetteloon merkitystä kustannusarvion 70,400 markan summasta tänä vuonna käytettäväksi 40,400 markkaa.

Työ aljettiin helmikuussa 1914 ja jatkuu ensi vuonna.

Vuoden kuluessa uusittiin 1,785 metriä nousumöljää Vuokkijoen Vuokkikoskessa.

Menot:

Työnjohto, matkakustannukset, tarverahat y. m.....	Smk	2,655: 20
Valmistavat työt, vanhojen möljiä purkaus	»	1,215: 03
Vetomöljää uudistettu 1,785 m	»	31,432: 02
Varasto		
Kalusto	»	139: 55
Kaluston kunnossapito	»	1,194: 77
Kuljetukset	»	282: —
	Yhteensä Smk	36,918: 57

Työhön on käytetty 283 hevospäivä- ja 6,520 jalkapäivätyötä.

4. Väylät Kuusamon vesistöissä.

Piiksinsalmessa olevan padon korjaus Kuusamon pitäjässä Oulun lääniä.

Työtä varten oli Ylihallituksen johdolla toimitettavien korjaustöiden luettelo vuodeksi 1914 otettu 1,500 markkaa.

Työtä tehtiin helmi- ja heinäkuulla.

Menot:

Työnjohto	Smk	133: —
Kivien irtiotto, veto ja asettaminen padon suojelemiseksi 304 m ³	»	909: 70
Suomaan s:n 82 m ³	»	215: 20
Padon seinälaudituksen uudistus 55 m ²	»	82: —
Varasto	»	117: 60
	Yhteensä Smk	1,457: 50

Työhön käytettiin 26 hevospäivä- ja 239 jalkapäivätyötä.

5. Väylät Kemijoen vesistöissä.

Taivalkosken lauttausväylä Kemin pitäjässä Oulun lääniä.

Vuoden kuluessa perattiin nousuväylä kivistä. Kustannukset olivat Smk 256:80. Työhön on käytetty 11 jalkapäivätyötä.

6. Väylät Tornionjoen vesistöissä.

Tengeliönjoen vesistön uittoväylän lisätyöt Kolarin, Turtolan ja

Ylitornion pitäjissä Oulun lääniä.

Vedensyvyys uittoveden aikana 0.60 m

Pohjaleveys 5—10 m

Uittoväylän pituus 170 km

Sittenkun vuosina 1910—1912 Tengeliönjoen vesistöissä oli tehty töitä ja rakennettu laitoksia vesistön saattamista varten uittokelpoiseen kuntoon ja työn lopputarkastuksessa heinäkuulla 1912 erinäisiä lisätöitä vesistön saattamiseksi täysin uittokelpoiseen kuntoon havaittu tarpeellisiksi sekä näiden tarpeellisuutta sen jälkeen uiton aikana keväällä 1913 tarkastettu, myönsi Keisarillinen Senaatti, Kulkulaitostoimituskunnan kirjeen mukaan joulukuun 3 päivältä 1913, lisätöitä varten 21,500 markan määrärahan.

Työ aljettiin helmikuussa 1914 ja valmistui tämän vuoden syyskuussa.

Vuoden kuluessa rakennettiin Saarikoskeen 90 m pitkä yksiseinäinen ohjepato, Konttakönkään alapäähän 85 m pitkä hirsiaarkkuinen ohjepato ja samanlainen 80 m pitkä Haapakosken alaosaan, korotettiin ja osaksi uudetaan rakennettiin Sirkka- ja Luoniokosken ohjepadot, poistettiin Luoniokoskessa eräs kivikkosaari, korjattiin Laukkujärven, Aalisjärven, Pitkänkosken nivan, Roitikosken, Peurakosken ja Konttakönkään säästöpadot sekä Konttakönkään uittokouru ja louhittiin ynnä poistettiin uitolle haitallisia kiviä erinäisistä koskista, minkä jälkeen Ylihallitus syyskuun 18 päivänä hyväksyi työn.

Menot:

Työnjohto, matkakustannukset, tarverahat y. m.	Smk	1,716: 03
Poistettu maakiviä 182 m ³	»	778: 20
Rakennettu ja korjattu johtolaitteita	»	12,557: 31
Korjattu uittoruuhia	»	392: 60
Varasto	»	444: 50
		Yhteensä Smk 15,888: 64

Työhön on vuonna 1914 käytetty 389 hevospäivä- ja 2,557 jalkapäivätyötä.

7. Väylät Inarin vesistöissä.

Rullalaitteen uudistus Tsjuolisvuonon- ja Tsjuolisjärven välisellä veneväylällä Inarin pitäjässä Oulun lääninä.

Pohjaleveys 1.2 m

Rullatien pituus 54.5 m

Inarin piirin nimismiehen anomuksesta että Inarin järvestä pohjoiseen päin pistäytyvän Tsjuolisvuonon ja Tsjuolisjärven välisen kannaksen yli rakennettaisiin uusi rullasilta vanhan lahonneen sijaan veneiden ylikuljetusta varten, on Keisarillinen Senaatti, Kulkulaitostoimituskunnan kirjeen mukaan

maaliskuun 4 päivältä 1914, päättänyt että sanottu rullasilta sekä autiotupa sen varten on rakennettava ja asettanut Ylihallituksen käytettäväksi työtä varten 8,000 markan määrärahan.

Työ alettiin tämän vuoden toukokuussa ja valmistui lokakuussa.

Vuoden kuluessa vedettiin ja veistettiin toukokuulla tarpeelliset puut, heinäkuulla tehtiin autiotupa sekä rullatietä 45 m pituinen osa ja, kun vedenpinta oli alentunut, jatkettiin lokakuussa rullatietä 9.5 metriä pitemmäksi. Työn kuluessa huomattiin tarpeelliseksi tehdä muutamia pienempiä poikkeuksia ehdotuksesta. Työ on joulukuun 8 päivänä hyväksytty.

Rullalaite työn alaisena.

Menot:

Työnjohto matkakustannukset, tarverahat y. m.	Smk	558: —
Valmistavat työt, padot, lautat y. m.	»	288: —
Penggerrystyöt kuivassa		
Kaivettu kivensekaista maata 30 m ³	»	279: 50
Poistettu maakiviä 30 m ³	»	273: —
Penggerrystyöt veden alla		
Ruopattu kivensekaista maata 40 m ³	»	300: —
» maakiviä 60 m ³	»	678: 50

Rullatie 54.5 m	Smk	3,094: 73
Autiotupa	›	1,090: —
Kuljetukset	›	1,121: 75
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>7,683: 48</u>

Työhön on kaikkiaan käytetty 93 hevospäivä- ja 850 jalkapäivätyötä.

Tsuolisvuonon rullatie.

TOINEN OSASTO.

Järvenlaskemis- ja vesiperäisten maiden kuivattamistyöt.

Turun ja Porin läänissä.

1. Hinner- eli Lapinjoen alaosan perkaustyö Eurajoen pitäjässä.

Tulvavedenpinta laskettava 0.80 m

Kuivatettavan maan pinta-ala 400 ha

Työn synnystä ja teknillisestä ohjelmasta on selostus vuoden 1909 kertomuksessa.

Työ aljettiin tammikuussa 1909 ja jatkuu.

Vuoden kuluessa ovat työt olleet käynnissä kesäkuusta lokakuuhun.

Työmäärät:

Kaivettu soraa ja kivensekaista maata 3,356 m³

Louhittu kalliota 144 m³

Määräraha, myönnetty 6 päivänä marraskuuta 1908 .... Smk 80,700: —

Menot:

Yleiset kustannukset	Smk	1,050: 57
Valmistavat ja pengerrystyöt	»	7,422: 10
Varasto	»	863: 15
	Yhteensä Smk	9,335: 82

Edellisinä vuosina on työhön mennyt:

v. 1909	Smk	15,732: 63
» 1910	»	15,798: 41
» 1911	»	18,109: 51
» 1912	»	12,223: 28
» 1913	»	8,671: 68
	Yhteensä Smk	70,535: 51
	Yhteensä Smk	79,871: 33

Työhön on käytetty 35 hevospäivä- ja 2,343 jalkapäivätyötä.

2. Hinner- eli Lapinjoen keskisenosan perkaus Lapin pitäjässä.

Tulvavedenpinta laskettava 0.82—0.53 m

Kuivatettavan maan pinta-ala 466.55 ha

Työn synnystä ja teknillisestä ohjelmasta on selostus vuoden 1913 kertomuksessa.

Työ aljettiin kesäkuussa 1913 ja jatkuu.

Vuoden kuluessa on edellisen vuoden kuluessa syntynyttä uuden kustannusarvion laatimista varten hankittua tutkimusainesta käsitelty.

Määräraha, myönnetty 13 päivänä lokakuuta 1909 ..... Smk 43,886: —

Vuoden tutkimuskustannukset ..... Smk 235: —

Edellisenä vuonna on käytetty ..... , 1,357: 97

Yhteensä Smk 1,592: 97

3. Vuorijärven ynnä Majajärven ja Keskisenlammen laskeminen sekä niitä ympäröivien vesiperäisten maiden kuivattaminen Parkanon pitäjässä.

Vuori- ja Majajärvien laskemistyön päätyttyä oli järvien välillä, joen poikki rakennettu Pielenjoen maantien silta laskeutunut, jonka tähden sen korjaamiseksi piirustus ja kustannusarvio laadittiin.

Työ aljettiin lokakuussa 1914 ja valmistui tämän vuoden marraskuussa.

Työhön on käytetty 16 hevospäivä- ja 54 jalkapäivätyötä.

Sillan korjaaminen on maksanut Smk 345: 43.

4. Silonevan kuivattaminen Parkanon pitäjässä.

Kuivatettavan maan pinta-ala 280 ha

Sittenkun oli laadittu suunnitelma ynnä 244,500 markan määräinen kustannusarvio Parkanon kruununpuistossa olevien laajojen ja vesiperäisten maitten kuivattamista varten sekä näistä oli toimitettu Kuivas- ja Vatajajärven sekä Vuorijärven ynnä Majajärven ja Keskisenlammen laskeminen, on Keisarillinen Senaatti, Kulkulaitostoimituskunnan kirjeen mukaan 5 päivältä toukokuuta 1911, määrännyt mainitussa kruununpuistossa olevan Silonevan sen jälkeen kuivatettavaksi sekä oikeuttanut Ylihallituksen tämän kuivattamistyön suorittamista varten merkitsemään 28,600 markan suuruisen erän johonkin vastaiseen työehdotukseensa.

Nevalle on suunniteltu kaivettavaksi kanavaverkko siten että kanavien yhteenlaskettu pituus on 9,360 m, niiden pohjaleveys 0.40 m ja sivuluiskat, riippuen maanlaadusta, vaihdellen 1:1 ja 1:1.5.

Työ aljettiin marraskuussa 1914 ja jatkuu ensi vuonna.

Vuoden kuluessa aloitettiin kanavien kaivaminen nevalle kummastakin Kuivasjärveen laskevasta päästä ja ennätettiin niitä kaivaa noin 2 km:n pituudelta.

Työmäärät:

Kaivettu mutaa	3,288 m ³
» savea	845 m ³
» sora ja kivensekaista maata	955 m ³
Poistettu maakiviä	41 m ³

Menot:

Yleiset kustannukset	Smk	382: 36
Valmistavat ja pengerrystyöt	»	3,662: 15
Sillat	»	129: 65
Varasto	»	890: 90
		Yhteensä Smk 5,065: 06

Työhön on käytetty 37 hevospäivä- ja 1,489 jalkapäivätyötä.

Hämeen läänissä.

5. Nihuan- y. m. järvien laskeminen Oriveden pitäjässä.

Tulvavedenpinta laskettava 0.80—1.00 m

Keskivedenpinta » 0.54—0.84 m

Matalanvedenpinta » 0.44—0.77 m

Kuivatettavan maan pinta-ala 251.3 ha

Vesijättömaita syntyy 105.2 ha

Kertomus työn synnystä ja teknillisestä ohjelmasta on vuoden 1911 kertomuksessa.

Työ aljettiin huhtikuussa 1911 ja jatkuu ensi vuonna.

Vuoden kuluessa loppuun suoritettiin Venejoen kaivaminen, jotenka sen yläpuolinen Oriselkä saatiin lasketuksi samalla kuin Venejoen yli rakennettavaksi suunniteltu silta viimeisteltiin. Oriselän yläpuolella olevat Särkän-, Äijästen- ja Kartun salmet sekä Nihuan joki kaivettiin suunnitelman mukaisesti, jotenka vesistö kuivui Nihujärveä myöten.

Määräraha, myönnetty 7 päivänä lokakuuta 1910,..... Smk 41,824: 02

Lisämääräraha, myönnetty 19 päivänä lokakuuta 1913,.. » 32,000: —

Yhteensä Smk 73,824: 02

Työmäärät:

Kaivettu savea	6,474 m ³
» sora ja kivensekaista maata	1,580 m ³

Poistettu maakiviä	80 m ³
» kalliota	446 m ³
Ruopattu savea veden alta	30 m ³
Tehty kivipengerrystä ja tukimuuria	108 m ³

Menot:

Yleiset kustannukset	Smk 1,590: 86
Vahingonkorvaukset	» 99: —
Valmistavat ja pengerrystyöt	» 15,357: 35
Varasto ja sekalaiset menot	» 1,742: 30
	Yhteensä Smk 18,789: 51

Edellisinä vuosina on työhön menneet:

v. 1911	Smk 21,671: 26	
» 1912	» 17,827: 28	
» 1913	» 1,060: 88	» 40,559: 42
	Yhteensä Smk 59,348: 93	

Työhön on vuonna 1914 käytetty 31 hevospäivä- ja 4,364 jalkapäivätyötä.

Viipurin läänissä.**6. Tuleman kauppapaikan yläpuolella olevan suomaan kuivattaminen Salmin pitäjässä.**

Viipurin läänin Kuvernöörin ilmoitettua että valtion omistamalla Tuleman tilalla Salmin pitäjän Tulemajoen kylässä sen alueen yläpuolella, joka oli määrätty Tuleman kauppapaikan asuintonteiksi, oli vesiperäinen suomaa, joka teki suurta haittaa vuokratuille ja vastedes vuokrattaville asuintonteille, on Keisarillinen Senaatti, Kulkulaitostoimituskunnan kirjeen mukaan 3 päivältä joulukuuta 1913, myöntänyt Smk 1,418: 50 suuruisen määrärahan mainitun suomaan kuivattamiseksi.

Työ aljettiin kesäkuussa 1914 ja valmistui tämän vuoden heinäkuussa. Vuoden kuluessa kaivettiin ehdotetut ojat. Kustannukset olivat Smk 1,418: 50.

Työhön on käytetty 13 hevospäivä- ja 249 jalkapäivätyötä.

Vaasan läänissä.**7. Seinäjoen ala-osan ja muutamien sen ylä-osassa olevien koskien perkaaminen, Ilmajoen, Seinäjoen ja Peräseinäjoen pitäjissä.**

Tulvavedenpinta laskettava 0.6—1.06 m
Kuivatettavan maan pinta-ala 1,337.2 ha

Tarkempi selostus työn synnystä on vuoden 1910 kertomuksessa.

Työ aljettiin tammikuussa 1910 ja jatkuu edelleen.

Vuoden kuluessa ei ole mitään kuivaustöitä suoritettu, vaan ovat työt olleet keskeytettyinä. Ainoastaan vedenkorkeudenhavaintoja ja vedenpaljoudenmittauksia on suoritettu ynnä työkaluston varastossa pidosta on huolehdittu.

Määräraha, myönnetty 13 päivänä lokakuuta 1909..... Smk 243,000: —

Vuoden menot ovat olleet ..... Smk 304: 75

Edellisinä vuosina on työhön mennyt:

v. 1910	Smk	58,949: 54	
» 1911	»	65,024: 08	
» 1912	»	19,193: 24	
» 1913	»	1,129: 73	» 144.296: 59
			<u>Yhteensä Smk 144,601: 34</u>

Työhön on käytetty 12 jalkapäivätyötä.

8. Lapuanjoen perkaaminen Jepuan ja Alahärmän pitäjissä.

Tulvavedenpinta laskettava 1.5—1.0 m

Tarkempi selostus työn synnystä ja teknillisestä ohjelmasta on vuoden 1910 kertomuksessa.

Mattilan koski.

Työ aljettiin tammikuussa 1910 ja jatkuu ensi vuonna.

Vuoden kuluessa ovat suunnitelman mukaisesti suurin osa Mattilan koskea, Alahärmän pitäjässä, ynnä muutamat karipaikat kosken alapuolella olevassa suvannossa valmiiksi peratut.

Työmäärät:

savea ja santaa	11,385 m ³
soran ja kivensekaista maata	48,449 »
maakiviä	1,162 »
kalliota	5,190 »
sekä veden alta:	
savea ruopattu	4,335 »
soraa ja kivensekaista maata	146 »
	<u>Yhteensä 70,667 m³</u>

Kustannusarvio 2,200,000 markkaa.

Määräraha, myönnetty 12 päivänä lokakuuta 1909, ...	Smk 200,000: —
» Ylihallituksen menoarvion mukaan v. 1911	» 300,000: —
» » » » 1912	» 150,000: —
» » » » 1913	» 180,000: —
» » » » 1914	» 250,000: —
	<u>Yhteensä Smk 1,080,000: —</u>

Menot:

Yleiset kustannukset	Smk 19,185: 52
Pakkolunastus	» 42,526: 35
Valmistavat ja pengerrystyöt	» 220,911: 02
Sillat	» 9,314: 35
Varasto ja sekalaiset menot	» 5,514: 68
	<u>Yhteensä Smk 297,451: 92</u>

Tästä vähennetään vuoden kuluessa huutokaupalla myydyistä

tavaroista kertyneet .....

joten vuoden todelliset kustannukset ovat olleet..... Smk 290,210: 17

Talletettu yksityispankkiin Jungarån- ja Keponkosken vesi-
voiman oikeille omistajille .....

Smk 34,200: —

Edellisinä vuosina on työhön mennyt:

v. 1910	» 169,478: 10
» 1911	» 210,998: 12
» 1912	» 144,337: 37
» 1913	» 228,995: 82
	<u>» 788,009: 41</u>

Yhteensä Smk 1,078,219: 58

Työhön on käytetty 1,431 hevospäivä- ja 74,664 jalkapäivätyötä, jota paitsi työssä on käytetty kolmea höyryveturia ja kahta moottoripumppua.

Mattilan koski.

9. Purmojen eteläosan perkaaminen Purmon ja Korttesjärven pitäjissä.

Tulvavedenpinta laskettava 0.49—0.61 m

Kuivatettavan maan pinta-ala 1,094 ha

Tarkempi selostus työn synnystä on vuoden 1913 kertomuksessa.

Työ aljettiin kesäkuun alussa vuonna 1913 ja jatkuu ensi vuonna.

Vuoden 1914 kuluessa perattiin Holmstråka ja Öfre—Holmstråka nimiset kosket, kuten myöskin Öfre-Holmstråkan ja Ylikosken välinen suvanto. Ylikosken yläpuolella olevaa suvantoa levitettiin. Työ keskeytettiin lokakuun puolivälissä.

Työmäärät:

Kaivettu mutaa ja suomultaa	869.5 m ³
» savea	1,976.4 »
» soran ja kivensekaista maata	2,187.3 »
Poistettu maakiviä	247.35 »
Louhittu kalliota	523.46 »
Määräraha vuoden 1904 vuosimenoarviossa	Smk 50,500: —
» » 1906	» 46,000: —
» myönnetty 20 päivänä lokakuuta 1911	» 72,500: —
	Yhteensä Smk 169,000: —

Menot:

Yleiset kustannukset	Smk	1,152: 23
Vahingonkorvaukset	»	945: 50
Valmistavat työt ja pengerrystyöt	»	14,156: 21
Siltatukimuurien vahvistaminen	»	39: 70
Varasto ja sekalaiset menot	»	2,638: 87
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>18,932: 51</u>

Edellisinä vuosina on työhön käytetty:

V 1904	Smk	38,324: 51
» 1905	»	6,375: 18
» 1906	»	38,800: 53
» 1907	»	11,202: 79
» 1908	»	280: 05
» 1910	»	67: 86
» 1912	»	126: —
» 1913	»	24,893: 47
	<u>»</u>	<u>120,070: 39</u>
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>139,002: 90</u>

Työhön on vuoden kuluessa käytetty 38 hevospäivä- ja 2,969 jalkapäivätyötä.

10. Kronobyn joen perkaaminen Kronobyn pitäjässä.

Tulvavedenpinta laskettava 0.10—0.48 m

Keskivedenpinta laskettava 0.47—1.45 m

Kuivatettavan maan pinta- ala 1,500 ha

Tarkempi selostus työn alkuvaiheista on olemassa vuoden 1911 kertomuksessa.

Työ aljettiin maaliskuussa 1911 ja jatkuu vielä.

Vuoden kuluessa on suunnitelmaan mukaisesti perattu Nylandsforskoski loppuun sekä Snårforskoski, Granforskoski, Majanpesäkoski ja Gåsgrundforskoski, johon koko perkaussuunnitelma päättyy. Työ tarkastettiin lokakuun 5 ja 6 päivinä ja hyväksyttiin. Kuitenkin katsottiin tarpeelliseksi vielä suorittaa eräitä korjauksia, jotka eivät sisällyneet suunnitelmaan.

Työmäärät:

Kaivettu soran ja kiven sekaista maata ..... 4,126 m³

Määräraha, myönnetty lokakuun 7 päivänä 1910, ... Smk 175,000: —

Lisämääräraha, myönnetty heinäkuun 7 päivänä 1914, ... » 10,000: —

Yhteensä Smk 185,000: —

Menot:

Yleiset kustannukset	Smk	1,840:	97
Vesivoima ja vesilaitoksien lunastus sekä vahingonkorvaukset	›	3,161:	86
Valmistavat ja pengerrystyöt	›	13,572:	69
Varasto	›	31:	—
		<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 18,606: 52</u>

Edellisinä vuosina on työhön mennyt:

v. 1911	Smk	59,085:	20
› 1912	›	39,545:	13
› 1913	›	63,888:	22
		<u>› 162,518:</u>	<u>55</u>
		<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 181,125: 07</u>

Työhön on käytetty 44 hevospäivä- ja 3,153 jalkapäivätyötä.

Oulun läänissä.

11. Viemärikanavien ja rakennusten korjaustyöt Pelson nevalle Muhoksen, Säräisniemen, Kestilän ja Limingan pitäjissä.

Selonteko työn synnystä on vuoden 1908 kertomuksessa.

Menot:

Työnjohto	Smk	145:	57
Valmistavat työt:			
Metsää raivattu 7,040 m	›	540:	05
Pengerrystyöt kuivassa:			
Mutaa kaivettu 190 m ³	›	160:	15
Savea kaivettu 3,427 m ³	›	1,796:	85
Maakiviä poistettu 7 m ³	›	161:	90
Varasto	›	179:	20
		<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 2,983: 72</u>

Työhön on käytetty 17 hevospäivä- ja 884 jalkapäivätyötä.

KOLMAS OSASTO.

Maanteitten ja siltain rakentaminen ja kunnossapito.

Uudenmaan läänissä.

1. Drumsön sotilastie Helsingin pitäjässä.

Keisarillisen Senaatin 20 päivänä huhtikuuta 1885 antamasta käskystä pantiin Ylihallituksen toimesta keväällä samana vuonna kuntoon sotilastie, joka Munksnäsin kartanon maitse Helsingin pitäjässä sekä Björkholmen, Granö, Löfö ja Svedjeholmen nimisiä saaria pitkin vie Drumsön saareen samassa pitäjässä. Sen jälkeen Keisarillinen Senaatti, Sota-asiaintoimituskunnan kirjeen mukaan 17 päivältä kesäkuuta 1885, määräsi että Ylihallituksen tuli kruunun hyväksi vastaanottaa tämä työ ja toistaiseksi pitää silmällä sanottua tietä penkereineen, siltoineen ja ponttoonineen. Sittenkin erinäisten korjaustöiden jälkeen käski Keisarillinen Senaatti, Sota-asiaintoimituskunnan kirjeen mukaan 9 päivältä joulukuuta 1897, Ylihallitusta huolehtimaan tiellä olevien siltöiden ja penkereitten kunnossapitämisestä ja tuli Ylihallituksen sentähden sen työehdotuksen mukana, jonka Ylihallituksen tuli vuosittain toimittaa Kulkulaitostoimituskunnalle, lähettää eri ehdotus mainittujen siltöiden ja penkereitten kunnossapidosta.

Keisarillisen Turun Hovioikeuden velvoitettua tuomiolla 9 päivältä helmikuuta 1899 Suomen kruunun avaamaan Björkholmen- ja Granön saarten väliseen salmeen tehtyyn kivipenkereeseen kulkuväylän, jonka tuli olla 8.91 m (30 jalkaa) leveän ja 2.97 m (10 jalkaa) syvän, sekä samalla oikeutettua kruunun, jos sotilaallisia tarkoituksia varten oli tarpeellista, rakentamaan ja kunnossapitämään salmen yli sellaisen sillan ettei se estänyt pienekköiden höyrylaivojen, lastattujen proomujen eikä purjeveneiden kulkua, määräsi Keisarillinen Senaatti että sanottu kivipenger oli Ylihallituksen toimesta puhkaistava ja siihen tehtävä kulkuväylä ynnä semmoinen ponttoonisilta, josta Ylihallitus vuonna 1893 oli tehnyt ehdotuksen.

Tämä työ suoritettiin vuosina 1899—1900. Korjaus- ja uudestirakennustöitä on sen jälkeen suoritettu vuosina 1903—1904 sekä kunakin vuosista 1907—1914, kuitenkin mitään rakenneparannuksia tekemättä.

Vuonna 1914 korjattiin penkereet ja tukimuurit. Löfö- ja Svedjeholmen nimisten saarien välille rakennettiin rautapalkeista 6.2 m jännteinen silta, jonka kansi tehtiin puusta. Kustannukset näistä töistä olivat yhteensä Smk 5,470:43.

Turun ja Porin läänissä.

2. Vammaskosken maantiesilta Tyrvään pitäjässä.

Keisarillisen Senaatin määrättyä 25 päivänä lokakuuta 1912 että asianomaisen piiri-insinöörin tuli valvoa siltarakennusta ja myönnettyä tätä varten tarvittavan rakennusmestarin palkkaamiseen 4,000 markkaa, aloitettiin työt joulukuussa 1913.

Rakennuttajat, Tyrvään y. m. kunnat, jättivät työn 26 päivänä marraskuuta 1913 urakalle rakennusmestari Valle Anttilalle Ilmajoelta ja liikemies F. S. Riskulle Kauhajoelta 209,500 markan urakkasummasta.

Silta oli rakennettava Tie- ja vesirakennusten Ylihallituksen hyväksymän ehdotuksen mukaan kivistä. Sen muodostaa kuusi 15.4 metrin jännevälisiä holvia.

Vuoden 1914 loppuun valmistuivat molemmat rantamuurit ja kaikki pilarit. Kaksi holvia oli vuoden lopussa tekeillä.

Rakennusmestarin, joka lähinnä on työtä valvonut, palkkaamiseen on vuoden loppuun kulunut Smk 1,877: 06.

Työ jatkuu ensi vuonna.

3. Pielenjoen maantiesilta Parkanon pitäjässä.

Katso Vuorijärven ynnä Majajärven ja Keskisenlammen laskeminen y. m. sivu 68.

Hämeen läänissä.

4. Leppähampaan kosken maantiesilta Oriveden pitäjässä.

Kivisillan aukko 16 m

Oriveden kunnan anomuksesta on Keisarillinen Senaatti, Kulkulaitostoituskunnan kirjeen mukaan 25 päivästä lokakuuta 1912, käskenyt Ylihallitusta määräämään Ylihallituksen alaisen rakennusmestarin asianomaisen piiri-insinöörin valvonnalla johtamaan Oriveden pitäjässä olevan Leppähampaan maantiesillan uudestaan rakentamistyötä sekä, mikäli työkaluja Ylihallituksen

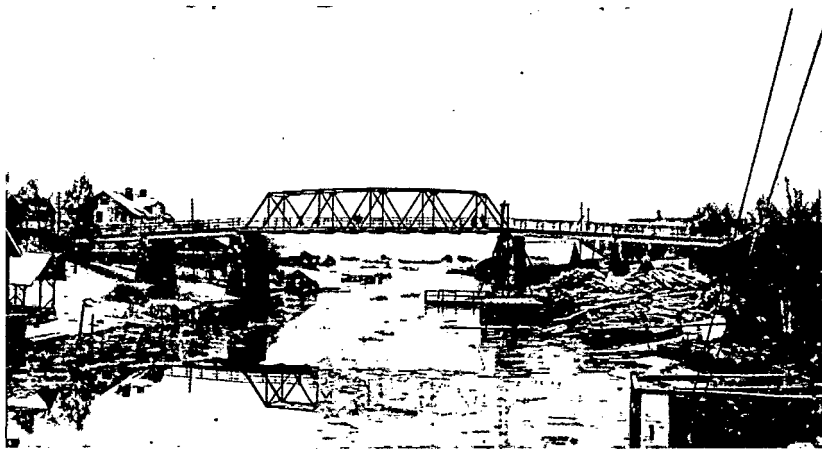
varastosta jouti, antamaan niitä siltarakennustyöhön lainaksi ehdolla että siltarakennustyö kustansi niitten kuljetuksen työmaalle ja takaisin varastoon. Samalla on Keisarillinen Senaatti rakennusmestarille tulevien päivärahojen ja matkakustannusten suorittamiseksi myöntänyt korkeintaan 1,700 markkaa.

Työ aljettiin joulukuussa 1912 ja valmistui tänä vuonna.

Soratäyte sillan päällä oli laskeutunut, jonka tähden uutta täytettä hankittiin ja levitettiin kuten lopputarkastuksessa oli määrätty.

Työn valvomisesta ei syntynyt kustannuksia valtiolle.

5. Seppolan maantiesilta Jämsän pitäjässä.

Seppolan silta.

Sillan aukot $4 \times 12 + 33$ m

Jämsän kunnan anomuksesta on Keisarillinen Senaatti, Kululaitostoimistuskunnan kirjeen mukaan 21 päivältä helmikuuta 1913, myöntänyt Jämsän kunnalle yleisistä varoista 50,000 markkaa Seppolan maantiesillan uudestaan rakentamista varten ehdolla muun muassa, että silta rakennettiin Ylihallituksessa laaditun ehdotuksen ja 140,000 markan määräisen kustannusarvion mukaan ynnä Ylihallituksen alaisen insinöörin ja rakennusmestarin johdannolla. Samalla on Keisarillinen Senaatti käskennyt Ylihallitusta antamaan kunnalle sillan tekoa varten lainaksi kalliimmat työkonet, kuten pumppulaitokset ja paaluranat, mikäli ne valtion varastoista joutivat. Sittenmin on Keisarillinen Senaatti 8 päivänä elokuuta 1913 vielä myöntänyt tarkoitusta varten kunnan tilintekovelvollisille 20,000 markkaa n. k. Hämeenlinnan Pitkäsillan rahastosta.

Työ aljettiin syyskuussa 1913 ja päättyi marraskuussa 1914. Loppukatselmus oli 17 päivänä marraskuuta 1914.

Menot

koko työstä ovat olleet seuraavat:

Työnjohto

Insinöörin ja kasöörin palkkio ynnä mat- kakustannukset.....	Smk 2,558: 98	
Rakennusmestari ja neljännesmiehet	» 3,707: 88	Smk 6,266: 86
Työväen tapaturmavakuutus		» 795: —

Perustamistyöt

Maankaivuu ja vedenpumppaus	» 3,696: 30	
Ponttiseinät	» 5,533: 51	
Paalutus.....	» 12,236: 94	
Betoniarinat	» 8,913: 60	» 30,380: 35

Muuraustyöt

Maatuet ja pilarit		» 25,024: 45

Päällysrakennus

Rautaosat, paikoilleen pantuina	» 43,754: 79	
Kansi ja poikkikannattimet samoin.....	» 7,219: 27	
Telineet	» 3,346: 01	» 54,320: 07

Pengerrystyöt

Maantien penkereet	» 1,070: 95	
Penkereen ja kartioiden verhous.....	» 433: 40	» 1,504: 35

Sekalaiset

Vanhan sillan purkaminen.....	» 1,523: 10	
Lössinpito rakennusaikana y. m.	» 3,796: 50	
Työvälineiden kuljetus varastosta ja va- rastoon	» 2,506: 80	
Varastotappio	» 2,230: 78	» 10,057: 18

Yhteensä Smk 128,348: 26

Työhön on käytetty 7,331 jalka- ja 221 hevospäivätyötä; lukuunottamatta niitä, joita muurauksessa rautaosien teossa on käytetty ja jotka ovat olleet erityisten urakoitsijain tehtävänä.

Viipurin läänissä.

6. Imatran rautainen kaarisilta sekä Imatran aseman ja hotellin välinen viertotie Ruokolahden pitäjässä.

Viertotien pituus 1 km

» leveys ojien välillä 10 m.

Rautasillan aukko 30 m

Menot:

Työnjohto	Smk	309: —
Viertotien kunnossapito	»	677: 20
» kasteleminen	»	448: —
» puhdistus	»	395: 25
Jalkakäytävän kunnossapito	»	112: —

Yhteensä Smk 1,941: 45

Työhön on käytetty 127 hevospäivä- ja 253 jalkapäivätyötä.

7. Wuoksen maantiesilta raudasta Jääsken pitäjässä.

Sillalla on kaksi jännettä à 74.23 m

Menot:

Työnjohto ja siltavahdin palkkaus	Smk	312: —
Siltarautain osittainen puhdistaminen ja maalaaminen sekä kan-		
nen korjaus	»	3,187: 85

Yhteensä Smk 3,499: 85

Työhön on käytetty 768 jalkapäivätyötä.

8. Koiviston kylätie Koiviston pitäjässä.

Viipurin linnoituksen komendantin aloitteesta on Keisarillinen Senaatti, Kulkulaitostoimituskunnan kirjeen mukaan 13 päivältä elokuuta 1914, asettanut Viipurin läänin Kuvernöörin käytettäväksi 7,000 markkaa Makslahden rantaa pitkin Römpötin, Makslahden, Kurkelan, Kiiskelän ja Härkälän kylien kautta Koiviston pitäjässä johtavan kylätien saattamista varten käyttökelpoiseen kuntoon sotilastarkoituksia varten ja samalla käskenyt Ylihallitusta tientekotyötä varten asettamaan Kuvernöörin käytettäväksi tarpeellisen työnjohdon.

Tämän johdosta on Ylihallituksen alainen rakennusmestari johtanut työtä, joka alkoi elokuussa ja päättyi syyskuussa.

9. Raivolan aseman ja Taivaan Ruhtinattaren Veljeskunnan Turvakodin välinen maantie Kivennavan ja Uudenkirkon pitäjissä.

Suomen Kenraalikuvernöörin pyydettyä Keisarillista Senaattia ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin Raivolan rautatieasemalta Hänen Majesteettinsa Keisarinna Alexandra Feodorownan korkean suojeluksen alaisen Taivaan

Ruhtinattaren Veljeskunta nimisen yhdistyksen lähelle mainittua asemaa rakentamalle ja ylläpitämälle sairaiden lasten ja raajarikkoisten turvakodille sekä siitä edelleen pitkin Suomen lahden rannikkoa kulkevalle maantielle johtavan kovin rappiutilassa olevan tien kuntoonsaattamiseksi, ja sittenkun asiassa oli laadittu kaksi vaihtopuolista ehdotusta ja kustannusarviota, käski Senaatti, Kulkulaitostöimituskunnan kirjeen mukaan 27 päivältä kesäkuuta 1913, Ylihallitusta viipymättä panemaan kuntoon Raivolan asemalta turvakodille vievän osan tiestä sorastamalla sen 3 metrin leveydeltä ja asetti Ylihallituksen käytettäväksi kustannusarvion mukaan siihen tarvittavaksi lasketun 30,700 markan suuruisen määrärahan.

Työ aljettiin syyskuussa 1913, ja valmistui tämän vuoden kesäkuussa.

Vuoden kuluessa ajettiin soraa ja valmistettiin sorastus sekä tien suojustaidat. Tiellä oleva silta vahvistettiin.

Lopputarkastus toimitettiin kesäkuun 22 päivänä.

Menot

koko työstä ovat olleet seuraavat:

Yleiset kustannukset

Palkkaukset	Smk 3,238: —	
Matkakustannukset	» 177: 50	
Vuokrat ja tarverahat y. m.	» 580: —	Smk 3,995: 50

Sillat

Lintulanjoen sillan korjaus ja vahvistaminen ..	» 2,058: 97

Tie

Tienpohja ynnä sivuojat ja leikkaukset, 7,185 m ³ ,		
4.2 km	» 11,870: 20	
Tien sorastus 2,590 m ³	» 7,066: 70	
Rumpuja puusta 17 kpl.	» 1,601: 32	» 20,538: 22

Varasto

Kaluston kunnossapito	» 140: 27

Yhteensä Smk 26,732: 96

Työhön on kaikkiaan käytetty 1,310 hevospäivä- ja 3,186 jalkapäivätyötä.

10. Terijoen viertotie Kivennavan pitäjässä.

Viertotien pituus 5.06 km

» leveys ojien välillä 11.0 m

Menot:

Työnjohto	Smk	1,459: 32
Siltojen korjaukset	»	102: 80
Ajotien korjaus 1.00 km	»	3,229: 13
Kivien ostoa 381 m ³	»	2,464: 50
Kivien särkeminen ja sepelien hakkaus 613.5 m ³	»	3,253: 40
Käytävien korjaus	»	2,924: 15
Tien puhdistus keväällä ja syksyllä	»	1,034: 95
Kaluston kunnossapito	»	630: 37

Yhteensä Smk 15,098: 62

Työhön on käytetty 471 hevospäivä- ja 2,136 jalkapäivätyötä.

Kuopion läänissä.

11. Höytiäisen silta Kontiolahden pitäjässä.

Menot:

Siltakannen tervaaminen ja maantien kunnossapito	Smk	136: —

Työhön käytettiin 4 hevospäivä- ja 20 jalkapäivätyötä.

12. Matkusjoen maantiesilta Valtimon pitäjässä.

Sillan ajotien leveys 3.60 m

Mantiesillan aukkoja 3 kpl. á 10 m

Asianomaisten tientekevöllisten anomuksesta on Keisarillinen Senaatti, Kulkulaitostoimituskunnan kirjeen mukaan 21 päivältä helmikuuta 1913, käskennyt Ylihallitusta suorittamaan Matkusjoen maantiesiltatyön sitä varten laadittujen ja hyväksytyjen piirustusten mukaan sekä samalla asettanut Ylihallituksen käytettäväksi yleisistä varoista aina 24,000 markkaan asti.

Työ aljettiin lokakuussa 1913 ja valmistui tämän vuoden elokuussa.

Vuoden kuluessa lopetettiin sillan kahden maatukimuurin ja virtapilarin perustaminen. Muurikivet kiilattiin, vedettiin ja hakattiin sekä muurit muurattiin. Maatukimuurien taakse tarvittava pengermaa karrattiin ja vedettiin. Rautaiset kannatinraudat puhdistettiin, maalattiin ja asetettiin paikoilleen. Sillan kansi ja kaidepuut valmistettiin, kansi tervattiin ja kaidepuut maalattiin. Työn lopputarkastus toimitettiin lokakuun 12 päivänä, jonka jälkeen työ hyväksyttiin.

Matkusjoen silta Valtimossa

*Menot**koko työstä ovat olleet seuraavat:*

Yleiset kustannukset

Työnjohto

Palkkaukset	Smk	1,781: —	
Matkakustannukset	»	131: 34	
Vuokrat ja tarverahat y. m.	»	110: —	Smk 2,022: 34

Valmistavat ja pengerrys-työt

Valmistavat työt

Alueen raivaaminen ja mittaustyöt	Smk	191: 95	
Väliaikaiset rakennukset	»	799: 27	

Pengerrystyöt kuivassa

Työpaikan kuivanaapito	»	294: 72	
Maa- ja soratäytettä ja tiivistäminen 520 m ³	»	925: 95	

Luiskien vahvistaminen

Kiviverhousta 40 m ²	»	269: 30	
Tukimuuria 80 m ³	»	975: 31	
Turvehtimistä	»	18: —	» 3,474: 50

Silta

Peruskaivuita ja keinotekoinen perustus

85 m ³	»	4,783: 94	

Betoni- ja kivimuuria 155 m ³	Smk	7,229:	83
Soraa muurin taakse ja tasoitus 60 m ³ ..	»	124:	50
Rautaa ja terästä 9.4 tonnia	»	3,395:	55
Sillan puukansi	»	1,921:	40
		Smk	17,455:
Varasto ja sekalaiset menot			
Kalusto ja työkoneet	»	372:	36
Kuljetukset	»	404:	58
Sekalaiset menot	»	304:	34
		»	1,081:
			28
		Yhteensä Smk	24,033:
			34
Kun huutokaupalla myydyistä työkaluista ja aineista on kertynyt	»	430:	70
ovat työn kokonaiskustannukset todellisuudessa	Smk	23,602:	64
Työhön on käytetty 309 hevospäivä- ja 5,797 jalkapäivätyötä.			

Oulun läänissä.

13. Maantien tukemiseksi Siiponjoen Siirosen mutkan kohdalla tehty rantavahvistustyö Kalajoen pitäjässä.

Kalajoen, Alavieskan ja Raution kuntain yhteisen tietekolahon anomuksesta että Kalajoen pitäjän Rahjan kylässä yleisen rantamaantien vieressä luhistumaisillaan oleva paikka Siiponjokea, sanotun maantien suojaksi, vahvistettaisiin kruunun kustannuksella, on Keisarillinen Senaatti helmikuun 18 päivänä 1914 tarkoitusta varten myöntänyt 6,000 markan suuruisen määrärahan.

Työ aljettiin toukokuussa ja valmistui heinäkuussa 1914.

Vuoden kuluessa lyötiin luiskan vahvistamiseksi vinopaaluja, joiden taakse ladottiin hakoja, risuja ja vesakkoa sekä näiden painamiseksi täytteen ylälaidalla kiviä. Työ on elokuun 11 päivänä 1914 hyväksytty.

Menot:

Työnjohto, matkakustannukset, tarverahat y. m.	Smk	402:	41
Luiskien vahvistaminen			
Paalutusta 200 m	»	2,819:	40
Kiviverhous ja risunkia 900 m ²	»	2,349:	19
Kalusto	»	119:	57
		Yhteensä Smk	5,690:
			57

Työhön on käytetty 62 hevospäivä- ja 710 jalkapäivätyötä.

14. Vuornan maantiesilta Pulkkilan pitäjässä.

7 silta-aukkoa, 11—20 m

Sittenkun Oulun läänin Kuvernöörille oli ilmoitettu, että Siikajoen ylitse vievä Vuornan silta Pulkkilan pitäjässä oli osaksi laho, on Kuvernööri 24 päivänä lokakuuta 1913 määrännyt Oulun piirin piiri-insinöörin korjaamaan sillan ja samalla asettanut työtä varten käytettäväksi 10,000 markkaa Vuornan sillan erikoisrahastosta.

Työ aljettiin joulukuussa 1913 ja valmistui 1914.

Kustannukset koko työstä ovat olleet Smk 8,830: 99.

15. Pelson maantie Muhoksen ja Säräisniemen pitäjissä.

Maantien pituus 18 km.

› leveys ojien välillä 9 m

Menot:

Työnjohto.....	Smk	66: 11
Korjattu tienpohja ynnä sivusuoja.....	›	292: 60
Tien sorastus 294 m ³	›	1,537: 10
Korjattu rumpuja puusta 10 kpl.....	›	361: 60
Rumpu rautabetonista	›	167: 60
Kuljetukset	›	50: 10

Yhteensä Smk 2,475: 11

Työhön on käytetty 220 hevospäivä- ja 166 jalkapäivätyötä.

16. Kolarin—Muonionniskan maantie Muonionniskan pitäjässä.

Maantien pituus 58.5 km

15 siltaa, joiden aukot ovat 4—12 m

Työ aljettiin kesäkuussa 1913 ja valmistui tämän vuoden lokakuussa.

Vuoden kuluessa valmistuivat kaikki 15 siltaa, puhdistettiin oja ja rakennettiin muutamia uusia rumpuja. Lopputarkastusta ei ennätetty toimittaa vuoden kuluessa.

Vuoden työmäärät olivat:

Kivimuuria	758 m ³
Puuarkkuja	385 m ³
Maata penkereihin	6,515 m ³
Sorastusta	65 m ³
Tehty rumpuja puusta	5 kpl.

Menot:

Yleiset kustannukset.....	Smk 5,688: 67
Valmistavat työt	» 4,943: 15
Sillat	» 60,560: 38
Maantie.....	» 730: 20
Varasto	» 5,478: 11
	Yhteensä Smk 77,400: 51
Edellisenä vuonna on työhön mennyt.....	» 11,851: 03
	Yhteensä Smk 89,251: 54

Työhön on v. 1914 käytetty 1,360 hevospäivä- ja 11,891 jalkapäivätyötä.

17. Muonion—Enontekiön kirkkojen välinen maantie Muonioniskan ja Enontekiön pitäjissä.

Työ aljettiin joulukuussa 1903 ja valmistui vuoden 1911 marraskuussa. Tarkempi selostus työn synnystä ja teknillisestä suunnitelmasta on vuoden 1907 kertomuksessa.

Vuoden kuluessa on pakkoluovutuskustannuksiin suoritettu Smk 13,327: 86.

18. Sodankylän—Inarin maantie Sodankylän ja Inarin pitäjissä.

Maantien pituus 205 km (157.373 + 47.627).

» leveys ojien välillä 5—15 m

41 siltaa, joiden aukot 4—20 m

Työ aljettiin heinäkuussa 1911 ja jatkuu ensi vuonna. Tarkempi selostus työn synnystä ja teknillisestä suunnitelmasta ynnä sen jatkamisesta Kyrön kylään on vuosien 1911 ja 1913 kertomuksissa.

Kesäkuun 9 päivänä 1914 on Keisarillinen Senaatti, Inarin kunnan anomuksesta, suostunut siihen, että maantie tämän työn yhteydessä saadaan jatkaa noin 38 km eli aina Inarin kirkolle asti ja on Keisarillinen Senaatti asettanut Ylihallituksen käytettäväksi vuodeksi 1914 tarkoitusta varten 160,000 markan määrärahan.

Vuoden kuluessa on vedetty loppusora Sodankylän—Kyrönkylän välille ja tehty samalle välille vielä 12 uutta rumpua; lisätty maata painuneisiin silta-penkereihin ja toimitettu tiellä syyskorjaus. Maantie tarkastettiin lopullisesti heinäkuussa Kyrön kylään asti.

Kyröstä Inarin kirkolle käsin on valmistettu tiepohjaa 18 km, tehty 108 puurumpua ja 16 kivrumpua ynnä perustettu 3 kivisiltaa ja 1 puusilta. Sen lisäksi on tehty useita väliaikaisia asuntoja ja talleja työmiehiä ja niiden hevosia varten.

Määräraha myönnetty	12 päivänä	toukokuuta	1911 ..	Smk	740,000: —
»	»	21	» helmikuuta	1913 ..	» 42,000: —
»	»	4	» huhtikuuta	1913 ..	» 60,000: —
»	»	9	» kesäkuuta	1914....	» 160,000: —
					Yhteensä Smk 1,002,000: —

Vuoden työmäärät olivat:

Täytemaata ja pengertä	13,167 m ³
Kiviä ja kalliota	2,294 m ³
Viemäriöjia	2,576 m ³
Sorastusta	4,186 m ³
Rumpuja puusta.....	120 kpl.
» kivistä	16 »

Menot:

Yleiset kustannukset	Smk	17,048: 47
Valmistavat ja pengerrystyöt	»	12,273: 92
Sillat	»	13,909: 50
Maantie	»	94,075: 23
Huonerakennukset	»	432: 25
Varasto	»	6,412: 82
		Yhteensä Smk 144,152: 19

Edellisinä vuosina on työhön mennyt:

v. 1911	Smk	180,290: 23
» 1912	»	471,392: 40
» 1913	»	149,882: 03
		» 801,564: 66
		Yhteensä Smk 945,716: 85

Työhön on v. 1914 käytetty 1,453 hevospäivä- ja 19,647 jalkapäivätyötä.

Tarkempi selostus maantietyöstä Sodankylän kirkonkylästä—Kyrön kylään Inarissa on kertomuksen lopussa olevassa liitteessä.

NELJÄS OSASTO.

Muut työt.

1. Hydrografinen toimisto.

Vuonna 1914 on tarkastusta ja kontrollivaakitusta toimitettu 65 vedenhavaintoasemalla, ja 7 vanhaa vedenhavaintotaulua on rakennettu uudestaan. Vedenhavaintotaulujen liittämistä varten tarkkavaakitusverkkoon on toimitettu tarkkavaakitusta yhteensä 14 km.

Täydellisiä flyygelimittauksia vesimäärän selville saamista varten on toimitettu 99 kpl, joista 62 Kokemäen, 24 Vantaanjoen ja 13 Kyrönjoen vesistöissä.

Kokemäenjoen vesistöissä on tutkittu ja vaakittu Loimijoen, Kyrösjärven, Keuruonselän ynnä useita pienempiä vesistöjä sekä tehty niistä selitelmiä, jonka ohessa lähes sadan suuremman ja pienemmän järveä syvyyttä on luodattu. Näissä töissä on otettu yli 300 valokuvaa koskista, teollisuuslaitoksista, silloista y. m.

Kokemäenjoen vesistön aluekarttojen täydentämistä varten on osittain toimitettu tutkimuksia maanlaadusta ja barometrisiä korkeusmittauksia.

Vantaanjoen vesistöissä aikaisemmin aljetut erikoistutkimukset sademäärän ja veden juoksun välisestä yhteydestä ovat vuoden kuluessa saatetut loppuun.

Koasemalla on toimitettu 15 hydrometrisen flyygelin konstanttimääritelmät.

Toimiston virkahuoneistossa on tarkastettu ja muokattu havaintoasemilta saatua aineistoa, toimitettu puhtaaksipiirustusta ja tehty laskelmia ketotöissä toimitetuista mittauksista y. m.

Painosta on toimisto julkaissut: »Vedenkorkeushavainnot ja Suomen rannikoilla», joka sisältää 431 sivua tekstiä ja taulukoita sekä 17 kuvaa.

Toimiston kemiallisessa laboratoriossa on vuoden kuluessa toimitettu 67 vesianalyysiä, joista 6 täydellistä analyysiä valtion rautatierakennuksia varten.

Menot:

Yleiset kustannukset

Ylimääräisten insinöörien palkat ..... Smk 9,300: —

Havainnontekijäin palkat ..... » 20,564: —

Vahtimestarin palkka	Smk	1,200: —	
Johtajan, asistentin ja insinöörien mat- kakustannukset.....	»	6,938: 89	
Kustannukset koneiden, työkalujen ja mittauskokojeiden ostosta ja korjaami- sesta sekä veneiden ja venesuojien y. m. kunnossapidosta.....	»	4,099: 15	
Kustannukset koneiden, työkalujen y. m. kuljetuksesta.....	»	1,032: 01	
Havaintoasemien asteikot ja muut tar- peet.....	»	2,413: 13	
Tarverahat ja muut menot	»	<u>5,857: 54</u>	Smk 51,404: 72

Kustannukset ketotöistä

Uusien vedenhavaintotaulujen asettami- nen Kokemäenjoen vesistöön	»	99: 86	
Havaintoasemien kunnossapito ja kont- rolloiminen	»	1,089: 88	
Vesimääränmittauksia Kokemäenjoen vesistössä	»	2,177: 54	
Vesimääränmittauksia Pohjanmaan joissa	»	508: 81	
Kartoitus, vaakitus ynnä pituus- ja poikkiprofiilien otto Kokemäenjoesta	»	1,095: 95	
Samoin Kokemäenjoen lisävesistä	»	10,374: 40	
Luotausta Kokemäenjoen vesistössä ole- vissa järvissä	»	4,238: 55	
Korkeusmittauksia ja maanlaadun tutki- muksia Kokemäenjoen vesistössä....	»	1,971: 85	
Erikoistutkimuksia Vantaanjoen vesis- tössä	»	1,624: 50	
Tarkkavaakitus	»	2,360: 80	
Kustannukset tareerauslaitoksen kun- nossapidosta ja flyygelien tareerauk- sesta	»	<u>183: —</u>	» 25,725: 14

Kustannukset konttoritöistä

Yleiset työt toimistossa, kuten kirjeenvaihto, kirjanpito,
havaintoaineiston ja mittaustulosten kontrolloiminen

ja muokkaaminen, karttojen, profiilien, vedenkorkeus- ja vesimääräkäyrien y. m. piirustus	Smk 11,946: —	
Vesianalyysit.....	» 1,421: 50	
Työt, jotka kuuluvat julkaisuihin:		
Vuosikirja II	» 900: —	
Tiedonantoja I.....	» 5,040: —	
Tiedonantoja haihtumismittauksista..	» 438: —	
Tiedonantoja erikoistutkimuksista Vantaan vesistöissä	» 350: —	
Kustannukset kuvista, nitomisesta y. m.		
Tiedonantoja I.....	» 2,772: 80	Smk 22,868: 30
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 99,998: 16</u>

VIIDES OSASTO.

Katselmukset ja tutkimukset.

1. Kanavat, kulkuväylät ja satamat.

Uudemaan läänissä.

1. Lopputarkastus Haapasaaren—Kylänlahden sataman perkauksesta, Kymin pitäjässä.

Viipurin läänissä.

2. Laatokan länsipuolella, Metsäpirtin pitäjässä olevan Taipaleen laivaväylän syventämistä varten.

3. Kurensalmen eteläpäässä olevan karin poistamistyön loppukatselmus, Ruokolahden pitäjässä.

4. Sorolansalmen perkaustyön lopputarkastus Jaakkiman pitäjässä.

Mikkelin läänissä.

5. Juurikkasalmen, Juurikkajoen ja Juurikkalammen vesistön syventämiseksi laivaväylää varten, Heinäveden pitäjässä.

Kuopion läänissä.

6. Paiholan sulun uudestaan rakentamista varten, Kontiolahden pitäjässä.

7. Nesterinsaaren sulun uudestaan rakentamista varten, Enon pitäjässä.

8. Hankasalmen aseman ja Hankaveden pohjan välillä Hankasalmen pitäjässä olevien salmien ja mataloiden paikkojen syventämiseksi laivaväylää varten.

9. Kokous Vuotjärven—Akonveden välisen maakannaksen kanavoimista varten, Muuruveden pitäjässä.

Vaasan läänissä.

10. Lopputarkastus Kyrönjoen valtaväylän viitoitustyöstä, Koivulahden ja Maksamaan pitäjissä.

11. Laivaväylää varten Kristiinankaupungin ja Porin välillä Kristiinankaupungin ja Siipyyn välisessä saaristossa, Lapväärtin ja Siipyyn pitäjissä.

Oulun läänissä.

12. Laivaväylän parantamiseksi Oulunjärven Paltasalmessa, Paltamon pitäjässä.
13. Veneväylän parantamiseksi Kemijoessa Savukosken ja Pelkosenniemen välillä, Sodankylän pitäjässä.
14. Lopputarkastus Jormasjoen veneväylätyöstä, Sotkamon pitäjässä.
15. Lopputarkastus Virta- ja Ruhtinaansalmen laivaväylätyöstä, Suomusalmen pitäjässä.

II. Järvenlaskut ja vesiperäisten maitten kuivattamiset.**Uudenmaan läänissä.**

1. Elimäenjärven luvattomasta laskemisesta, Elimäen pitäjässä.
2. Storträsk sekä Storonox ja Lillonox nimisten järvien laskemista varten, Kirkkonummen ja Siuntion pitäjissä.
3. Kotajärven laskemista ja Kaanaanjoen perkaamista varten Mäntsälän pitäjässä.
4. Kilpijärven laskemista varten, Mäntsälän pitäjässä.
5. Myllyjoen perkaamista varten, Pyhäjärven ja Lopen pitäjissä.

Turun ja Porin läänissä.

6. Puttaanjoen perkaamista varten Vehmaan pitäjässä.
7. Malvonjoen » » Laitilan » »
8. Lopputarkastus Kynäsjärven laskemisesta, Pomarkun pitäjässä.
9. Pitkäjärven perkaamista varten, Parkanon pitäjässä.
10. Jalantijärven laskemisesta, Akaan pitäjässä.

Hämeen läänissä.

11. Patilanjoen perkaamista varten, Nastolan pitäjässä.

Viipurin läänissä.

12. Keskisen-, Kota- ja Syntymäjärven laskemista varten, Lemminkäisten pitäjässä.
13. Vuoksen virran alaosaan laskevien lisävesien laskemista varten.
14. Halilän-, Kuu- ja Kirkkojärven laskemista varten, Uudenkirkon pitäjässä.
15. Koskisillan kosken perkaamista varten, Säkkijärven pitäjän Lahnajärven kylässä.
16. Hiijärven laskemista varten, Muolaan ja Heinjoen pitäjissä.

Mikkelin läänissä.

17. Muuriais-, Etelä- ja Itälammen laskemista varten, Joroisten pitäjässä.

Kuopion läänissä.

18. Raudanjoen perkkäämistä varten, Iisalmen pitäjässä.
19. Kuhnustenjoen perkkäämistä varten, Juuan pitäjässä.
20. Pirttivirran perkkäämistä varten, Leppävirran pitäjässä.
21. Seleväjärven laskemistyön tarkastus, Iisalmen ja Varpaisjärven pitäjässä.

Vaasan läänissä.

22. Lopputarkastus Kortteisenjärven laskemisesta, Pihtiputaan pitäjässä.
23. N. k. Vöyrin kanavien perkkäämiseksi, Vöyrin pitäjässä.
24. Kirkonkoskella Kyrönjoessa Ylistaron pitäjässä asianomaisesti luvatta toimitettujen perkaustöiden laajuuden selvittämiseksi.

Oulun läänissä.

25. Tyrnävänjoen perkaustyön täydennystöitä varten, Tyrnävän pitäjässä.
26. Mertuanjoen perkkäämistä varten, Ylivieskan pitäjässä.
27. Kuonti- ja Jaurasenjärven sekä Sikuanlammen laskemista varten, Kuusamon pitäjässä.

III. Maantiet ja sillat.**Uudenmaan läänissä.**

1. Maantien leventämistä ja mäkien alentamista varten erinäisillä maanteilla.

Hämeen läänissä.

2. Lopputarkastus Seppolan maantiesiltatyöstä, Jämsän pitäjässä.

Viipurin läänissä.

3. Tulemajoen sillalle, Salmin pitäjässä, kulkevan tien pohjaamista ja ojittamista varten.

4. Ruskealan ja Suistamon pitäjien rajalla olevan Jänisjoen yli johtavan maantiesillan uudestaan rakentamista varten.

5. Lopputarkastus Raivolan aseman ja Taivaan Ruhtinattaren Veljeskunnan Turvakodin välisestä maantietyöstä Kivennavan ja Uudenkirkon pitäjissä.

Vaasan läänissä.

6. Maantiesillan rakentamista varten Heinijoen yli Pihtiputaan pitäjässä.

7. Haapamäen kiertämistä varten Pihtipuhtaan ja Keiteleen välisellä tiellä.

8. Pitkänmäen ja Koskenkorvan mäen alentamista varten Pihtiputaan ja Viitasaaren välisellä tiellä Pihtiputaan pitäjässä.

9. Maantiesillan rakentamista varten Löytävän salmen poikki Karstulan pitäjässä.

10. Rajamäen alentamista varten Karstulan ja Myllymäen välisellä tiellä Karstulan pitäjässä.

11. Hännätön ja Tuhkionmäen alentamista varten Myllymäen ja Karstulan välisellä tiellä Multian pitäjässä.

12. Lopputarkastus Niskansillan rakennustyöstä Lappajärven pitäjässä.

Oulun läänissä.

13. Lossiväylän perkaamista varten Simojoella, Oulun—Tornion välisellä maantiellä Simon pitäjässä.

14. Maanteiden rakentamista varten Turtolan pitäjän Pellon kylästä Meltaukseen Rovaniemen pitäjässä ja Pellon kylästä Sinettään Rovaniemen pitäjässä sekä Kolarin kunnan Sieppijärven kylästä Alajääsköön Rovaniemen pitäjässä.

15. Sillan rakentamista varten Lamujoen yli Kytölän talon rantaan Pulkkilan pitäjässä.

16. Sillan rakentamista varten Lamujoen yli Niemen talon rantaan Pulkkilan pitäjässä.

17. Sillan rakentamista varten Ontojoen Katermakosken yli Kuhmonien pitäjässä.

18. Maantien korjausta varten Laaninsoson suolla Muhoksen ja Tyrnävän välisellä maantiellä.

19. Lopputarkastus Sodankylän—Inarin välisen maantien Poikelan talon-Kyrön kylän välisestä osasta, (103 kilometriä).

IV. Vesilaitokset.

Uudenmaan läänissä.

1. Ahonpään kylässä Pusulan pitäjässä.

Turun ja Porin läänissä.

2. Kauttuan Alisella koskella, Euran pitäjässä.
3. Noormarkunjoen Makkarakoskella, Noormarkun pitäjässä.
4. Mynäjoen Rieskalan koskella, Mynämäen pitäjässä.
5. Auraajoen Vääntelän koskella, Liedon pitäjässä.
6. Sahanojan Klaminkoskella, Luvian pitäjässä.
7. Koksalankoskella, Ikaalisten pitäjässä.
8. Uskelanjoen Hähkänänkoskella, Uskelan pitäjässä.
9. Heinäkoskella, Mouhijärven pitäjässä.
10. Jyräkoskella, Mouhijärven pitäjässä.
11. Kokemäenjoen Aetsän-, Peevolan- ja Meskalan koskilla, Huittisten pitäjässä.

Hämeen läänissä.

12. Veden padottamisesta Kotkijärveen, Hauhon pitäjässä.
13. Rutakoskella, Korpilahden pitäjässä.

Viipurin läänissä.

14. Tirvankoskella, Valkealan pitäjässä.
15. Kannuskoskella, Luumäen pitäjässä.
16. Hevosojalla, Suomenniemen pitäjässä.
17. Simonojalla, Walkjärven pitäjässä.
18. Myllykoskella, Wirolahden pitäjässä.
19. Matturilankoskella, Joutsenon pitäjässä.
20. Kivistöjärvestä Kaitjärveen juoksevalla ojalla, Ruokolahden pitäjässä.
21. Tainiokosken länsipuolella, Ruokolahden pitäjässä.
22. Tainiokosken itäpuolella, Ruokolahden pitäjässä.
23. Wallinkoskella, Jääsken pitäjässä.
24. Ensonkoskella, Jääsken pitäjässä.
25. Hanninkoskella (ylämylly), Rautjärven pitäjässä.
26. Tervunkoskella, Kurkijoen pitäjässä.
27. Myllytammiojalla, Savitaipaleen pitäjässä.

28. Huuhkankoskella, Rautjärven pitäjässä.
29. Hanninkoskella (alamylly), Rautjärven pitäjässä.

Mikkelin läänissä.

30. Juojärven vesistön laskujoessa olevalla Palokinkoskella, Heinäveden pitäjässä.

Kuopion läänissä.

31. Kiskonjoen Huutokoskella, Polvijärven pitäjässä.
32. Kuuksenvaaran kylän Koskipurolla, Ilomantsin pitäjässä.
33. Älänteenjoen Paasikoskella, Varpaisjärven pitäjässä.
34. Vaahtovanjoen Vaahtovankoskella, Leppävirran pitäjässä.
35. Höytiäisen kanavan Puntarinkoskella, Kontiolahden pitäjässä.
36. Saramonjoen Huutokoskella, Kaavin pitäjässä.
- 37 ja 38. Lieksanjoen Pankakoskella, Pielisjärven pitäjässä.
39. Varkauden kosken Ämmä- ja Huraskoskilla, Leppävirran pitäjässä.

Vaasan läänissä.

40. Ätsärinjärvellä, Ätsärin pitäjässä (vedenpinnan järjestely).
41. Killinkoskella, Virtain pitäjässä.
42. Pengerkoskella, Petäjäveden pitäjässä.
43. Kintauskoskella, Petäjäveden pitäjässä.
44. Varpaiskoskella, Äänekosken pitäjässä.
45. Savonjoen myllyllä, Vimpelin pitäjässä.
46. Storforsilla, Kokkolan pitäjässä.
47. Haraldin koskella, Uudenkaarlepyyn pitäjässä.
48. Sahakoskella, Lakajoessa, Kuortaneen pitäjässä.
49. Myllymäenkoskella, Seinäjoen pitäjässä.
50. Pulkkisenkoskella, Vetelin pitäjässä.
51. Snärenkoskella, Kronobyn pitäjässä.
52. Sandkullakoskella, Terijärven pitäjässä.
53. Silfvastinkoskella, Jepuan pitäjässä.
54. Hallilankoskella, Seinäjoen pitäjässä.
55. Virtalankoskella, Kuortaneen pitäjässä.
56. Myllykoskilla, Laukaan pitäjän Nurmijärven kylässä.

Oulun läänissä.

57. Hourunniskakoskella, Pyhäjoen pitäjän Pohjan kylässä.
58. Jyrkän koskella, Kuusamon pitäjän Heikkilän kylässä.
59. Suukoskella, Pudasjärven pitäjän Simojärven kylässä.
60. Käyläkoskella, Kuusamon pitäjän Alakitkan kylässä.
61. Myllykoskella, Kuolajärven pitäjän Salmijärven kylässä.
62. Kakarinkoskella, Sievin pitäjän Evijärven kylässä.
63. Peurakoskella, Raution kappelin Raution kylässä.
64. Vääräkoskella, Kiimingin pitäjän kirkonkylässä.

V. Lauttausväylät.

Turun ja Porin läänissä.

1. Lauttausta varten Märkä-, Puuri- ja Marjajärveä myöten Kokemäenjokeen.
2. Lauttausta varten Pukaranjokea myöten Kuloveteen, Mouhijärven pitäjässä.

Hämeen läänissä.

3. Lauttausväylän parantamista varten Virtasalmissa, Asikkalan pitäjässä.
4. Lauttauksen järjestämistä varten Nytkemänjoessa, Jämsän pitäjässä.
5. Lauttaussäännön laatimiseksi Jyväsjärven vesistöä varten, Ruoveden pitäjässä, Karjulanjoen vesistöä varten, Ruoveden ja Kurun pitäjissä, Näsijärven Teiskonlahteen laskevalle vesistölle, Teiskon pitäjässä, sekä Näsijärven Paarlahteen laskevalle vesistölle, Teiskon pitäjässä.
6. Lauttaussäännön laatimista varten Näsijärven Saarlahteen laskevalle vesistölle, Teiskon pitäjässä.

Viipurin läänissä.

7. Lauttauslaitteitten rakentamista varten Kymijoen Osolankoskeen, Kymmin pitäjässä.
8. Lauttauskourun rakentamista varten Kymijoen Kuusankoskeen, Valkealan pitäjässä.
9. Lauttausväylän perkaamista varten Kymijoen Pernonkoskeen, Kymmin pitäjässä.
10. Lauttauskourun kynnykskorkeuden muuttamista varten Tirvan koskessa, Luumäen pitäjässä.
11. Lauttaussäännön laatimiseksi Kuolimojärven vesistöä varten, Savi-
taipaleen, Suomenniemen, Ristiinan ja Mäntyharjun pitäjissä.

12. Lauttaussäännön laatimiseksi Löytyojaa, Lepikko-ojaa ja Ryttyojaa varten Sortavalan pitäjässä sekä Veljakkajokea varten Suistamon ja Soanlahden pitäjissä ja Sarkajokea varten Suistamon pitäjässä.

Mikkelin läänissä.

13. Lauttaussäännön laatimiseksi sitä vesistöä varten, joka alkaa Raposesta ja johtaa Putki- ja Alasenjärven kautta Putkilahteen sekä siitä Haukiveteen, Rantasalmen pitäjässä.

14. Lauttaussäännön laatimiseksi Heinäveden ja Savonrannan pitäjissä olevia Pölläkän-, Lylvyn-, Vuokalan- ja Kaitjärveä varten.

15. Lauttaussäännön laatimiseksi Ruokolahden, Sulkavan ja Puumalan pitäjissä olevia Savokaita-, Ihala- ja Jukajärveä varten.

16. Lauttaussäännön laatimiseksi kaikkia Heinäveden pitäjässä olevia ja Kermajärveen laskevia vesistöjä varten.

17. Lauttaussäännön laatimiseksi koko sitä vesistöä varten, joka laskee Saimaaseen Sulkavan kirkon luona.

Kuopion läänissä.

18. Lauttaussäännön erottamista varten laivaväylästä Joensuun kaupungin alapuolella.

19. Nippulauttausta varten Pielisjoen, Utran ja Joensuun koskilla, Kontiolahden pitäjässä.

20. Uittokourun ja padon rakentamista varten Polvijoen Myllykoskeen, Lapinlahden pitäjässä.

21. Niputuslaitoksen rakentamista varten Pielisjoen Utran koskeen, Kontiolahden pitäjässä.

22. Lauttauslaitteiden tarkastus Kiurujoessa, Kihlovirrassa ja Luupueenjoessa, Poroveden—Ruokovirran ja Pitkänkosken—Poroveden vesistöissä, Kiuruveden, Iisalmen, Lapinlahden ja Maaningan pitäjissä.

23. Lauttaussäännön laatimista varten Sukevan eli Raudanjoen vesistöä varten, Kajaanin ja Iisalmen pitäjissä.

24. Lauttauslaitteiden tarkastus Lieksanjoen alasuussa Pielisjärvessä ja Höytiäisen kanavassa, Pielisjärven ja Kontiolahden pitäjissä.

25. Lauttauslaitteiden tarkastus Koukkujoessa, Latvajoessa ja Maapurossa, Enon pitäjässä.

26. Utran kosken sulkemisesta, Kontiolahden pitäjässä.

Waasan läänissä.

27. Lauttauksen järjestämistä varten Pääjärvestä lähtevässä Koukeroisen virrassa, Karstulan pitäjässä.

Oulun läänissä.

28. Lauttaussäännön laatimiseksi Kalajoen vesistöä varten, Reisjärven, Haapajärven, Nivalan, Ylivieskan, Alavieskan, Kalajoen, Sievin, Raution ja Pyhäjärven pitäjissä.

29. Lauttaussäännön laatimiseksi Kemijoen vesistöä varten Yläkemi-joesta alkaen Rovaniemen kirkolle sivuvesineen, Raudanjokea lukuunottamatta, Sodankylän, Kemijärven, Rovaniemen, Kuolajärven ja Kuusamon pitäjissä.

30. Lauttaussäännön laatimiseksi Kemijokeen laskevaa Raudanjokea ja sen lisävesiä varten, Sodankylän, Kemijärven ja Rovaniemen pitäjissä.

31. Lauttaussäännön laatimiseksi Yläkemi-jokea ja Tenniöjokea sekä näiden lisävesiä varten, Sodankylän ja Kuolajärven pitäjissä.

32. Lauttaussäännön laatimiseksi Särkijokeen laskevia Akan- ja Nui-vunkijokia varten, Muonioniskan pitäjässä.

33. Olhavanjoen lauttaussääntöehdotuksen täydentämiseksi, Iin pitäjässä.

34. Tengeliöjoen lauttaussääntöehdotuksen täydentämiseksi, Kolarin, Turtolan ja Ylitornion pitäjissä.

35. Kemijoen edustalla olevan Rajakarin ja Martinkarin välisen salmen lauttaussääntöehdotuksen täydentämistä varten, Kemin pitäjässä.

36. Tukkien säilyttämispaikkaa ja hinaaja-alusten kulkuväylän syventä-mistä varten, Haukiputaan joen suulla Haukiputaan pitäjässä.

VI. Muut katselukset, tarkastukset ja kokoukset.

Uudenmaan läänissä.

1. Hyvinkään villatehtaan, sanatorion ja aseman lokaviemärien tuotta-masta saastutuksesta siinä vesistössä, johon ne laskevat.

Viipurin läänissä.

2. Katselmus Vuoksen joen rannalla Jääsken sillan alapuolella syystä että maata oli vierinyt jokeen.

Oulun läänissä.

3. Oulun läänin Kuvernöörin määräyksestä on Oulun piirin piiri-insi-nööri toiminut neuvovana jäsenenä Oulujoen Pyhäkosken rantamaiden käyttöä koskevassa komisionissa.

KUUDES OSASTO.

Ylihallituksen varasto ja ruoppauskalusto.

Valtion ruoppauslaitokset.

a) Paternoster ruoppauslaitokset.

Ruoppauslaitos Ruoppaaja, hinaajalaiva Karhu ja kaksi rautaista mudankuljetusproomua ovat Turussa tapahtuneen korjauksen jälkeen olleet Tervsund ja Vänä salmien syventämistyössä Paraisten pitäjässä. (Katso Tervsundin perkaustyö, sivu 50). Vänä salmessa ruopattiin 18,880 m³ savea.

Ruoppauslaitos Viborg ja kaksi mudankuljetusproomua ovat 19 päivään kesäkuuta olleet Tammisaaren satamatyössä sekä sen jälkeen elokuun alkuun asti Hvitstenin kohdalta Tammisaaren kaupungin ohi Pohjan lahteen johtavan väylän syvennystyössä. Tässä viimeksimainitussa työssä on jonkun aikaa käytetty myöskin hinaajalaiva Ailia. Elokuun 18 päivänä suostui Keisarillinen Senaatti siihen että ruoppauslaitos Viborg proomuineen, tarpeettomana, saataisiin myydä. Myymistä ei kumminkaan vielä ole voitu toimittaa.

Nostolaitos Nostaja, joka ei ole ollut kokoonpantuna, on ollut säilyssä Tammisaaren kaupungissa.

Kaksi pienempää ruoppauslaitosta. Päijänteellä oleva ruoppaaja Ketjut ynnä kaksi proomua ovat olleet työssä Kalkkisten kanavalla, jossa on ruopattu 2,000 m³ hiekansekaista savea. — Ruoppauslaitos Kaivaja on kuljetettu Kiurujoelta Kuopioon sikäläiseen konepajaan, jossa se proomuineen on perinpohjin korjattu ja varustettu uudella pannulla. Sen jälkeen se hinattiin Kuopion—Pajulahden—Siilinjärven laivaväylällä olevalle Jysänkoskelle ollakseen valmiina keväällä heti jäiden lähdettyä väylää ruoppaamaan.

Ruoppauslaitos Saimaan kanava on, talvehdittuaan Haapasaarella, ollut Suomenvedenpohjaa ruoppaamassa, minkä jälkeen se on pantu talviteloille Mustolaan Saimaan kanavalla.

b) Yksikauhaiset ruoppauslaitokset.

Yksikauhainen ruoppauslaitos N:o I on ruopannut Hämeenlinnan—Lemposten laivaväylään kuuluvaa Rantakartanonsalmea, Lempäälän pitäjässä. Tästä salmesta nostettiin 514 m³ kivensekaista soraa ja 57 m³ kiviä. Elokuun alussa hinattiin ruoppauslaitos proomuineen Kostianjokeen, Pälkäneen pitäjässä. Joen väylästä nostettiin vuoden loppuun saakka 3,465 m³ santaa ja soraa sekä 36 m³ kiviä.

Yksikauhainen ruoppauslaitos N:o II korjattiin talven aikana Taipaleen kanavalla ja aloitettiin sillä huhtikuun 24 päivänä ruopata Pitkälänniemen kanavan patoja, joista kaikkiaan poistettiin 1,100 m³ maata ja kiviä

Kesäkuun alussa muutettiin ruoppauslaitos Joroisniemen laivaväylätyölle, jossa se työskenteli marraskuun 23 päivään saakka, ruopaten Virta- ja Syväsalmosta 806 m³ melkein paljasta kivikkoa.

Tämän jälkeen muutettiin laitos Leppävirran pitäjässä olevalle Piensaaren kanavalle, jossa se vuoden loppuun saakka ruoppasi 1,170 m³ savensekaista ja kivistä maata.

Yksikauhainen ruoppauslaitos N:o III talvehti Lahdenpohjan satamassa, jossa talvikorjauksetkin toimitettiin.

Ruoppaustyö aloitettiin toukokuun 25 päivänä Sorolansalmessa ja jatkettiin sitä lakkaamatta yöt ja päivät lokakuun 10 päivään saakka, jolloin työ valmistui. Tällä ajalla nostettiin 14,114 m³ savea. Ainoastaan 2 vuorokautta oli työ keskeytyneenä korjausten tähden. Koska ruoppauslaitosta myrskyisen syksyn tähden ei enään voitu viedä muualle, niin asetettiin se talvikuntoon Lahdenpohjaan ja molemmat mudankuljetusproomit nostettiin maalle korjattaviksi.

Yksikauhainen ruoppauslaitos N:o IV on ollut Juojärven kanavatyössä (Katso Juojärven kanavoimistyö siv. 31).

c) Priestmanin ekskavaattorit.

Krapi N:o I on ollut Tervsundin salmen perkaustyössä Paraisten pitäjässä

Krapi N:o II jatkoi, jäiden lähdettyä, ruoppaamista Varkaudessa rautatierakennuksen laiturin edessä. Tämä työ loppui heinäkuun viime päivinä, jonka jälkeen krapi muutettiin Louhi- ja Paljaveden väliselle laivaväylätyölle. Ruoppausta toimitettiin siellä elokuun 10 päivästä joulukuun 15 päivään saakka, jolloin vedet jäätyivät. Tällä ajalla nostettiin krapilla 10,490 m³ savea ja hiekkaa.

Krapi N:o III on, hinaajalaiva Oivan avustamana, ollut Kristiinankaupungin satamatyössä (katso tätä työtä, sivu 55). Lokakuun jälkipuoliskolla riisuttiin alukset ja pantiin talviteloille korjattaviksi A. Roosin konepajaan Kristiinankaupungissa.

Ruoppauskaluston korjauskustannukset.

Paitsi asianomaisten töitten määrärahoista maksettuja pienempiä korjauskustannuksia, on määrärahasta ruoppauskaluston kunnossapitoa varten kulunut:

Ruoppauslaitos Ruoppaaja	Smk 31,112: 33
» Viborg	» 6,009: 11
» Kaivaja	» 6,965: 86
Yksikauhainen ruoppauslaitos N:o II	» 10,451: 71
» » » IV	» 1,653: 24
Krapi N:o II	» 6,134: 31
Nostolaitos »Nostaja»	» 1,741: 50
Hinaajalaiva »Oiva»	» 7,367: 30
» »Karhu»	» 5,643: —
» »Aili»	» 5,903: 68
Ruopankuljetusproomu N:o III	» 3,009: 50
	Yhteensä Smk 85,991: 54

Ylihallituksen varasto.

Ylihallituksen varastoon on vuoden kuluessa m. m. ostettu:

Sukellusaparaatti. Hinta Smk 3,500: —. Hankkija osakeyhtiö Aktiebolaget J. E. Cronvall, Helsinki.

Automobiili, 20 H. v., Benz. Hinta Smk 12,900: —. Hankkija S. Nikolajeff J:or, Helsinki.

Yksikauhainen ruoppauslaitos (N:o IV), 5 tonnin nostopaino. Hinta Smk 34,947: 42. Hankkija osakeyhtiö Hernösands Verkstads och Varfs Aktiebolag, Hernösand.

Kolme ruoppausproomua raudasta, pituus 12,60 m, leveys 5 m, syväntävyys 1,20 m. Hinta Smk 42,000: —. Hankkija Tehtaat Lehtoniemi & Taipale Fabriker, Varkaus.

SEITSEMÄS OSASTO.

Rautatierakennukset ja rautatietutkimukset.

I. Rautatierakennukset.

Pieksämäen—Savonlinnan rautatierakennus.

Työt tällä radalla, jonka rakentamiseen oli annettu Armollinen käsky 12 päivänä tammikuuta 1911 (30 päivänä joulukuuta 1910), olivat alkaneet syyskuussa 1911.

Vuoden kuluessa jatkettiin kiskotustyötä toukokuun 18 päivästä lähtien siten, että kiskot 12 päivänä kesäkuuta yhdistettiin Elisenvaaran—Savonlinnan rataan Savonlinnan aseman itäpäässä. Kesän ja syksyn kuluessa sorastettiin rataosaa Kolman sorakuopasta, johon oli asetettu ameriikkalainen kaivajakone, soran irtiottamista ja kuormaamista varten vaunuihin. Kun sorakuoppa oli hyvin kivinen käytettiin myös kuormausta miesvoimalla. Soran kuljetusta varten linjalle käytettiin väliin 4, väliin 5 veturia sekä 16 á 18 tavallista soravaunua tahi suurempia pohjasta tyhjennettäviä rautavaunuja, 6 kpl. jokaisessa junassa. Savonlinnan—Rantasalmen välinen rataosa sorastettiin Parkumäen sorakuopasta, kuormaamalla miesvoimalla, kahdella veturilla. Marraskuuhun mennessä saatiin koko rata kaikkine raiteineen sorastetuksi, tuetuksi ja tarkistetuksi.

Samaan aikaan kuin kiskotus ja sorastustyö suoritettiin, valmistuivat asemarakennukset Joroisten ja Rantasalmen asemilla ulkokuoneineen, odotuskuoneet Kerisalon, Kolkontaipaleen, Hiltulan ja Parkumäen pysäkeillä, sekä vesijohdot vesitornineen ja suodattimiseen Kolkontaipaleen ja Parkumäen pysäkeillä. Pieksämäen, Huutokosken ja Savonlinnan asemille pystytettiin semaforit. Sitävastoin jätettiin asemarakennukset Säamingin pitäjään aijoituilla Kallishalden asemalla ja Aholahden pysäkillä rakentamatta siitä syystä ettei kunta ollut antanut siltä vaadittua sitoumusta vastata osasta rata-alueen pakkolunastuskustannuksia. Pitkin rataa pystytettiin kilometri-, kaari- ja kaltevuuspylväät. Varkauden asemalle asetettiin vaunuvaaka. Samalla asemalla on satalaituriin johtava väylä syvennetty täysin valmiiksi. Samaten vahvistuivat A. Ahlström osakeyhtiön paperivajalle vievät sivuraiteet, jotka rakennettiin Keisarillisen Senaatin syyskuun 1 päivänä antaman luvan nojalla.

Keisarillisen Senaatin 21 päivänä heinäkuuta antamasta määräyksestä luovutettiin rata 1 päivänä marraskuuta Rautatiehallitukselle vakinaista liikennettä varten, sittenkun tätä varten asetettu valiokunta, johon kuului Rautatiehallituksen ja rautatierakennuksen edustajia, oli suorittanut lopullisen tarkastuksen.

Pieksämäen aseman laajentamista haara- asemaksi, jota varten vuoden menosääntöön oli otettu Smk. 200,000: —, jatkettiin edelleen, kuten edellisnäkin vuonna, Rautatiehallituksen toimenpiteestä. Asemalla valmistui ravintolarakennus, keskuslämmityslaitoksineen ja ulkokuonerakennuksineen. Viime vuonna naulatut raiteet tuettiin, tarkistettiin ja sorastettiin, asemalaituria jatkettiin ja kivettiin.

Seuraavat suurenpuoleiset hankinnat ratarakennusta varten ovat vuoden kuluessa suoritettut:

Hankkija		Smk	p.	Smk	p.
Kone- ja Siltarakennus Osakeyhtiö	11 kpl. 1.8 m siltoja muotoraudasta 4,748 tonnia			2,350	26
	3 » 4 » rautapelkkasiltoja, kulkurata alla, ... 5,944 »			2,942	28
	5 » 6 » rautapelkkasiltoja, kulkurata alla, ... 18,103 »			8,960	99
	3 » 8 » rautapelkkasiltoja, kulkurata alla, ... 15,660 »			7,751	70
	1 » 8 » vino, 45° rautapelkkasiltoja, kulkurata alla, 5,574 »			2,759	13
	1 » 12 » rautapelkkasiltoja, kulkurata alla, ... 10,676 »			5,284	62
	2 » 22 » ristikkosiltoja, kulkurata alla, ... 83,320 »	43,743	01		
	kokoonpano	4,166	—	47,909	01
	1 » 28 » ristikkosiltoja, kulkurata alla, ... 58,234 »	30,572	85		
kokoonpano	2,911	70	33,484	55	
Eisenbahnsignal Bauanstalt Max Jüdel & Co Akt. Ges. in Braunschweig	Kiinteitä signaaleja	—	—	5,175	09
Björneborgs Mechaniska Verkstads Aktiebolag	2 kpl. Worthington-pumppuja höyrypanneen, joissa on 6,1 m ² tulipinta	—	—	6,200	—

Hankkija		Smk	p.	Smk	p.
Haapakoski Bruks Aktie- bolag	Valurautaputkia	—	—	7,208	80
Aktiebolaget Rob. Huber Osakeyhtiö	Sekalaisia putkia ja putkenosia	—	—	1,911	25
Åbo Kakelfabriks Aktiebolag	Kaakeliuuneja y. m.	—	—	2,078	97
Kauppias Julius Tallberg	50 astiallista sementtiä	—	—	409	50
	Rakennustakeita	—	—	2,071	18
	6 kpl. vaakoja, decimaali-, 1000 kg punnuksineen	—	—	844	26
Itä- Suomen Ra- kennusaineiden Kauppa	250 astiallista sementtiä	—	—	2,157	70
Turun kuritus- huone	Huonekaluja asemille	—	—	1,877	—
Aktiebolaget Tek- niska Agenturen	4 kpl. lamppuja, auto- valo, 500 normaalikynt.	—	—	848	—
Alex. Sjöholm Me- kanisk Verkstad	1 kpl. kassakaappi	—	—	320	—

Työväestön terveydentila on yleensä ollut hyvä. Sairaita työmiehiä on hoidettu Joroisten Naisyhdistyksen sairaalassa 119 sairaanhoitopäivää.

Työmiesten kesken on vuoden kuluessa sattunut 5 tapaturmaa, joista yksi on päättynyt kuolemalla ja muita on seurannut työhön kykenemättömyys pitemmäksi kuin kuuden päivän ajaksi.

Työmiesten kouluijässä olevat lapset ovat saaneet opetusta kuntien kansakouluissa rautatierakennuksen kustannuksella.

Järjestystä on ylläpitänyt järjestysmies ja kolme poliisia.

Rautatierakennuksen määrärahasta on vuoden 1914 loppuun asti käytetty:		
tutkimuskustannuksia	Smk	59,693: 04
V. 1911 rakennuskustannuksia	»	345,340: 32
» 1912	»	3,619,999: 87
» 1913	»	6,241,515: 50
» 1914 tammikuussa	Smk	42,558: 16
» » helmikuussa	»	250,666: 93
» » maaliskuussa	»	172,731: 22
» » huhtikuussa	»	99,725: 56
» » toukokuussa	»	39,229: 87

V. 1914 kesäkuussa	Smk	98,830:	57		
» » heinäkuussa	»	91,031:	42		
» » elokuussa	»	91,858:	34		
» » syyskuussa	»	103,018:	85		
» » lokakuussa	»	110,820:	59		
» » marraskuussa	»	504,528:	61		
» » joulukuussa	»	768,541:	54	Smk	2,373,541: 66
				Yhteensä	Smk 12,640,090: 39

Ratarakennuksen varastossa on tapahtunut seuraavat muutokset:

vuonna 1911 menoja	Smk	139,414:	61		
» 1912 »	»	87,471:	09		
» 1913 »	»	112,522:	36	Smk	339,408: 06
» 1914 tuloja siirron kautta muille rautatierakennuksille y. m.					141,888: 46
				Säästö $\frac{1}{i}$ 1915	Smk 197,519: 60

Työmiesten lukumäärä ja keskimääräinen päiväpalkka näkyvät jälempänä olevista taulukoista:

Työmiesten keskimääräinen lukumäärä päivää kohti.

Vuonna 1914	Päivätyöläisiä			Urakatyöläisiä			Kaikkiaan
	Henkilö	Hevos	Yhteensä	Henkilö	Hevos	Yhteensä	
Tammikuu	80	2	82	133	92	225	307
Helmikuu	79	3	82	119	52	171	253
Maaliskuu	73	5	78	130	24	154	232
Huhtikuu	93	5	98	197	11	208	306
Toukokuu	231	4	235	417	3	420	655
Kesäkuu	202	2	204	552	5	557	761
Heinäkuu	103	1	104	585	2	587	691
Elokuu	201	1	202	625	3	628	830
Syyskuu	291	2	293	466	7	473	766
Lokakuu	181	3	184	299	4	303	487

Päivätyöläisten ja urakkatyöläisten keskimääräinen päiväpalkka.

Vuonna 1914	Päivätöissä		Urakatoissa	
	Henkilö	Hevos	Henkilö	Hevos
Tammikuu	2: 56	5: 46	2: 92	5: 48
Helmikuu	2: 44	5: 36	3: 32	6: 64
Maaliskuu	2: 60	5: 68	3: 41	5: 83
Huhtikuu	2: 80	5: 92	3: 65	5: 59
Toukokuu	2: 81	5: 75	3: 69	6: 03
Kesäkuu	2: 85	6: 48	3: 73	5: 93
Heinäkuu	2: 85	6: 58	3: 78	5: 99
Elokuu	3: 01	6: 45	3: 79	6: 90
Syyskuu	3: 08	6: 34	3: 54	7: 55
Lokakuu	2: 85	5: 85	3: 40	7: 40

Tarkempi selonteko Pieksämäen—Savonlinnan rautatierakennuksesta on aikomus vastedes antaa eri kertomuksessa, johon myös otetaan pöytäkirja radan lopputarkastuksesta.

2. Jyväskylän—Pieksämäen rautatierakennus.

Työt tällä radalla, jonka rakentamiseen oli annettu Armollinen käsky 30 (17) päivänä joulukuuta 1912, olivat alkaneet syyskuussa 1913.

Hänen Majesteettinsa Keisari suvaitsi 29 (16) päivänä huhtikuuta 1914 Armollisesti sallia tämän rautatien rakentamisen murtamalla tunneli Pönttövaaran läpi Ylihallituksessa laaditun ehdotuksen mukaan, ja siten että radan liittäminen Jyväskylän asemaan sai jäädä siksi kunnes täydentävät tutkimukset tämän seikan ratkaisemiseksi olivat suoritettut, kuin myöskin että rautatien rakentamisessa ja maan pakkolunastuksessa y. m. oli noudatettava niitä mää räyksiä, jotka olivat vahvistetut Pieksämäen—Savonlinnan rataosaa varten. Tämän jälkeen ja sittenkun oli toimitettu tutkimus siitä, voitiinko rata yhdistää Jyväskylän—Haapamäen rataan Jyväskylän nykyisellä asemalla, määräsi Kei-sarillinen Senaatti, Kulkulaitostoimituskunnan kirjeen mukaan 22 päivältä syys-kuuta 1914, että Pieksämäen—Jyväskylän rata oli yhdistettävä Jyväskylän aseman nykyiseen paikkaan.

Toukukuun 13 päivänä 1914 vahvisti Keisarillinen Senaatti rautatieraken-nukselle vuodeksi 1914 laaditun menosäännön, joka oli määrältään Smk 4,000,000.

Vuoden kuluessa suoritettiin pengerrystöitä pitkin rataa, perustettiin ja muurattiin viemärejä, sekä kivi- ja rautapäällysrakenteisien siltojen rantamuureja.

Leppäveden viereisen suuren, yli 500,000 m³ maata sisältävän leikkauksen suorittamiseksi hankittiin kaivuukone, jonka kauha kykeni ottamaan 1.5 m³

kaatovaunuja, työraiteita sekä 3 pienempää veturia. Maa otettiin irti leikkauksen syvyyden vuoksi (28.58 m) neljästä eri kerroksesta.

Ylimmäisestä kerroksesta vedettiin rekikelin aikana maata hevosilla Leppäveden ylimenopaikkaan. Kaivuukone asetettiin keväällä leikkauksen toiseen kerrokseen, josta kone- sekä miesvoimalla irroitettu maa siirrettiin kapearaitteista tietä veturien ja kaatovaunujen avulla leikkauksen pohjoispuolitse Leppävedeen penkereeksi. Penkereen täyttäminen Leppävedessä tapahtui neljän ponttoonin päälle rakennetusta siltarautoilla yhdistetystä ponttoonisillasta. Ponttoonien päälle asetettuja siltoja, jotka olivat kiinnitetyt ankkureilla, voitiin siirtää eteenpäin ja sivulle, aina miten pengertäyte vaati. Vuoden kuluessa saatiin täytettä ajetuksi 151,000 m³, joten pengeri valmistui syvimpään uomaan saakka. Työ suoritettiin yöstä päivää. Pimeänä aikana valaistiin työpaikat autovalolampuilla.

Radan suurimpaan kalliroleikkaukseen Kanavuorella asetettiin erityinen 30 hevosvoimainen raakaöljymoottori, ilmakompressorineen puristetun ilman johtamista varten neljälle kallioporaus koneelle, joita käytettiin kallion louhimiseen eri paikoin vuorta. Louhitun kallion asettaminen vaunuihin tapahtui höyryllä käyvän, normaaliraidetta pitkin siirrettävän ranan avulla, sekä myös kiinteillä derrickranjoilla. Louhittu kallio siirrettiin Hiidenlahden penkereeseen täytteeksi kapearaitteista rataa pitkin.

Pönttövaaran tunnelityö pantiin alkuun poraamalla käsin lakeen laskukujaa, josta tunneliprofiilin laajentaminen tapahtui sekä alas että sivuille päin tavallisen kalliroleikkauksen tavoin. Louhitun kallion kuormaaminen vaunuihin tapahtui kiskoilla siirrettävillä ja käännettävillä tunnelirangoilla, siirtäminen taas pitkin kapearaitteista kiskotietä. Laskukujaa alettiin vuoren itäpäästä louhia lokakuun 12 päivänä ja louhittiin vuoden kuluessa 39.8 m ynnä täyttä tunnelia 18.6 m. Vuoren länsipuolelta louhittiin alkaen marraskuun 19 päivänä 17.65 m laskukujaa, jota vastoin täystunnelin louhimista tällä puolella esti etukallio, jota ei vielä ehditty poistaa.

Vuoden kuluessa valmistuivat kolmen perheen asuinrakennukset Haapaniemen asemalla, Lievestuoreen pysäkillä, Hankasalmen asemalla, Venetnän pysäkillä ja Paltasen pysäkillä asuttavaan kuntoon, sekä näiden ulkokuonarakennukset osaksi käyttökelpoisiksi. Samaten valmistuivat kahden perheen asunnot Leppälahden, Sauvamäen ja Naarajärven pysäkeillä asuinkelpoisiksi sekä niiden ulkokuoneet osaksi käyttökelpoisiksi. Linjavahtimajoista valmistuivat 5 kpl asuinkelpoisiksi, samaten niiden ulkokuoneet. Työväestöä varten rakennettiin Metsolahteen 24 miehelle asunto keittiöineen ja tarjoiluhuoneineen, ynnä rakennusmestareille kolmen perheen asuinrakennus. Muille suuremmille työmaille rakennettiin lämpimiä suojia keittiöineen ja tarjoiluhuoneineen työväestöä varten.

Seuraavat suurenpuoleiset hankinnat ratarakennusta varten ovat vuoden kuluessa suoritettut:

Hankkija		Smk	p.	Smk	p.
Aktiebolaget Arthur Koppel Helsingfors filial	1 kaivuukone.....	39,836	88		
	Tulli- y. m. kustannukset.....	5,823	67	45,660	55
	5 kpl. kivivaunuja, 4 tonnin	—	—	1,975	—
	8,002 m kiskoja työraiteita varten 14 kg:n....	—	—	19,984	77
	2,002 » » » » 9 »	—	—	3,708	70
	16 kpl. vaihteita » »	—	—	3,073	80
Tampereen Pellava- ja Rauta- teollisuus Osakeyhtiö	2 kpl. tankkivetureja, 9 tonnin	—	—	29,800	—
Osakeyhtiö Tekniska Agen- turen	2,000 m kiskoja työraiteita varten, 9 kg:n....	—	—	3,029	19
	9 kpl. lamppuja, auto-valo, 500 normaalikyntt.	—	—	1,800	—
	46 kpl. kaatovaunuja 1 m ³	—	—	14,895	30
Insinööri-toimisto Zitting & C:o	60 kpl. kaatovaunuja, 2 1/2 m ³	—	—	46,054	—
	8 » ranoja, 2 tonnin	—	—	6,320	—
	6 » vaihteita työraiteita varten	—	—	804	—
Kauppias Julius Tallberg	1 vuorenporaus-kone	—	—	17,158	50
	11,050 astiallista sementtiä	—	—	95,169	50
	Rakennustakeita	—	—	7,502	66
A. B. Axel von Knorrings Tekniska Byrå	2 kpl. pumppuja, diafragma	—	—	762	—
	1 höyryveturinrana, 3 tonnin	—	—	15,490	—
Aktiebolaget Dalsbruk	52,795 kg. rautaa	—	—	12,653	31
Aktiebolaget Wärtsilä Osakeyhtiö	6,574 kg. rautaa.....	—	—	1,594	61
O. Y. Finska Semptalin A. B.	Semptaliinikattohuopaa tarpeineen	—	—	9,391	50
Finska Lux Aktiebolaget	10 kpl. lamppuja, Auto- Lux, 700 norm.kyntt.	—	—	1,806	—
Kauppias K. N. Nordin	4 kpl. lamppuja Auto- Lux, 250 norm.kyntt.	—	—	410	—
Aktiebolaget J. E. Cronvall O. Y.	4 kpl. sukeltajan pukuja	—	—	899	30

Hankkija		Smk	p.	Smk	p.
Finska Forcitt-Dynamitfabriks Aktiebolaget	5,000 kg. dynamiittia	—	—	16,500	—
Suomen Naulakonttori	3,200 kpl. lapioita	—	—	9,152	—
Kauppias John Linsén	1,950 kg. ammoncahysiittiä	—	—	6,532	50
Kone- ja Silta-rakennus Osake-yhtiö	Rautaosia yhteen ponttoonisiltaan	—	—	5,449	50
Metsähallitus	15,700 m tukkeja	—	—	7,975	34

Työväestön terveydentila on yleensä ollut hyvä. Sairaita työmiehiä on hoidettu Jyväskylän sairaalassa yhteensä 832 päivää.

Työväestön kesken on vuoden kuluessa sattunut 78 tapaturmaa, joista yksi on päättynyt kuolemalla ja muita on seurannut työhön kykenemättömyys pitemmäksi kuin kuuden viikon ajaksi. Tapaturmien johdosta on myönnetty kuolleen työmiehen leskelle 144 markan ja hänen lapsilleen samoin 144 markan vuotuinen apuraha ja kymmenelle loukkaantuneelle työmiehelle joko vuotuinen tai kertakaikkinen vahingonkorvaus.

Kouluijässä olevat työmiesten lapset ovat saaneet opetusta kuntien kansakouluissa rautatierakennuksen kustannuksella sekä rautatierakennuksen ylläpitämässä kansakouluissa Haapakoskella, Paltasen pysäkillä, Pieksämäen kirkonkylässä ja Leppälähdellä.

Järjestystä ovat ylläpitäneet järjestysmies ja neljä poliisia.

Rautatierakennuksen määrärahasta on käytetty:

tutkimuskustannuksiin	Smk	57,122: 04
rakennuskustannuksiin:		
vuonna 1913	»	395,201: 83
» 1914 tammikuussa	Smk	180,499: 93
» » helmikuussa	»	288,403: 64
» » maaliskuussa	»	321,877: 56
» » huhtikuussa	»	355,637: 70
» » toukokuussa	»	237,905: 98

vuonna 1914 kesäkuussa	Smk	286,698:	44			
» » heinäkuussa		403,922:	61			
» » elokuussa		348,715:	79			
» » syyskuussa		348,489:	07			
» » lokakuussa		377,587:	59			
» » marraskuussa		287,429:	24			
» » joulukuussa		314,088:	59	Smk	3,751,256:	14
				Yhteensä Smk	4,203,580:	01

Sitäpaitsi on varastoa varten käytetty:

vuonna 1913	Smk	97,319:	24
» 1914		404,188:	23
	Yhteensä Smk	501,507:	47

Työmiesten lukumäärä ja keskimääräinen päiväpalkka näkyvät jälempänä olevista taulukoista:

Työmiesten keskimääräinen lukumäärä.

Vuonna 1914	Päivätyöläisiä			Urakatyöläisiä			Kaikkiaan
	Henkilö	Hevos	Yhteensä	Henkilö	Hevos	Yhteensä	
Tammikuu	245	12	257	1 205	593	1 798	2 055
Helmikuu	269	13	282	1 321	559	1 880	2 162
Maaliskuu	277	11	288	1 382	550	1 932	2 220
Huhtikuu	264	16	280	1 050	199	1 249	1 529
Toukokuu	264	12	276	1 235	201	1 436	1 712
Kesäkuu	273	10	283	1 755	296	2 051	2 334
Heinäkuu	320	7	327	1 702	332	2 034	2 361
Elokuu	317	6	323	1 706	340	2 046	2 369
Syyskuu	305	6	311	1 557	341	1 898	2 209
Lokakuu	304	6	310	1 565	315	1 880	2 190
Marraskuu	276	5	281	1 470	287	1 757	2 038
Joulukuu	260	4	264	1 347	224	1 571	1 835

Päivätyöläisten ja urakkatyöläisten keskimääräinen päiväpalkka.

Vuonna 1914	Päivätöissä		Urakkatöissä	
	Henkilö	Hevos	Henkilö	Hevos
Tammikuu	3: 03	5: 54	3: 48	6: 26
Helmikuu	3: 12	5: 70	3: 76	6: 95
Maaliskuu	3: 21	5: 81	3: 94	7: 29
Huhtikuu	3: 24	5: 97	3: 92	7: 07
Toukokuu	3: 39	6: —	4: 10	6: 99
Kesäkuu	3: 50	6: 07	4: 26	7: 49
Heinäkuu	3: 60	6: —	4: 36	8: 02
Elokuu	3: 59	6: —	4: 33	8: 16
Syyskuu	3: 64	6: 06	4: 25	7: 99
Lokakuu	3: 70	5: 05	4: 16	7: 32
Marraskuu	3: 67	5: 94	3: 91	7: —
Joulukuun	3: 62	5: 59	3: 80	6: 47

3. Hiitolan—Raasulin rautatierakennus.

Työt tällä radalla, jonka rakentamiseen oli annettu Armollinen käsky 30 (17) päivänä joulukuuta 1912, olivat alkaneet lokakuussa 1913, jolloin rataosa Hiitola—Käkisalmi pantiin työnalaiseksi.

Hänen Majesteettinsa Keisari on $\frac{5}{18}$ päivänä marraskuuta 1914, Suomen Eduskunnan alamaisen vastauksen johdosta Armolliseen esitykseen siitä että kysymyksenalaiselle radalle määrättäisiin osittain muutettu suunta, suvainnut Armollisesti käskää, että rautatie oli rakennettava vuoden 1912 lakimääräisille Valtiopäiville kokoontuneen Enuskunnan tekemän, 30 (17) päivänä joulukuuta 1912 Armollisesti vahvistetun päätöksen mukaan, eli siis Hiitolan asemalta Käkisalmen kaupungin kautta ja Kiviniemen kosken poikki Raasulin kylään Viipurin läänin Raudun pitäjässä.

Tammikuun 13 päivänä 1914 (joulukuun 31 päivänä 1913) Armollisesti vahvistettuun kulkulaitosrahaston menosääntöön vuodeksi 1914 oli rautatierakennusta varten otettu 2,500,000 markkaa.

Vuoden kuluessa valmistuivat Hiitolan—Käkisalmen rataosan pengerrystyöt pääasiallisesti ja niinkään osa huonerakennuksista. Keisarillisen Senaatin oikeutettua, Kulkulaitostoimituskunnan kirjeen mukaan 30 päivästä kesäkuuta 1914, Ylihallituksen alottamaan työt myöskin Käkisalmen—Pikonjoen suunnalla, alotettiin työt tällä rataosalla marraskuussa. Pienehköllä työvoimalla toimitettiin täällä linjan avaamista, rakennuskivien hankkimista ja muutamien maaleikkausten kaivamista.

Hiitolan asemalla on toimitettu aseman laajennustöitä. Nämät työt ovat olleet pääasiallisesti kallionleikkauksia aseman läntisessä päässä, joka on louhittu suunniteltuun leveyteensä kahta raidetta varten ja myöskin vahvistettuun syvyyteensä Hiitolan—Raasulin radan pääraiteen kohdalla. Sen lisäksi ovat maa-leikkaukset asema-alueella kaivetut ja muutamat huonerakennukset rakennetut.

Seuraavat suurempoiset hankinnat ratarakennusta varten ovat vuoden kuluessa suoritettut.

Hankkija		Smk	p.	Smk	p.
Aktiebolaget Arthur Koppel Helsingin haara- osasto	5 kpl. kivivaunuja 4 tonnin.....	—	—	1,975	—
	6,006 m kiskoja työraiteita varten, 10 kg:n, tar- peineen	—	—	11,108	96
	10 kpl. vaihteita työraiteita varten	—	—	2,965	—
Aktiebolaget Tekniska Agenturen	14 kpl. kaatovaunuja, 1 m ³	—	—	4,585	20
A. B. Axel von Knorrings Tekniska Byrå	1 kpl. höyryveturin rana, 3 tonnin	—	—	15,490	—
	3 » ranoja, derrick-, 3 »	—	—	7,410	—
	1 » betoninvalmistuskone	—	—	2,225	—
Insinööritoimisto Zitting & Co	6 kpl. ranoja, 2 tonnin	—	—	4,770	—
Osakeyhtiö Agros	1 moottori, Wickströmin-, 6 hevosvoim.....	—	—	1,372	—
Keravan Pumppu- ja Armatuuriteh- das O. Y.	5 kpl. pumppuja, diafragma.....	—	—	1,276	25
Aktiebolaget Wärtsilä Osakeyhtiö	59,134 kg. rautaa	—	—	15,616	43
Dan. Joh. Wa- dén's Elektriska Affär	9 kpl. telefonikoneita.....	—	—	680	—
Åbo Kakelfabriks Aktiebolag	Kaakeliuuneja y. m.	—	—	1,857	41
Haapakoski Bruks Aktiebolag	Valurautaputkia	—	—	12,538	97
Aktiebolaget Rob. Huber Osakeyhtiö	Putkia ja putkenosia	—	—	2,434	60
Finska Forciti- Dynamitfabriks Aktiebolaget	3,000 kg. dynamiittia	—	—	9,900	—

Hankkija		Smk	p.	Smk	p.
Suomen Naula- konttori	2,404 kg. galvanisoitua telefonilankaa	—	—	1,371	12
Helsingfors Asfalt Aktiebolag	5,085 m ² asfalttikattohuopaa	—	—	6,834	65
Pargas Kalkbergs Aktiebolag	1,000 astiallista sementtiä	—	—	10,000	—
Osakeyhtiö Starckjohann & C:o Aktiebolag	1,350 astiallista sementtiä	—	—	10,786	50
Kauppias Julius Tallberg	1,500 astiallista sementtiä	—	—	11,985	—
	3 kpl. viintureja, 3 tonnin	—	—	1,188	—
	1 pumppu, diafragma	—	—	2,172	—
	3,000 kg. dynamiittia	—	—	11,300	—

Työväestön terveydentila on ollut hyvä. Sairaita työmiehiä on hoidettu Käkisalmen sairaalassa 729 päivää sekä Viipurin ja Sortavalan sairaaloissa yhteensä 386 päivää eli siis kaikkiaan 1,115 päivää.

Työväestön kesken on sattunut 19 tapaturmaa, joista yhtä on myöhemmin seurannut kuolema ja muita työkyvyttömyys pitemmäksi kuin kuuden päivän ajaksi. Kuudelle työmiehelle on myönnetty tapaturman johdosta vuotuista vahingonkorvausta.

Kouluijässä olevat ulkopitäjäläisten työmiesten lapset ovat saaneet opetusta Hiitolan aseman läheisyydessä olevassa kansakoulussa rautatierakennuksen kustannuksella.

Järjestystä on ylläpitänyt järjestysmies poliiseineen.

Rautatierakennuksen määrärahasta on käytetty:

tutkimuskustannuksia	Smk	61,426: 98
vuonna 1913 rakennuskustannuksia	»	122,993: 07
» 1914 tammikuussa	Smk	45,486: 15
» » helmikuussa	»	103,811: 86
» » maaliskuussa	»	105,253: 36
» » huhtikuussa	»	122,229: 35
» » toukokuussa	»	90,621: 74
» » kesäkuussa	»	141,536: 47
» » heinäkuussa	»	244,967: 36
» » elokuussa	»	237,734: 89
» » syyskuussa	»	203,999: 69

vuonna 1914 lokakuussa	Smk	262,858: 50	
» » marraskuussa	»	172,158: 24	
» » joulukuussa	»	190,802: 42	Smk 1,921,460: 03
	Yhteensä Smk		2,105,880: 08

Sitäpaitsi on varastoa varten käytetty:

vuonna 1913	Smk	102,181: 33
» 1914 ..	»	178,944: 87
	Kaikkiaan Smk	281,126: 20

Työmiesten lukumäärä ja keskimääräinen päiväpalkka näkyvät jälempänä olevista taulukoista:

Työmiesten keskimääräinen lukumäärä päivää kohti.

Vuonna 1914	Päivätyöläisiä			Urakatyöläisiä			Kaikkiaan
	Henkilö	Hevos	Yhteensä	Henkilö	Hevos	Yhteensä	
Tammikuu	169	8	177	344	261	605	782
Helmikuu	161	9	170	365	145	510	680
Maaliskuu	172	10	182	413	165	578	760
Huhtikuu	186	11	197	355	66	421	618
Toukokuu	195	8	203	487	70	557	760
Kesäkuu	249	12	261	836	126	962	1 223
Heinäkuu	297	10	307	867	138	1 005	1 312
Elokuu	254	8	262	975	159	1 134	1 396
Syyskuu	204	9	213	756	126	882	1 095
Lokakuu	194	11	205	707	116	823	1 028
Marraskuu	209	10	219	679	125	804	1 023
Joulukuu	220	5	225	577	96	673	898

Päivätyöläisten ja urakatyöläisten keskimääräinen päiväpalkka.

Vuonna 1914	Päivätyöissä		Urakatyöissä	
	Henkilö	Hevos	Henkilö	Hevos
Tammikuu	2: 98	5: 58	3: 90	6: 06
Helmikuu	3: 02	5: 64	4: 19	6: 71
Maaliskuu.....	3: 11	5: 84	4: 50	7: 59
Huhtikuu.....	3: 29	6: 03	4: 95	6: 83
Toukokuu.....	3: 31	6: 05	5: 15	8: 33
Kesäkuu	3: 26	6: 70	5: 46	9: 65
Heinäkuu.....	3: 32	6: 98	5: 43	9: 96
Elokuu	3: 25	6: 79	5: 11	9: 64
Syyskuu	3: 26	6: 71	4: 98	8: 92
Lokakuu	3: 22	6: 25	4: 60	7: 78
Marraskuu	3: 17	5: 79	4: 04	6: 85
Joulukuu	3: 06	5: 69	3: 75	6: 81

4. Terijoen—Koiviston rautatierakennus.

Huhtikuun 29 (16) päivänä 1914 suvaitsi Hänen Majesteettinsa Keisari Armossa määrätä:

että normaaliraiteinen, noin 74.8 km pituinen raskaskiskoinen rata, (jonka kiskojen tuli painaa 40 kg juoksevaa metriä kohti), oli rakennettava Suomen hallinnon toimesta Terijoen rautatieasemalta Koivistolle, Koiviston salmen rannalle, Keisarillisen Suomen Senaatin hyväksymän ehdotuksen ja kustannusarvion mukaan; kuitenkin ehdolla, että rata johdettiin insinööri Orlowskin omistaman »Kaunis—Toivola» nimisen tilan pohjoista osaa kohden, sekä että kustannusarviosta poistettiin 2,950,000 markan suuruinen määräraha liikkuvan kaluston hankkimista varten;

että mainitun radan rakentamisesta aiheutuvat kustannukset, jotka ilman liikkuvaa kalustoa olivat 14,217,000 markkaa, otettiin Suomen valtion rahaston varoista;

että rakennustöihin sanotulla radalla ryhdyttiin niin pian kuin mahdollista, ja että kaikki nämä työt lopetettiin ja rata avattiin liikenteelle viimeistään kahden vuoden kuluttua rakennustöiden aloittamisen jälkeen.

Sittenkun rautatierakennuksen työpäälliköksi oli määrätty yliinsinööri *Otto Fridolf Nyberg* ja piiri-insinööriksi nuorempi insinööri *Väinö Rankka* ja rautatierakennukselle oli sijoitettu asianomainen henkilökunta, nimittäin 5 osastoinsinööriä, apulaisinsinööri, kasööri ja varastonhoitaja, toimitettiin kesäkuussa osalla Terijoki—Vammeljoki uusi tutkimus, jolloin linja johdettiin Val-

tioneuvos Orlowskin omistaman »Kaunis—Toivola» nimisen alueen pohjoisreunaa myöten, kuten oli määrätty. Tämän ynnä muidenkin paikallisten linjatarkistusten takia voidaan varsinainen rakennustyö mainita alkaneeksi vasta 1 päivänä heinäkuuta 1914.

Radan suunta on tarkemmin kerrottuna Ylihallituksen kertomuksessa vuodelta 1913 sivulla 120.

Heinäkuulla täydennettiin radan työkalu- ja tarveainevarastoja, toimitettiin suurin osa metsänkaadosta linjalla ja kaivettiin tärkeimpiä siltaperustuksia.

Elokuulla oli määrä toistaiseksi lakkauttaa työt. Miehistö sanottiin irti, koneet purettiin ja varastot vedettiin määräraikkoihin, osa vanhan radan asemille, osa muihin varastopaikkoihin, ja noin kolmasosa miehistöstä olivat käskyä odottamatta siirtyneet perheineen toisia työmaita etsimään. — Olot kehittyivät kuitenkin siten, että jo elokuun lopussa saatiin peruuttaa irtisanomiset ja jatkaa töitä entistä suuremmalla voimalla, jotta kevään tullen radan kiskotustyöt voitaisiin alottaa.

Syksyn kuluessa lisättiin työvoimaa jatkuvasti kunnes kaikki maatyöt ja perustustyöt saatiin hyvään käyntiin. Pimeän vuodenaajan takia järjestettiin suuremmille työpaikoille tekovalaistus, jolloin työtä voitiin harjoittaa yötä päivää kahdella 10 tunnin työvuorolla. Työväen asutuspulan lieventämiseksi Kuolemajärvellä rakennettiin 2 väliaikaista asuinmajaa ja pitkin koko linjaa varustettiin lämmitettäviä ruokailusuoja työvälle.

Vasta marras- ja joulukuun kuluessa, mikäli lisätyönjohtajia saatiin hankituksi, linjatelefooni kuntoon ja riittävästi kaatovaunuja suuremmille maaleikkauksille, voitiin kehittää työt kiireellistä rakentamisohjelmaa vastaavalle kannalle.

Seuraavat suurenpuoleiset hankinnat ratarakennusta varten on vuoden kuluessa suoritettu:

Hankkija		Smk	p.	Smk	p.
Kauppias S. Nikolajeff Jr	1 laskukone	—	—	400	—
	1 automobiili, »Benz», 20 hv.	—	—	12,900	—
	1 samoin, samoin, kuorma-, 50 hv.	—	—	19,600	—
Aktiebolaget Arthur Koppel Helsingfors filial	1 kaivuukone	39,010	34		
	tulli- y. m. kustannukset	6,750	68	45,761	02
	4,004 m kiskoja työraiteita varten, 10 kg:n ..	—	—	7,407	40
Tampereen Pellava- ja Rauta- teollisuus Osakeyhtiö	2 tankkiveturia, 7.5 tonnin	—	—	28,000	—
	44 presenninkä	—	—	4,949	55

Hankkija		Smk	p.	Smk	p.
Osakeyhtiö Agros	1 lokomobiili, Kolumbia-, 11—14 hv.	—	—	2,352	—
Kauppias Ernst Jonsson	1 Bolinderin, 5 hv., pystyinen, raakaöljymoot- tori, suoraan kytketty keskipakoispumppuun Erilaisia lisäkustannuksia.....	2,779	20	3,586	61
		807	41		
A. B. Axel von Knorrings Tek- niska Byrå	1 betoninsekoituskone, Smith Mixer № 1 .... 4 ranaa, derrick-, 3 tonnin ..... 1 kivenmurskauskone.....	—	—	2,225	—
		—	—	9,880	—
		—	—	2,662	—
Insinööri- Zitting & Co	90 kaatovaunua { 50 kpl. 1.5 m ³ ..... { 40 » 1 » ..... 8 ranaa, 2 tonnin..... 12,002 m kiskoja työraiteita varten 9 kg:n.... 16 vaihdetta, samoin	31,670	—	48,405	—
		16,735	—	6,435	—
		—	—	16,562	76
		—	—	2,144	—
Keravan Pump- pu- ja Armatuuri- tehdas O. Y.	25 pumppua, diafragma	—	—	5,595	—
Osakeyhtiö Systema	1 kirjoituskone, Smith Premier ..... 6 kopioimispuristinta	—	—	745	75
		—	—	342	—
Toiminimi Christian Nissen	5 vaakituskonetta	—	—	940	80
Alex Sjöholm Mekanisk Verkstad	1 kassakaappi	—	—	624	—
Suomen Naula- konttori	5,245 kg. galvanisoitua telegrafilankaa	—	—	4,712	88
Tovarischtschstwo Bratjéff Kornilo- wysch Petrograd	1,800 telegrafieristintä	—	—	1,170	—
Ruukinpatruuna August N:son Keirkner	1,914 telegrafikoukkua	—	—	1,052	70
O. Y. Finska Semptalin A. B.	264 rullaa semptalini-kattohuopaa.....	—	—	3,501	20
Finska Lux Aktiebolaget	5 lamppua, Auto-valo, 700 n. k..... 4 samoin, samoin, 500 » »	—	—	990	—
		—	—	608	—
Schveitsiläinen kellokauppa A. E. Haglund	8 kelloa, yövahdin-, kontrolli-, ...	—	—	520	—

Hankkija		Smk	p.	Smk	p.
Wieniläis Huonekaluvarasto Rydman & Co	Huonekaluja	—	—	2,423	—
Aktiebolaget Wärtsilä Osakeyhtiö	61,877 kg. rautaa	—	—	16,859	04
Rautakauppa Osakeyhtiö Ahjo	1,089 astiallista sementtiä	—	—	8,766	45
Pargas Kalkbergs Aktiebolag	8,010 astiallista sementtiä	—	—	80,100	—
Finska Forcít- Dynamitfabriks Aktiebolaget	780 kg. dynamiittia.....	—	—	2,574	—
Kallion Kone- paja O. Y.	4 sementtiputken vormuja alusrenkaineen....	—	—	1,731	—

Työväestön terveydentila on ollut yleensä hyvä. Sairaita työmiehiä on hoidettu kuntain sairaaloissa yhteensä 273 päivää.

Työväestön kesken on vuoden kuluessa sattunut 27 tapaturmaa, joista yksi on päättynyt kuolemalla ja muita on seurannut työhön kykenemättömyys pitemmäksi kuin kuuden päivän ajaksi. Viidelle työmiehelle on myönnetty vahingonkorvausta, joko kertakaikkista tai vuotuista.

Kouluijässä olevat työmiesten lapset ovat rautatierakennuksen kustannuksella saaneet opetusta kuntain kansakouluissa.

Järjestystä on ylläpitänyt järjestysmies ja neljä poliisia.

Rautatierakennuksen määräraha on suoritettu vuonna 1914:

tutkimuskustannuksia	Smk	33,458: 29
rakennuskustannuksia toukokuussa	Smk	256: 97
» kesäkuussa .... »	51,641: 46	
» heinäkuussa .... »	138,899: 31	
» elokuussa	217,545: 22	
» syyskuussa .... »	211,671: 99	
» lokakuussa .... »	327,255: 79	
» marraskuussa .. »	236,527: 08	
» joulukuussa .... »	563,934: 09	1,747,731: 91
	Yhteensä Smk	1,781,190: 20

Sitäpaitsi on ratarakennuksen varastoa varten käytetty:
vuonna 1914 .....

Smk	412,030: 13

Työmiesten lukumäärä ja keskimääräinen päiväpalkka näkyvät jälempänä olevista taulukoista:

Työmiesten keskimääräinen lukumäärä päivää kohti.

Vuonna 1914	Päivätyöläisiä			Urakkatyöläisiä			Kaikkiaan
	Henkilö	Hevos	Yhteensä	Henkilö	Hevos	Yhteensä	
Toukokuu	18	1	19	—	—	—	19
Kesäkuu	193	11	204	70	1	71	275
Heinäkuu	117	7	124	594	37	631	755
Elokuu	96	9	105	840	78	918	1 023
Syyskuu	103	8	111	890	177	1 067	1 178
Lokakuu	102	7	109	1 322	363	1 685	1 794
Marraskuu	115	7	122	2 053	660	2 713	2 835
Joulukuu	127	7	134	2 441	618	3 059	3 193

Päivätyöläisten ja urakkatyöläisten keskimääräinen päiväpalkka.

Vuonna 1914	Päivätöissä		Urakkatöissä	
	Henkilö	Hevos	Henkilö	Hevos
Toukokuu	4: 50	8: 95	—	—
Kesäkuu	3: 96	7: 99	4: 14	8: 93
Heinäkuu	4: 26	7: 56	4: 95	9: 23
Elokuu	4: 34	7: 63	5: 78	9: 84
Syyskuu	4: 43	7: 47	5: —	9: 21
Lokakuu	4: 24	7: 42	4: 61	8: 69
Marraskuu	4: 22	7: 21	4: 20	7: 90
Joulukuu	4: 27	7: 04	4: 06	7: 61

5. Tornion—Karungin rautatierakennus.

Kirjeessä 4 päivältä marraskuuta 1914 käski Keisarillinen Senaatti Ylihallitusta viipymättä toimittamaan tutkimuksen väliaikaisen rautatien rakentamisesta Tornion Karunkiin eli Kukkolaan Ruotsin vastaisella valtakunnan rajalla ja niin pian kuin mahdollista rakentamaan sen sekä oikeutti samalla Ylihallituksen ryhtymään kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin ja hallussaan olevista varoista maksamaan etukäteen tarvittavat määrärahat, jotka sitten olivat korvattavat Valtakunnanrahaston varoista sitä varten myönnettyistä määrärahoista.

Tämän johdosta määräsi Ylihallitus heti ratarakennukselle insinöörejä ja työnjohtajia, jotka 5 päivänä marraskuuta matkustivat paikalle, jossa linjan viitoittaminen alkoi 8 päivänä marraskuuta samaan aikaan kun Tornion asemalla naulattiin ja sorastettiin uudet raiteet. Maa- ja siltarakennustyöt alkoivat 13 päivänä marraskuuta. Työtä jatkettiin keskeymättä pyhänä ja arkena käyttämällä ylityötä ja keinoitekoista valaistusta työvoimalla, jonka suuruus oli jopa 1,900 miestä. Sorastusta toimitettiin yöt ja päivät 5 veturilla ja 90 vaunulla. Vuoden lopussa oli kysymyksenalaisesta 27 km:n pituisesta radasta, paitsi asemaraiteita Tornion asemalla ja yhtä ohikulkuraidetta Vojakkalan asemalla, 21.4 km valmiiksi sorastettu ja raidetta naulattu 23.22 km.

Täydellinen kertomus ratarakennuksesta tulee vuoden 1915 kertomukseen.

II. Rautatietutkimukset.

1. Terijoen—Koiviston rautatielinjan lopullinen tutkimus.

Katso Terijoen—Koiviston rautatierakennus, sivu 116.

KAHDEKSAS OSASTO.

Yksityiset rautatiet,

jotka ovat Tie- ja vesirakennusten Ylihallituksen ylivalvonnan alaisia.

A. Radat, joitten raideleveys on 1,524 metriä.

1. Porvoon—Keravan rautatie.

Myönnytyks annettiin 26 päivänä toukokuuta 1871. Rata avattiin väliaikaiselle liikenteelle 16 päivänä heinäkuuta 1874 ja vakinaiselle liikenteelle 29 päivänä toukokuuta 1875. Rata on yhdysliikenteessä valtionrautateiden kanssa.

Raidepituus:

Päärata	33.130 km	
Sivu- ja syrjäradat	4.615 »	37.745 km

Radan laatu:

Asemien lukumäärä	4	kpl.
Pysäkkien lukumäärä	3	»
Kiskopaino metriltä	22.355	kg
Ratapölkkyjen suurin väli	0.762	m
Suurin pyöräpaine	8	tonnia
Suurin nousu	0.010	
Pienin käyristyssäde	150	m

Liihkuva kalusto:

Vetureja	5	kpl.
Matkustajavaunuja	7	»
Tavaravaunuja	40	»

Hallintomiehistö:

Virkamiehistö ja palveluskunta	39	kpl.

Rakennuspääoma:

Alkuperäiset rakennuskustannukset Smk 3,000,000: —

Myöhemmät menot, jotka ovat

enentäneet radan pääoma-arvoa » 500,190: 23 Smk 3,500,190: 23

Liikenne:

Kuljetettuja junia	2,205 kpl.
Kuljetettuja junia päivässä	6.4 »
Junakilometrejä	75,613
Kuljetettuja matkustajia:	
II luokassa	17,932 kpl.
III »	139,277 »
sotilaita ja vankeja	344 »
	157,553 kpl.
Henkilökilometrejä, tuhansia	1,874
Kuljetettua tavaraa, tuhansia tonnia	78
» » » tonnikilom.	1,648

Tulot:

Matkustajaliikenteestä	Smk 129,227: 54
Tavaraliikenteestä	» 120,916: 62
Muut tulot	» 14,679: 10
	Smk 264,823: 26

Menot:

Päähallinto	Smk 9,739: 85
Liikenneosasto	» 67,371: 52
Rataosasto	» 49,025: 08
Koneosasto	» 68,882: 41
Vaunukilometrien maksut Valtionrauta-	
teille	» 8,948: 88
	Smk 203,967: 74

Tulot ovat siis olleet Smk 60,855: 52 suuremmat kuin menot.

Vuoden kuluessa on 6,547 ratapölkkyä vaihdettu uusiin ja 1,850 m ojia perattu. Nickbyn asemalle on Smk:n 15,514: 26 kustannuksesta rakennettu asuinrakennus asemapäällikköä varten.

2. Rauman rautatie

Peipohjan asemalta Porin radalla Rauman kaupunkiin ynnä haararata Kiukaisten asemalta Kauttuan tehtaalle Euran pitäjässä.

Myönnytys pääradan rakentamiseen annettiin 5 päivänä joulukuuta 1895 ja haararadan rakentamiseen 12 päivänä maaliskuuta 1912. Päärata avattiin väliaikaiselle liikenteelle 15 päivänä huhtikuuta 1897 ja säännölliselle liikenteelle 16 päivänä elokuuta 1897, sekä haararata väliaikaiselle liikenteelle 17 päivänä tammikuuta 1913. Rata on yhdysliikenteessä valtionrautateiden kanssa.

Raidepituus:

Peipohjan—Rauman rata:

Päärata, satamarata lukuunotettuna	48 590 km	
Sivu- ja syrjäradat	<u>13.089</u> »	61.679 km

Kiukaisten—Kauttuan haararadat:

Päärata, satamarata lukuunotettuna	13.924 »	
Sivu-, syrjä- ja haararadat	<u>2.071</u> »	15.995 »

LiiKENNepituus:

Pääradat:	62.5 km

Radan laatu:

Asemien lukumäärä	7 kpl.
Pysäkkien lukumäärä	3 »
Kiskopaino metriltä	22.343 kg
Ratapölkkyjen suurin väli	0.762 m
Suurin pyöräpaine	4.2 tonn.
Suurin nousu	0.012
Pienin käyrätyssäde vapaalla radalla	500 m
» » asemien luona	300 »

LiiKKava kalusto:

Vetureja	7 kpl.
Matkustajavaunuja	7 »
Tavaravaunuja	137 »

Hallintomiestistö:

Virkamiehistö ja palveluskunta	98 kpl.

Rakennuspääoma:

Peipohja—Rauma:

Alkuperäiset rakennuskustannukset Smk 2,217,376: 79

Siitä valtion avustusta Smk

1,000,000: —

Myöhemmät menot, jotka ovat

enentäneet radan pääoma-arvoa » 1,241,580: 04 Smk 3,458,956: 83*LiiKenne:*

Kuljetettuja junia	3,608 kpl.
Kuljetettuja junia päivässä	9.8 »
Junakilometrejä	124,225

Kuljetettuja matkustajia:

I luokassa	1,581 kpl.	
II »	25,359 »	
III »	80,987 »	
sotilaita ja vankeja	160 »	108,087 kpl.
Henkilökilometrejä tuhansia		3,617
Kuljetettua tavaraa tuhansia tonnia		178
» » » tonnikilom.		7,297

Tulot:

Matkustajaliikenteestä	Smk 162,540: 21
Tavaraliikenteestä	» 358,682: 24
Muut tulot	» 83,883: 43 Smk 605,105: 88

Menot:

Päähallinto	Smk 34,981: 38
Liikenneosasto	» 93,762: 18
Rataosasto	» 72,158: 03
Koneosasto	» 128,994: 39
Vaunukilometrien maksut Valtionrautateille	» 64,154: 38 Smk 394,050: 36

Tulot ovat siis olleet Smk 211,055: 52 suuremmat kuin menot.

Vuoden kuluessa on Martinkarille naulattu kolmas raide, jonka pituus on 353.6 m. Rauman satamaan on naulattu uusi yhdysraide ensimmäisen ja toisen raiteen väliin. 7,494 ratapölkkyä on vaihdettu uusiin. Kolmen sillan kansilaudotus on uusittu.

3. Haminan rautatie

Inkeröisten asemalta Kotkan radalla Haminan kaupunkiin.

Myönnytys annettiin 28 päivänä syyskuuta 1898. Rata avattiin väliaikaiselle liikenteelle 10 päivänä lokakuuta 1899 sekä säännölliselle liikenteelle 1 päivänä tammikuuta 1901. Rata on yhdysliikenteessä valtionrautateiden kanssa.

Raidepituus:

Päärata, satamarata lukuunotettuna	27.520 km
Sivu- ja syrjäradat	5.604 » 33.124 km

Radan laatu:

Asemien lukumäärä	2	kpl.
Pysäkkien lukumäärä	2	»
Kiskopaino metriltä	22.34	kg
Ratapölkkyjen suurin väli	0.782	m
Suurin pyöräpaine	3.35	tonnia
Suurin nousu	0.020	
Pienin käyrityssäde	300	m

Liikkuva kalusto:

Vetureja	2	kpl.
Matkustajavaunuja	5	»
Tavaravaunuja	82	»

Hallintomiestistö:

Virkamiehistö ja palveluskunta	49	kpl.

Rakennuspääoma:

Alkuperäiset rakennuskustannukset Smk 1,627,513: 62

Siitä valtion avustusta Smk

400,000: —.

Myöhemmät menot, jotka ovat

enentäneet radan pääoma-arvoa » 128,383: 72 Smk 1,755,897: 34

Liikenne:

Kuljetettuja junia	1,307	kpl.
Kuljetettuja junia päivässä	4	»
Junakilometrejä	34,502	
Kuljetettuja matkustajia:		
II luokassa	4,301	kpl.
III »	40,152	»
sotilaita ja vankeja	<u>23,125</u>	» 67,578 kpl.
Henkilökilometrejä, tuhansia	1,757	
Kuljetettua tavaraa, tuhansia tonnia	60	
» » » tonnikilom.	1,636	

Tulot:

Matkustajaliikenteestä	Smk 59,825: 59
Tavaraliikenteestä	» 96,875: 82
Muut tulot	» <u>7,826: 85</u> Smk 164,528: 26

Menot:

Päähallinto	Smk	11,770: 45
Liikenneosasto	»	37,310: 65
Rataosasto	»	22,356: 04
Koneosasto	»	35,560: 85
	Smk	106,997: 99

Tulot ovat siis olleet Smk 57,530: 27 suuremmat kuin menot.

Vuoden kuluessa on 3,297 ratapölkkyä vaihdettu uusiin ja joukko avonaisia rumpuja varustettu uudella päällysrakenteella.

4. Raahen rautatie

Lapin asemalta Oulun radalla Raahen kaupunkiin.

Myönnytys annettiin 20 päivänä tammikuuta 1899. Rata avattiin väliaikaiselle liikenteelle 5 päivänä joulukuuta 1899 ja säännölliselle liikenteelle 1 päivänä syyskuuta 1900. Rata on yhdysliikenteessä valtionrautateiden kanssa.

Raidepituus:

Päärata, satamarata lukuunotettuna	33.612 km
Sivu- ja syrjäradat	<u>8.531 »</u> 42.143 km

Radan laatu:

Asemien lukumäärä	1	kpl.
Pysäkkien lukumäärä	3	»
Kiskopaino metriltä	25	kg
Ratapölkkyjen suurin väli	0.789	m
Suurin pyöräpaine	4.2	tonnia
Suurin nousu	0.012	
Pienin käyrästysssäde	430	m

Liikkuva kalusto:

Vetureita	3	kpl.
Matkustajavaunuja	3	»
Tavaravaunuja	47	»

Hallintomiehistö:

Virkamiehistö ja palveluskunta	40	kpl.

Rakennuspääoma:

Alkuperäiset rakennuskustannukset Smk	1,395,721: 41
Siitä valtion avustusta .. Smk	400,000: —
Myöhemmät menot, jotka ovat enentäneet radan pääoma-arvoa	<u>365,355: 81</u> Smk 1,761,077: 22

Liikenne:

Kuljetettuja junia	1,489	kpl.
Kuljetettuja junia päivässä	4	»
Junakilometrejä	41,276	
Kuljetettuja matkustajia:		
II luokassa	3,162	kpl.
III »	20,186	»
sotilaita ja vankeja	135	» 23,483 kpl.
Henkilökilometrejä, tuhansia	606	
Kuljetettua tavaraa, tuhansia tonneja	57	
» » » tonnikilom.	2,217	

Tulot:

Matkustajaliikenteestä	Smk 25,357: 36
Tavaraliikenteestä	» 115,166: 75
Muut tulot	» 7,707: 78 Smk 148,231: 89

Menot:

Päähallinto	Smk 9,769: 84
Liikenneosasto.....	» 49,288: 78
Rataosasto	» 36,990: 81
Koneosasto	» 53,231: 26
Vaunukilometriä maksut Valtion rautateille	» 10,420: 28 Smk 159,700: 97

Tulot ovat siis olleet Smk 11,469: 08 pienemmät kuin menot.

Vuoden kuluessa on koko ratapenger Lapista Lapaluotoon sorastettu ja nostettu. 2,800 kappaletta ratapölkkyjä on vaihdettu uusiin. 852 m pituinen uusi soramäen raide on rakennettu Lapaluodon satamaan.

B. Radat, joitten raideleveys on 1 metri.**5. Hagan ja Munkkiniemen sähköraitiotiet.**

Edellinen alkaa Helsingin Raitiotie ja-Omnibus Osakeyhtiön raitiotien päätekohtasta Töölön kaupunginosassa Helsingin kaupunkia ja vie Hoplaks nimiselle rautatielaiturille Helsingin pitäjässä. Jälkimmäinen haarautuu edellisestä 1.53 kilometrin päässä edellisen alkukohtasta ja päättyy Munkkiniemen säterin maalla Helsingin pitäjässä.

Myönnytys annettiin, Hagan raitiotietä varten 1 päivänä helmikuuta 1910 ja Munkkiniemen raitiotietä varten 8 päivänä maaliskuuta 1912. Hagan raitiotie avattiin väliaikaiselle liikenteelle välimatkalla viidenpennin tullista Tilkan

vaihteeseen 15 päivänä marraskuuta 1914 sekä koko pituudeltaan 22 päivänä joulukuuta 1914.

Munkkiniemen raitiotie on rakennuksenalainen.

Raidepituus:

Pääradat	4,975 km	
Sivu- ja syrjäradat	0,248 »	5,223 km

Liikennepituus:

Pääradat	4,710 km

Radan laatu:

Pysäkkien lukumäärä	10	kpl.
Kiskopaino metriltä	24.8	kg
Ratapölkkyjen suurin väli	0.75	m
Suurin pyöräpaine	3	tonnia
Suurin nousu	0.04	
Pienin käyristyssäde	18	m

Liikkuva kalusto:

Matkustajavaunuja (moottorivaunuja)	3	kpl.
Tavaravaunuja (omaa tarvetta varten)	7	»

Hallintomiehistö:

Virkamiehistö ja palveluskunta	12	kpl.

Rakennuspääoma:

Alkuperäiset rakennuskustannukset (31 p. jouluk. 1914) Smk 536,486: 83

Liikenne:

Kuljetettuja vaunuja päivässä	144	kpl.
Vaunukilometrejä	10,387	
Kuljetettuja matkustajia	51,370	kpl.
Henkilökilometrejä, tuhansia	48	

Tulot:

Matkustajaliikenteestä	Smk 2,568: 50

Menot:

Päähallinto	}	..... Smk 4,533: 10
Liikenneosasto		
Koneosasto		
Rataosasto		261: 85

Yhteensä Smk 4,794: 95

Tulot ovat siis olleet Smk 2,226: 45 pienemmät kuin menot.

C. Radat, joiden raideleveys on 0.785 metriä.

6. Karhulan rautatie.

Kymin asemalta Kotkan radalla Karhulan tehtaalle.

Myönnytys annettiin 18 päivänä marraskuuta 1897. Rata avattiin väliaikaiselle liikenteelle 3 päivänä toukokuuta 1900 sekä säännölliselle liikenteelle 1 päivänä lokakuuta 1909.

Raidepituus:

Päärata	5.420 km
Sivu- ja syrjäradat	<u>3.770</u> » 9.190 km

Radan laatu:

Asemien lukumäärä	1	kpl.
Kiskopaino metriltä	11	kg
Ratapölkkyjen suurin väli	0.77	m
Suurin pyöräpaine	1.5	tonnia
Suurin nousu	0.012	
Pienin käyrästys säde	100	m

Liikkuva kalusto:

Vetureja	2	kpl.
Matkustajavaunuja	2	»
Tavaravaunuja	32	»

Hallintomiestistö:

Virkamiehistö ja palveluskunta	5	kpl.

Rakennuspääoma:

Alkuperäiset rakennuskustannukset .. Smk 426,507: 88
Myöhemmät menot, jotka ovat enentäneet radan pääoma-arvoa .... » <u>140,933: 63</u> Smk 567,441: 51

Liikenne:

Kuljetettuja junia	2,750	kpl.
Kuljetettuja junia päivässä	8	»
Junakilometrejä	15,435	
Kuljetettuja matkustajia:		
II luokassa	191	kpl.
III »	<u>3,736</u> »	3,927 kpl.
Henkilökilometrejä, tuhansia	18	
Kuljetettua tavaraa, tuhansia tonnia	20	
» » » tonnikilom.	100	

Tulot:

Matkustajaliikenteestä	Smk	2,126: 10	
Tavaraliikenteestä	»	21,385: 25	
Muut tulot	»	<u>1,255: 65</u>	Smk 24,767: —

Menot:

Päähallinto	Smk	6,255: 92	
Liikenneosasto	»	3,482: 77	
Rataosasto	»	4,635: 03	
Koneosasto	»	<u>13,801: 07</u>	Smk 28,174: 79

Tulot ovat siis olleet Smk 3,407: 79 pienemmät kuin menot.

Vuoden kuluessa on 1,145 ratapölkkyä ja 3 kiskoa vaihdettu uusiin. Liikkuvaa kalustoa on korjattu.

D. Radat, joitten raideleveys on 0.75 metriä.**7. Loviisan—Vesijärven rautatie.**

Myönnytys annettiin 17 päivänä maaliskuuta 1898. Rata avattiin väliaikaiselle liikenteelle 29 päivänä elokuuta 1900 sekä säännölliselle liikenteelle 23 päivänä helmikuuta 1904. Rata on yhdysliikenteessä valtionrautateiden kanssa.

Raidepituus:

Päärata, siihen luettu satamarata Walkomiin	81.740 km	
Sivu- ja syrjäradat	<u>23.000</u> »	104.740 km

Radan laatu:

Asemien lukumäärä	5	kpl.
Pysäkkien lukumäärä	13	»
Kiskopaino metriltä	17	kg
Ratapölkkyjen suurin väli	0.667	m
Suurin pyöräpaine	3	tonnia
Suurin nousu	0.016	
Pienin käyrästysssäde	150	m

Liikkuva kalusto:

Vetureja	6	kpl.
Matkustajavaunuja	7	»
Tavaravaunuja	174	»

Hallintomiestistö:

Virkamiehistö ja palveluskunta	155	kpl.

Rakennuspääoma:

Alkuperäiset rakennuskustann...	Smk 5,474,719: 71
Siitä valtion avustusta Smk	
750,000: —.	
Myöhemmät menot, jotka ovat	
enentäneet radan pääoma-arvoa	» <u>898,403: 92</u> Smk 6,373,123: 63

Liikenne:

Kuljetettuja junia	2,343 kpl.
Kuljetettuja junia päivässä	6 »
Junakilometrejä	192,126
Kuljetettuja matkustajia:	
II luokassa	5,720 kpl.
III »	<u>124,387 »</u> 130,107 kpl.
Henkilökilometrejä, tuhansia	2,792
Kuljetettua tavaraa, tuhansia tonnia	139
» » tonnikilom.	6,902

Tulot:

Matkustajaliikenteestä	Smk 122,317: 15
Tavaraliikenteestä	» 353,730: 83
Muut tulot	» <u>28,638: 91</u> Smk 504,686: 89

Menot:

Päähallinto	Smk 35,217: 83
Liikenneosasto	» 129,624: 50
Rataosasto	» 97,467: 53
Koneosasto	» <u>155,613: 39</u> Smk 417,923: 25

Tulot ovat siis olleet Smk 86,763: 64 suuremmat kuin menot.

Vuoden kuluessa on 13,874 ratapölkkyä vaihdettu uusiin, 150 ratapölkkyä sijoitettu uusiin raiteisiin ja 6,565 m³ soraa vedätetty täytteeksi.

8. Jokioisten rautatie.

Humppilan asemalta Turun—Toijalan radalla Forssan tehtaalle

Myönnytys annettiin 18 päivänä maaliskuuta 1897. Rata avattiin väliaikaiselle liikenteelle 9 päivänä joulukuuta 1898 ja säännölliselle liikenteelle 25 päivänä lokakuuta 1899. Rata on yhdysliikenteessä valtionrautateiden kanssa.

Raidepituus:

Päärata	23.400 km	
Sivu- ja syrjäradat	2.270 »	25.670 km

Radan laatu:

Asemien lukumäärä	2	kpl.
Pysäkkien lukumäärä	1	»
Kiskopaino metriltä	15	kg
Ratapöikkyjen suurin väli	0.69	m
Suurin pyöräpaine	2.5	tonnia
Suurin nousu	0.016	
Pienin käyristyssäde	150	m

Liikkuva kalusto:

Vetureja	3	kpl.
Matkustajavaunuja	3	»
Tavaravaunuja	41	»

Hallintomiestistö:

Virkamiehistö ja palveluskunta	30	kpl.

Rakennuspääoma:

Alkuperäiset rakennuskustannukset Smk 1,111,039: 27	
Myöhemmät menot, jotka ovat enentäneet radan pääoma-arvoa	» 88.720: — Smk 1,199,759: 27

Liikenne:

Kuljetettuja junia	1,884	kpl.
Kuljetettuja junia päivässä $\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{7}$ 6 kpl.; ja $\frac{1}{8}$ — $\frac{31}{12}$ 4 kpl.	4	»
Junakilometrejä	43,332	
Kuljetettuja matkustajia:		
II luokassa	2,857	kpl.
III »	44,318	»
Sotilaita ja vankeja	16	» 47,191 kpl.
Henkilökilometrejä, tuhansia	790	
Kuljetettua tavaraa, tuhansia tonnia	32	
» » » tonnikilom.	579	

Tulot:

Matkustajaliikenteestä	Smk 40,715: 52
Tavaraliikenteestä	» 70,677: 21
Muut tulot	» 1,473: — Smk 112,865: 73

Menot:

Päähallinto	Smk	2,898:	20	
Liikenneosasto	»	34,070:	32	
Rataosasto	»	13,643:	21	
Koneosasto	»	26,862:	16	Smk 77,473: 89

Tulot ovat siis olleet Smk 35,391: 84 suuremmat kuin menot.

Vuoden kuluessa on 2,950 ratapölkkyä vaihdettu uusiin ja 78 vaunulista alussoraa vedätetty radalle. Yksi matkustajavaunu ja 8 avonaista tavaravaunua on korjattu.

9. Äänekosken—Suolahden rautatie.

Myönnytys annettiin 20 päivänä tammikuuta 1899. Rata avattiin väliaikaiselle liikenteelle 22 päivänä maaliskuuta 1900 ja säännölliselle liikenteelle 8 päivänä maaliskuuta 1904.

Raidepituus:

Päärata	9.250 km
Sivu- ja syrjäradat	1.090 » 10.340 km

Liikennepituus:

Pääradat	9 km

Radan laatu:

Asemien lukumäärä	2 kpl.
Pysäkkien lukumäärä	1 »
Kiskopaino metriltä	12.8 kg
Ratapölkkyjen suurin väli	0.69 m
Suurin pyöräpaine	3.1 tonnia
Suurin nousu	0.020
Pienin käyrästä	150 m

Liikkuva kalusto:

Vetureja	2 kpl.
Matkustajavaunuja	2 »
Tavaravaunuja	36 »

Hallintomiestistö:

Virkamiehistö ja palveluskunta	10 kpl.

Rakennuspääoma:

Allkuperäiset rakennuskustannukset	Smk 390,000: —

Liikenne:

Kuljetettuja junia	1,727	kpl.
Kuljetettuja junia päivässä	4.8	»
Junakilometrejä	15,543	
Kuljetettuja matkustajia	14,733	
Henkilökilometrejä, tuhansia	133	
Kuljetettua tavaraa, tuhansia tonnia	16	
» » » tonnikilom.	140	

Tulot:

Matkustajaliikenteestä	Smk 7,896: 30	
Tavaraliikenteestä	» 17,113: 80	
Muut tulot	» 1,575: —	Smk 26,585: 10

Menot:

Liikenneosasto	Smk 5,438: —	
Rataosasto	» 11,623: 03	
Koneosasto	» 8,505: 20	Smk 25,566: 23

Tulot ovat siis olleet Smk 1,018: 87 suuremmat kuin menot.

Vuoden kuluessa on 1,011 ratapölkkyä vaihdettu uusiin, 450 m³ soraa vedätetty radalle ja hankittu 11 uutta tavaravaunua.

10. Lohjan sähkörautatie

Lohjan asemalta Hangon radalla Lohjan järvelle.

Myönnytys annettiin 8 päivänä kesäkuuta 1907. Lupa säännöllisen liikenteen avaamiseen annettiin 1 päivänä joulukuuta 1911. Rata avattiin säännölliselle liikenteelle 13 päivänä maaliskuuta 1912.

Raidepituus:

Päärata	4.742	km
Sivu- ja syrjäradat	0.635	» 5.377 km

Radan laatu:

Asemien lukumäärä	3	kpl.
Kiskopaino metriltä	12	kg
Ratapölkkyjen suurin väli	0.7	m
Suurin pyöräpaine	0.96	tonnia
Suurin nousu	0.033	
Pienin käyristyssäde	50	m

Läikkäva kalisto:

Vetureja	1 kpl.
Matkustajavaunuja	1 »
Tavaravaunuja	44 »

Hallintomiehistö:

Virkamiehistö ja palveluskunta	9 kpl.

Rakennuspääoma:

Alkuperäiset rakennuskustannukset Smk 175,737: —

Myöhemmät menot jotka ovat enen-

täneet radan pääoma-arvoa .... » 12,313: — Smk 188,050: —¹⁾

Liiikenne:

Kuljetettuja junia.....	6,260 kpl.
Kuljetettuja junia päivässä	17 »
Junakilometrejä.....	25,040
Kuljetettuja matkustajia.....	4,257
Henkilökilometrejä, tuhansia.....	16
Kuljetettua tavaraa, tuhansia tonnia	43
» » » tonnikilom.....	176

Tulot:

Matkustajaliikenteestä .....

Smk 2,631: 50

Tavaraliikenteestä .....

» 43,507: 05 Smk 46,138: 55

Menot:

Päähallinto .....

Smk 300: —

Liikenneosasto .....

» 4,850: —

Rataosasto .....

» 7,360: —

Koneosasto .....

» 24,866: 95 Smk 37,376: 95

Tulot ovat siis olleet Smk 8,761: 60 suuremmat kuin menot.

¹⁾ Vuosien 1912 ja 1913 kertomuksissa olevat ilmoitukset tässä kohden ovat harhaan johtavia. Pitää olla:

V. 1912   V. 1913

Alkuperäiset rakennuskustannukset Smk 175,737: — Smk 175,737: —

Myöhemmät menot, jotka ovat enen-

täneet radan pääoma-arvoa .... — — » 11,263: — Smk 187,000: —

11. Hyvinkään—Pyhjärven rautatie

Hyvinkään asemalta valtionrautateilla Karkkilan tehtaalle Pyhjärven pitäjässä.

Myönnytys annettiin 23 päivänä joulukuuta 1907. Väliaikainen liikenne avattiin rataosalla Hyvinkää—Kytäjä 8 päivänä maaliskuuta 1909 ja jällellevalla rataosalla Kytäjä—Karkkila 7 päivänä marraskuuta 1911. Rata avattiin säännölliselle liikenteelle 29 päivänä lokakuuta 1913.

Raidepituus:

Päärata	44.735 km	
Sivu- ja syrjäradat	8.665	> 53.400 km

Radan laatu:

Asemien lukumäärä	2	kpl.
Pysäkkien lukumäärä	10	>
Kiskopaino metriltä	22.5	kg
Ratapölkkyjen suurin väli	0.76	m
Suurin pyöräpaine	2.8	tonnia
Suurin nousu	0.025	
Pienin käyristyssäde	100	m

Liiikkuva kalusto:

Vetureja	3	kpl.
Matkustajavaunuja	2	>
Tavaravaunuja	74	>

Hallintomiestistö:

Virkamiehistö ja palveluskunta	43	kpl.

Rakennuspääoma:

Alkuperäiset rakennuskustannukset Smk 1,552,760: 40	
Siitä valtion avustusta Smk 300,000: —	
Myöhemmät menot, jotka ovat enentäneet radan pääoma-arvoa	> 394,554: 10 Smk 1,947,314: 50 ¹⁾

¹⁾ Vuosien 1912 ja 1913 kertomuksissa olevat ilmoitukset tässä kohden ovat harhaan johtavia. Pitää olla:

	Vuonna 1912	Vuonna 1913
Alkuperäiset rakennuskustannukset	Smk 1,552,760: 40	Smk 1,552,760: 40
Myöhemmät menot, jotka ovat enentäneet radan pääomaa-arvoa	> 286,337: 48	> 377,663: 70
Yhteensä	Smk 1,839,097: 88	Smk 1,930,424: 10

Liikenne:

Kuljetettuja junia	1,336 kpl.
Kuljetettuja junia päivässä	4 »
Junakilometrejä	60,120
Kuljetettuja matkustajia:	
II luokassa	2,772 kpl.
III »	47,336 » 50,108 kpl.
Henkilökilometrejä, tuhansia	1,293
Kuljetettua tavaraa, tuhansia tonnia	98
» » tuhansia tonnikilom.	2,208

Tulot:

Matkustajaliikenteestä	Smk 51,710: 50
Tavaraliikenteestä	» 145,759: 94
Muut tulot	» 10,199: 28 Smk 207,669: 72

Menot, kaikkien osastojen .....

Smk 173,038: 20

Tulot ovat siis olleet Smk 34,631: 52 suuremmat kuin menot.

Vuoden kuluessa on 5,000 ratapölkkyä vaihdettu uusiin.

12. Läskelän rautatie

Läskelän tehtaalta Sortavalan pitäjässä Joensuun kylään Laatokan rannalla.

Myönnytys annettiin 11 päivänä maaliskuuta 1910.

Raidepituus:

Päärata	6.200 km
Sivu- ja syrjäradat	2.041 » 8.241 km

Radan laatu:

Asemien lukumäärä	2 kpl.
Kiskopaino metriltä	15 kg
Ratapölkkyjen suurin väli	0.60 m
Suurin pyöräpaine	1.7 tonnia
Suurin nousu	0.025
Pienin käyristyssäde	100 m

Liikkuva kalusto:

Vetureja	2 kpl.
Matkustajavaunuja	1 »
Tavaravaunuja	32 »

Hallintomiestistö:

Virkamiehistö ja palveluskunta ..... 6 kpl.

Rakennuspääoma:

Alkuperäiset rakennuskustannukset ..... Smk 263,000: —

Keväällä, lumen sulattua, tarkastettiin rata ja valmistettiin Läskelän tehtaaseen asema ja talli. Lopputarkastus toimitettiin kesäkuun 3 päivänä.

Lupaa radan avaamiseksi säännölliselle liikenteelle ei ole vielä annettu.

E. Radat, joiden raideleveys on 0,60 metriä.

13. Mäntän—Vilppulan rautatie.

Myönnytyks annettiin 22 päivänä tammikuuta 1897. Rata avattiin väliaikaiselle liikenteelle 2 päivänä helmikuuta 1898 ja säännölliselle liikenteelle 1 päivänä elokuuta 1900.

Raidepituus:

Päärata ..... 6,720 km
Sivu- ja syrjäradat ..... 2,140 » 8,860 km

Radan laatu:

Asemien lukumäärä ..... 1 kpl.
Pysäkkien lukumäärä ..... 1 »
Kiskopaino metriltä ..... 10 kg
Ratapölkkyjen suurin väli ..... 0,60 m
Suurin pyöräpaine ..... 1,5 tonnia
Suurin nousu 0,025
Pienin käyristyssäde ..... 40 m

Liikkuva kalusto:

Vetureja ..... 3 kpl.
Matkustajavaunuja ..... 2 »
Tavaravaunuja ..... 36 »

Hallintomiestistö:

Virkamiehistö ja palveluskunta ..... 15 kpl.

Rakennuspääoma:

Alkuperäiset rakennuskustannukset .. Smk 260,000: —

Siitä valtion avustusta Smk

60,000: —.

Myöhemmät menot, jotka ovat enen-

täneet radan pääoma-arvoa .... » 100,312: 08 Smk 360,312: 08

Liikenne:

Kuljetettuja junia	3,812 kpl.
Kuljetettuja junia päivässä	6 »
Junakilometrejä	25,540
Kuljetettuja matkustajia:	
I luokassa	1,087 kpl.
II »	<u>34,725</u> » 35,812 kpl.
Henkilökilometrejä, tuhansia	240
Kuljetettua tavaraa, tuhansia tonnia	32
» » » tonnikilom.	214

Tulot:

Matkustajaliikenteestä	Smk 12,850: 20
Tavaraliikenteestä	» 58,476: 90
Muut tulot	» <u>1,000: —</u> Smk 72,327: 10

Menot:

Päähallinto	Smk 940: —
Liikenneosasto	» 7,430: —
Rataosasto	» 20,469: 44
Koneosasto	» <u>27,553: 15</u> Smk 56,392: 59

Tulot ovat siis olleet Smk 15,934: 51 suuremmat kuin menot.

Vuoden kuluessa on hankittu 10 tavaravaunua ja jatkettu Vilppulan puuhiomon haararataa Vilppulan satamaan, jonne myös on rakennettu yhteensä 619 m sivuraitaita. Sen ohessa on 342 ratakiskoa, 4 vaihdetta ja 2,200 ratapölkkyä vaihdettu uusiin, 450 m³ alussoraa levitetty radalle, 6,000 m aitoja korjattu, 766 m uusia aitoja tehty, 150 m oja parannettu ynnä viemäreitä korjattu.

14. Uudenkaarlepyyn rautatie

Kovjoen asemalta Oulun radalla Uudenkaarlepyyn kaupunkiin.

Myönnytys annettiin 24 päivänä maaliskuuta 1899. Rata avattiin väliaikaiselle liikenteelle 4 päivänä joulukuuta 1899 sekä säännölliselle liikenteelle 1 päivänä tammikuuta 1903.

Raidepituus:

Päärata, siihen luettuna satamarata	12.458 km
Sivu- ja syrjäradat	<u>1.415</u> » 13.873 km

Radan laatu:

Asemien lukumäärä	1	kpl.
Pysäkkien lukumäärä	2	»
Kiskopaino metriltä	9.8	kg
Ratapölkkyjen suurin väli	0.584	m
Suurin pyöräpaine	2	tonnia
Suurin nousu	0.025	
Pienin käyristyssäde	30	m

Liikkuva kalusto:

Vetureja	2	kpl.
Matkustajavaunuja	3	»
Tavaravaunuja	15	»

Hallintomiehistö:

Virkamiehistö ja palveluskunta	14	kpl.

Rakennuspääoma:

Alkuperäiset rakennuskustannukset.. Smk 339,522: 50

Siitä valtion avustusta Smk

150,000: —.

Myöhemmät menot, jotka ovat enen-

täneet radan pääoma-arvoa ..... » 8,513: 50 Smk 348,036: —

Liikenne:

Kuljetettuja junia	2,120	kpl.
Kuljetettuja junia päivässä	4 à 6	»
Junakilometrejä	16,089	
Kuljetettuja matkustajia:		
II luokassa	954	kpl.
III »	16,408	»
	<u>17,362</u>	kpl.
Henkilökilometrejä, tuhansia	138	
Kuljetettua tavaraa, tuhansia tonnia	2	
» » » tonnikilom.	20	

Tulot:

Matkustajaliikenteestä	Smk 13,318: 75
Tavaraliikenteestä	» 5,789: 35
Muut tulot	» <u>1,476: 75</u> Smk 20,584: 85

Menot:

Päähallinto	Smk 2,915: 65
Liikenneosasto	» 4,470: 52

Rataosasto.....	Smk 5,597: 63
Koneosasto	» 7,106: 92 Smk 20,090: 72

Tulot ovat siis olleet Smk 494: 13 suuremmat kuin menot.

Vuoden kuluessa on 3,475 ratapölkkyä vaihdettu uusiin, 498 m³ alussoraa vedätetty radalle ja 300 m aitoja pystytetty. Vesitornin puusammion sijaan on asetettu levytankki ja sammion alustan sijaan uusi rautainen statiivi. Tankkihuoneen lattia on tehty betonista. Sitäpaitsi on tehty kaivotöitä.

15. Karjalankosken rautatie

Karjalankosken lastauspaikalta Juankosken tehtaalle (Strömsdals bruk)
Nilsian pitäjässä.

Myönnytys annettiin 15 päivänä kesäkuuta 1905. Rata avattiin samaan aikaan liikenteelle.

Raidepituus:

Päärata	3.875 km
Sivu- ja syrjäradat	<u>4.699</u> » 8.574 km

Radan laatu:

Asemien lukumäärä	1	kpl.
Pysäkkien lukumäärä	2	»
Kiskopaino metriltä	9.34	kg
Ratapölkkyjen suurin väli	0.5	m
Suurin pyöräpaine	0.6	tonnia
Suurin nousu	0.020	
Pienin käyristyssäde	50	m

Liikkuva kalusto:

Vetureja	2	kpl.
Matkustajavaunuja	4	»
Tavaravaunuja	28	»

Hallintomiestistö:

Virkamiehistö ja palveluskunta	15	kpl.

Rakennuspääoma:

Alkuperäiset rakennuskustannukset	Smk 55,849: 12 ¹⁾
Myöhemmät menot, jotka ovat enentäneet radan pääoma-arvoa	» <u>121,350: 88¹⁾</u> Smk 177,200: —

¹⁾ 1912 ja 1913 v. kertomuksissa väärin ilmoitettu.

Liikenne:

Kuljetettuja junia	4,200 kpl.
Kuljetettuja junia päivässä	14 »
Junakilometrejä	16,800
Kuljetettuja matkustajia:	
II luokassa	11 kpl.
III »	<u>11,274</u> » 11,285 kpl.
Henkilökilometrejä, tuhansia.....	45
Kuljetettua tavaraa, tuhansia tonnia.....	41
» » » tonnikilom.....	123

Tulot:

Matkustajaliikenteestä.....	Smk 2,779: —
Tavaraliikenteestä	» 15,783: 09
Muut tulot	» <u>350: 75</u> Smk 18,912: 84

Menot:

Päähallinto	Smk 1,500: —
Liikenneosasto	» 8,141: 67
Rataosasto.....	» 3,099: 50
Koneosasto	» <u>6,171: 67</u> Smk 18,912: 84

Tulot ovat siis olleet yhtä suuret kuin menot.

Vuoden kuluessa on asetettu 789 kpl. uusia ratapölkkyjä ja kuljetettu 12 m³ hiekkaa. Ojia on perattu 210 m.

Rata on ainoastaan purjehduskauden kestäessä avoinna säännölliselle matkustaja- ja tavaraliikenteelle. Talvella lähetetään tavarajunia tarpeen vaatiessa.

Helsingissä, Suomen Tie- ja vesirakennusten Ylihallituksessa, marras-
kuussa 1915.

K. Snellman.

O. Fr. Nyberg.

K. R. v. Willebrand.

K. Lindberg.

A. von Collan.

K. R. Salovius.

LIITTEET

Tie- ja vesirakennusten Ylihallituksen

P. L.	Luku	Mom.		Tulo- ja menoarvion mukaan		Vuositilin mukaan	
				<i>Smc.</i>	<i>712</i>	<i>Smc.</i>	<i>712</i>
			Valtiolaitoksen velka 31 päivänä joulukuuta 1913 oli	—	—	4,483,338	12
Varsinainen valtion							
Menot:							
11	I	1	Palkkaukset Ylihallituksessa.....	106,700	—	105,114	73
11	I	2	Piirustusapulaisten palkkaamista varten	8,000	—	6,837	50
11	I	3	Puhtaaksikirjoitusta varten	5,500	—	5,433	75
11	I	4	Tarverahat	27,000	—	27,000	—
11	I	5	Siivousta, valaistusta y. m. varten	2,000	—	1,433	54
11	I	6	Insinöörikunnan palkkaukset.....	276,200	—	276,200	—
11	I	7	Ulkomaisia opintomatkoja varten	4,000	—	4,000	—
11	I	8	Kirjallisuuden y. m. hankkimista varten	1,500	—	1,281	50
11	I	9	Konttorihuoneustojen vuokra, lämmitys ja valaistus	9,000	—	5,844	41
11	I	10	Määräraha kalustoa varten.....	12,000	—	10,266	60
11	I	11	Tie- ja vesirakennustöitä varten	400,000	—	400,000	—
11	I	12	Vesiperäisten maitten kuivattamista varten	300,000	—	300,000	—
11	I	13	Matkakustannukset y. m.	70,000	—	50,782	42
11	I	14	Määräraha Hydrografista toimistoa varten	100,000	—	99,998	16
11	I	15	Sijaisten palkkaamista varten tie- ja vesirakennuskunnalle	7,000	—	533	34
11	I	16	Tie- ja vesirakennusten korjauksiin	61,500	—	57,771	43
11	I	17	Ylihallituksen työkalu- ja konevaraston täydentämistä varten	155,000	—	149,875	40
11	I	18	Palkanlisäystä virka- ja palvelusmiehille sekä ylimääräisen henkilökunnan palkkaamista varten tie- ja vesirakennuskuntaan.....	85,000	—	85,000	—
11	II	1	Palkkaukset kanavilla	273,300	—	253,795	18
11	II	2	Kanavién kunnossapito ja korjaukset	800,000	—	746,899	08
11	II	3	Sekalaiset menot kanavilla	26,000	—	21,502	98
11	II	4	Korvaus tullikamareille kanavamaksujen kannosta	8,000	—	5,439	41
			Siirros	—	—	7,098,347	55

tilinpäätösraportti vuodelta 1914.

Osasto	Luku	Mom.		Vuositilin mukaan	
				Smc.	714
Tulot:					
1	I	1	Virkatalojen vuokrat y. m. (Valtiorahasto)	19,534	76
1	IV	1	Kanavamaksut (Samoin)	767,751	21
1	V	3	Kululaitosrahaston korot	2,417	59
4	II	1	Senttonaali (Valtiorahasto)	2,259	50
4	III	1	Karttapaperin tarkastusmaksu (Samoin)	89	76
4	III	2	Sotilashuonemaksu (Samoin)	60	—
4	III	3	Vaivais- ja työhuonemaksu (Samoin)	65	44
6	I	1	Kruunun sakkorahat (Samoin)	100	—
6	XIII	1	Valtiorahaston satunnaiset tulot	4,467	92
796,748: 18					
				Siirros	796,746 18

Osasto	Luku	Mom.		Vuositilin mukaan	
				<i>Smk.</i>	<i>ps</i>
			Siirros	796,746	18
ja menoarvion					
			Peräytetyt varatut määrärahat (Valtiorahasto)	18,711	21
			Peräytetyt varatut määrärahat (Kululaitosrahasto)	21,758	12
			Vanhentuneet tai muusta syystä maksettavaksi langenneet menorästit (Valtiorahasto)	20,226	57
			60,695: 90		
			Virastojen keskinäiset suoritukset:		
			Erikoisvirastoihin kuuluvien henkilöiden leski- ja orpokassa	14,482	02
			Siviilivirkakunnan leski- ja orpokassa	573	34
			Lähetteen tili, vastaanotettu muilta virastoilta	15,162,075	64
			15,177,131: —		
			Oheenliitetyn bilanssin mukaan oli Valtiolaitoksen velka 31 päivänä joulukuuta 1914	6,980,888	07
			Yhteensä	23,015,461	15

Liite II.

Tie- ja vesirakennusten Ylihallituksen

	<i>Smc.</i>	<i>7/12</i>	<i>Smc.</i>	<i>7/12</i>
Velalliset.				
Kassasäästö:				
Ylihallitus.....	22 268	38		
I insinööripiiri	23 436	24		
II »	56 404	42		
III »	52 946	85		
IV »	5 253	27		
V »	41 133	92		
VI »	38 824	20		
Saimaan kanavan päällikkö	30 038	92		
Vanhempi insinööri W. Ahlblad	7 865	43		
» » A. Wesén.....	149	63		
Apulaisinsinööri H. Backman	473	92		
Hydrografinen toimisto	7 136	52		
Rautatierakennuskonttori	950 926	24	1 236 857	94
Varastot:				
Rautatierakennuskonttorin varastot	—	—	1 397 098	25
Erinäiset velalliset:				
<i>a) Ylihallituksen velalliset:</i>				
Talletettu Uudenkaarlebyyn Osakepankkiin, Uusikarleby ...	4 626	15		
Talletettu Kansallis-Osake-Pankkiin, Helsingissä.....	25 200	—		
Lainaetumaksu Heinolan kaupungille ja kihlakunnalle	679	63		
Lainaetumaksu Leppävuiran kunnalle	36 364	80		
Etumaksu Huittisten turvesuon tutkimista varten	3 102	32		
Etumaksu n. k. Kuurmanpohjasuunnitelman tutkimista varten	18 354	71		
Viraston sisäiset suoritukset.....	178	—		
<i>b) Rautatierakennuskonttorin velalliset:</i>				
Lehtoniemen ohikulkuraide	2 500	30		
Etumaksu Tornion—Karungin rautatierakennusta varten	451 488	22		
Talletettu Mikkelin läänin rahastoon	32 421	—		
Savonlinnan kaupunki.....	13 862	34		
Uudenkaarlebyn osakepankki	1 195	47		
Pakkolunastuskorvaukset	937 798	29		
Rich. Helanderin Sementtivalimo	26 910	—		
A. Ahlström Osakeyhtiö.....	7 533	60	1 562 214	83
<i>Tulorästit</i>	—	—	1 210	74
<i>Valtiolaitos:</i> sen velka 31 päivänä joulukuuta 1914	—	—	6 980 888	07
Yhteensä	—	—	11 178 269	83

bilanssi 31 päivänä joulukuuta 1914.

Velkojat.		<i>Smc.</i>	<i>ptä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ptä.</i>
<i>Menorästit</i>		—	—	175 298	29
<i>Varatut määrärahat: liitteen III mukaan</i>		—	—	10 873 525	98
Erinäiset velkojat:					
<i>a) Ylihallituksen velkojat:</i>					
<i>Viraston sisäiset suoritukset</i>		87	80		
<i>b) Rautatierakennuskonttorin velkojat:</i>					
<i>Savonlinnan—Elisenvaaran rautatierakennus</i>		31 045	06		
<i>Joensuun—Nurmeksen</i> »		65 790	71		
<i>Seinäjoen—Kristiinankaupungin—Kaskisten rautatierakennus</i>		32 521	99	129 445	56
Yhteensä		—	—	11 178 269	83

Liite III.

Tie- ja vesirakennusten Ylihallituksen selon-

P. L.	Luku	Mönn.		Varatut määrärahat vuodelta 1913	
				Smk.	7/16
A. Varatut määrärahat					
11	I	4	Tarverahat	7 526	08
11	I	11	Tie- ja vesirakennustöihin	308 666	48
11	I	12	Vesipäraisten maitten kuivattamista varten	212 738	27
11	IV	2	Pienenpuoleisiin tierakennuksiin y. m. Keisarillisen Senaatin käytettäväksi.....	126 628	68
11	IV	3	Teitten rakentamista varten Oulun, Kemin ja Kajaanin kihlakuntiin	40 887	70
11	IV	4	Teitten rakentamista varten Lapinmaahan	5 802	08
14	III	2 (1911)	Uutisrakennuksia varten.....	2 668	79
B. Työmäärärahat					
Y. M. S.	VIII	1 (1912)	Vesijärven kanavan uudestaan rakentamista varten	292	25
»	»	1	Juojärven vesistön kanavoimista varten	—	—
»	»	2	Aallonmurt. rakent. varten Sortanlahden satam.	—	—
»	»	3 (1910)	Maantien rakentamista varten Viipurin läänin rajalta Kaitajärven kylään Suojärven pitäjässä	10 599	82
»	»	3 (1912)	Maantien rakentamista varten Sodankylän kirkonkylästä Törmäsen kylään Inarin pitäjässä ..	138	52
»	»	5 (1912)	Apuraha kaupunkien satamarakennuksia varten	50 000	—
»	»	4 (1906)	Maantien rakentamista varten Muonionniskasta Enontekiön kirkolle	13 327	86
»	»	4	Maantien rakentamista varten Kyrön kylästä Inarin kirkonkylään	—	—
»	»	6 (1909)	Kemin—Rovaniemen ratarakennusta varten....	286 034	80
»	»	7	Savonlinnan—Pieksämäen » »	2 233 451	27
»	»	8 (1911)	Joensuun—Nurmeksen » »	62 269	32
»	»	8 (1912)	Seinäjoen—Kristiinank., Kaskisten ratarak. varten	215 903	13
»	»	8	Pieksämäen—Jyväskylän » »	1 604 798	17
»	»	9	Hiitolan—Raasulin » »	823 958	85
»	»	10	Rautatietutkimuksia varten	21 758	12
»	»	11	Terijoen—Koiviston ratarakennusta varten.....	—	—
»	»	21 (1901)	Mattilan siltarakennusta varten	2 412	02
»	»	1 (1913)	Kuusjärven pitäjässä tavattujen malmilöydösten nuokkaamista varten	2 597	67
Yhteensä Smk				6 032 459	88

teko varatuista määrärahoista vuodeksi 1914.

Vuoden 1914 siirtomäärä- rahat		Yhteensä		Maksettu		Jäännös vuosimää- rarahasta, joka on säästetty		Peräytetyt varatut määrärahat		Vuodeksi 1915 varatut määrärahat		Yhteensä	
<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>
27 000	—	34 526	08	21 974	—	—	—	—	—	12 552	08	34 526	08
400 000	—	708 666	48	347 740	95	—	—	11 616	07	349 309	46	708 666	48
300 000	—	512 738	27	368 075	94	—	—	—	—	144 662	33	512 738	27
600	—	127 228	68	57 810	96	—	—	4 579	30	64 838	42	127 228	68
500	—	41 887	70	15 325	63	—	—	2 225	76	23 836	31	41 887	70
3 000	—	8 802	08	8 000	—	—	—	290	08	512	—	8 802	08
—	—	2 668	79	—	—	—	—	—	—	2 668	79	2 668	79
—	—	292	25	—	—	—	—	—	—	292	25	292	25
290 000	—	290 000	—	270 567	92	—	—	—	—	19 432	08	290 000	—
100 000	—	100 000	—	24 226	33	—	—	—	—	75 773	67	100 000	—
—	—	10 599	82	—	—	—	—	—	—	10 599	82	10 599	82
—	—	138	52	—	—	—	—	—	—	138	52	138	52
—	—	50 000	—	—	—	—	—	—	—	50 000	—	50 000	—
—	—	13 327	86	13 327	86	—	—	—	—	—	—	13 327	86
160 000	—	160 000	—	125 655	37	—	—	—	—	34 344	63	160 000	—
—	—	286 034	80	65	—	—	—	—	—	285 969	80	286 034	80
3 200 000	—	5 433 451	27	2 373 541	66	—	—	—	—	3 059 909	61	5 433 451	27
—	—	62 269	32	—	—	—	—	—	—	62 269	32	62 269	32
—	—	215 903	13	—	—	—	—	—	—	215 903	13	215 903	13
4 000 000	—	5 604 798	17	3 808 378	18	—	—	—	—	1 796 419	99	5 604 798	17
2 500 000	—	3 323 958	85	1 929 838	93	—	—	—	—	1 394 119	92	3 323 958	85
50 000	—	71 758	12	—	—	—	—	21 758	12	50 000	—	71 758	12
5 000 000	—	5 000 000	—	1 781 190	20	—	—	—	—	3 218 809	80	5 000 000	—
—	—	2 412	02	2 217	24	—	—	—	—	194	78	2 412	02
—	—	2 597	67	1 628	40	—	—	—	—	969	27	2 597	67
16 031 100	—	22 063 559	88	11 149 564	57	—	—	40 469	33	10 873 525	98	22 063 559	88

Liite IV.

Kanavien tulot ja menot vuonna 1914.

Kanava	Sulkkamarinien lukumäärä	Tulot ¹⁾		Menot				Tulojen ja kunnossapitokustannusten ero	
				Kunnossapito		Parannus			
		Smk.	pt.	Smk.	pt.	Smk.	pt.	Smk.	pt.
Saimaa	28	579 587	94	374 886	77	172 093	89	+ 204 701	17
Paakkola	1	8 421	05	5 733	90	—	—	+ 2 687	15
Taipale	3	47 497	06	14 501	65	—	—	+ 32 995	41
Konpus									
Ruokovirta	1	7 150	07	3 392	84	—	—	+ 3 757	23
Ahkionlahti	2	9 397	78	4 345	14	17 171	41 ²⁾	+ 5 052	64
Nerkoo	1	5 680	92	3 878	41	—	—	+ 1 802	51
Pilppa	4	59 134	80	31 488	85	19 652	80	+ 27 645	95
Vihovuonne									
Kerma									
Karvio	11	13 966	95	57 790	16	75 373	04 ³⁾	— 43 823	21
Pielisjoen kanavat									
Lastukoski	1	831	85	2 713	18	—	—	— 1 881	33
Saarikoski	1	1 594	45	6 541	22	—	—	— 4 946	77
Vesijärvi	1	23 925	—	19 237	90	—	—	+ 4 687	10
Kalkkinen	1	3 135	35	9 772	67	—	—	— 6 637	32
Kolu	2	1 796	80	3 148	53	—	—	— 1 351	73
Lempoinen	1	2 094	—	3 394	93	—	—	— 1 300	93
Valkiakoski	2	3 103	80	15 058	73 ⁴⁾	—	—	— 11 954	98
Murole	1	7 163	80	9 476	10	—	—	— 2 312	30
Herraskoski	1	977	35	4 193	50	—	—	— 3 216	15
Ämmä- ja Koivukoski	2	235	60	2 053	80	—	—	— 1 818	20
Siikajoen lauttauskanava	—	11 585	40	11 303	90	—	—	+ 281	50
Kulkuväylien, avointen kanavien ja kääntösiltöjen kunnossapito ja hallinto	—	6	—	65 107	31	75 157	73	— 65 101	31
Yhteensä	64	787 285	97	648 019	54	359 448	87	+ 139 266	43

¹⁾ Tähän on laskettu, paitsi Valtioarvion 1 Osastolle IV: 1 kannettuina, myöskin 1 Osastolle I: 1 merkityt vuokramaksut, määrältään:

Saimaan kanavalla	Smk 17 709: 11
Valkiakosken »	» 300: —
Taipaleen »	» 1 519: 65
Kaivoskannan »	» 6: —

Yhteensä Smk 19 534: 76

²⁾ Tähän Smk 22 828: 59 menorästinä vuodeksi 1915.

³⁾ Tähän sisältyy Smk 2 660: 35 menorästinä vuodelta 1913.

⁴⁾ Tähän menorästi vuodeksi 1915 Smk 17 544: 84.

Liite V.

Kanavien kautta kulkeneiden alusten ja

Kanava	Huhtikuu			Toukokuu			Kesäkuu			Heinäkuu		
	Höyrylaivoja ja lajia	Moottori- ja muita veneitä	Tukkilautto- jen sulatta- mista	Höyrylaivoja ja lajia	Moottori- ja muita veneitä	Tukkilautto- jen sulatta- mista	Höyrylaivoja ja lajia	Moottori- ja muita veneitä	Tukkilautto- jen sulatta- mista	Höyrylaivoja ja lajia	Moottori- ja muita veneitä	Tukkilautto- jen sulatta- mista
Saimaa { Mustola	—	—	—	549	—	—	770	4	—	852	3	—
{ Juustila	5	—	—	642	10	7	1 165	27	30	1 236	35	24
Paakkola.....	61	1	—	427	3	—	558	3	—	559	1	—
Taipale.....	—	—	—	158	5	—	668	29	51	650	53	36
Konnus.....	—	—	—	217	2	3	737	13	21	591	15	19
Ruokovirta....	—	—	—	322	10	—	467	6	1	311	2	—
Ahkionlahti...	—	—	—	265	4	—	355	13	—	250	67	—
Nerkoo.....	—	—	—	261	6	—	220	15	—	280	84	—
Pilppa.....	—	—	—	216	—	—	163	1	585	179	7	839
Karvio.....	—	—	—	217	2	—	208	4	588	229	4	839
Pielisjoen ka- navat.....	—	—	—	272	23	—	504	80	52	562	89	75
Lastukoski....	—	—	—	95	14	—	158	13	—	158	26	—
Saarikoski....	—	—	—	116	20	18	170	21	11	191	15	1
Vesijärvi.....	—	—	—	864	23	—	1 067	34	31	1 119	37	335
Kalkkinen....	—	—	—	323	9	—	393	11	—	347	42	—
Kolu.....	—	—	—	73	2	—	155	6	—	186	6	—
Lempainen....	—	—	—	99	26	4	135	72	51	115	70	52
Valkiakoski...	—	—	—	362	21	7	373	45	16	386	32	13
Murole.....	—	—	—	543	8	—	615	40	27	678	41	125
Herraskoski...	—	—	—	81	8	6	171	16	4	130	20	5
Ämmäkoski ja Koivukoski..	—	—	—	—	4	—	—	19	—	—	228	—
Siikajoen laut- tauskanava..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

*) Siikajoen kanavan kautta lautattiin vuoden kuluessa 132 623 tukkia.

tavaran määrä vuonna 1914.

Kivihintia ja koksia	Öljyä	Tiiliä, kaakelia ja sementtiä	Kalkkia	Hiekkaa, savea, mulkaa y. m.	Lannoitusainetta	Muita tavaroita	Yhteensä	Elukoita		Puutavaroita					Kaikkiaan
								1—19	20	Lankkuja ja lautoja	Hirsit, paruja, propsia y. m. kuljetettu alukkeilla	Hirsit, paruja, propsia y. m. kuljetettu lautoissa	Halkoja	Yhteensä	
T o n n i a								Kpl.	Tonnia	à 1000 kuutiometriä					Tonnia
151.5	730.9	5 678.5	718.7	714.9	632.7	323.7	101 226.9	293	48.5	212.1	298.7	27.2	278.0	816.0	548 275
—	3.4	7.8	—	6 542.9	3.5	41.5	6 953.5	2 392	20.1	61.1	4.7	—	77.0	142.8	76 687
68.6	1 250.6	3 760.6	119.2	3 085.1	35.5	162.5	54 273.2	254	60.9	20.5	87.3	10.3	46.2	164.3	147 269
0.4	147.4	2 243.0	49.6	84.3	17.1	43.6	40 928.1	176	12.0	1.6	1.8	3.6	7.1	14.1	47 967
0.7	503.1	956.1	46.4	10.5	7.5	144.5	18 671.6	202	76.4	5.9	47.4	0.0	3.5	56.8	54 618
0.4	462.7	773.8	5.1	10.1	4.0	63.7	17 569.2	124	41.0	4.6	33.6	—	3.4	41.6	43 630
1.6	436.1	799.0	4.3	10.8	6.8	21.9	16 567.1	126	38.2	5.8	18.4	—	1.8	26.0	32 965
0.6	26.4	796.9	0.1	—	1.4	276.8	7 409.4	65	21.8	2.1	4.5	98.8	6.6	112.0	78 257
0.4	22.8	838.3	29.0	0.2	3.7	23.9	7 474.1	170	56.6	2.1	29.1	337.7	10.0	378.9	250 816
1.2	369.2	453.4	6.3	1 476.3	53.7	67.1	6 788.7	95	19.1	35.8	0.9	15.2	10.0	61.9	44 043
—	22.9	34.9	6.5	2.6	0.5	5.4	899.2	15	6.0	0.1	0.1	0.0	4.1	4.3	2 470
—	92.4	423.2	27.0	135.1	3.6	16.8	3 413.4	71	27.1	0.2	0.0	1.6	0.2	2.0	4 680
80.8	544.6	4 704.3	2 200.2	573.6	784.0	363.6	20 230.3	1 496	517.3	45.0	77.2	66.2	79.6	268.0	171 118
0.7	80.8	736.7	38.1	5.0	75.0	63.1	3 352.5	90	23.0	3.6	22.3	—	24.5	50.4	28 786
0.4	31.8	155.8	21.2	75.0	21.7	54.0	2 096.8	246	55.8	0.2	21.7	—	17.0	38.9	22 338
—	3.9	685.4	—	2.0	2.0	28.7	3 209.4	70	32.0	5.7	0.4	1.9	25.8	33.8	17 471
13.2	18.1	272.7	98.4	431.7	140.4	12.8	1 602.3	99	34.2	2.0	0.0	0.4	44.0	46.4	18 596
—	51.1	1 058.0	27.4	200.2	94.1	164.4	3 185.7	1 458	436.8	2.8	15.5	—	54.4	72.7	34 558
—	0.9	183.9	2.8	—	21.3	2.8	315.8	29	10.5	0.6	3.6	0.2	23.2	27.6	11 306
—	—	—	—	—	—	0.2	315.6	—	—	—	—	—	—	—	316
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26.5	—	26.5	17 225

DATE	DESCRIPTION	AMOUNT	BALANCE
1912	...	...	...
1913	...	...	...
1914	...	...	...
1915	...	...	...
1916	...	...	...
1917	...	...	...
1918	...	...	...
1919	...	...	...
1920	...	...	...
1921	...	...	...
1922	...	...	...
1923	...	...	...
1924	...	...	...
1925	...	...	...
1926	...	...	...
1927	...	...	...
1928	...	...	...
1929	...	...	...
1930	...	...	...
1931	...	...	...
1932	...	...	...
1933	...	...	...
1934	...	...	...
1935	...	...	...
1936	...	...	...
1937	...	...	...
1938	...	...	...
1939	...	...	...
1940	...	...	...
1941	...	...	...
1942	...	...	...
1943	...	...	...
1944	...	...	...
1945	...	...	...
1946	...	...	...
1947	...	...	...
1948	...	...	...
1949	...	...	...
1950	...	...	...
1951	...	...	...
1952	...	...	...
1953	...	...	...
1954	...	...	...
1955	...	...	...
1956	...	...	...
1957	...	...	...
1958	...	...	...
1959	...	...	...
1960	...	...	...
1961	...	...	...
1962	...	...	...
1963	...	...	...
1964	...	...	...
1965	...	...	...
1966	...	...	...
1967	...	...	...
1968	...	...	...
1969	...	...	...
1970	...	...	...
1971	...	...	...
1972	...	...	...
1973	...	...	...
1974	...	...	...
1975	...	...	...
1976	...	...	...
1977	...	...	...
1978	...	...	...
1979	...	...	...
1980	...	...	...
1981	...	...	...
1982	...	...	...
1983	...	...	...
1984	...	...	...
1985	...	...	...
1986	...	...	...
1987	...	...	...
1988	...	...	...
1989	...	...	...
1990	...	...	...
1991	...	...	...
1992	...	...	...
1993	...	...	...
1994	...	...	...
1995	...	...	...
1996	...	...	...
1997	...	...	...
1998	...	...	...
1999	...	...	...
2000	...	...	...
2001	...	...	...
2002	...	...	...
2003	...	...	...
2004	...	...	...
2005	...	...	...
2006	...	...	...
2007	...	...	...
2008	...	...	...
2009	...	...	...
2010	...	...	...
2011	...	...	...
2012	...	...	...
2013	...	...	...
2014	...	...	...
2015	...	...	...
2016	...	...	...
2017	...	...	...
2018	...	...	...
2019	...	...	...
2020	...	...	...
2021	...	...	...
2022	...	...	...
2023	...	...	...
2024	...	...	...
2025	...	...	...
2026	...	...	...
2027	...	...	...
2028	...	...	...
2029	...	...	...
2030	...	...	...
2031	...	...	...
2032	...	...	...
2033	...	...	...
2034	...	...	...
2035	...	...	...
2036	...	...	...
2037	...	...	...
2038	...	...	...
2039	...	...	...
2040	...	...	...
2041	...	...	...
2042	...	...	...
2043	...	...	...
2044	...	...	...
2045	...	...	...
2046	...	...	...
2047	...	...	...
2048	...	...	...
2049	...	...	...
2050	...	...	...
2051	...	...	...
2052	...	...	...
2053	...	...	...
2054	...	...	...
2055	...	...	...
2056	...	...	...
2057	...	...	...
2058	...	...	...
2059	...	...	...
2060	...	...	...
2061	...	...	...
2062	...	...	...
2063	...	...	...
2064	...	...	...
2065	...	...	...
2066	...	...	...
2067	...	...	...
2068	...	...	...
2069	...	...	...
2070	...	...	...
2071	...	...	...
2072	...	...	...
2073	...	...	...
2074	...	...	...
2075	...	...	...
2076	...	...	...
2077	...	...	...
2078	...	...	...
2079	...	...	...
2080	...	...	...
2081	...	...	...
2082	...	...	...
2083	...	...	...
2084	...	...	...
2085	...	...	...
2086	...	...	...
2087	...	...	...
2088	...	...	...
2089	...	...	...
2090	...	...	...
2091	...	...	...
2092	...	...	...
2093	...	...	...
2094	...	...	...
2095	...	...	...
2096	...	...	...
2097	...	...	...
2098	...	...	...
2099	...	...	...
2100	...	...	...

Ämmä- ja Koivukosken sulut

Kajaanin kaupungin ääressä

Selonteko sulkujen rakentamisesta ja myöhemmistä
vaiheista, Tie- ja vesirakennusten Ylihallituksen
antaman toimen johdosta

laatinut

K. R. Salovius

kanslisti, varatuomari

Ämmä- ja Koivukosken sulut Kajaanin kaupungin ääressä.

Kulkuyhteyttä Ämmä- ja Koivukosken yläpuolella olevien vesien ja Oulunjärven välillä välitettiin ammoisista ajoista maitse siten että veneet ynnä niiden lasti vedätettiin rattailla Kajaanin kaupungin kautta, matka, joka oli 2,396 kyynärää eli noin 1,42 kilometriä. Tätä tarkoitusta varten hankki Kajaanin kaupunki vuonna 1779 kahdet nelipyöräiset, hevosten vedettävät rattaat ja kaupunkiin syntyi veneliikettä välittämään monilukuinen ajurikunta. Tästä kuljetustavasta oli kuitenkin venekulkijoille paljon haittaa. Monesti saivat he odottaa kauvan aikaa, jopa kolmekin vuorokautta kuljetusvuoroa, ja lasti, jona pääasiallisesti oli tervaa tynnyreissä ja puutavaraa, oli ennen kuljetusta purettava ja kuljettamisen jälkeen uudestaan sijoitettava veneeseen. Sen ohessa olivat veneet ja lasti kuljetuksen aikana alituksessa vaarassa huolimattomuuden tähden särkyä ja terva vuotaa tynnyreistä. Sitäpaitsi oli kuljetus tavattoman kallista ja paikkakunnan läpeensä köyhää väestöä rasittavaa. Niinpä 1820 luvun alussa maksettiin veneen kuljetuksesta 40 kopeekkaa ja tervatynnyrin kuljetuksesta 9 kopeekkaa, kaikki hopearahaa, mikä määrä oli noin kaksi kolmannesta niistä yhteenlasketuista kuljetusmenoista, joita oli esim. koko matkalla Lentuanjärvestä Ouluun.

Entinen kuljetustapa.

Näiden hankaluuksien välttämiseksi suunniteltiin aikain kuluessa monenlaisia keinoja. Ajateltiin kanavan rakentamista Rähjän selän ja Oulunjärven välille. Vuonna 1816 katsoi piirilääkäri Henrik Deutsch, joka Suomen Talousseuran toimesta oli matkustellut Oulun läänin pohjoisosissa taloudellisilla tutkimuksilla, mahdolliseksi sivuuttaa kosket siten että Koivukosken etelärannalle louhittaisiin 30 sylon pituinen kanava ja Ämmäkosken pohjoisrannalle, tarpeellisen louhimisen jälkeen, rakennettaisiin puinen tai kivinen kouru, jota myöten veneet kelan avulla laskettaisiin alas ja vedettäisiin ylös. Näistä suunnitteluista ei kuitenkaan tullut sen enempää.

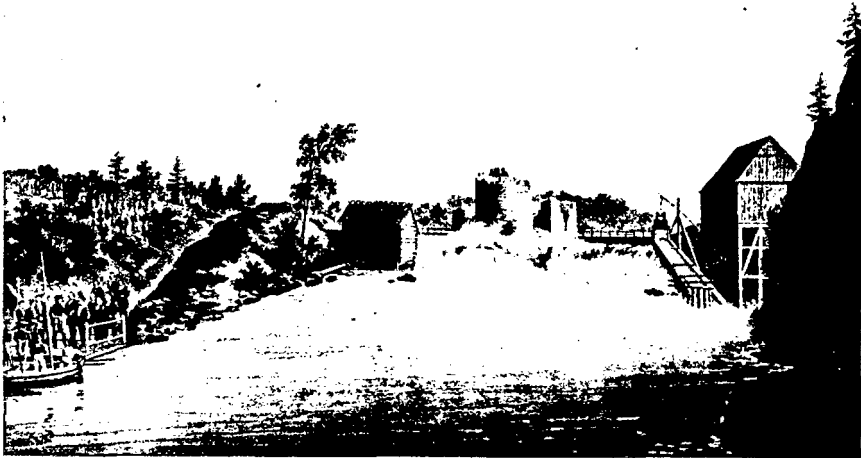
Kanava y. m. suunnitteluja.

Sattuipa silloin 1800 luvun toisella kymmenkaudella kerran että Hyrynsalmen kirkkoherra Johan Wegelius ollessaan venematalla Oulunjärvellä joutui myrskyn ja veden valtaan ilman vähintäkään toivoa pelastuksesta. Kuitenkin hän »Kaitselmuksen sallimuksesta ja omasta neuvokkuudestaan ihmeellisesti pääsi vaarasta». Sen tähden päätti hän jollakin tavalla »hyödyttää ihmis-

Venekourut.

kuntaa». Hän päätti auttaa niukoissa olosuhteissa eläviä maakuntalaisia avaamalla vesiväylän veneitä varten Ämmä- ja Koivukosken kohdalle, vaikka tämä hanke outoutensa sekä koskien mahtavuuden ja niiden suuren ynnä jyrkän putouksen tähden häntä arveluttikin. Ämmäkoski oli nimittäin 500 jalkaa pitkä ja sen putous Kajaanin linnasta alkaen oli 19.70 jalkaa, josta 15.74 jalkaa oli äkkijyrkkää. Koivukoski taas oli 1,100 jalkaa pitkä, ahdinkoon asti täynnä kareja ja sen putous oli 14 jalkaa.

Keisari Aleksanteri I:sen käydessä elokuussa 1819 Kajaanin kaupungissa pyysi kirkkoherra Wegelius Hänen Majesteetilleen annetussa kirjoituksessa

Kuva 1. Ämmäkoski, piirretty 1826. Kuva esittää H. M. Keisari Aleksanteri I:n maihin nousua vuonna 1819. Oikealla Wegeliuksen kouru.

m. m. saada Ämmäkoskeen rakentamansa saha- ja myllylaitoksen yhteyteen tehdä sulkulaitoksen venekulkua varten, ja vuosina 1819 ja 1820 Wegelius, jonka anomus sulun rakentamisesta vuonna 1822 hyljättiin, rakenteli venekourua lankuista kosken etelärannalle. Toisen kourun, niinikään lankuista, rakensi hän Koivukosken kohdalle. Ämmäkosken kouru oli 134 jalan pituinen, 6.5 jalan levyinen ja sen kaltevuus oli 12.75 eli 9 linjaa jalkaa kohti. Koivukosken kouru taas oli 207 jalan pituinen ja 8.3 jalan levyinen, ja sen kaltevuus oli 8.32 eli 4 linjaa jalkaa kohti. Näitä venekouruja myöten laskettaessa otettiin veneeseen 8 à 10, jopa 13 tynnyrin lasti ja maksettiin alasmesta noin puolet siitä, mitä ajureille maksettiin kuljetuksesta kaupungin läpi. Sen ohessa suunnitteli Wegelius vielä kourujen kohdalle laitosta tyhjien veneiden nosta-

mistä varten koskia ylöspäin, mutta tietymätöntä on, pantiinko tämä aije täytäntöön. Kourut eivät kuitenkaan olleet täysin kulkukelpoisia ja vaarattomia eikä Wegelius, jolla ei ollut laillistusta niille, voinut kustantaa kaikkia niitä parannuksia, joita kourut olisivat vaatineet. Sen ohessa kaupungin ajurit, joiden kohtuuttomille pyyteille Wegeliuksen laitokset olivat loukkauskivenä, pilkkasivat näitä laitoksia ja koettivat saattaa ne epäluulon alaisiksi yksinkertaisen rahvaan keskuudessa. Tämän tähden eivät ne aluksi saavuttaneetkaan yleistä luottamusta ja monet käyttivät yhä edelleenkin ajureja.

Vuonna 1824 toimitti insinöörikapteeni Fredr. Ad. Hällström, joka Kajaanin kaupungin anomuksen johdosta kaupungin taloudellisen tilan parantamisesta oli saanut toimekseen tutkia veneväylän aukaisemisen mahdollisuuksia Vienan meren ja Pohjanlahden välille Kajaanin kautta, tämän tehtävän osana myöskin tutkimuksia Ämmä- ja Koivukoskesta. Tutkimuksen perusteella antamassaan lausunnossa hän, hyväksyen periaatteellisesti Wegeliuksen keksinnön, ehdotti että, koska kanavien rakentaminen koskien ohi ei käynyt päinsä, Wegeliuksen venekourut korjattaisiin, mikä työ maksaisi noin 3,000 seteliruplaa, tai että kourut rakennettaisiin kivistä ja niiden muurit varustettaisiin kolmella tukkirivillä, josta työstä kustannukset olisivat 15,000 seteliruplaa. Tämä ehdotus ei kuitenkaan johtanut muuhun tulokseen kuin että hänen Majesteettinsa Keisari Aleksanteri I vuonna 1825 määräsi, että koskienperkauksia vesistöissä venekulkua varten oli, sopivan tilaisuuden sattuessa, toimitettava.

Havaittuaan että Ämmäkoskeen rakennettu venekouru voisi saada sopivamman paikan kosken pohjoisrannalla, siirsi Wegelius vuonna 1827 kourun sinne, samalle rannalle rakennuttamansa myllyn koskenpuoleiselle sivulle. Tämän jälkeen näkyi yleisö käyttäneen kourua suuremmalla luottamuksella.

Mutta ei tämäkään parannus ollut täysin tyydyttävä. Senpätähden ehdotti Oulun läänin silloinen Kuvernööri C. Stiernschantz vuonna 1830 että toimitettaisiin tutkimus siitä, voitaisiinko koskien välttämiseksi kaivaa kanava yläpuolella olevan Rähjänjärven Kuluntalahdesta Oulunjärven Jormuanlahteen. Tämän johdosta toimitetussa tutkimuksessa havaittiin ettei kanavan kaivaminen tätä tietä voinut, erään korkean harjanteen tähden, käydä päinsä. Samoin näyttäytyi, tutkittaessa, mahdottomaksi avata veneväylä Kajaanin eteläpuolelle, jossa olisi voinut tulla kysymykseen väylä Karankalahdesta Karankajokea pitkin Karankajärveen ja Hoikkajärveen sekä siitä edelleen Lampeen Ämmäkosken alla. Tämän johdosta uudisti tutkimuksen toimittaja, insinöörikapteeni Hällström vuonna 1824 tekemänsä ehdotuksen kiviourujen rakentamisesta Ämmä- ja Koivukosken kohdalle, esittäen että kourut tehtäisiin 10 jalan levyisiksi ja tarpeellisen syviksi ynnä louhittaisiin kallioon sekä että missä kallio oli niin matala ettei se kokonaan riittäisi ympäröimään kourua, sen sijaan rakennettaisiin kivimuurit ja muurien sisäseinät verhottaisiin hirsillä

onnettomuuksien välttämiseksi, jos veneet sattuisivat törmäämään niitä vastaan. Muuten olivat kourut rakennettavat Wegeliuksen kourujen mukaisiksi. Kustannukset näistä töistä arvioitiin: Ämmäkosken venekourut 5,946 ruplaksi 99 kopeekaksi ja Koivukosken kourut 3,892 ruplaksi 54 kopeekaksi setelirahaa. Näitten töitten yhteydessä oli myöskin perattava Kuurnan ja Petäjäisen koskia, joista tehty kustannusarvio oli 6,722 ruplaa 34 kopeekkaa setelirahaa. Kaikkien näitten kustannusten lisäksi arvioitiin tarvittavan vielä 15 878 päivätyötä, joiden tekeminen katsottiin paikkakunnan talollisten asiaksi, koskapa yrityksestä koitua hyöty tulisi heidän osakseen.

Ehdotuksen johdosta kuulusteltiin Sotkamon ja Paltamon pitäjäläisiä, Kajaanin kaupunkia ja rovasti Wegeliusta. Tällöin sitoutuivat sotkamolaiset ja 7 talollista Paltamon pitäjän Jormuan kylästä yhteisesti manttaaliensa mukaan suorittamaan työtä varten, niin kauvan kuin se kesti, joka päivä 40 päivätyötä keväällä ja 60 päivätyötä syksyllä heille luvattua 20 setelirahakopeekan ruokarahaa vastaan päivältä sekä maksamaan kourujen käyttämisestä vastedes vahvistettavat maksut. Kajaanin kaupunki taas suostui olemaan vaatimatta korvausta siitä 90 riikin talarin valtakunnan velkaseteleitä suuruudesta tulosta, joka sillä vuotuisesti oli veneitä kuljettavilta ajureilta tai rovasti Wegeliukselta, ja sitoutui palkkaamaan 2 luotettavaa perämiestä veneiden laskemista varten kouruista kuin myöskin pitämään ne kunnossa, kaikki ehdolla että kaupunki sai kantaa kourujen käyttämisestä maksua yhden seteliruplan joka veneeltä. Kun vielä kaikki muutkin valmistavat toimet oli suoritettu, alistettiin asia maan Kenraalikuvernöörille, Ruhtinas Menschikoffille, joka 4 päivänä tammi-kuuta 1836 antoi suostumuksensa työn toimittamiseen.

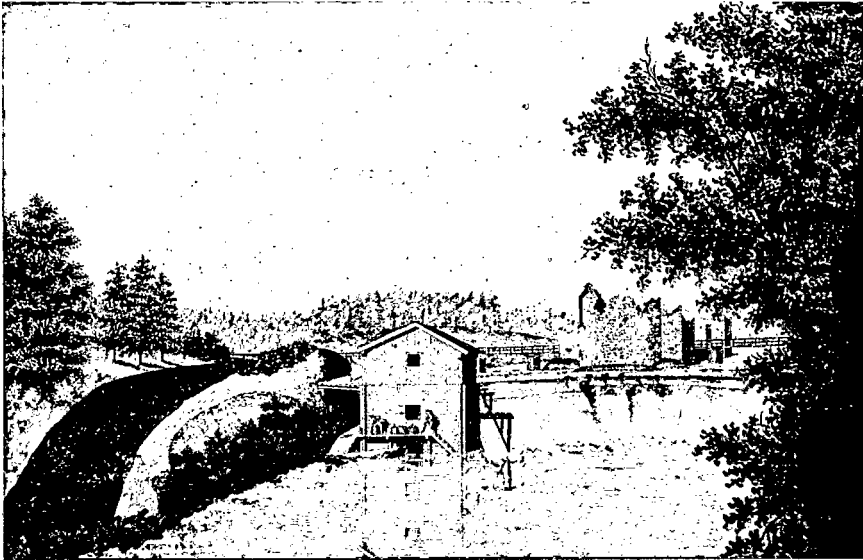
Sulut.

Sittenkun rovasti Wegelius, »tämä kunnan mies», oli luopunut kaikista oikeuksistaan venekouruihinsa 1,000 seteliruplan korvausta vastaan, ryhdyttiin työhön syksyllä 1836 Ämmäkosken kohdalla sen pohjoisrannalla, joka oli Paltamon pitäjän yhteismaata. Kun kaikki maakaivuu ja noin puolet louhimistöistä oli tehty sekä kourun yläsuun yläpuolella oli toimitettu perkausta, havaitsi Koskenperkaus- ja kanavoimistöiden päällikkö, vapaaherra Carl von Rosenkampff, »koskiparooni», käydessään kesällä 1838 Kajaanissa, että vedenkorkeuden vaihtelu koskessa, samoin kuin Koivukoskessakin, aiheuttaisi korkean veden aikana suurta vaaraa suunnitelluista venekouruista laskettaessa sekä tekisi matalimman veden aikana miltei mahdottomaksi niitä käyttää. Sen ohessa ei kouruja myöten voisi kuljettaa täydessä lastissa olevia veneitä ylöspäin ilman erityistä koneellista laitosta, jota oli vaikea hoitaa ja pitää kunnossa, varsinkin semmoisella paikkakunnalla kuin Kajaani, jossa kaikki kyky koneiden käyttämisessä vielä uinui kehdoissaan. Tähän nähden määräsi Tie- ja vesikulkulaitosten Johtokunta vuonna 1838, parooni von Rosenkampff'in esityksestä, että sanottujen avointen kourujen asemesta oli tehtävä kunnolliset

sulut, joiden koko oli soviteltava paikkakunnalla käytettyjä pitkiä ja kapeita tervaveneitä varten. Kuitenkin olivat sulut tehtävät ainoastaan yksinkertaisinta lajia, niin ettei mitään erotusta syntyisi sulkujen ja kourujen välillä rakennuskustannusten, kunnossapidon ja hoidon puolesta.

Tämän jälkeen jatkettiin työtä näin muutetun suunnitelman mukaan ja syksyllä vuonna 1840, jolloin työhön jo oli käytetty vähän enemmän kuin kustannusarvioon otettu summa, aljettiin rakentaa Koivukosken sulkua. Työ edistyi monien vaikeuksien ja vastusten tähden hitaasti. Pahimpia vaikeuksia oli se että kallio, johon Ämmäkosken sulku oli rakennettava, oli haurasta ja

Työn suorittaminen.

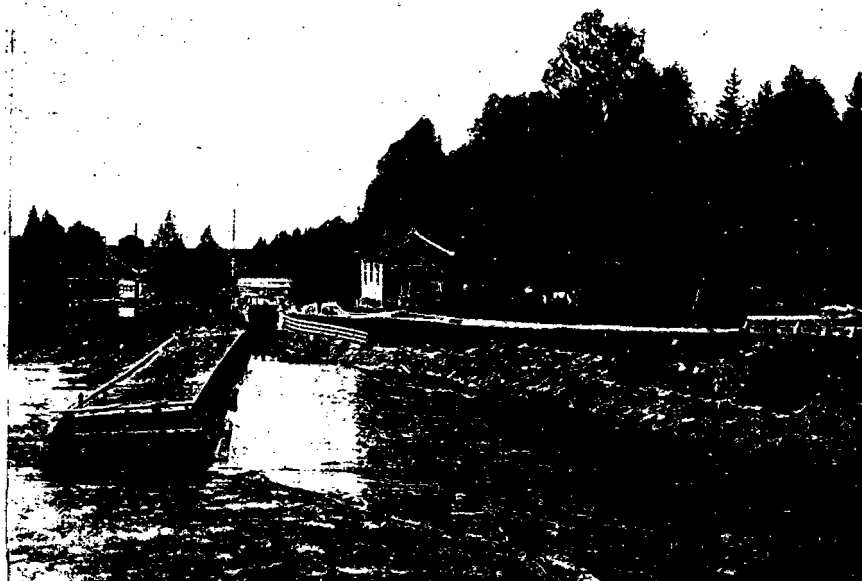
Kuva 2. Ämmäkoski v. 1837. Valokuva aliluutnantti Vestling'in tekemästä relationipiirroksesta. Kuvasta näkyy m. m. aijottu kivinen venekouru työnalaisena ynnä Wegeliuksen venekouru myllyn ääressä.

täynnä halkeamia, joten täytyi toimittaa lukemattomia savitiivistystöitä ennenkuin se sulun kohdalta saatiin vedenpitäväksi. Vihdoin saatiin työ vuonna 1847, eli siis yksitoista vuotta rakennustöiden alkamisen jälkeen, valmiiksi.

Ämmäkosken rannalle tehty sulku oli kokonaan louhittu kallioon. Sen kamari oli verhottu lankuilla, ja oli se 70 jalkaa pitkä sekä 8 jalkaa leveä, käyttöpituus 50 jalkaa ja kynnyskorkeuksien ero lähes 20 jalkaa eli noin kaksi kertaa enemmän kuin missäkään Suomen sulussa tätä nykyä. Alaportti oli 31 jalkaa korkea ja sen ääreen sulusta alaspäin oli tehty hakatuista kivistä muurattu 12 jalan levyinen holvi, jonka päällitse pääsi kulkemaan sulun yli ja johon alaportin yläosa veden suuren paineen vuoksi sai nojata. Porttien avaamista varten oli tehty viputangot. Sulun molemmissa päissä oli sulun levyinen kanava, ylä-

Ämmäkosken sulku.

kanava 52 jalkaa ja alakanava 185 jalkaa pitkä. Yläkanava oli osaksi louhittu kallioon ja sen seinämät tehty puusta. Alakanava taas oli kaivettu auhtosaviseen, soran- ja kivensekaiseen maahan ja sen seinät varustetut pohjasta asti pystysuorilla, hakkaamattomista kivistä tehdyillä, 20 jalan korkuisilla seinillä. Yläkanavan yläpuolelta lähti suoraan ylöspäin koskea hirsistä rakennettu kaapeahko, pystyseinäinen möljä, pituudeltaan noin 160 jalkaa. Kosken pohjoisrannalla oli vetotie, sekä sulun ylä- että alapuolella. Yläpuolinen vetotie ulottui hyvän matkaa vielä Kajaanin linnan sillan kohdalta ylöspäin. —

Kuva 3. Ämmäkosken sulku v. 1914; ylhäältä katsottuna.

*Koivukosken
sulku.*

Koivukosken kohdalle oli sulku tehty Kajaanin kaupungin maalle kosken etelärannalle ja louhittu osaksi kallioon, osaksi, nimittäin 16 jalkaa, tehty maanpinnan yläpuolelle. Sulun seinät olivat tehdyt kivillä täytetyistä hirsiarakuista. Sulun pituus oli 70 jalkaa, leveys 8 jalkaa, käyttöpituus 48 jalkaa ja kynnysten korkeusero 15 jalkaa. Pörtit olivat samaa rakennetta kuin Ämmäkosken sululla. Sulun yläpuolella oli kanava, joka osaksi oli puhkaistu rantaan. Sen pituus oli 420 jalkaa, leveys 30 jalkaa ja syvyys 3.5 jalkaa. Kanavan pohjoispuolella oli pato kivitäytteisistä hirsiarakuista. Sulun ylä- ja alapuolella oli rannalla vetotie, joista alempi, tavattoman suuri, oli tehty kaksipenkereiseksi, toinen käytettäväksi korkean, toinen matalan veden aikana.

Sulkujen kynnyksillä oli vettä tavallisen veden korkeuden aikana runsaasti 3 jalkaa.

Jo vuonna 1846 olivat työt edistyneet niin pitkälle että sulut saatettiin 2 päivänä syyskuuta avata liikenteelle, sittenkun ne olivat kestäneet varta vasten toimeenpannun koetteluun. Avajaispäivää vietettiin juhlallisesti työtä johtaneen insinöörikapteenin, silloisen everstiluutnantin Hällströmin, parooni Rosenkampffin ja Oulun läänin kuvernöörin R. V. Lagerborgin saapuvilla ollessa. Ensimmäisinä laskettiin suluista kaksi venettä, joista edelläkulkevassa oli 25 virkamiestä ja jälkimmäisessä 30 nuorta neitosta. Sitten päästettiin 18 tervavenettä maksutta sulkujen läpi. Illemmällä oli tanssiaiset kaupungin raatihuoneella ja kansanjuhla sillalla ja linnan raunioilla, jotka valaistiin palavilla tervatynnöreillä. Juhlan aikana ammuttiin alinomaa laukauksia reijistä, joita oli porattu kallioon.

*Sulkujen
avaaminen
liikenteelle.*

Koko työ oli maksanut 12,349 ruplaa $42\frac{3}{4}$ kopeekkaa setelirahaa ja 22,341 ruplaa $84\frac{6}{7}$ kopeekkaa hopearahaa, vastaten yhteensä nykyisessä rahalajissa noin 93,483 markkaa 84 penniä. Mutta, kun otetaan huomioon pitäjäläistenkin avustus, joka annettiin siten etteivät he saaneet rakennustyöhön tekemistään töistä täyttä, vaan ainoastaan 20 setelirahakopeekan korvausta päivätyöstä, niin ovat, kun laskuperusteeksi otetaan päivätyön sen aikuinen hinta, 70 setelirahakopeekkaa, työn kokonaiskustannukset oikeastaan noin 100,000 markkaa.

Työkustannukset ja työvoima.

Työhön käytettyjen päivätöiden lukumäärä oli 76,300, josta pitäjäläisten tekemiä oli 40,408 eli noin 53 %. Ne työt, joihin pitäjäläisiä käytettiin, olivat pääasiallisesti yksinkertaisia laadultaan. Täysin palkattua työväkeä käytettiin alempaan työnjohtoon ja ammattitöihin, etupäässä sepän, kirvesmiehen ja kivenhakkaajantöihin.

Työssä kaivettu, louhittu ja nostettu maa- ja kivimäärä oli yhteensä 2,901 kuutiosyltä.

Työhön käytetyt päivätyöt, työmäärät ja kustannukset kunakin työvuonna käyvät selville seuraavasta taulukosta.

Sulkujen rakentamisen jälkeen on niitä täytynyt monta kertaa uusia ja parannella ja melkein joka vuosi korjata. Tärkeimmät näistä töistä ovat seuraavat:

*Kunnossa-
pitotyöt.*

Ämmäkosken sulku.

Vuonna 1852 rakennettiin kevättulvan ja jäiden kumoon kaatama möljä uudestaan kivitäyhteisistä hirsiarkuista, jotka olivat 20 jalkaa leveät pohjasta ja 12 jalkaa leveät ylhäältä sekä varustetut vetoluukuilla liikaveden poisjoh- tamista varten. Samalla pitennettiin möljää noin 10 jalkaa, joten sen pituudeksi tuli 170 jalkaa. Alakanavan pohjoisena, joka takana olevan maan painos- tuksesta oli pullistunut kanavaan päin, vahvistettiin pitkittäisillä pönkillä ja kanavan poikki muurista muuriin asetetuilla tukipuilla.

Vuosina 1870—1871 uusittiin alakanavan muurit, jotka olivat alkaneet yhä enemmän pullistua kanavaan päin ja joista osa oli vierinyt kanavaan hai- taksi liikenteelle. Näiden muurien sijaan rakennettiin uudet muurit, jotka teh- tiin kalteviksi suhteessa 1 : 2. Muurikivet olivat hakkaamattomia ja sekä rinta- että takamuurissa toisiinsa kytketyt. Muurit tehtiin 24 à 28 jalkaa korkeiksi ja yhtä paksuiksi kuin niiden puoli korkeus.

Vuosina 1875 ja 1876—1877 korjattiin taasen alakanavan muureja, joista osa oli jään runtelemana vierinyt kanavaan.

Vuonna 1879 sijoitettiin sululle porttien avaamista varten kiertokoneisto vanhojen viputankojen sijaan.

Vuonna 1880 purettiin alakanavan muurit, jotka olivat jälleen alkaneet kallistua kanavaan päin. Sijaan tehtiin muurit osaksi kiilatusta, osaksi hakatusta kivistä ynnä pohjoisten muurien yläpuoliselle rinteelle turvehdus, kaikki luisk- kan muotoon, suhteessa 1 : 1.5. Pohjoisen luiskan yläpuolella olevaa, lähteistä runsasta savimaajyrkännettä ojitettiin eräältä osaltaan maan kuivattamista ja maanpaineen vähentämistä varten. — Samalla rakennettiin kanavan viereen vahtitupa sulkuvahtia varten.

Vuonna 1889 rakennettiin möljä 160 jalan pituudelta uudestaan hirsiar- kuista, jotka täytettiin kivillä.

Vuosina 1891—1892 rakennettiin sulun lahoiksi käyneiden puuseinien sijaan uudet ponttilankuiset seinät. Sitäpaitsi louhittiin sulkukamarin pohja 0.5 m. syvemmäksi, ja sen päälle laskettiin alushirret ynnä niiden varaan tiivis- tetty lankkupermanto pohjasta pursuvan veden estämiseksi pääsemästä sulkuun. Sulkukamarin yläpuolella olevan kanavan puuseinät, jotka olivat lahonneet, otet- tiin pois 30 m pituudelta ja niiden sijaan pantiin tukimuurit hakatuista kivistä.

Vuosina 1901—1902 korjattiin luiskia ja vahtitupaa.

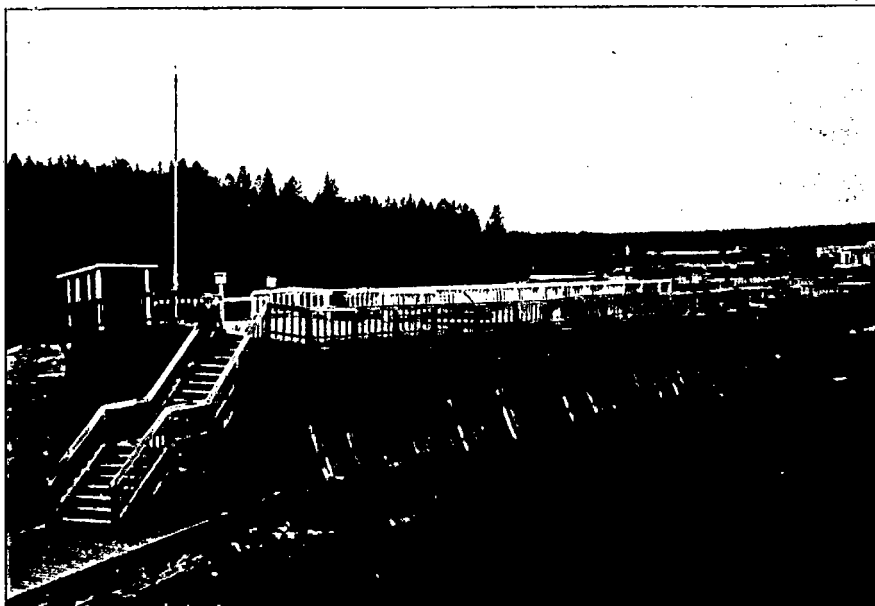
Vuonna 1904 korjattiin möljää ja luiskia.

Koivukosken sulku.

Vuonna 1852 verhoittiin laudoittamaton osa sulun hirsiseinistä laudoilla. Möljä, jonka yli vesi toisinaan oli päässyt virtaamaan, tehtiin vähän korkeammaksi sekä pitennettiin 15 syltä.

Vuonna 1860—1861 uusittiin sulkukamarin puuverhous.

Vuosina 1866—1867 rakennettiin jo lahoksi käynyt osa sulusta uudestaan sulun alapuolella olevan veden matalimpaan rajaan asti. Tämän rajan alapuolella olevan osan päälle tehtiin uudet hirsikerrat siten että arkut sisäpuoleltaan muodostivat prismanmuotoisia osastoja, joista joka toinen täytettiin kivillä.

Kuva 4. Koivukosken sulku v. 1914; alhaalta katsottuna.

Arkkujen ulkoseinät tehtiin kaltevuudeltaan $1 : \frac{1}{3}$. Hirsikertojen väliin jätettiin raot ilmanvaihtoa varten.

Vuonna 1869 korotettiin jälleen möljä, joka oli havaittu liian matalaksi; ja varustettiin luokkuaukoilla vedenjärjestelyä varten.

Vuonna 1875 tehtiin sulkkuun uudet portit ja möljä rakennettiin osaksi uudestaan ynnä korkeammaksi.

Vuonna 1879 rakennettiin möljä, joka oli mennyt melkoisesti kallelleen, uudestaan. Sulun arkkuihin lisättiin kivitäytettä ja uusittiin sen kansi. Siipimuurit korjattiin. Sulkuporttien avaamista varten hankittiin kiertokoneisto viputankojen sijaan.

Vuosina 1888—1889 rakennettiin sulku kokonaan uudestaan puusta ja tehtiin uusi kivinen siipimuuri, jonka tilavuus oli 10 kuutiosyltä.

Vuonna 1900 vahvistettiin möljää.

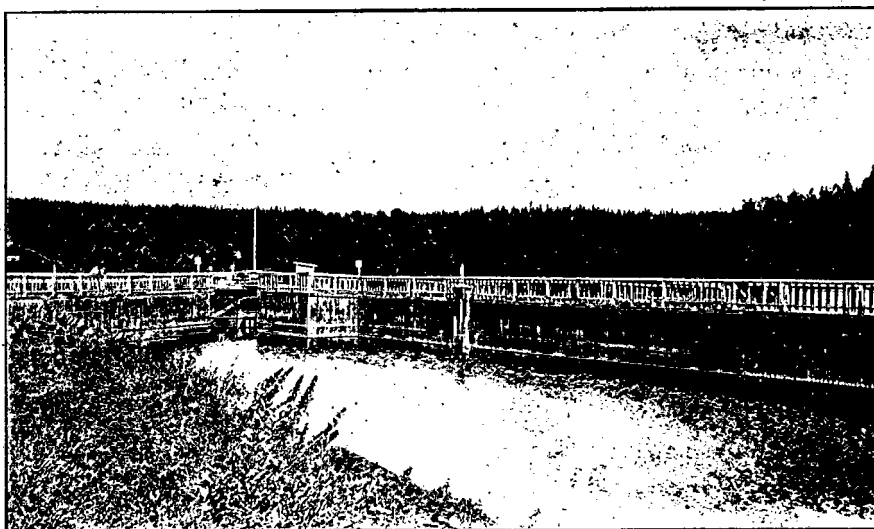
Vuonna 1901—1902 uusittiin osia sulun hirsiarkuista, hirsiseinistä ja kanasta. Vetotie sulun alapuolella korjattiin.

Vuonna 1904 korjattiin arkkuja ja toimitettiin laudoitusta.

Sulkuja uudestaan rakennettaessa on niiden koko säilytetty entisellään. Ainoastaan kynnykskorkeudet ovat jonkun verran muuttuneet. Vuonna 1895 toimitettujen mittausten mukaan olivat, nimittäin, kynnykskorkeudet, Ämmäkosken sulun 5.33 m ja Koivukosken sulun 4.38 m.

Vaikka sulut valmistuivat jo vuonna 1847, niin käskettiin vasta 5 päivänä joulukuuta 1877 annetussa Armollisessa määräyksessä, että sulkuja varten oli

Pakkolunastus.

Kuva 5. Koivukosken sulku v. 1914; ylhäältä katsottuna.

niiden molemmilta puolilta lunastettava omat maa-alueet. Tämän johdosta pakkolunastettiin 25 päivänä toukokuuta 1878 Ämmäkosken sulkua varten Karolineburgin tilasta maata sulun ympäriltä ja vetotien alue, yhteensä 0.390 tynnyrinalaa sekä Koivukosken sulkua varten Kajaanin kaupungin maalta alue sulun ympäriltä ja vetotiealue, yhteensä 0.905 tynnyrinalaa, ynnä tällä alueella olevat kaksi tamppilaitosta. Viimemainitusta alueesta kuului kaupungille 0.885 ja nahkuri Pehr Kumlinille 0.020 tynnyrinalaa. Myöhemmin eli vuonna 1880 pakkolunastettiin vielä Ämmäkosken sulun pohjoispuolella olevasta Karolineburgin tilaan kuuluvasta peltojyrkänteestä noin yhden tynnyrinalan suuruinen alue ojien kaivamista varten sinne maan kuivattamiseksi, josta jo on mainittu samana vuonna toimitettujen uusimis- y. m. töiden yhteydessä. Pakkolunastuskustannukset olivat kaikkiaan 11,110 markkaa, josta 4,500 markkaa ovat maksetut Karolineburgin tilan omistajalle, 4,000 markkaa

Kajaanin kaupungille, 50 markkaa nahkuri Kumlinille ja 2,560 markkaa tampo-
pilaistosten omistajille. — Ne alueet, joille itse sulut ja kanavat olivat sijoitetut,
jätettiin mittaamatta ja arvioimatta.

*Sulkujen
hoito.*

Ennenkuin suunniteltujen kivikourujen ja niistä kehittyneiden sulkujen
rakentamiseen ryhdyttiin oli tarkoituksena että Kajaanin kaupunki ottaisi
huolekseen kourujen kunnossapidon ja liikenteen hoidon. Sulkujen valmistu-
misen jälkeen ei kaupunki kuitenkaan uskaltanut ryhtyä tähän toimeen, koska
oli epätietoista suorituisiko kaupunki siitä tappioita. Tämän johdosta jäivät
sulut valtion haltuun ja ovat olleet aluksi Koskenperkausjohtokunnan, sittem-
min Tie- ja vesirakennusten Ylihallituksen ja lähinnä Oulun piirin piiri-insi-
nöörin hoidon alaisina. Valtio on määrännyt suluille kaitsijat ja vahvistanut
maksut ynnä järjestyssäännöt sulkujen käyttämisestä.

Ensimmäinen kaitsija oli rakennusmestari Jakob Nylund, joka koko raken-
nusajan oli ollut sulkutöissä. Hänen jälkeensä ovat kaitsijoina olleet Kajaanin
kaupungin pormestari Adolf Fredrik Flander, metsäpäällysmies Karl Gustaf
Grunér, pormestari Oskar August Ståhlberg, viskaali Johan Herman Wahlgren,
alikapteeni Karl Gideon Alexander Dahlgren ja yhteiskoulun opettaja Pietari
Karinemi.

Paitsi kaitsijaa on sulkujen hoidossa ollut sulkuvartia ja myöhemmin
kaksi sulkuvartiaa. Ensimmäinen sulkuvartia oli Johan Boström ja viimeinen
Juho Tolonen.

*Järjestys-
sääntö ja
taksat.*

Lokakuun 20 päivänä 1869 vahvisti Keisarillinen Senaatti järjestyssään-
nön ynnä säännön kanavamaksujen kannosta m. m. Kajaanin sulkuja varten.
Järjestyssäännön määräyksistä mainittakoon että »puuaineita ei ollut lupa ka-
navata myöten lautata eli uittaa» ja että matalimman veden aikana saivat su-
luista kulkea alukset, jotka olivat kooltaan korkeintaan 45 jalkaa pitkät, sekä
6½ jalkaa leveät ja jotka olivat 3.75 jalkaa syvältävät. Samana vuonna ei
suluista kuitenkaan kulkenut suurempia veneitä kuin 35 jalan pituisia, 4.5
jalan levyisiä ja, lastattuina 18 à 25 tynnyrillä tervaa, 2.75 jalkaa syvältäviä
veneitä.

Ensimmäisen taksan sulkujen käyttämisestä suoritettavista maksuista vah-
visti Keisarillinen Senaatti toukokuun 6 päivänä 1847. Sen jälkeen on uusia
taksoja vahvistettu 28 päivänä maaliskuuta 1862, 23 päivänä huhtikuuta 1863,
9 päivänä huhtikuuta 1873, 22 päivänä huhtikuuta 1887, 6 päivänä maaliskuuta
1890, 10 päivänä toukokuuta 1895 ja 14 päivänä huhtikuuta 1898. Ensimmäisen
taksan hinnat olivat seuraavat:

	Hopeata Rpl.	kop.
Suurehko vene, joka kerta kun se, tyhjänä tai lastattuna sulu- tettiin ylös- tai alaspäin	—	10
Pienehkö vene, joita kaksi tai useampia mahtui sulkuihin	—	5

		Hopeata	
		Rpl.	kop.
Terva	tynnyriltä	—	3
Ruis, ohra, kaura, herneet ja muut viljat.....	»	—	2
Potaatit ja muut juurikkaat	»	—	1
Suola	»	—	3
Liha ja kala.....	»	—	3
Kalkki, tuhka ja sydet	»	—	1
Voi, tali ja potaska	leiviskältä	—	1/4
Rauta, takki- tai kanki-.....	»	—	1/4
Malmi, tiilet, kalkkikivi, harmaakivi, heinät ja oljet 100 leiviskää	—	—	3
Sahalaudat	toltilta	—	3
Kaikki muut tavarat	leiviskältä	—	1/4
Tukkilautta, jossa oli korkeintaan 24 tukkia.....	—	—	3

Suurehkoista tervaveneistä ja tervasta menevät edellämainitut maksut suunniteltiin siten, että veneistä oli suoritettava neljäsosa ja tervasta noin puolet niistä maksuista, mitä veneitten ja tervan kuljettamisesta hevosella kaupungin läpi oli maksettava. Pienehköstä veneestä taas oli maksu puolet suurehkosta veneestä suoritettavasta maksusta. Maksut voista, talista ja potaskasta, joita silloin kuljetettiin jokseenkin vähän, laskettiin siten että tynnyrillisestä näitä tavaroita arvioitiin voitavan maksaa 4 kopeekkaa ja siis, tynnyriin mahtuvan leiviskämäärän perusteella, 1/4 kopeekkaa leiviskältä. Taksan hintojen määrät olivat siis tuntuvasti halvemmat kuin ajuritaksan.

Ensimmäisen taksan jälkeisissä taksoissa on maksujen määrää, lukuunottamatta maksuja veneistä, melkoisesti alennettu. Aika ajoin ovat maksut veneistäkin olleet halvemmat kuin ensimmäisessä taksassa.

Maksujen vaihtelut muutamista tärkeimmistä tavaroista ynnä niiden suhde Kajaanin ajurien taksojen hintamääriin näkyvät seuraavasta yhdistelmästä, jossa maksut ovat selvyuden vuoksi lasketut penneissä sekä mitat ja painot ilmoitetut nykyään voimassaolevissa yksikkölajeissa:

	Kajaanin ajurien taksa			Sulkujen taksa vuodelta							
	1824	1830	1846	1847	1862	1863	1873	1887	1890	1893	1898
	Penniä			P e n n i ä							
Suurehkotl. tervav., kpl.	160	160	145	40	40	30	50	50	38	35	50
Pienehköt veneet, »	—	—	—	20	8 à 12	5 à 15	20 à 30	20 à 30	15 à 30	30	50
Terva, 100 hl	29	29	21.3	9.6	9.6	1.6	3.2	3	3	3	3
Vilja, hl	—	—	—	4.9	2.5 à 4.9	2 à 3	4 à 5	3	3	3	2
Suola, hl	—	—	—	7.2	2.4	1.2	1.9	3	3	3	2
Voi, 100 kg	—	—	—	11.7	9.4	3.5	4.7	5	10	10	5

Vuonna 1830 maksettiin sen ohessa ajureille voim kuljettamisesta 27 kopeekkaa setelirahaa (=36 penniä) tynnyriltä sekä suolan, raudan ja muiden raskaiden tavarain kuljettamisesta 27 à 30 kopeekkaa (=36 à 40 penniä), jopa 60 kopeekkaakin setelirahaa (=80 penniä) kuormalta.

Liikenne.

Ennen sulkujen avaamista kuljetettiin koskien ohi Kajaanin kaupungin läpi ainakin tervaa, voita, talia ja potaskaa. Kajaanin Maistraatin toimeenpaneman silmälläpidon mukaan kuljetettiin kaupungin läpi vuonna 1844 — 350, vuonna 1845 — 245 ja vuonna 1846 — 268 tervavenettä lastineen. Tervaa oli veneessä keskimäärin 20 tynnyriä.

Veneitä kuljetettiin sulkujen avaamisen jälkeen ensimmäisenä vuonna 871 kappaletta ja sen jälkeen vuoden 1860 loppuun saakka noin 600—1,000 kappaletta vuodessa. Vuosina 1861—1889 kulki suluista noin 1,000—2,000 venettä, vuosina 1890—1900 jonkun verran yli 2,000 venettä vuodessa. Sen jälkeen alkoi veneitten lukumäärä vähentyä, ollen vuonna 1901 — 1,668 ja vuonna 1913 vähimmillään eli 158 venettä. Kaikki suluista kulkeneet veneet eivät ole olleet tervavenettä eivätkä veneet aina kuljettaneet lastia.

Tervaa kuljetettiin vuosina 1847—1860 noin 6,000—10,000, vuosina 1861—1886 noin 11,000—19,000, vuosina 1887—1900 noin 20,000—24,000, vuosina 1901—1902 noin 17,000 tynnyriä vuodessa ja sen jälkeen yhä vähemmän ja vähemmän, esim. vuonna 1907 5,881 ja vuonna 1913 ainoastaan 1,304 tynnyriä. Tynnyri sisälsi 48 kannua eli 125 litraa tervaa.

Suluista kulkeneitten veneitten lukumäärä, tulot ja menot sekä kuljetetun tavaran määrä ynnä kuljetetun tervamäärän suhde kaikkiin muihin tavaroihin yhteensä näkyvät jälempänä olevista taulukoista ja diagrammista.

Vallitsevana tavarana on kaiken aikaa ollut terva. Suolaa on tavallisesti kuljetettu enemmän kuin viljaa ja vuoden 1891 loppuun asti enemmän kuin viljaa ja jauhoja yhteensä. Vuodesta 1892 alkaen on kuitenkin suolaa kuljetettu vähemmän kuin jauhoja. Viljaa ja jauhoja kuljetettiin vuonna 1876 jokseenkin saman verran molempia. Sen jälkeen on jauhoja kuljetettu enemmän kuin viljaa.

Viljaa ja jauhoja on vuoden 1897 loppuun asti kuljetettu enemmän kuin voita, mutta vuodesta 1898 alkaen on voita kuljetettu enemmän kuin viljaa ja jauhoja yhteensä.

Syyt liikenteen vaihteluihin ovat olleet moninaiset. Etupäässä mainittakoon kauppakonjunktuurit sekä veden runsaus tai vähyys purjehdusväylissä. Erityisesti vuonna 1852 vallinneen liikenteen vähyden syyksi mainitaan sitä seikkaa että kauppiaat sanottuna vuonna, pakottaakseen valtiota myöntämään heille huojennuksia sulkujen käyttämisessä, ostivat rahvaalta tervalasteja Koi-vukosken sulun yläpuolella ja kuljettivat lastit kaupungin katuja pitkin Ämmäkosken alapuolelle. Syynä liikenteen vähentymiseen vuodesta 1901 alkaen on ollut tervanpolton väheneminen sekä sitäpaitsi liikenteen osittainen siirty-

minen rautatielle, joka vuonna 1904 valmistui Iisalmelta Kajaaniin asti. Kun tähän rataa vielä liitettiin satamaradat, joista toinen vei Rähjänselän ja toinen Oulunjärven rantaan, ja nämä satamaradat 2 päivänä elokuuta 1907 avattiin liikenteelle, väheni liike sulkujen kautta yhtäkkiä tavattomasti. Melkoinen osa tervasta suuntautui eteläänpäin. Länteenpäin menevästä osasta aljettiin suurrehko määrä viedä satamaratoja pitkin Oulunjärven rannalle ja sieltä höyrylaivoilla Vaalaan, edelleen kuljetettavaksi eri vuokraveneillä Ouluun.

Näin muuttunut liikenne vaikutti vuorostaan siihen liikenteeseen, joka vielä jäi sulkujen läpi kulkemaan, siten että sulkujenkin läpi kuljetettu terva nostettiin heti Ämmäkosken alapuolella maihin, siellä olevaan pieneen tervahoviin, josta terva lastattiin laivoihin edelleen kuljetettavaksi. Vaalaan ja Ouluun asti ulottuva sulkujen läpi kulkeva suoranainen veneliike lakkasi kokonaan.

Tulot ovat ainoastaan yhdeksänä vuonna sulkujen alkuaikoina olleet suuremmat kuin menot. Vuodesta 1863 saakka ovat menot säännöllisesti olleet suuremmat kuin tulot. Vuosien 1847—1914 välisenä aikana ovat menot olleet yhteensä 279,598 markkaa 96 penniä suuremmat kuin kaikki tulot yhteensä. Kun vielä otetaan huomioon sulkujen rakentamis- ja pakkolunastuskustannukset, on valtio vuoden 1914 loppuun mennessä käyttänyt sulkuihin varoja yhteensä 384,192 markkaa 80 penniä, mikä määrä vastaa 5,734 markan 22 pennin menoa vuodessa.

Tulot ja menot.

Liikenteen tavattoman vähenemisen vuoksi ja kun Koivukosken sulku oli käynyt niin lahoksi että se olisi ollut uudestaan rakennettava viimeistään vuonna 1915 ja tämä uusiminen olisi käynyt erittäin kalliiksi eikä enää olisi vastannut tositarpeita, ehdotettiin että liikenne sulkujen kautta kokonaan lakkautettaisiin. Kun ehdotuksen johdosta oli kuultu asianomaisia kuntia ja suurempia liikennöitsijöitä ynnä Metsähallitusta, määräsi Keisarillinen Senaatti 22 päivänä marraskuuta 1912 että yleinen liikenne Ämmä- ja Koivukosken sulkujen kautta oli 1 päivästä tammikuuta 1915 alkaen lakkautettava. Sittemmin määräsi Keisarillinen Senaatti 24 päivänä marraskuuta 1914 että sulkulaitoksille aikoinaan lunastetut alueet olivat toistaiseksi pysytettävät valtion omaisuutena sekä että Koivukosken sulku ja ohjauspato oli tarpeellisissa kohdin revittävä seuraavan talven aikana ja vesi ohjattava takaisin koskeen.

Sulkujen liikenteen lakkauttaminen.

Näiden määräysten johdosta on vuonna 1915 Koivukosken sulku ja ohjauspato kokonaan purettu sekä Ämmäkosken sulkuun johtava kanava suljettu ja kanava ynnä sulku peitetty lankuilla ynnä sulkuporttien kääntökoneistot poistettu.

Sulut eivät siis enää välitä liikennettä Ämmä- ja Koivukosken ylä- ja alapuolella olevien vesien välillä. Ne ovat täyttäneet tarkoituksensa ja aikansa eläneet.

Purjehdusaika, veneiden lukumäärä sekä tulot ja menot

Vuonna	Liikennettä kesti	Veneiden lukumäärä	Tulot Smk.	Menot Smk.	Ero Smk.
1847	—	871	1 416: 30	680: —	+ 736: 30
1848	2/VI-31/X	791	1 256: 34	1 125: 20	+ 131: 14
1849	—	930	1 378: 09	932: 48	+ 445: 61
1850	—	872	1 367: 04	1 062: 66	+ 304: 38
1851	—	1 062	1 604: 37	900: —	+ 704: 37
1852	29/V-19/X	594	981: 62	6 708: 93	— 5 727: 31
1853	1/VI-19/XI	1 109	1 654: 94	1 049: 16	+ 605: 78
1854	19/V-31/X	814	1 098: 30	1 867: 44	— 769: 14
1855	—	—	1 845: 53	925: 40	+ 920: 13
1856	2/VI-18/X	1 190	1 811: 36	900: —	+ 911: 36
1857	—	—	1 365: 11	3 061: 21	— 1 696: 10
1858	1/VI-23/X	999	1 473: 73	1 077: 08	+ 396: 65
1859	—	—	1 584: —	1 116: 80	+ 467: 20
1860	18/V-26/IX	890	1 665: 67	1 806: 76	— 141: 09
1861	11/VI-10/X	1 049	1 811: 75	2 878: 52	— 1 066: 77
1862	2/VI-10/X	604	1 969: 02	1 904: 99	+ 64: 03
1863	19/V-7/X	1 220	661: 07	2 292: 34	— 1 631: 27
1864	4/VI-20/X	1 314	724: 67	1 880: —	— 1 155: 33
1865	24/V-1/XI	1 680	912: 76	2 018: 92	— 1 106: 16
1866	14/VI-19/IX	1 850	1 013: 90	8 930: 22	— 7 916: 32
1867	18/VI-30/X	1 790	933: 63	10 557: 63	— 9 624: —
1868	—	1 100	673: 64	1 884: 80	— 1 211: 16
1869	—	1 163	900: 94	2 456: 54	— 1 555: 60
1870	22/V-20/X	2 073	567: 12	8 202: 25	— 7 635: 13
1871	9/VI-31/X	1 420	549: 12	8 243: 34	— 7 694: 22
1872	1/VI-28/X	1 528	544: 37	1 781: 20	— 1 236: 83
1873	13/VI-9/XI	1 706	1 277: 97	1 730: —	— 452: 03
1874	1/VI-13/XI	1 659	1 246: 63	2 830: 86	— 1 584: 23
1875	28/V-28/X	1 363	1 028: 80	9 859: 65	— 8 830: 85
1876	6/VI-27/X	1 860	1 427: 27	3 014: 04	— 1 586: 77
1877	22/V-25/XI	1 809	1 337: 06	10 895: 51	— 9 558: 45
1878	25/V-21/XI	1 562	1 191: 65	2 944: 09	— 1 752: 44
1879	8/V-20/X	1 548	1 135: 57	10 435: 47	— 9 299: 90
1880	1/VI-19/X	1 680	1 229: 63	24 751: 90	— 23 522: 27
1881	16/V-28/X	1 765	1 323: 94	3 693: 36	— 2 369: 42
1882	27/V-30/X	1 614	1 166: 43	2 783: 21	— 1 616: 78
1883	21/V-30/X	1 853	1 325: 93	3 197: 33	— 1 871: 40
1884	12/V-10/XI	1 904	1 304: 36	4 068: 16	— 2 763: 80
1885	2/VI-20/X	1 920	1 324: 84	5 113: 51	— 3 788: 67

Ämmäkosken ja Koivukosken suluilla vuosina 1847—1914.

Vuonna	Liikennettä kesti	Veneiden lukumää- rä	Tulot <i>Smf.</i>	Menot <i>Smf.</i>	Ero <i>Smf.</i>
1886	11/V-25/X	1 866	1 254: 04	3 318: —	— 2 063: 96
1887	26/V-26/X	1 922	1 384: 49	3 811: 89	— 2 427: 40
1888	29/V-17/LX	1 973	1 435: 13	21 613: 33	— 20 178: 20
1889	27/V-30/X	1 961	1 440: 94	18 297: 32	— 16 856: 38
1890	20/V-10/XI	2 219	1 750: 68	3 261: 44	— 1 510: 76
1891	12/V-30/LX	1 980	1 567: 01	13 969: —	— 12 401: 99
1892	17/V-25/X	1 995	1 624: 39	19 217: 88	— 17 593: 49
1893	29/V-2/XI	2 041	1 604: 82	2 826: 37	— 1 221: 55
1894	12/V-17/X	2 048	1 580: 42	6 810: 76	— 5 230: 34
1895	24/V-17/X	2 125	1 847: 39	3 783: 17	— 1 935: 78
1896	5/V-25/X	2 036	2 014: 85	3 802: 09	— 1 787: 24
1897	15/V-21/X	2 061	2 049: 90	3 774: 36	— 1 724: 46
1898	14/VI-28/X	2 038	1 991: 30	3 899: 74	— 1 908: 44
1899	—	1 830	1 852: 80	4 908: 87	— 3 056: 07
1900	30/V-5/XI	2 059	1 920: 85	8 009: 63	— 6 088: 78
1901	29/V-18/X	1 668	1 522: 50	15 169: 66	— 13 647: 16
1902	14/V-18/X	1 768	1 651: 30	6 752: 98	— 5 101: 68
1903	29/V-16/X	1 500	1 334: 55	2 951: 72	— 1 617: 17
1904	11/V-28/X	1 420	1 232: 55	16 595: 26	— 15 362: 71
1905	19/V-20/X	750	1 098: 30	4 717: 57	— 3 619: 27
1906	10/V-15/X	1 310	1 134: 90	2 720: —	— 1 585: 10
1907	13/V-31/X	695	579: 55	3 662: 15	— 3 082: 60
1908	26/V-29/X	718	588: 60	6 988: 48	— 6 399: 88
1909	28/V-8/XI	630	500: 85	3 639: 98	— 3 139: 13
1910	1/V-31/X	534	446: 35	2 850: —	— 2 403: 65
1911	3/VI-14/X	494	402: 50	7 752: 92	— 7 350: 42
1912	28/V-29/X	260	207: 80	2 850: —	— 2 642: 20
1913	1/VI-8/X	158	130: 75	2 499: 20	— 2 368: 45
1914	15/V-26/X	278	235: 60	2 053: 80	— 1 818: 20

Muist. Vuosilta 1847—1862 ovat tulot ja menot selvyiden vuoksi ilmoitetut mar-koissa ja penneissä silloin voimassa olleen rahalajin, ruplan ja kopeekan, asemesta.

Ämmäkosken ja Koivukosken sulkujen kautta

Vuonna	Viljaa	Jauhoja ja ryynejä	Voita ja juustoa	Vuotia	Suolaa	Suolakalaa	Maustimia	Öljyä	Maanviljelys- ja ajokaluja	Tuulia
	Tnr.	Mattoa	L $\bar{n}$	Kpl.	Tnr.	Tnr.	L $\bar{n}$	Kannua	Kpl.	Kpl.
1847	23	—	79	—	155	1	—	—	—	300
1848	10	—	1 030	—	158 ³ / ₄	1	—	—	—	—
1849	539	—	638	—	174	¹ / ₂	—	—	—	—
1850	305 ¹ / ₂	—	193	—	215 ¹ / ₂	5 ¹ / ₂	—	—	—	500
1851	110	—	16	—	250 ¹ / ₂	10	—	—	—	—
1852	30 ¹ / ₂	—	10	—	149	1 ¹ / ₂	—	—	—	—
1853	63	—	236	—	296	—	—	—	—	—
1854	29	—	296	—	128	1 ¹ / ₂	—	—	—	—
1855 *)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1856	45	—	608	—	410 ¹ / ₂	1 ¹ / ₂	—	—	—	—
1857 *)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1858	151 ¹ / ₂	—	603	—	237 ¹ / ₂	3	—	—	—	—
1859 *)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1860	190 ¹ / ₂	—	557	—	287	—	—	—	—	—
1861	355	—	429	—	278	—	—	—	—	—
1862	801	—	70	—	269 ¹ / ₂	¹ / ₂	—	—	—	—
1863	478	—	170	—	333 ¹ / ₂	—	—	—	—	—
1864	346	—	290	—	330 ¹ / ₂	2 ¹ / ₂	—	—	—	20
1865	223	10	75	—	459	4 ¹ / ₂	—	—	—	—
1866	456	37	180	—	414 ¹ / ₂	6 ¹ / ₂	—	—	—	—
1867	52	52 ¹ / ₂	253	30	491 ¹ / ₂	15 ¹ / ₂	—	—	—	—
1868	139	78	373	—	249	1	—	—	—	—
1869	54 ¹ / ₄	—	571	40	527	8 ¹ / ₄	—	—	—	1 000
1870	16	—	545	—	503 ¹ / ₂	1 ¹ / ₂	—	—	—	—
1871	20 ³ / ₄	—	875	3	492 ¹ / ₄	1	—	—	—	—
1872	62 ³ / ₄	2	102	11	487	5 ¹ / ₄	—	—	—	—
1873	97 ¹ / ₂	27	516	41	608 ¹ / ₂	15 ¹ / ₂	—	—	—	—
1874	45 ³ / ₄	52	1 716	31	520 ³ / ₄	6 ¹ / ₂	—	—	—	200
1875	43 ³ / ₄	35 ¹ / ₂	5	8	406 ³ / ₄	7 ¹ / ₄	—	—	—	—
1876	124 ¹ / ₂	124	673	12	588 ¹ / ₂	9 ¹ / ₄	—	—	—	100
1877	40 ³ / ₄	108	850	7	515 ³ / ₄	19 ³ / ₄	—	—	—	—
1878	53	371	145	2	449	37 ¹ / ₄	—	—	—	300
1879	48 ¹ / ₂	406	342	6	392	20	—	—	—	—
1880	41	142	1 264	13	488 ³ / ₄	8 ¹ / ₄	—	—	—	—

*) Tietoja puuttuu.

kuljetetun tavarän määrä vuosina 1847—1914.

Kahvia	Sokeria	Tupakkaa	Viinejä ja väkijunomia	Lankkuja, battensia ja lautoja	Nahkurin parkkia	Tervaa	Rautamalnia	Takki- ja valurautaa	Kankirautaa	Taetarvoria	Lasi- ja fajanssitavaroita	Sekalaisia
L $\bar{u}$	L $\bar{u}$	L $\bar{u}$	Kannua	Tolttia	L $\bar{u}$	Tnr.	L $\bar{u}$	L $\bar{u}$	L $\bar{u}$	L $\bar{u}$	Arkkuu	L $\bar{u}$
—	—	—	—	2 $\frac{1}{2}$	—	8 777	—	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	7 650	—	—	—	—	—	7
—	—	—	—	5	—	7 560 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	1 000
—	—	—	—	2	—	7 892 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	1 075
—	—	—	—	1	—	9 236 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	1 367
—	—	—	—	1	—	5 972	—	—	—	—	—	570
—	—	—	—	4 $\frac{1}{2}$	—	9 508 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	524
—	—	—	—	1	—	5 900	—	—	—	—	—	2 346
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	10 434 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	226
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	8 430	—	—	—	—	—	116
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	7 170 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	107
—	—	—	—	—	—	11 012 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	216
—	—	—	15	—	—	13 802	—	—	—	—	3	10
—	—	—	15	—	—	13 604	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	15 736	—	—	—	—	$\frac{1}{2}$	—
—	—	—	45	7	—	19 751	—	—	—	—	5	—
—	—	—	—	—	—	22 034	—	30	—	—	—	—
—	—	—	30	10	—	19 571	—	—	—	—	4	—
—	—	—	—	—	—	13 784	—	—	—	—	1	—
—	—	—	30	—	—	15 923	—	—	—	—	13	—
—	—	—	8, (86 pl. olutta)	—	—	16 518	—	—	—	—	7 $\frac{1}{2}$	—
—	—	—	(124 $\frac{1}{2}$, (24 pl. olutta)	—	9	15 278 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	2 $\frac{1}{2}$	—
—	—	—	383	—	—	15 834	—	—	—	—	6	—
19	4	—	(1908, (190 pl. olutta)	—	—	18 698	—	—	—	—	8 $\frac{3}{4}$	—
16	1	—	3 578	—	—	16 899	—	—	—	—	3 $\frac{3}{4}$	—
11	—	—	2 411	—	—	14 176	—	—	—	—	5	—
2	10	—	2 754	5	—	20 142	—	—	60	—	7	—
24 $\frac{1}{2}$	—	—	6 481	—	—	18 601	—	—	—	—	3 $\frac{1}{4}$	—
1	1	—	(1569, (50 pl. olutta)	4	—	14 506	—	—	1 600	—	2	—
—	3	—	801	—	0.5	15 730	—	—	—	—	$\frac{1}{2}$	—
—	1	—	561	—	—	16 367	—	—	—	—	2	—

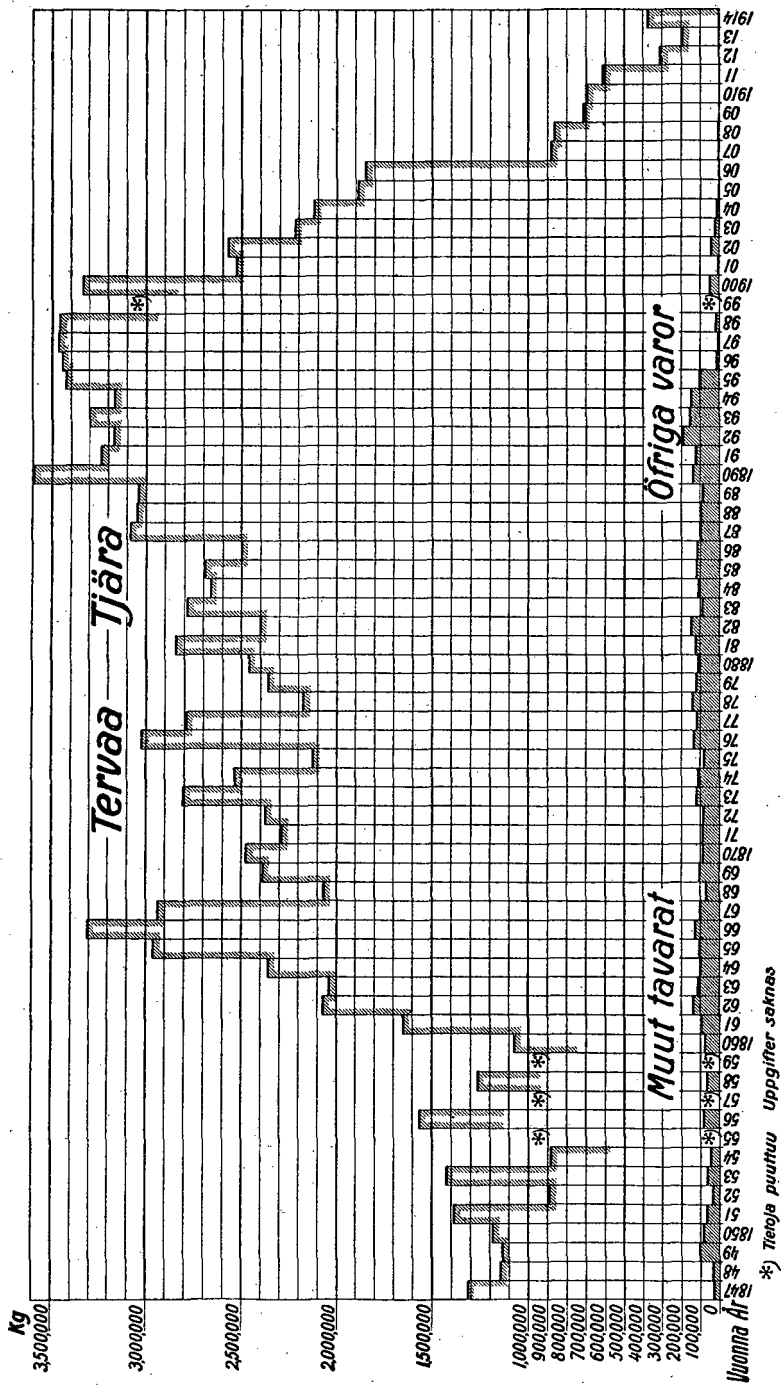
Vuonna	Viljaa	Jauhoja ja ryynejä	Voita ja juustoa	Vuotia	Suolaa	Suolakalaa	Mauksimia	Öljyä	Maanviljelys- ja ajokaluja	Tyjiä
	Tnr.	Mattoa	L $\bar{h}$	Kpl.	Tnr.	Tnr.	L $\bar{h}$	Kannua	Kpl.	Kpl.
1881	290	95 $\frac{1}{2}$	701	7	537 $\frac{1}{2}$	15 $\frac{3}{4}$	—	—	—	—
1882	130 $\frac{1}{2}$	291	834 $\frac{1}{2}$	14 $\frac{1}{2}$	451 $\frac{1}{2}$	32 $\frac{1}{2}$	—	—	—	3 800
1883	32 $\frac{3}{4}$	94	399	24	425 $\frac{3}{4}$	23 $\frac{1}{8}$	—	—	—	1 010
1884	93	226 $\frac{1}{2}$	358 $\frac{1}{2}$	35 $\frac{1}{2}$	302 $\frac{1}{4}$	37 $\frac{1}{4}$	2	38	—	—
1885	71 $\frac{3}{4}$	260 $\frac{1}{2}$	27	12	367	11 $\frac{1}{2}$	—	7	—	1 000
1886	109 $\frac{1}{4}$	170 $\frac{1}{2}$	391	302	360 $\frac{1}{4}$	15 $\frac{7}{8}$	—	—	—	—
1887	79 $\frac{1}{2}$	117 $\frac{1}{4}$	370	10	438 $\frac{1}{4}$	24 $\frac{1}{2}$	10	38	18	—
1888	30 $\frac{3}{4}$	181 $\frac{1}{2}$	1 452	181	368 $\frac{1}{4}$	12	—	25 $\frac{1}{2}$	1	—
1889	18 $\frac{5}{6}$	115	2 134	406	246 $\frac{1}{2}$	48 $\frac{3}{4}$	41	125 $\frac{1}{2}$	6	—
	Hltr.	Kgr.	Kgr.		Hltr.	Kgr.	Kgr.	Hltr.		
1890	25.8	26 941	7 915	479	613.3	3 497	102	193	21	—
1891	165.0	16 755	9 051	132	567	3 276	102	2.9	—	—
1892	534.3	88 326	10 143	124	367.2	3 318	—	0.2	1	—
1893	613.0	56 546	7 100	647	235.5	3 036	—	0.5	68	—
1894	33.0	73 535	6 470	56	242.5	4 202	563	—	2	—
1895	3	49 225	8 775	16	240	1 899	3 563	15.2	18	—
1896	—	45 995	8 594	49	188.6	2 151	2 067	0.4	—	—
1897	—	35 330	23 670	170	189.6	2 920	—	1.0	—	120
1898	10	16 570	19 152	14	101.0	1 659	408	—	68	4 550
1899 *)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1900	—	7 435	14 505	87	28.5	612	—	—	—	10 000
1901	—	7 270	18 731	—	52.5	86	—	—	—	—
1902	—	10 915	12 761	71	—	310	—	—	—	10 500
1903	1.5	2 380	11 700	—	8	400	—	—	—	4 500
1907	—	850	3 120	98	11.2	94	—	—	—	1 500
1905	—	100	5 605	—	—	30	—	—	—	—
1906	—	400	3 700	—	—	—	—	—	—	—
1907	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1908	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1909	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1910	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—
1911	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1912	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1913	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1914	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Muist. Sitäpaitsi kuljetettiin sulkujen kautta vuosien kuluessa seuraavat, ylempänä mainittaita 397 kyynärää, tahkoja 200 kpl., tyhjiä astioita 406 kpl., suksia 113 paria, päreitä 16 000 puua y. m. 1 164 kg., kaakelia 619 kpl., nahkoja 290 kpl., tavaroita, joiden laatua ei ole nimetty.

*) Tietoja puuttuu.

Kalvia	Sokeria	Tupakkaa	Vinejä ja väkijouomia	Lankkuja, battensia ja lautoja	Nahkurin parkkia	Tervaa	Rautamalmita	Takki- ja valurautaa	Kankirautaa	Taetavaroita	Lasii- ja fajanssitavaroita	Sekalaisia
L $\bar{t}$	L $\bar{t}$	L $\bar{t}$	Kannua	Tolt- tia	L $\bar{t}$	Tnr.	L $\bar{t}$	L $\bar{t}$	L $\bar{t}$	L $\bar{t}$	Ark- kua	L $\bar{t}$
10	5	1	589	—	141	18 949 $\frac{1}{2}$	—	—	—	20	5 $\frac{1}{4}$	—
55	10	—	612	21	—	16 008 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	2 $\frac{1}{4}$	—
85 $\frac{1}{2}$	23	—	451	15 $\frac{1}{2}$	320	18 559	—	—	—	—	3 $\frac{1}{4}$	—
41 $\frac{1}{2}$	8	3	311	20 $\frac{3}{4}$	1 465	17 736	—	60	4	42 $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	—
42	—	—	157	15	2 438	17 962 $\frac{3}{4}$	—	59	—	29	2 $\frac{3}{4}$	—
26 $\frac{1}{2}$	10	$\frac{1}{2}$	85	18 $\frac{1}{2}$	2 883	16 683	115	—	—	—	1 $\frac{3}{4}$	—
40 $\frac{1}{2}$	12	—	46	10	840	20 542 $\frac{1}{4}$	5	30	—	14	3 $\frac{3}{4}$	—
66	19	2	26	6	672	20 302	49	10	—	1	7	16
123 $\frac{1}{2}$	38	13 $\frac{1}{2}$	178	8	988	20 259	—	39 $\frac{1}{2}$	218	3 $\frac{1}{4}$	18 $\frac{1}{4}$	{ 37 kolia 389
Kgr.	Kgr.	Kgr.	Hltr.	Kuu- tiom.	Kgr.	Hltr.	Kgr.	Kgr.	Kgr.	Kgr.	Kgr.	Kgr.
1 154.5	638	263	643.3	—	7 245	29 974	40	304	2 459	42	1 185	{ 9 kolia 425
785.0	231	125	15.2	—	21 157	26 948	—	1 105	417	—	712	{ 9 kolia 572
994.0	256	135	5.7	—	11 604	26 404	240	—	3 450	430	593	—
153.0	—	592	0.7	—	6 560	27 476	—	205	—	500	70	—
358.0	—	250	0.7	—	6 120	26 360	—	4 610	750	—	360	950
222.0	140	195	1.8	—	4 310	28 539	—	5 040	—	—	—	—
—	—	—	0.6	10	2 950	28 721	—	—	—	—	—	4 307
—	—	—	0.4	—	1 802	28 887	—	3 900	—	—	—	3 639
—	—	—	—	—	20	28 837	—	1 720	—	—	—	1 461
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	1 200	27 757	—	745	—	—	—	5 215
—	—	—	0.6	—	—	21 053	—	115	—	—	—	2 650
—	—	—	—	—	1 000	21 419	—	250	—	—	—	1 100
—	—	—	—	—	820	18 453	—	2 100	—	—	—	3 885
—	—	—	—	—	—	17 667	—	1 075	—	—	—	7 600
—	—	—	—	—	—	15 730	—	—	—	—	—	4 895
—	—	—	—	—	—	15 393	—	300	—	—	—	2 370
—	—	—	—	—	70	7 352	—	—	—	—	—	4 250
—	—	—	—	—	—	7 216	1 700	700	—	—	—	4 100
—	—	—	—	—	—	5 934	1 000	—	—	—	—	1 300
—	—	—	—	—	—	5 839	—	700	—	—	—	800
—	—	—	—	—	—	5 128	—	300	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	2 564	—	—	—	—	—	200
—	—	—	—	—	—	1 631	—	100	—	—	—	500
—	—	—	—	—	—	3 149	—	400	—	—	—	200

sematta jätetyt tavarat ja esineet, nimittäin: puu- ja juurikasveja 42 tnr, karjaa 27 kpl, kan-
kpl., sysiä 25 tnr, köysiaineita 3 101 kg, värejä 782 kg, nahkatavaroita 262 kg, sikuria, saip-
tetty, 3 800 kg kuin myöskin vähäisen pellavaa, hampua, villoja, luita, sarvia ja lyijyä.

Ämmäkosken ja Koivukosken sulut. Sulkujen kautta kuljetetun tervamäärän suhde kaikkiin muihin tavaroihin yhteensä.

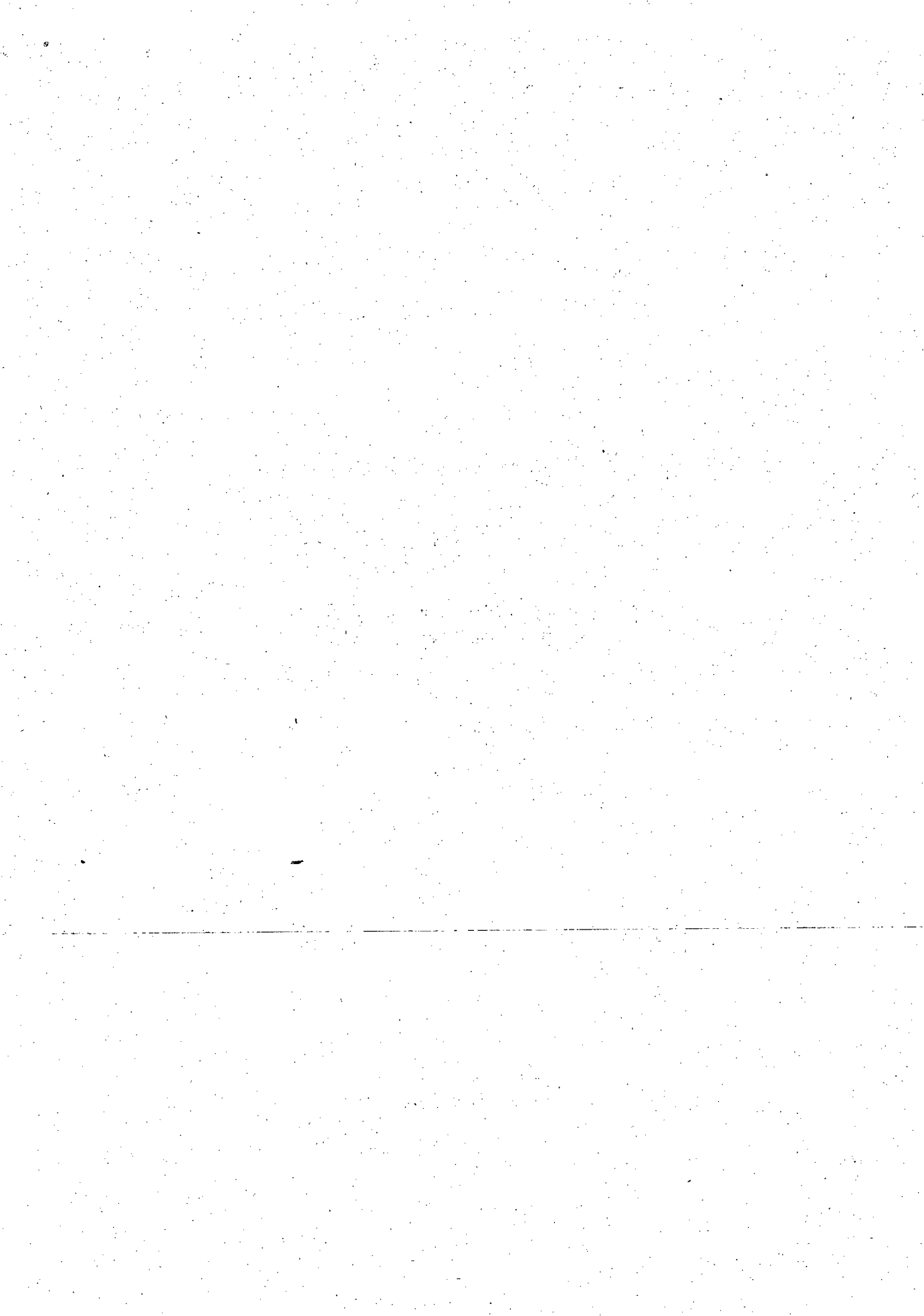
Sodankylän—Inarin maantierakennus

Sodankylän kirkonkylän—Kyrön kylän välinen osa

Työkertomus, jonka Tie- ja vesirakennusten Ylihallituksen
käskestä on toimittanut

Santeri Kiianlinna

nuorempi insinööri

Maantierakennus

Sodankylän kirkonkylä—Kyrön kylä Inarin pitäjässä.

Tiekysymyksen aikaisemmat vaiheet.

Vuonna 1901 anoivat muutamat Sodankylän pitäjän talolliset, että toimitettaisiin tutkimus ratsutien rakentamista varten Sodankylän pitäjän kirkolta Kitisen joen vartta Moskuvaaran kylään ja siitä Koitelaisen järven sivutse Rieston ja Mutenian kylien kautta Sompiojärven eteläpäähän, josta taas polkutie oli Kyrön kylän ja Inarin kirkonkylän kautta johdettava aina Utsjoen kirkolle saakka. Tämän johdosta antamassaan lausunnossa ehdotti Sodankylän kuntakokous, että varsinainen maantie rakennettaisiin, muttei ehdotettujen aapojen läpitse, vaan Kelujärven ja Tankan kautta Sompioon. *Asian viereille pano.*

Sitävastoin katsoivat paikkakunnan nimismies ja kruununvouti sekä Sodankylän pitäjän käräjäkunnan kihlakunnanoikeus puolestaan paljoa edullisemmaksi tietä, joka menisi Sodankylän kirkonkylästä Kitisen joen länsirantaa pitkin Könkään taloon Madetkosken kylässä ja sieltä Mutenian kylän kautta Sompiojärven eteläpäähän, huolimatta siitä että osakeyhtiö Prospektor jo oli puolivalmiiksi teettänyt ratsu- ja talvitien mainitusta Könkään talosta Vuotson lappalaiskylän kautta Laanilan kultakaivoksille Inarin pitäjässä ja saanut tien loppuunsaattamiseksi 10,000 markkaa valtioapua.

Lapinmaan taloudellisten olojen tutkimista varten asetettu komitea, joka alamaaisessa mietinnössään huhtikuun 14 päivältä 1903 oli asettanut Sodankylän kirkolta Inarin pitäjän Kyrön kylään menevän tien etusijaan, oli katsonut tien suunnan Moskuvaaran ja Rieston kautta, Mutenian ja Laanilan ohitse Törmäsen kylään sekä sieltä eteenpäin Kyrön kylän kautta Ivalojoen poikki Inarijärven Veskoselän rantaan sopivammaksi kuin muut ehdotetut suunnat.

Oulun läänin kuvernöörinvirasto puolestaan ehdotti, että sekä kihlakunnanoikeuden esittämä suunta Sodankylän kirkolta Könkään ja Mutenian talojen kautta Inariin, että myöskin osakeyhtiö Prospektorin ehdottama suunta Könkäästä Vuotson lappalaiskylän kautta tutkittaisiin ja kustannusarviot niistä laadittaisiin.

Ylläkerrottuja eri ehdotuksia käsitellessään antoi Keisarillinen Senaatti, Kulkulaitostoimituskunnan kirjeen mukaan 25 päivältä toukokuuta 1904, Tie- ja vesirakennusten Ylihallituksen toimeksi tutkituttua kaikki tietä varten ehdotetut suunnat sekä sitten Keisarilliselle Senaatille lähettää esityksen tien tarkoitukseenmukaisimmasta suunnasta ynnä kustannusarvion tien tekemistä ja sen vuotuista kunnossapitoa varten, ynnä ehdotuksen kunnossapidon järjestämiseksi, ja asetti Keisarillinen Senaatti samalla tutkimuksen toimittamista varten Ylihallituksen käytettäväksi 20,000 markan suuruisen määrärahan.

Tutkimus eri suunnista.

Tämän johdosta tutkitutti Ylihallitus Oulun piirin piiri-insinöörillä kesällä 1905 edellämäinitut tiesuunnat.

Koneellisesti tutkittiin vain kaksi suuntaa, toinen Kitisjoen vartta Sat-tasen, Kersilön ja Petkulan kylien kautta Könkään taloon ja sieltä Vuotson kautta Pikku Hangasojalle, toinen Kelujärven, Tanhuan ja Lokan kylien kautta Mutenian taloon ja edelleen Pikku-Hangasojalle, josta paikasta suunta oli yhteinen Törmäsen ja Kyrön kylien kautta Inarin kirkonkylään.

Tutkimatta jäi Lapinmaan taloudellisten olojen tutkimista varten asetetun komitean puoltama suunta Moskuvaaran ja Rieston kautta, syystä ettei sitä tutkimusinsinöörin paikkakuntalaisten kanssa pitämässä kokouksessa yksikään läsnäolevista kannattanut, jonka ohessa silmämääräisessä tutkimuksessa havaittiin tämän suunnan kulkevan rämeitten sekä maantierakennukselle muuten sopimattomien ja asumattomien maitten kautta.

Mitä Könkään talon pohjoispuolelle ehdotettuun maantiehen tulee, niin ei toimitusinsinööri ole tutkinut mitään linjaa Mutenian, vaan ainoastaan Vuotson kylän kautta, syystä että maantie edellisessä tapauksessa, kulkien enimmäkseen suomaita, tulisi noin 13 km pitemmäksi ja syrjäyttäisi Vuotson ja Purnumukan kylät, jota vastoin jälkimäisessä tapauksessa olisi helppo rakentaa Muteniasta Vuotson tielle noin 14 km pitkä sivutie.

Suunnitelma ja kustannusarvio.

Edellämäinitun tutkimuksen perusteella tehty suunnitelma ja kustannusarvio tarkoitti ojien väliltä 6 m levyistä maantietä, 2.7 m levyisine ja 0.1 m vahvuisine savimaatäyhteineen, jonka päälle oli pantava 2.5 m leveä ja 0.05 m vahva sorakerros. Rummut Kitisen suunnalla olivat ehdotetut tehtäviksi kivistä, missä vaan niitä oli saatavissa, jotavastoin Tanhuan suunnalle oli pääasiallisesti ehdotettu puurumpuja. Yksityismaiden pakkolunastus oli myös otettu huomioon kustannusarviossa.

Edellyttää saattoi että kummankin linjan yhteinen matka Ivalojoelta Inarin kirkolle kävisi erittäin kalliiksi maan kiviperäisyyden ja monien siltojen tähden. Yritys kiertää kivikkomaat ei ollut tuloksiltaan suotuisa.

Ylihallituksen ehdotus.

Muutettuaan toimitusinsinöörin laatimaa kustannusarviota laski Ylihallitus maantien Sodankylän—Inarin kirkonkylien välillä tulevan maksa-

maan, Kitisen suuntaa myöten 1,165,000 markkaa ja Tanhuan suuntaa myöten 1,315,000 markkaa.

Edellisen suunnan pituus on 202.44 km ja jälkimäisen 240.94 km. Losseja on edellisellä 3 kappaletta ja jälkimäisellä 7. Majataloja on rakennettava saman verran kummallekin linjalle.

Mitä tulee tutkittujen vaihtoehtoisten tiesuuntien etevämyyteen keskenään, katsoi Ylihallitus alamaaisessa esityksessään 26 päivältä helmikuuta 1907 Kitisen suunnan, joka tulisi noin 4 peninkulmaa lyhyemmäksi ja edellämäinitun kustannusarvion mukaan 150,000 markkaa huokeammaksi kuin Tanhuan suunta, paljon edullisemmäksi ja ehdotti, että maantie rakennettaisiin Sodan-

Kuva 1. Lautta Kitisen joen yli Suvannon majatalon kohdalla.

kylän kirkonkylästä pitkin Kitisen jokea Hangasojalle ja sieltä Inarin kirkonkylään.

Siihen pieneen liikenteeseen nähden, mikä oli odotettavissa kysymyksenalaisella tiellä, koetti Ylihallitus saada selville voitaisiinko rakennuskustannuksia jollakin tavoin vähentää. Mitään säästöjä siltoihin, majataloihin ja lauttoihin nähden ei kuitenkaan voinut tulla kysymykseen, yhtä vähän kun voitiin alen-
taa muita kustannusarvioon otettuja yksikköhintojakaan, jotka perustuivat Lapinmaassa vallitseviin oloihin ynnä tarpeellisuuteen heti alussa rakentaa tie kunnollisesti, ettei se yhtä pian rappeutuisi kuin moni muu tie Lapinmaassa.

Ehdotuksessa on tien leveydeksi ojien välillä pantu 6.0 m. Supistamalla tämän leveyden kangas ja kivikkomailla 5.0 metriksi voitiin säästää noin 45,000 markkaa ja, rakentamalla kaikki rummut puusta, vaikkakin tien kunnossapitokustannukset siten kävisivät suuremmiksi, vielä lisäksi 95,000 markkaa.

Kun sen lisäksi voitiin otaksua, että siltoihin ja rumpuihin tarvittavat puut saataisiin ilmaiseksi kruunun metsistä, saatettiin siten säästää vieläkin 25,000 markkaa. Yllämainituilla supistuksilla vähentyi kustannusarvion määrä kaikkiaan 165,000 markalla ja oli siis 1,000,000 markkaa.

*Ehdotus tien
rakentami-
sesta Törmä-
sen kylään
saakka.*

Metsähallituksen esityksen johdosta, että ehdotetusta tiestä aluksi rakennettaisiin ainoastaan Sodankylän kirkonkylän ja Törmäsen kylän välinen osa, vaati Keisarillinen Senaatti Ylihallituksen lausuntoa.

Tämän johdosta laati Ylihallitus, huomauttaen edelleenkin pitävänsä Inarin kirkonkylää kysymyksenalaisen tien luonnollisimpana päätekohtana, uuden kustannusarvion Sodankylän kirkonkylän Törmäsen kylän välistä osaa

Kuva 2. Osa tiestä Tankapirtin ja Laanilan välillä.

varten, myöntäen että tämänkin tien rakentamisella saavutettaisiin suuri edistysaskel Suomen Lapin olojen parantamiseksi. Tämä kustannusarvio, johon oli otettu samat säästöt tien kaventamisen ja puisten rumpujen suhteen kuin edelliseenkin, oli määrältään yhteensä 740,000 markkaa, ja edellytettiin, että rakennusaika kestäisi neljä vuotta. Tien pituus oli Sodankylän kirkolta—Törmäsen kylään Inarin pitäjässä 157.373 km.

Määrärahat ja muutokset työsuunnitelmaan.

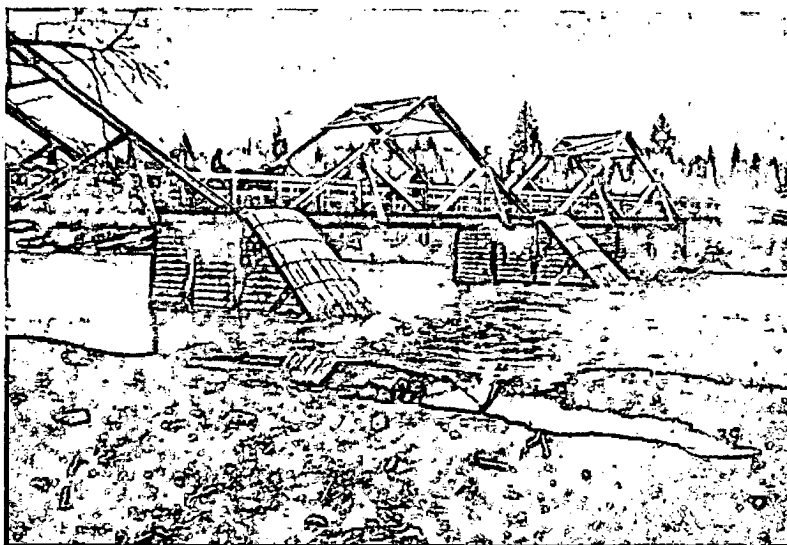
*Päätös tien
rakentami-
sesta.*

Keisarillisen Majesteetin Armollisesta käskystä määräsi Keisarillinen Senaatti 12 päivänä toukokuuta 1911 Tie- ja vesirakennusten Ylihallituksen rakennuttamaan tien Sodankylän kirkolta Törmäsen kylään mahdollisimman

pian ja asetti Ylihallituksen käytettäväksi tarkoitusta varten 370,000 markkaa vuodeksi 1911 ja saman määrän vuodeksi 1912.

Työn jouduttamisen johdosta, jota ei oltu voitu kustannusarviota tehdessä arvata, ja kun kruununmetsistä ilmaiseksi annetut puut pitkien kuljetusmatkojen tähden olivat tulleet maantierakennukselle kalliinlaisiksi ja kun sitäpaitsi oli vaikeata varmasti laskea näin pitkän siksi pohjoisessa olevan tierakennuksen kustannukset aivan tarkalleen, myönsi Keisarillinen Senaatti 4 päivänä huhtikuuta 1913, Ylihallituksen esityksestä, maantien valmiiksi rakentamista varten 60,000 markan lisämäärärahan, siihen laskettuna myös se 15,000 markan etu-

*Lisämäärä-
raha.*

Kuva 3. Alapostonjoen silta.

maksu, jonka Keisarillinen Senaatti 28 päivänä kesäkuuta 1912 oli myöntänyt Laanilan talon asettamista varten majataloksi kelpaavaan kuntoon.

Siihen nähden, että Ivalojoen Törmäsen kylästä alaspäin aina Kyrön kylään asti on niin matala, etteivät Inarin isot purjeneet voisi päästä tien päähän, jos se sijoitettaisiin Törmäsen rantaan, ehdotti Ylihallitus, että tietä jatkettaisiin 9.23 km pitkältä aina Kyrön kylään asti, ehdolla että Inarin kunta sitoutuisi pitämään kunnossa mainitun tieosuuden lossineen ja majatalon Kyrön kylässä ynnä ilmaiseksi luovuttamaan maantietä varten tarpeellisen maa-alueen, kivet, saven ja soran.

*Tien jatka-
minen Ky-
rön kylään.*

Inarin kunnan suostuttua edellämainittuihin ehtoihin asetti Keisarillinen Senaatti 21 päivänä helmikuuta 1913 tarkoitusta varten Ylihallituksen käytettäväksi 42,000 markkaa.

Tien pituus Sodankylän kirkonkylästä Kyrön kylään asti Inarissa tuli siten, huolimatta rakennettaessa tehdyistä pienemmistä suunnan muutoksista, olemaan 166.6 km ja myönnetty määräraha kaikkiaan 842,000 markkaa.

*Muutoksia
alkuperäiseen
suunnitel-
maan.*

Työn kestäessä havaittiin pienempiä muutoksia tien suuntaan tarpeelliseksi. Niinpä vedettiin maantie sen alkuosalla Alaposton joen seutuvilla etemmäksi Kitisen joesta, jotta joen yli rakennettava silta tulisi Kitisen tulvista riippumattomaksi ja itse maantiekkin saataisiin suotuisammalle paikalle.

Koska näiden purojen vesimäärät olivat pienemmät kuin mitä ehdotusta tehtäessä oli otaksuttu, saatettiin lyhentää yhteensä seitsemän sillan jänneväliä 10 metristä 8 metriin sekä yksi 6 metrin silta tavalliseksi 2 metrin rummuksi.

Myös majatalojen suhteen tehtiin, Keisarillisen Senaatin suostumuksella, muutoksia vahvistettuun suunnitelmaan. Lohijoelle ei tarvittu rakentaa uutta majataloa, vaan voitiin majatalo sijoittaa sinne rakennettuun uutistorppaan. Hangasojalle ei myöskään rakennettu sinne aiottua majataloa, vaan sijoitettiin majatalo Laanilaan, johon Osakeyhtiö Prospector aikoinaan oli rakennuttanut talon, joka sittemmin oli luovutettu valtiolle. Asuinrakennus Laanilassa korjattiin kuitenkin perinpohjaisesti. Sijoittamalla majatalo Laanilaan saatettiin Paljakaiselle aijottu majatalo jättää rakentamatta, koska matka näitten majatalojen välillä olisi tullut liian lyhyeksi. Paljakaiselle perustettiin ainoastaan matkailija tupa, siten että siellä ennestään oleva autiotupa korjattiin ja siihen rakennettiin lisäksi yksi huone, jota paitsi sinne vielä rakennettiin ulko-huone tallineen, navettoineen ja rehusuojineen.

Majatalojen nimet ja etäisyydet toisistaan käyvät selville tähän liitetystä kartasta. Majataloista ovat ainoastaan Suvannon ja Tankapirtin rakennetut kokonaan maantietyön kustannuksella.

Teknillinen selostus.

Työohjeet.

Työn suorittamisesta antoi Ylihallitus seuraavat täydentävät määräykset:

1. Tutkittua maantielinjaa on tarpeen mukaan muutettava siten, että leikkauksia ja täytteitä vältetään, jolloin suurin nousu saa olla lyhemmillä matkoilla jyrkempikin kuin 1 : 15, kuitenkin enintään 1 : 10.

2. Vähin sallittu säde on 15 m, mutta yleensä ei 50 m lyhempi.

3. Säännöllisiä maantieojia kaivetaan ainoastaan niihin paikkoihin, missä ne maantien kuivanapitoa varten ovat välttämättömät; viertävässä maassa saa ojan maantien alapuolelta jättää kokonaan pois.

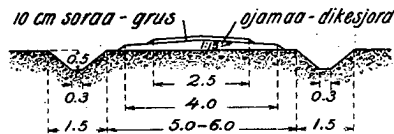
4. Ojain reunojen välin tulee olla:

kovassa maassa.....	5—6 m
pehmeässä »	6—10 »
suomaassa	10—15 »

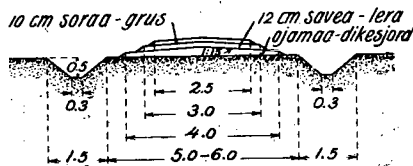
5. Kannot ja kivet ovat tarkkaan ja kylliksi syvään poistettavat tiepohjasta, erittäinkin sorastuksen alta.

6. Metsä on kaadettava koko pakkolunastetun maantiemaan leveydeltä, jonka kovassa maassa pitää olla 12 m ja pehmeässä ynnä suomaassa 2 m sivuojien ulkoreunojen ulkopuolella.

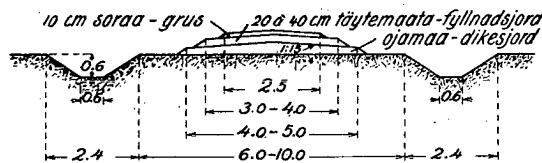
Poikkiprofiilit maantierakennuksella:

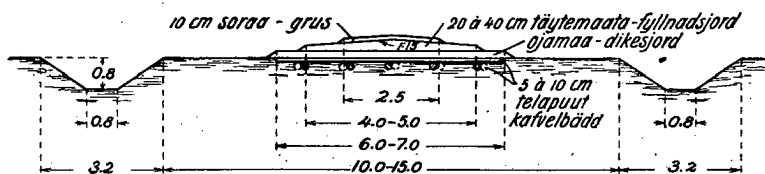
Kuva 4. Kovassa kangasmaassa.

Kuva 5. Hietamaassa.

Kuva 6. Pehmeässä maassa.

Kuva 7. Suomaassa.

7. Erityistä huolta on pidettävä veden johtamisesta pois maantieltä, siten ettei isohkoja vesimääriä johdeta sivuojiin sekä että näitä jyrkkänousuisissa paikoissa suojataan sopivalla tavalla veden tuottamilta vaurioilta.

8. Kivikko- ja kovassa savensekaisessa maassa ei yleensä tarvita saveamista; kun saveamista tarvitaan, on käytettävä tavallista savensekaista maata.

9. Jos matka lähimpään soranottopaikkaan on kovin pitkä ja soran kuljetus sentähden tulee maksamaan paljon enemmän kuin arvioidut kustannuk-

set, saa sorakerroksen paksuuden vähentää 3 senttimetriin ja kivikkomaassa erityistapauksissa jättää kokonaan pois.

10. Senaatin erityisen määräyksen mukaisesti on jokaista rakennettava majataloa varten erotettava kruunun maasta 375 hehtaarin suuruinen maa-alue, josta 100 hehtaaria niittymaata. Nämät alueet annetaan majatalojen hoitajille vuokralle, jääden isossajaossa koskemattomiksi.

Edellämainittujen ohjeiden mukaan on tie tunturien yli mentäessä pantu kiemuroihin, joten nousu on saatu loivemmaksi, niin että sen jyrkimmät kohdat ovat 1 : 15. Alempana olevasta kuvasta näkyy tällainen kiemura siinä, missä tie Laanilan ja Paljakaisen välillä on suunnattu jyrkkää rinnettä Kau-

Kuva 8. Tie Kaunispään tunturia noustessa.

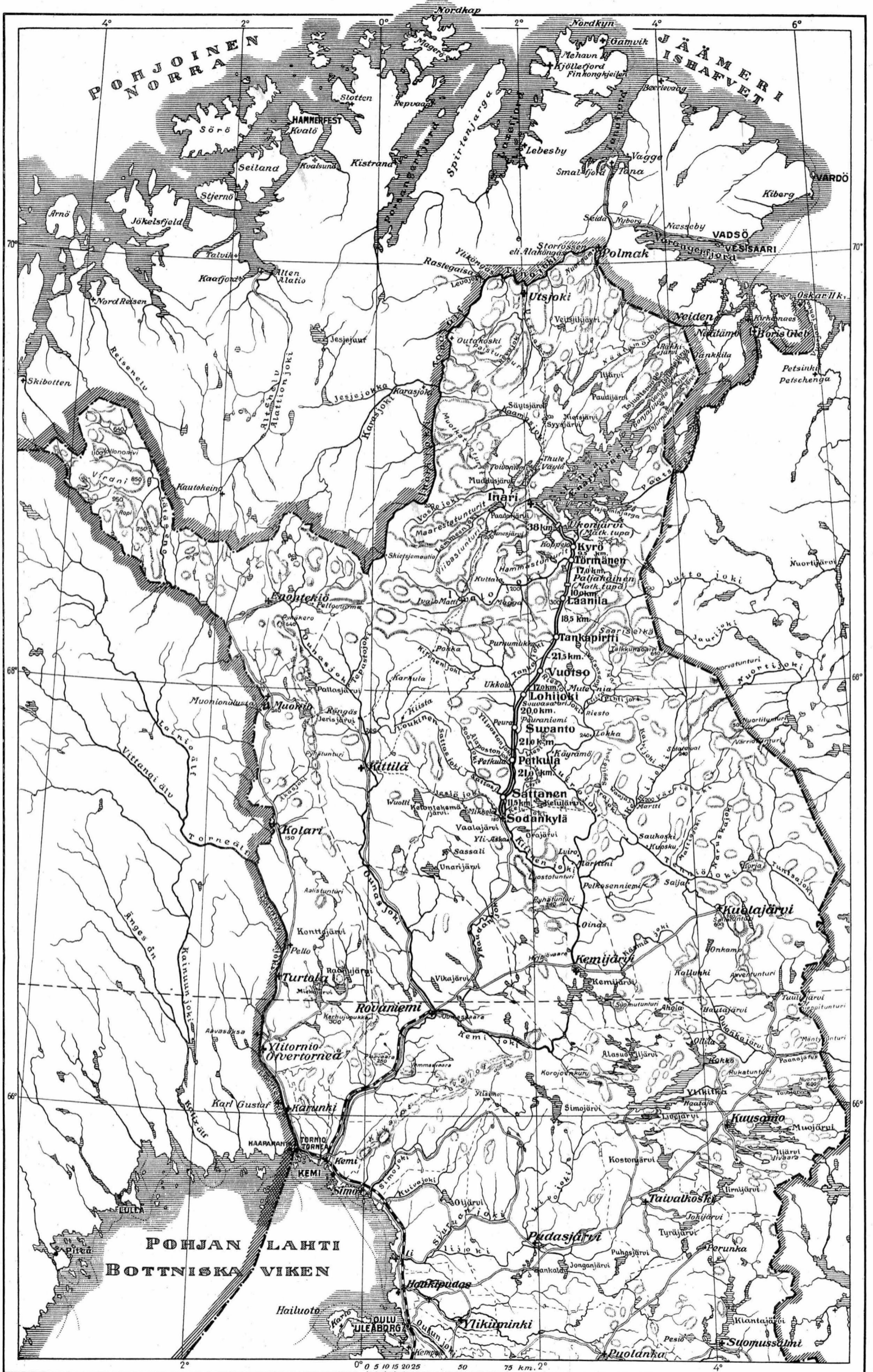
nispään tunturin yli. Korkeat, ristikoilla varustetut pylväät ovat tienviittoina lumimyrskyn varalta.

Tiepohja.

Tiepohja on rakennettu ylläolevien ohjeiden ja poikkiprofiilien mukaisesti. Yleensä on tie, erittäinkin sen pohjoisosalla, voitu tehdä ainoastaan 5.0 m levyiseksi ojien väliltä.

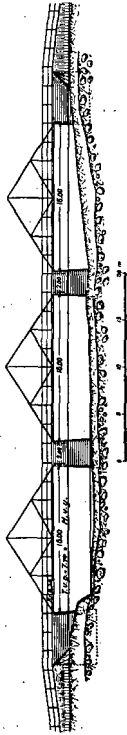
Telapohja suomailta on yleensä tehty 6 m levyiseksi. Sen alla on 5 niska-puuta pitkittäin 1 m päässä toisistaan. Muutamissa pehmeimmissä soissa on telapohja tehty jopa 7 m levyiseksi. Telapohjan päälle on levitetty vähintään 30 cm vahvuinen täytemaakerros sorastuksen alle.

Savea ja savimaata ei yleensä ole ollut saatavissa, jonkatähden tie on jäänyt jonkun verran vajanaiseksi semmoisilla paikoilla, joissa savetus olisi ollut välttämättömän tarpeellista kovan ajoradan saamista varten, mutta kovetusaineita ei ole ollut saatavissa. Niinpä menee tie Sodankylän kirkonkylästä

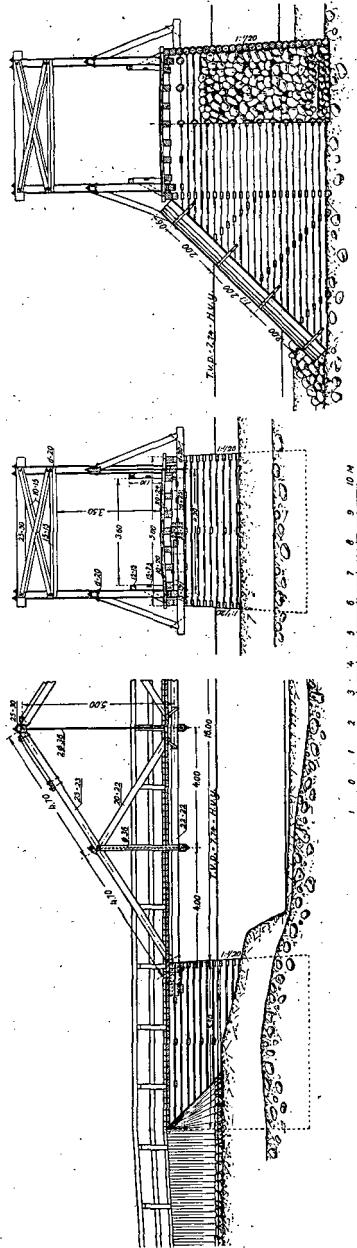

useita kilometrejä lentohiekkaisessa maassa, jota ei kohtuullisilla kustannuksilla ole voitu saada kovaksi. Mahdollisesti kovenee tie aikaa voitain liikenteen vaikutuksesta.

Kuva 9.

Kuva 10.

Alapostinjoen silta Sattasen ja Petkulan välillä.

Siltojen rakenteessa on noudatettu seuraavia määräyksiä:
 Ajoin levys kaiteitten välillä 3.6 metriä.
 Tasaisesti jakautunut satunnainen kuormitus 250 kg/m².

Sillat.

Liikkuva kuormitus nelipyöräiset vaunut, joissa pyörän paino on 800 kg, pyöräin väli 1.4 m ja akselien väli 3.0 m.

Tuulen paine 250 kg/m².

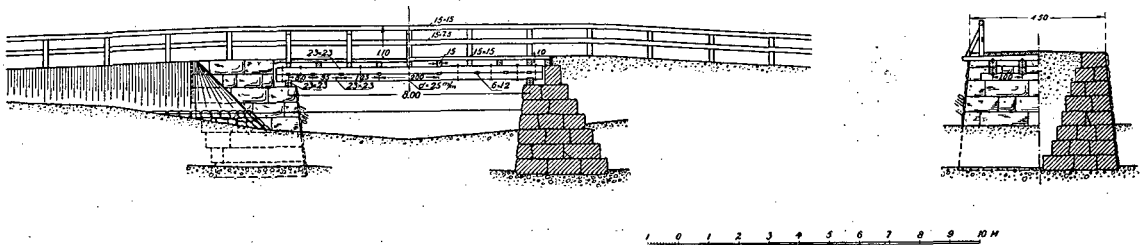
Sallittu rasitus puulle 60 kg/cm².

» » raudalle 700 kg/cm².

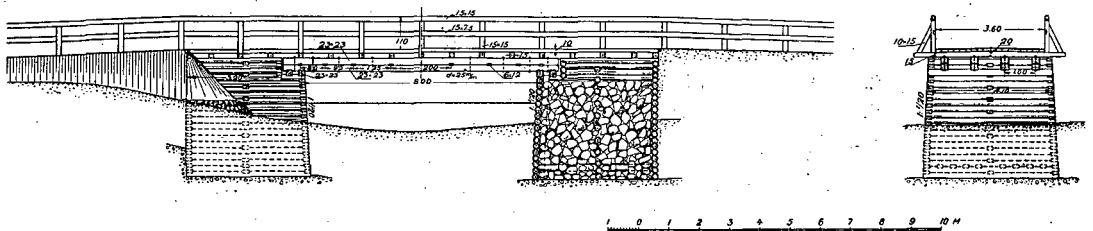
Puun paino 800 kg/m³.

Raudan paino 7,800 kg/m³.

Isommille jänneväleille on käytetty riippuansarakennetta, jolla on se etu muuten edullisempaan ponsiansaseen verraten, että siinä rakenteelliset

Kuva 11. Punasenojan silta.

Kuva 12. Väliojaa silta.

osat ovat kaikki tasausviivan yläpuolella, jättäen avaran tilan kevättulvavedelle.

Pienemmillä jänneväleillä on käytetty kiilaparrua ja yksinkertaista parrua.

Sillat, joiden aukot ovat 8.0 m isommat, ovat Sodankylästä mentäessä seuraavat:

Tuormusojan silta	.....	2	aukkoa, joissa on	8	m jänne
Alapostonjoen »	.....	3	»	»	» 16 » »
Yläpostonjoen »	.....	1	»	»	» 20 » »
Äältäaavanojan »	.....	1	»	»	» 16 » »
Lohijoen »	.....	1	»	»	» 16 » »
Tankajoen »	.....	1	»	»	» 16 » »
Kakslauttasen »	.....	2	»	»	» 16 » »
Alajoen »	.....	1	»	»	» 20 » »

Sitä paitsi on tehty seuraavat pienemmät sillat:

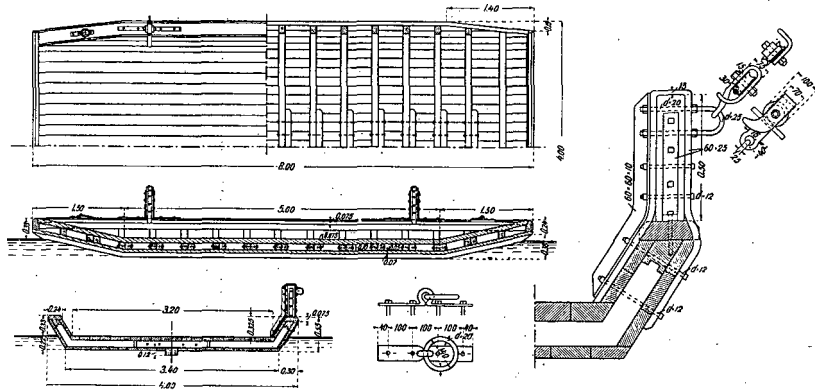
13 siltaa, joissa on 8 m jänne.

5 » » » 6 » »

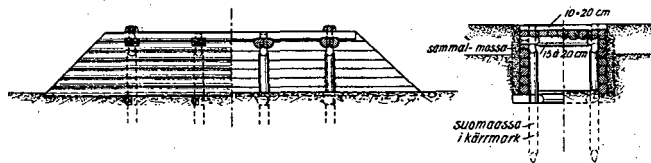
5 » » » 4 » »

2 » » » 2 × 3 m jänne.

Ainoastaan Punasenojan, Rompomatinojan, Ison Hangasojan ja Laanilauttasenojan silloilla on kiviset rantamuurit, muut ovat rakennetut puisille ranta-arkuille ja virtapatsaille.

Kuva 14. Lossi.

Kuva 15. Puinen rumpu.

Lossit.

Losseja on kolme, nimittäin Sattasjoella, Kitisenjoella ja Ivalojoella.

Sattasjoelle on tehty erityinen lossitupa, jossa on pirtti, maituhuone ja eteinen. Kitisenjoen lossia hoidetaan läheisestä Suvannon majatalosta, kun taas Ivalojoen lossia hoitavat Kyrön kyläläiset.

Rummut.

Rummut ovat melkein kaikki puusta, ainoastaan 4 kpl. koko tällä maantiesalla on rakennettu kivistä. Rumpuja on kaikkiaan 486 kpl. Rumpujen aukkojen leveys vaihtelee 0.6—3.8 m.

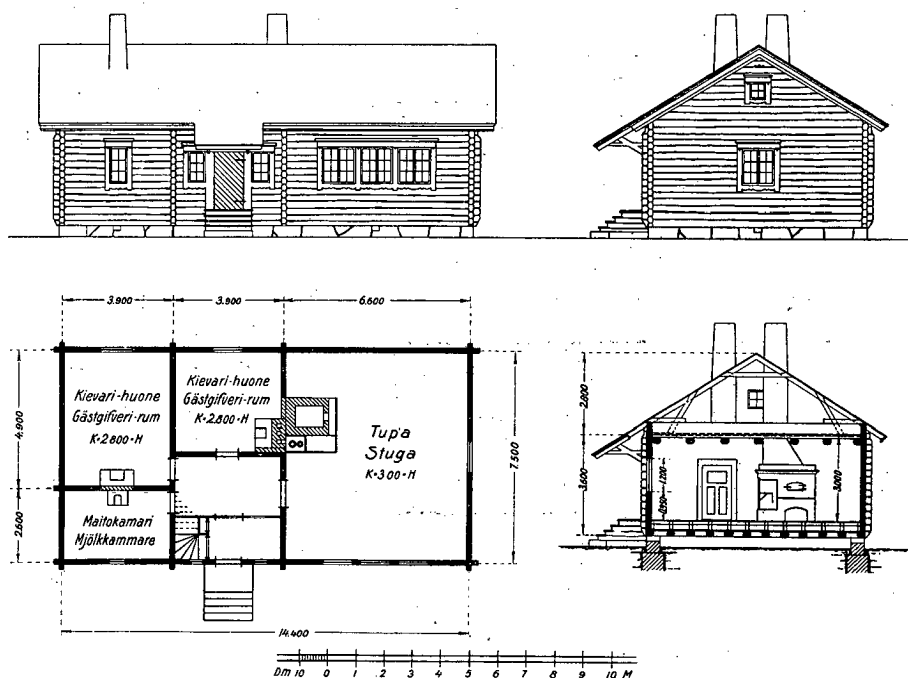
Kuten edelläolevasta kuvasta näkyy ovat rummut rakennetut niin, että solkipuu pääsee laskeutumaan seinien pinnassa kokoon.

Kuten edellisessä jo on mainittu, on kolme alkuperäiseen kustannusarvioon kruunun rakennettavaksi otettua majataloa rakentamatta. Ainoastaan Su-

vannolle ja Tankapirtille rakennettiin maantierakennuksen määrärahoilla täydelliset majatalot, joissa jokaisessa on:

1. Asuinrakennus, jossa on pirtti, kaksi matkustajan huonetta ja maitokamari.
2. Ulkokuonerakennus, jossa on navetta ja vaunuvaja.
3. Saunarakennus.

Sen johdosta, että rakennuspuita oli runsaasti saatavissa voitiin seiniin käyttää 7 tuuman paksuisiksi veistettyjä hirsii, jotka salvattiin 6 tuuman va-

Kuva 16. Kruunun rakentaman majatalon päärakennus.

rauksilla, rakennustapa, joka tuottaa tehokasta suojaa Lapinmaan kovia pakkaa vastaan.

Laanilassa oli jo ennestään olemassa asuin- ja leivintuparakennus, talli, navetta, sauna, aitta, kellari ja lato, siis kaikki täydelliseen maalaistaloon kuuluvat rakennukset. Osakeyhtiön Prospektor aikoinaan kiireellisesti kokoonkääntäminen, ulkoapäin komea asuinrakennus oli kumminkin täydellisen korjauksen tarpeessa. Rakennus oli tehty suoraan maan päälle, ilman kivijalkaa, joten alemmat hirsikerrokset olivat lahonneet. Muurit olivat kaikki hajanaiset, lattianiskakset ja välikatto aivan kelvottomat, sekä seinät pullistuneet. Rakennus nostettiin ylös ja varustettiin kivijalalla, seinät oijottiin ja laudoitettiin, jonka jälkeen rakennusta sisältäpäinkin korjattiin perinpohjaisesti.

Uusi sauna rakennettiin käyttämällä vanhan leivintuvan hirsiiä.

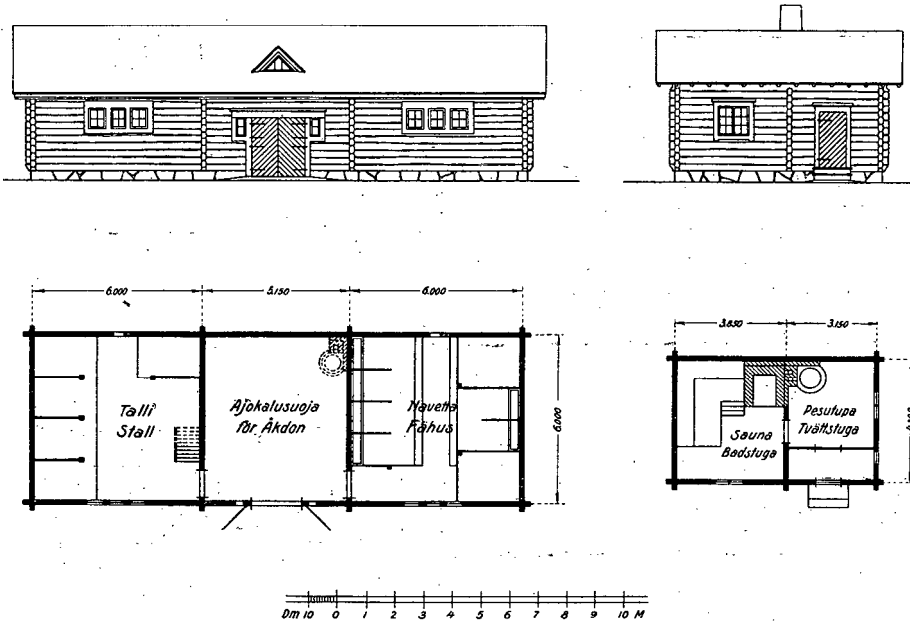
Talli ja navettarakennukset eivät tarvinneet sanottavasti korjauksia.

Paljakaisen autiotupa sisustettiin matkustajapirtiksi ja siihen rakennettiin lisäksi kuisti ja hoitajan kamari. Samaan paikkaan rakennettiin talli ja navettarakennus.

Työn suorittaminen.

Puutavaran hankkiminen.

Puut rakennuksiin, siltoihin, rumpuihin ja teloihin y. m. saatiin ilmaiseksi kruununmetsistä, kuten edellämainitussa kustannusarviossa olikin edel-

Kuva 17. Majataloon rakennettu ulkokuone ja sauna.

lytetty. Sedankylän ja Inarin metsänhoitoalueista luovutettiin seuraavat määrät:

Hoitoalue	Sahapuita kpl.	Rakennus- hirsiiä kpl.	Rumpu- ja telapuita kpl.	Yhteensä kuutio- metr kiin- teitä mit- taa.	Metsähalli- tuksen arvi- oima hinta	
					Smp.	7/12
Sodankylä.....	3 697	5 725	23 830	4 758.3	23 926	—
Inari	1 803	803	1 327	1 500.9	7 270	60
Yhteensä	5 500	6 528	25 157	6 259.2	31 196	60

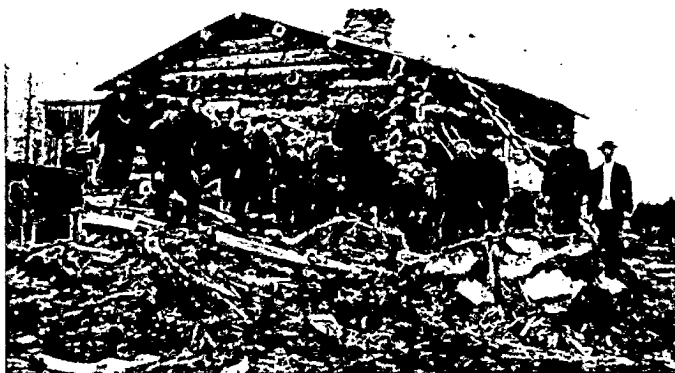
Työkalusto.

Tarvittava työkalusto, jota työn kiireellisyyden tähden tarvittiin melkoinen määrä, hankittiin kokonaan maantierakennuksen varoilla. Sen kuljetus

työpaikalle tuli erittäin kalliiksi etenkin ensimmäisenä vuonna, jolloin kalusto oli veneillä sauvottava virtaista ja silloin kuivavetistä Kitisjokea pitkin. Niinpä onkin kalusto ja sen kunnossapito tullut maksamaan lähes 30,000 markkaa ja kuljetukset 25,000 markkaa, eli yhteensä noin 15,000 markkaa enemmän, kuin vastaavat menoerät alkuperäisessä kustannusarviossa.

Kun maantie kulkee suurimmaksi osaksi asumattomien seutujen läpi, on työväestöä ja työnjohtajiakin varten täytyntä rakentaa väliaikaisia rakennuksia. Nämät tehtiin kuivista hongista tahi kuusista hyvin vaatimattomasti, käyttäen n. k. kaulasalvosta ja multapenkkejä.

*Työväen
asunnot.*

Kuva 18. Työväenasunto, »Kämpä» Tankapirtillä.

Kooltaan olivat ne noin 7×8 m ja varustetut luonnonkivistä muuratulla leivinuunilla ja hellalla. Seinille oli tehty kaksinkertaiset makuulavat. Kun rakennusmestari asui tällaisessa n. k. »kämpässä» (engl. camps) oli hänelle nurkkaan laudoituksella erotettu pieni erikoisosasto.

Kämpän viereen tehtiin talli noin kahdeksalle hevoselle, suoja työkaluja varten, sekä erityinen suoja ja kellari ruokavarojen säilyttämistä varten.

Tällaisia isompia työläisleirejä oli Sodankylän ja Kyrön välillä kuusi, mutta niiden välipaikoilla oli sitäpaitsi vielä pienempiä, joissa leivinuunin asemesta oli nurkassa vain iso liesi, jonka yli suuri yhteinen keittopata riippui vinkkakoukusta. Jos tällaisessa jälestäpäin tarvittiin leivinuuni, tehtiin se ulkosalle.

Kullakin kämpällä oli oma keittäjäntärensä, isommilla useampikin.

Paitsi näitä työn puolesta tehtyjä asumuksia, olivat työmiehet useissa paikoin tehneet itselleen pieniä yksityismajoja pystypuista ja turpeista.

Omituisen karaistuja olivat inarilaiset soranvedättäjät, jotka nukkuivat talvellakin ulkona nuotioillaan, vaikka pakkasta oli alle -40°C ja kämppä ei ollut kovinkaan kaukana.

*Elantosuh-
teet.*

Ruokavaroja oli työmiehille kuljetettava talvella varastoihin suuret määrät kesää varten. Senvuoksi olikin muutamien paikkakunnan kauppiaitten kanssa tehty sopimuksia, että he vedättäisivät talvella kaikenlaatuista ruokatavaraa maantierakennuksen varastohuoneisiin ja kellareihin myytäväksi keksällä eri kämppien keittäjättäriille ja työmiehille sopimuksessa määrättyihin hintoihin. Näin voitiin jonkunverran ehkäistä muutenkin kalliiden ruokatavarain hintain kohoamista äärettömiin.

Kuva 19. Työmiehen turvekota, kannon nokassa olevine aittoineen.

Työn vaiheet.

Työ aljettiin heinäkuussa 1911. Sittenkuin oli hankittu työkaluja ja ryhdytty muihin valmistaviin toimenpiteisiin, valmistettiin vuoden kuluessa tiepohja 75 km pituudelta Sodankylän kirkolta alkaen. Laskuojia kaivettiin ja 124 rumpua rakennettiin. Kiviä kiilattiin ja vedätettiin mainitun tieosan siltoja sekä Suvannon majataloa ja Sattasjoen lossitupaa varten.

Vuonna 1912 levitettiin soraa tiepohjalle. Sillat, majatalo ja lossitupa rakennettiin valmiiksi. Tiepohjan perusta valmistui suurimmalta osaltaan Törmäsen taloon asti, 270 rumpua ja muutamia siltoja rakennettiin valmiiksi, toisia siltoja varten laskettiin perustus ja puutavaraa hankittiin siltoihin ynnä majataloihin.

Seuraavana vuonna sorastettiin tie Törmäsen kylään saakka. Tiepohja Törmäsen ja Kyrön kylien välillä tehtiin valmiiksi ja soraa vedätettiin tälle tieosalle osaksi. Jäljellä olevat sillat ja 84 rumpua ynnä Ivalojoen lossi tehtiin valmiiksi. Tankapirtin ja Laanilan majatalot sekä Paljakaisen matkustajatupa saatiin niinkään valmiiksi.

Vuodeksi 1914 jäi pääasiallisesti viimeistelytyötä sekä muutamia pieniä lisätyötä, jotka heinäkuussa tapahtuneen lopputarkastuksen johdosta päätettiin suorittaa.

Kuva 20. Lohijoen silta.

Töihin käytettiin eri vuosina seuraavat rahamäärät:

1911	Smk. 180,290: 23
1912	» 471,392: 40
1913	» 149,882: 03
1914	» 18,635: 34

Yhteensä Smk. 820,200: —

Lapin ilmastosuhteitten vaikutuksesta on työvoima ollut eri vuoden aikoina hyvin muuttuva. Työn kiirehtimisen vuoksi tehtiin ensimmäisenä talvena puutöitäkin ulkosalla, mutta tämä havaittiin sydäntalvella (joulu—helmikuulla) epäkäytännölliseksi, osaksi puiden jäätymisen, osaksi päivänvalon lyhytaikaisuuden ja pakkasen vuoksi. Majatalorakennusten sisustustöitä voitiin talvella kyllä menestyksellä toimittaa.

Alempana olevasta taulukosta näkyy rakennustöissä käytettyjen jalka- ja hevospäivätöiden lukumäärä keskimäärin vuoden eri kuukausina:

Kuukausi	1911		1912		1913		1914	
	Henkilö-päivä-työt	Hevos-päivä-työt	Henkilö-päivä-työt	Hevos-päivä-työt	Henkilö-päivä-työt	Hevos-päivä-työt	Henkilö-päivä-työt	Hevos-päivä-työt
Tammikuu	—	—	163	53	71	19	—	—
Helmikuu	—	—	220	75	51	8	—	—
Maaliskuu	—	—	214	67	37	6	16	9
Huhtikuu	—	—	155	35	72	16	9	5
Toukokuu	—	—	150	13	74	10	—	—
Kesäkuu	—	—	256	11	144	11	16	1
Heinäkuu	9	—	484	24	172	15	20	2
Elokuu	147	3	399	16	72	6	10	1
Syyskuu	259	10	325	22	46	5	—	—
Lokakuu	212	13	227	22	18	3	14	4
Marraskuu	111	29	95	10	32	17	7	1
Joulukuu	129	45	45	6	18	10	—	1

Suurin osa työmiehistä kuului maan liikkuvaan työväestöön. Paikkakuntalaisia oli kevät- ja syyskesällä ainoastaan silloin, kun heinätoiltään joutivat. Soranvetäjistä oli noin puolet paikkakuntalaisia.

Erittymisen kiitoksen ansaitsevat Ivalojoensuun kylien asukkaat, jotka käyttivät kullankaivuutöissä saavuttamaansa kivenporaus- ja maatyökokemustaan ja olivat ahkeria ja siivoja työmiehiä.

Työpalkat.

Kaikki maatyöt, myöskin soranveto sekä suurimmaksi osaksi puu- ja kivityöt silloilla toimitettiin urakalla. Majatalorakennukset tehtiin pääasiallisesti päivätyöläisillä ja samoin soran irtiotokin talvella.

Keskimääräiset päiväpalkat erilaisissa töissä talvella ja kesällä käyvät seiville alempana olevasta taulukosta, jossa kesäkuukausiksi on luettu touko—lokakuu.

Aika	Päivätyöt			Urakkatyöt				
	Mitta- ja apu-työt	Puu-työ	Hevos-työ	Maatyö	Puu-työ	Kiven- louhimi- nen.	Kiven ki- laus ja muuraus	Hevos-työ
1911 kesällä	4:47	4:63	9:40	6:13	5:75	5:68	7:65	9:90
talvella	4:03	4:50	9:55	4:80	4:80	5:—	6:05	9:—
1912 kesällä	4:47	4:97	9:64	5:53	5:89	5:78	6:48	11:31
talvella	4:16	4:57	9:19	4:46	5:33	5:68	6:25	10:03
1913 kesällä	4:84	5:33	10:13	5:23	5:68	5:56	6:—	10:57
talvella	4:03	5:10	9:19	4:62	5:24	—	—	9:57
1914 kesällä	—	5:25	10:—	4:80	—	—	—	—
talvella	—	—	10:—	—	—	—	—	9:62

Korkeimmat päiväansiot kuukauden aikana olivat eri töissä seuraavat:

<i>Päivätöissä:</i>	apurien	5: —
	maatyoimiesten	5: —
	puutyömiesten	5: —
	seppien	6: —
	hevosmiesten	10: 60
<i>Urakatöissä:</i>	maatyoimiesten	6: 35
	sahurien	7: —
	puutyömiesten	6: 05
	kivenlouhijoiden	6: 30
	kivenmuuraajien	7: 80
	hevosmiesten	12: 40

Kuva 21. Suvannon majatalo.

Talvella, jolloin hevostöitä suuremmissa määrin tehtiin, oli työpäivä noin 6—8 tuntinen. Kesällä, valoisana aikana, oli sen pituus 10 tuntia. Soranvedätyksestä maksettiin 1 marka irtokuutiometriltä ensimmäiseltä kilometriltä ja 80 penniä jokaiselta seuraavalta kilometriltä. Vedätyksestä suuremmissa vastamaissa annettiin vielä kohtuullinen lisämaksu.

Kesällä vedetty täytemaa on yleensä ollut kovaa, joten sen yksikköhinnat ovat olleet suhteellisesti korkeat, vaihdellen Smk. 1: 80—3: 80 kuutiometriltä kiinteätä mitta.

Lautojen sahaamisesta on maksettu 9—10 penniä ja lankkujen 11—12 penniä rakometriltä, viimemainituiden sahaamisesta muutamissa erikoistapauksissa aina 14 penniäkin rakometriltä.

Siltäkivien kiilauksesta on maksettu 6—7 markkaa kuutiometriltä.

Työmiehet saivat vapaan lääkärin hoidon, työnjohtajan kussakin tapauksessa harkintansa mukaan antaman lupalipun perusteella, Sodankylän alue-*Sairaanhoido.* lääkäriltä.

Tapaturmia, joista seurasi pitempiaikainen kykenemättömyys työhön, sattui maantierakennuksella kaksi.

*Lopputar-
kastukset. Maan-
tien vastainen
kunnossapito.*

Sittenkuin 64 km maantien eteläpuolista osaa Sodankylän kirkonkylästä Poikelan taloon oli valmistunut, tarkastettiin tämä osa rakennuksineen, lauttoineen ja siltoineen lopullisesti syyskuun 23—24 päivänä 1912 ja havaittiin silloin työ huolellisesti tehdyksi suunnitelman mukaan.

Ylihallituksen esityksestä määräsi Keisarillinen Senaatti että Sodankylän kunnalle oli jätettävä yleisenä maantienä kunnossapidettäväksi ensimmäiset 20 km tietä Sodankylän kirkolta lukien tiellä olevine siltoineen ja rumpuineen ynnä Sattasjoen lossi ja lossitupa sekä huolenpito majatalon pitämisestä Sattasen kylässä ja Sattasjoen lossin käyttämisestä, jota vastoin Oulun läänin kuvernöörin toimeksi oli jääpä huolehtia majatalon pitämisestä Petkulan kylässä, Poikelan uutistalossa ja maantierakennuksen varoilla rakennetussa Suvannon majatalossa sekä Kitisenjoen lossin käyttämisestä ynnä 44 km pitkän maantieosan, siltoineen, rumpuineen, Suvannon majatalon rakennuksien ja Kitisenjoen lossin kunnossapidosta.

Maantien 102 km pituisesta loppuosasta oli Keisarillinen Senaatti jo marraskuun 26 päivänä 1913 päättänyt, että sittenkuin se oli saatu tarkastetuksi ja hyväksytyksi, sen 66 km pituinen osa Poikelasta Laanilaan sillä olevine siltoineen ja rumpuineen ynnä Tankapirtin ja Laanilan majatalojen rakennukset olivat kruunun toimenpiteestä kunnossapidettävät, huolehtien kruunu samalla majatalon ja kyydityksen pidosta Laanilan, Tankapirtin ja Vuotson majataloissa. Samalla määräsi Keisarillinen Senaatti, että Inarin kunnan tuli huolehtia Laanilan ja Kyrön välisen; 36 kilometrin pituisen loppuosan kunnossapidosta yleisenä maantienä sillä olevine siltoineen ja rumpuineen, Paljakaisen matkailijatuovasta ja Ivalojoen lossista, majatalonpidosta ja kyydityksestä Kyrön ja Törmäsen kylissä ynnä Paljakaisen matkustajatuvan hoidosta.

Poikelan—Kyrön kylän välisen maantieosan lopputarkastuksessa heinäkuun 20 päivänä 1914 havaittiin tie Laanilaan asti valmiiksi rakennetuksi ja hyvässä kunnossa olevaksi, niin että se voitiin luovuttaa heti kruunun kunnossapidettäväksi. Vaikka tie Laanilasta Kyröön niinkään oli valmis, jäi se muutamien pienehköjen täydennystöitten suorittamista varten maantierakennuksen hoitoon vuoden loppuun asti, jonka jälkeen tämä osa jätettiin Inarin kunnan kunnossapidettäväksi siinä tarkoituksessa, joka mainitaan Keisarillisen Senaatin aikaisemmin kerrotussa määräyksessä.

Työnjohto.

Maantietyö on ollut Oulun piirin piiri-insinöörin hoidon alaisena.

Työtä johtavana insinöörinä on toiminut nuorempi insinööri Santeri Kiiänlinna.

Apulaisinsinööreinä ovat olleet insinööri Aaro Koponen heinäk. 1911—marrask. 1912 sekä insinööri G. E. Weisman heinäk. 1911—toukok. 1912.

Eri aikoina ovat vastuunalaisina rakennusmestareina toimineet rakennusmestarit *William Jokitalo, Rob. Puurponen, Tuomas Kotainen, Akseli Heino-*
nen, Onni Willman, Lauri Roivanen, Severi Viitanen ja Hjalmar Heinonen.

Kesäkuun 9 päivänä 1914 on Keisarillinen Senaatti, Inarin kunnan anomuksesta, suostunut siihen, että tietä tämän työn yhteydessä saatiin jatkaa 38 km eli aina Inarin kirkolle asti ja asettanut Ylihallituksen käytettäväksi vuodeksi 1914 160,000 markan määrärahan kustannusarvioon merkitystä 310,000 markan määrarahasta. Tätä työtä onkin kuluneena vuonna aloitettu, vaikka kiviset seudut ovat työtä paljon hidastuttaneet. Selonteko tästä työstä on tämän ja seuraavien vuosien kertomuksissa.

*Tien jatko
Inarin kirkonkylään.*

Menot koko työstä ovat olleet seuraavat:

Yleiset kustannukset.

Työnjohto:

Palkkaukset	Smk.	97,521: 03	
Matkakustannukset	»	6,526: 33	
Vuokrat, tarverahat ja sairaanhoito ..	»	3,353: 09	Smk. 107,400: 45

Pakkolunastus.

Vahingonkorvaukset maanomistajille	»	562: 55	

Valmistavat ja pengerrystyöt.

Valmistavat työt:

Mittaustyöt	Smk.	7,152: 55	
Väliaikaiset rakennukset ja telineet ..	»	11,587: 55	
Patorakennukset ja niiden kunnossapito	»	949: 80	

Pengerrystyöt:

Siltapengertä, 20,483 m ³	»	27,445: 65	
Kiviverhousta siltapenkereille, 655 m ² ..	»	1,359: —	» 48,494: 55

Sillat ja lossit.

Peruskaivua ja keinotekoinen perustus.	Smk.	16,869: 75	

Muurit ja arkut:

Kivimuuria, 473 m ³	Smk.	15,237:	25	
Puuarkkuja kivitäytteineen	»	40,402:	85	
Päälysrakennus	»	69,908:	96	
Lossit 3 kpl. ja 1 lossitupa	»	6,293:	97	Smk. 148,712: 78

Maantie.

Tiepohja ja sivuojat:

Pengertäytettä 56,646 m ³				
Kiviä ja kalliota 5,120 m ³				
Viemäriojaa 18,502 m ³				
Tiepohjan pituus 166.6 km	Smk.	272,890:	81	
Tien sorastus 31,893 m ³	»	100,249:	20	

Rumpuja:

Puusta 482 kpl.				
Kivestä 4 »	»	24,774:	65	Smk. 397,914: 66

Huonerakennukset.

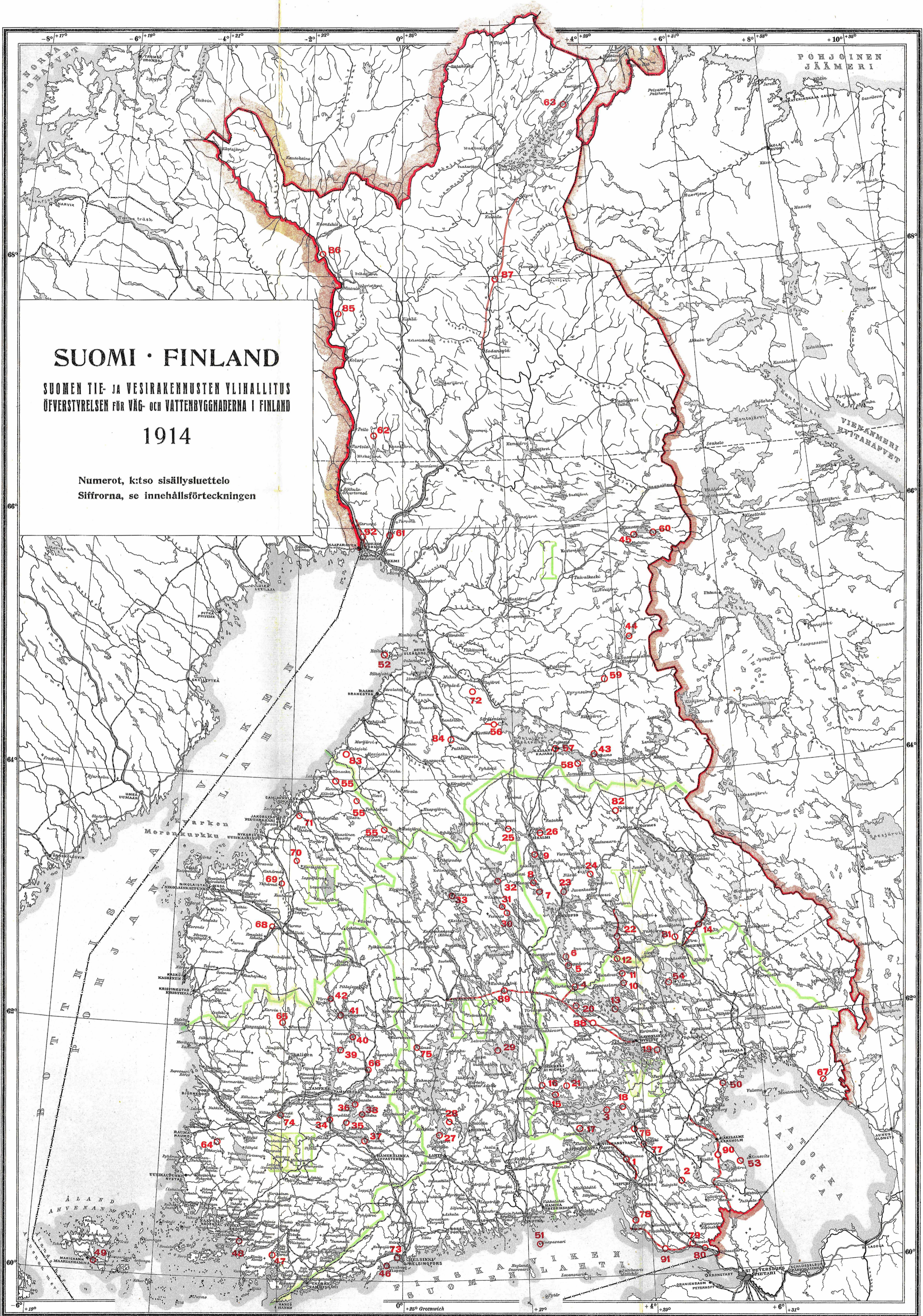
Asuinhuoneet	Smk.	44,114:	57	
Saunat ja pesutuvat	»	5,891:	39	
Ulkohuoneet	»	12,185:	36	» 62,191: 32

Varasto ja kuljetukset.

Kalusto ja työkoneet	Smk.	16,496:	85	
Kaluston kunnossapito	»	13,410:	50	
Kuljetukset	»	25,016:	34	» 54,923: 69

Yhteensä Smk. 820,200: —

Työhön on käytetty kaikkiaan 14,846 hevos- ja 94,265 jalkapäivätyötä.

SUOMI · FINLAND

SUOMEN TIE- JA VESIRAKENNUSTEN YLIIHALLITUS
ÖFVERSTYRELSEN FÖR VÄG- OCH VATTENBYGGNADERNA I FINLAND

1914

Numerot, k!tso sisällysluettelo
Siffrorna, se innehållsförteckningen